Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Den Haag, 25 november 2020

HERZIENE CONVOCATIE
(i.v.m. toevoeging agendapunten; zie*)

Voortouwcommissie:	**vaste commissie voor Financiën**
Volgcommissie(s):	--
Bewindsperso(o)n(en):	staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief
Activiteit:	**Algemeen overleg**
Datum:	woensdag 2 december 2020
Tijd:	10.00 - 15.30 uur
Openbaar/besloten:	openbaar
Onderwerp:	Belastingdienst en Belastingen

Agendapunt:	***Indicatieve spreektijd per fractie 6 minuten***
Agendapunt:	**Uitvoeringstoetsen aangenomen amendementen pakket Belastingplan 2019**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, M. Snel – 20 december 2018 Uitvoeringstoetsen aangenomen amendementen pakket Belastingplan 2019 - 35026-58
Agendapunt:	**Evaluaties eigenwoningregeling**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, M. Snel – 13 december 2019 Evaluaties eigenwoningregeling - 32847-583
Agendapunt:	**Reactie op een brief van een burger inzake tegenstrijdigheid in wetgeving Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR) en huwelijkse voorwaarden i.v.m. fiscaal partnerschap**
Zaak:	Brief regering - minister van Financiën, W.B. Hoekstra – 5 februari 2020 Reactie op een brief van een burger inzake tegenstrijdigheid in wetgeving Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR) en huwelijkse voorwaarden i.v.m. fiscaal partnerschap - 2020Z02076

Agendapunt:	**Antwoorden op vragen commissie over het rapport van de Algemene Rekenkamer "Forfaits in het belastingstelsel; Een overzicht van fiscale forfaits en hun bijdrage aan de uitvoerbaarheid van het belastingstelsel"**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 20 februari 2020 Antwoorden op vragen commissie over het rapport van de Algemene Rekenkamer "Forfaits in het belastingstelsel; Een overzicht van fiscale forfaits en hun bijdrage aan de uitvoerbaarheid van het belastingstelsel" - 32140-68
Agendapunt:	**Antwoorden op openstaande vragen commissie over reactie op de motie van de leden Leijten en Lodders over letselschadevergoedingen (Herziene brief) en over aanpassing box 3**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 21 februari 2020 Antwoorden op openstaande vragen commissie over reactie op de motie van de leden Leijten en Lodders over letselschadevergoedingen (Herziene brief) en over aanpassing box 3 - 35026-75
Agendapunt:	**Beantwoording overige vragen en uitvoeringstoetsen op aangenomen amendementen pakket Belastingplan 2020 en het wetsvoorstel Wet implementatie EU-richtlijn meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (DAC6)**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 21 februari 2020 Beantwoording overige vragen en uitvoeringstoetsen op aangenomen amendementen pakket Belastingplan 2020 en het wetsvoorstel Wet implementatie EU-richtlijn meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (DAC6) - 35302-73
Agendapunt:	**Wet kansspelen op afstand: compensatie en afdrachten draf- en rensport.**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 30 maart 2020 Wet kansspelen op afstand: compensatie en afdrachten draf- en rensport. - 24557-169
Agendapunt:	**Evaluatie Assurantiebelasting**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 31 maart 2020 Evaluatie Assurantiebelasting - 35302-76
Agendapunt:	**Toezeggingen gedaan tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wet vliegbelasting (Kamerstuk 35205)**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 27 mei 2020 Toezeggingen gedaan tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wet vliegbelasting (Kamerstuk 35205) - 35205-31
Agendapunt:	**Aankondiging aanvullende maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 29 mei 2020 Aankondiging aanvullende maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties - 25087-255

Agendapunt:	**Inkomensafhankelijke hogere huurverhoging: foutieve huishoudverklaringen door onjuiste AOW-leeftijd**
Zaak:	Brief regering - minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, K.H. Ollongren – 5 juni 2020 Inkomensafhankelijke hogere huurverhoging: foutieve huishoudverklaringen door onjuiste AOW-leeftijd - 31066-662
Agendapunt:	**Antwoorden op vragen commissie over inkomensongelijkheid door Belastingstelsel (Kamerstuk 32140-70)**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 10 juni 2020 Antwoorden op vragen commissie over inkomensongelijkheid door Belastingstelsel (Kamerstuk 32140-70) - 32140-72
Agendapunt:	**Fiscale moties en toezeggingen 2020**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 12 juni 2020 Fiscale moties en toezeggingen 2020 - 35300-IX-20
Agendapunt:	**Verkenning differentiatie overdrachtsbelasting starters en beleggers**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 17 juni 2020 Verkenning differentiatie overdrachtsbelasting starters en beleggers - 32847-665
Agendapunt:	**Rapport Evaluatiedoorlichting fiscale regelingen**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 23 juni 2020 Rapport Evaluatiedoorlichting fiscale regelingen - 35300-79
Agendapunt:	**Gegevensverstrekking IB-47 en burgerservicenummer (bsn)**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 30 juni 2020 Gegevensverstrekking IB-47 en burgerservicenummer (bsn) - 31066-677
Agendapunt:	**Vertrouwelijke brief ter ondersteuning van het besloten deel van de technische briefing over risicomodellen en selectieregels van de Belastingdienst**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 1 juli 2020 Vertrouwelijke brief ter ondersteuning van het besloten deel van de technische briefing over risicomodellen en selectieregels van de Belastingdienst - 31066-666
Agendapunt:	**Overleg met Luxemburg inzake rijnvarenden**
Zaak:	Brief regering - minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, W. Koolmees – 1 juli 2020 Overleg met Luxemburg inzake rijnvarenden - 26834-50

Agendapunt:	**Beantwoording vragen commissie over evaluaties eigenwoningregeling (Kamerstuk 32847-583)**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 8 juli 2020 Beantwoording vragen commissie over evaluaties eigenwoningregeling - 32847-693
Agendapunt:	**Afschrift van de antwoordbrief aan Nationale Ombudsman m.b.t. de verlaging van vervolgingskosten**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 10 juli 2020 Afschrift van de antwoordbrief aan Nationale Ombudsman m.b.t. de verlaging van vervolgingskosten - 31066-689
Agendapunt:	**Extern toezicht op de Belastingdienst**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 10 juli 2020 Extern toezicht op de Belastingdienst - 31066-688
Agendapunt:	**Aanpak versterking besturing Belastingdienst, Toeslagen en Douane**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 15 juli 2020 Aanpak versterking besturing Belastingdienst, Toeslagen en Douane - 31066-690
Agendapunt:	**Op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 14 september 2020 Op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland - 31066-700
Agendapunt:	**Eerste Voortgangsrapportage Belastingdienst 2020**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 23 september 2020 Eerste Voortgangsrapportage Belastingdienst 2020 - 31066-702
Agendapunt:	**Conceptbesluit tot invoering van artikel 22a van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 5 november 2020 Conceptbesluit tot invoering van artikel 22a van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001 - 31066-730
Agendapunt:	**Oprichting inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 6 november 2020 Oprichting inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane - 31066-731

*Agendapunt:	**Tussentijdse rapportage personeelsraadspersonen Belastingdienst**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, A.C. van Huffelen – 12 november 2020 Tussentijdse rapportage personeelsraadspersonen Belastingdienst - 31066-734
*Agendapunt:	**Instelling Commissie Draagkracht**
Zaak:	Brief regering - staatssecretaris van Financiën, J.A. Vijlbrief – 20 november 2020 Instelling Commissie Draagkracht - 32140-78

Griffier:	
Activiteitnummer:	2019A05431

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2018–2019

35 026 **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2019)**

35 030 **Wijziging van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en de Invorderingswet 1990 in verband met de implementatie van Richtlijn (EU) 2016/1164 van de Raad van 12 juli 2016 tot vaststelling van regels ter bestrijding van belastingontwijkingspraktijken welke rechtstreeks van invloed zijn op de werking van de interne markt (PbEU 2016, L 234/26) (Wet implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking)**

Nr. 58 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 december 2018

Hierbij bied ik u de uitvoeringstoetsen van de Belastingdienst aan voor twee amendementen die in uw Kamer zijn aangenomen bij de stemmingen over het pakket Belastingplan 2019 en de wet implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking[1]. De amendementen zijn met een uitvoeringstoets beoordeeld, omdat de daarmee in de wetsvoorstellen doorgevoerde wijzigingen de uitvoering van de Belastingdienst raken.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. Snel

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-35026-58
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2018

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

32 847 Integrale visie op de woningmarkt

Nr. 583 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 december 2019

Zoals aan uw Kamer is toegezegd is de eigenwoningregeling in 2019 in opdracht van het Ministerie van Financiën op een aantal aspecten geëvalueerd. Allereerst is de doeltreffendheid en doelmatigheid van de regeling geëvalueerd door het onderzoeksbureau SEO Economisch Onderzoek (hierna: SEO). Daarnaast is de complexiteit van de regeling geëvalueerd door het onderzoeksbureau Panteia. Hierbij stuur ik u, mede namens de Minister van Milieu en Wonen, beide evaluatierapporten en de kabinetsreactie hierop[1].

Hierna wordt eerst een samenvatting van de afzonderlijke evaluaties met de bijbehorende conclusies en aanbevelingen gegeven. Daarna geef ik de reactie van het kabinet hierop weer.

Evaluatie doeltreffendheid en doelmatigheid eigenwoningregeling, SEO

Centrale vraag van het onderzoek:
In hoeverre is de fiscale eigenwoningregeling, en in het bijzonder ook de beleidswijzigingen sinds 2001, doeltreffend en doelmatig?

De evaluatie ziet op de periode vanaf 2001 tot en met 2018. Cijfermatig zijn vooral gegevens over de periode 2008 tot en met 2017 in de evaluatie betrokken. De beleidswijzigingen sinds 2001 die in het onderzoek zijn betrokken betreffen de bijleenregeling, de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld (zogenoemde regeling Hillen), de verhoging van het eigenwoningforfait voor woningen vanaf een bepaalde waarde (door SEO

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-32847-583
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2019

1893431 02120

aangeduid als het toptarief eigenwoningforfait)[2], de fiscale aflossingseis en de tariefmaatregel voor aftrekbare kosten eigen woning.[3]

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Om de doeltreffendheid van de maatregelen sinds 2001 te onderzoeken, is door SEO gekeken naar de achterliggende doelen van die maatregelen, doelen die onderling van elkaar (kunnen) verschillen.
Voor de beoordeling van de doeltreffendheid van de eigenwoningregeling als geheel (de combinatie van het eigenwoningforfait en de aftrekbare rente en kosten eigen woning) is SEO uitgegaan van de oorspronkelijk doelstelling van de regeling, het stimuleren van het eigenwoningbezit.
Voor de beoordeling van de doelmatigheid van de eigenwoningregeling als geheel en van de maatregelen sinds 2001, heeft SEO de kosten van de eigenwoningregeling en die maatregelen afgezet tegen de doeltreffendheid daarvan.

SEO geeft ten aanzien van de doeltreffendheid en doelmatigheid aan: «Er zijn aanwijzingen dat de eigenwoningregeling als geheel (de hypotheekrenteaftrek en het eigenwoningforfait) bijdraagt aan het eigenwoningbezit.[4] Als ook de negatieve neveneffecten (hoge kosten, hogere huizenprijzen, lagere welvaart, meer schuldopbouw) worden beschouwd moet echter worden geconcludeerd dat de regeling ondoelmatig is. Van de maatregelen na 2001 zijn vooral de fiscale aflossingseis en de tariefmaatregel effectief en doelmatig in het beperken van deze neveneffecten. Effectiviteit en doelmatigheid van de bijleenregeling in het ontmoedigen van schuldopbouw is onzeker. De aftrek geen of geringe eigenwoningschuld (Hillen) is waarschijnlijk niet effectief en ondoelmatig in termen van het bevorderen van schuldaflossing.»
SEO benoemt hiervoor vooral de fiscale aflossingseis en de tariefmaatregel als effectief en doelmatig in het beperken van de genoemde neveneffecten. SEO geeft aan dat beide maatregelen zeker op lange termijn effectief zijn in het beperken van de budgettaire kosten van de renteaftrek. Daarbij is de aflossingseis effectief in het beperken van schuldopbouw.
Samenvattend heeft SEO de uitkomsten van het onderzoek in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel Doeltreffendheid en doelmatigheid van maatregelen na 2001

	Doeltreffendheid	Budgettaire kosten van de regeling	Administratieve lasten en uitvoeringskosten	Doelmatigheid
Bijleenregeling (2004)	Onbekend	Lager	Hoger	Onzeker
Hillen (2005)	Nee/ja[1]	Hoger	Beperkt hoger	Niet doelmatig
Toptarief (2009)	Ja	Iets lager	Beperkt hoger	Doelmatig
Aflossingseis (2013)	Ja	Aanmerkelijk lager	Hoger	Doelmatig

[2] In de praktijk veelal aangeduid als de villabelasting.
[3] De beleidsmatige wijzigingen met ingang van 2019 voor wat betreft de regeling Hillen (uitfasering) en met ingang van 2020 voor wat betreft de tariefmaatregel (versnelling afbouw) zijn niet meegenomen in het onderzoek.
[4] SEO merkt hierbij op: «In hoeverre de toename van het eigenwoningbezit ook toegeschreven kan worden aan het bestaan van de hypotheekrenteaftrek is niet duidelijk. Op basis van de literatuur kan niet met zekerheid worden gesteld dat de eigenwoningregeling *doeltreffend* is; daarvoor ontbreekt hard empirisch bewijs. De uitkomsten van een simulatie met het CPB Woningmarktmodel suggereren dat zonder fiscale subsidie in box 1 (saldo van renteaftrek en eigenwoningforfait) het eigen woningbezit op lange termijn 1,6 procentpunt lager zou liggen.»

	Doeltreffendheid	Budgettaire kosten van de regeling	Administratieve lasten en uitvoeringskosten	Doelmatigheid
Tarlefmaatregel (2014	Gedeeltelijk	Aanmerkelijk lager	Beperkt hoger	Doelmatig

[1] Niet doeltreffend in het stimuleren van aflossen, wel in het verminderen van de lasten van huishoudens met geen of geringe eigenwoningschuld

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Conclusies op basis van bevindingen doelmatigheid en doeltreffendheid en aanbevelingen SEO

SEO concludeert dat de richting van het beleid sinds 2001 overwegend is geweest de doelmatigheid van de regeling als geheel te vergroten door neveneffecten van de bestaande renteaftrek zoals schuldopbouw te beperken en door de budgettaire derving te drukken. Daarbij geldt dat een relatief groot aantal ongelijksoortige maatregelen genomen is die de complexiteit van de fiscale behandeling van de eigen woning behoorlijk hebben vergroot.

SEO geeft ook aan dat het geheel aan maatregelen volgens diverse deskundigen vooralsnog niet tot een consistent en helder eindbeeld voor de fiscale behandeling van de eigen woning leidt. Als mogelijke eindbeelden zijn daarbij genoemd defiscalisering van de eigen woning of het verplaatsen van de eigen woning naar box 3.

Gegeven het feit dat de prikkel voor schuldopbouw automatisch beperkt wordt naarmate de fiscale tegemoetkoming beperkt wordt en gegeven het feit dat de manier waarop dit gebeurt zeer verschillend kan uitpakken voor uitvoeringskosten en administratieve lasten, geeft SEO aan dat een doelmatige beperking van de renteaftrek aan de volgende criteria zou moeten voldoen:

- een helder eindbeeld voor de afbouw van de fiscale subsidie bijvoorbeeld defiscalisering of de eigen woning in box 3:
- defiscaliseren draagt bij aan het beperken van prikkels voor schuldopbouw en vermindert de verstoring van de woonbeslissing doordat de (expliciete) fiscale tegemoetkoming wordt afgebouwd naar nul. Defiscalisering zou bovendien de complexiteit, zowel voor de Belastingdienst als voor de huishoudens en hypotheekverstrekkers, zeer sterk reduceren;
- de eigen woning verplaatsen naar box 3 is logisch als de eigen woning gezien wordt als een investeringsgoed, waarover – net als over andere vermogenscomponenten – in box 3 belasting betaald moet worden (boven een eventuele vrijstelling). Afhankelijk van de vormgeving kan verplaatsing naar box 3 complexiteit verminderen. Een voordeel is dat de eigen woning fiscaal neutraal behandeld wordt: verschillende vermogenscomponenten worden dan fiscaal gelijk behandeld worden, waardoor ook verschillen tussen de koop- en de (commerciële) huurmarkt verdwijnen;
- een eenduidig transitiepad naar dit eindbeeld;
- een afbouw die zo min mogelijk belastend is voor de uitvoering (Belastingdienst, hypotheekverstrekkers, huishoudens);
- waarbij de afbouw wordt vormgegeven in een maatregel waarvan duidelijk is dat deze effectief is om schuldopbouw te beperken.

Evaluatie complexiteit fiscale eigenwoningregeling, Panteia

Centrale vraag van het onderzoek:
In hoeverre belemmert de complexiteit van de eigenwoningregeling een juiste toepassing van de regeling, welke knelpunten doen zich voor en hoe is de complexiteit te reduceren?

De evaluatie ziet op de periode 2013 tot en met 2018. Cijfermatig zijn vooral gegevens over de periode 2013 tot en met 2016 in de evaluatie betrokken. Er zijn diverse deelregelingen in het onderzoek betrokken in samenhang met veel voorkomende life events die zich in relatie tot de eigen woning bij belastingplichtigen kunnen voordoen. Het betreft de life events aankoop eerste woning, samenwonen, (echt)scheiding, aanpassing financiering/oversluiten en verhuizen. Daarbij zijn vooral de volgende deelregelingen aan de orde: de bijleenregeling, de fiscale aflossingseis en het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden waaronder de 30-jaarstermijn voor renteaftrek.

Complexiteit

Panteia benoemt complexiteit als «de mate waarin de eigenwoningregeling stakeholders (belastingplichtigen, adviseurs, geldverstrekkers en Belastingdienst) belemmert inzicht te verwerven in de werking van de regeling en de daaruit voortvloeiende fiscale gevolgen, waaronder het op juiste wijze toepassen van de regeling in de aangifte inkomstenbelasting». Het onderzoek is vooral gericht op de complexiteit voor zover die een juiste toepassing van de wet- en regelgeving van de fiscale eigenwoningregeling in de weg staat.

Panteia geeft aan dat hoewel complexiteit kan ontstaan door toepassing van afzonderlijke deelregelingen er veelal sprake is van samenloop van diverse deelregelingen bij life events en dat de stapeling van deelregelingen leidt tot een toename van de complexiteit. De complexiteit wordt versterkt doordat bij toepassing van de deelregelingen veel informatie vereist is over het eigenwoningverleden van een belastingplichtige. Voor adviseurs is het vaak onmogelijk om alle benodigde informatie te achterhalen, belastingplichtigen kunnen daar vaak slechts gedeeltelijk in voorzien. Ook de Belastingdienst beschikt niet (meer) over alle benodigde historische informatie.
De complexiteit kan nog verder toenemen als zich bij een belastingplichtige meerdere life events gelijktijdig of snel achter elkaar voordoen. Het life event scheiden leidt tot de grootste complexiteit.

Conclusies en aanbevelingen Panteia

Panteia concludeert: «Op basis van de geconstateerde knelpunten en de daarmee samenhangende gevolgen voor een juiste toepassing van de eigenwoningregeling komen wij tot de conclusie dat de huidige eigenwoningregeling te complex is, waardoor een juiste toepassing in sterke mate belemmerd wordt. Daarmee is de huidige eigenwoningregeling niet goed houdbaar, controleerbaar, uitvoerbaar en handhaafbaar.»

Panteia beveelt aan om de fiscale eigenwoningregeling ingrijpend te herzien, of de eigen woning volledig uit de fiscale regelgeving te halen. De aanbeveling ziet op het doen van nader onderzoek naar een fundamentele herziening van de fiscale eigenwoningregeling zoals het verplaatsen van de eigen woning naar box 3, het opnemen in een aparte regeling (box 4) of defiscalisering van de eigen woning. Panteia geeft verder aan dat het raadzaam is om bij de vormgeving van een vervangende regeling voor de huidige fiscale eigenwoningregeling of vervangende regels niet opnieuw

gegevens te introduceren die belastingplichtigen langdurig moeten bewaren.

Panteia beveelt aan om in de periode tot een eventuele herziening zowel op het niveau van deelregelingen als de gehele regeling geen rigoureuze wetswijzigingen of reparatiemaatregelen door te voeren. Dit aangezien veel deelregelingen met elkaar samenhangen waardoor wijziging van een deelregeling veelal ook tot aanpassing van andere deelregelingen moet leiden. Verder omdat dergelijke wijzigingen vermoedelijk tot meer complexiteit leiden mede als gevolg van nieuw overgangsrecht en noodzakelijke compensatiemaatregelen.

In de periode tot een eventuele herziening van de eigenwoningregeling ziet Panteia wel mogelijkheden voor enkele maatregelen die de uitvoering van de eigenwoningregeling beter onder de aandacht van belastingplichtigen en adviseurs kan brengen, veelal zonder dat hiervoor een wetswijziging nodig is. Dit ziet vooral op voorlichting en betere communicatie. Het gaat om:

a) eventsignalering. Als een belastingplichtige bij de overheid via bijvoorbeeld de Basisregistratie Personen een life event meldt, vraagt de Belastingdienst direct aandacht voor mogelijke fiscale aspecten;
b) veel meer dan nu overleg tussen de Belastingdienst en adviseurs voeren over fundamentele vragen waar men in de praktijk tegenaan loopt;
c) opening van een loket voor aspirant-woningkopers door de Belastingdienst;
d) het plaatsen van rekenprogramma's en stroomschema's op de website van de Belastingdienst zodat voor belastingplichtigen duidelijk wordt welke informatie zij paraat moeten hebben bij bijvoorbeeld de aankoop van een woning;
e) meer uitleg door de Belastingdienst bij het aangifteprogramma waarom bepaalde zaken gevraagd worden. Dit om meer begrip bij belastingplichtigen te bereiken;
f) een standaardpassage ontwikkelen die in scheidingsconvenanten kan worden opgenomen. Uit jurisprudentie blijkt dat vaak onbedoeld een deel van de (hypotheek)rente niet aftrekbaar is door onduidelijke formuleringen in het scheidingsconvenant.

Ook stelt Panteia in de periode tot herziening van de eigenwoningregeling enkele maatregelen voor om het ontbreken van historische gegevens te beperken. Hierbij is veelal wel een wetswijziging nodig. Het gaat om:

g) ontwikkel een digitaal platform vergelijkbaar met het Uniform Pensioen Overzicht, waar de eigenaar alle gegevens rond zijn eigen woning kan inzien;
h) zorg voor de mogelijkheid om een beschikking aan te kunnen vragen bij de Belastingdienst voor de 30-jaarstermijn;
i) laat belastingplichtigen jaarlijks een verklaring ondertekenen over het eigenwoningverleden;
j) regel dat de Belastingdienst nog meer gebruik kan maken van broninformatie van andere overheidspartijen, waardoor het meegenomen kan worden in de voor ingevulde aangifte (VIA);
k) uitbreiding van de renseigneringsverplichting van banken met de looptijd van een lening, zodat dit meegenomen kan worden in de VIA;
l) het opbouwen van een (hypotheek)renteaftrekregister over het eigenwoningverleden;
m) een wijzigingsvoorstel laten indienen door de Belastingdienst voor de selectielijsten op basis van de Archiefwet, om informatie over oude jaren te mogen bewaren in het kader van controle en handhaving.

Zoals hiervoor aangegeven pleiten zowel SEO als Panteia voor een eindbeeld voor de fiscale behandeling van de eigen woning waarnaartoe gewerkt zou moeten worden. Beide onderzoeksbureaus zien als opties voor een dergelijk eindbeeld het in de literatuur al vaker geschetste defiscaliseren van de eigen woning of het overbrengen van de woning naar box 3 (of een afzonderlijke box).
Zuivere defiscalisering houdt in dat de eigen woning en de bijbehorende schuld fiscaal genegeerd worden en dus geen rol meer spelen in de vaststelling van verschuldigde inkomstenbelasting. Dat betekent dat uiteindelijk[5] de (hypotheek)-
rente en kosten eigen woning niet langer aftrekbaar zijn en dat niet langer een fictief inkomen uit de eigen woning (het eigenwoningforfait) in aanmerking wordt genomen. SEO en Panteia gaan uit van gedeeltelijke defiscalisering omdat zij alleen de eigen woning defiscaliseren en niet ook de eigenwoningschuld.
Het overbrengen van de eigen woning en bijbehorende schuld naar box 3 houdt in dat de eigenwoningregeling uit box 1 verdwijnt en zowel de eigen woning als de bijbehorende schuld een plaats krijgen in het standaard stelsel van box 3. Dat betekent dat uiteindelijk[6] de (hypotheek-)rente en kosten eigen woning niet langer aftrekbaar zijn en dat niet langer een fictief inkomen uit de eigen woning (het eigenwoningforfait) in aanmerking wordt genomen. De woning wordt dan als een box 3-bezitting belast en de bijbehorende schuld komt als een box 3-schuld in mindering op de grondslag. Afhankelijk van de vormgeving kan voor de waarde van de woning een bepaalde vrijstelling gelden. Dit hangt af van de mate waarin, zoals SEO benoemt, de eigen woning als een investeringsgoed (belegging) of als consumptiegoed (woning om te kunnen wonen) wordt gezien.

Kabinetsreactie

Algemeen

Het kabinet is beide onderzoeksbureaus zeer erkentelijk voor het uitgevoerde onderzoek en het opgeleverde evaluatierapport. De eigenwoningregeling is een belangrijke fiscale regeling die circa 4,2 miljoen huishoudens raakt en een groot budgettair beslag kent van € 5,5 miljard structureel.[7] Het is dan ook goed dat er een evaluatie heeft plaatsgevonden naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling, maar ook dat er expliciet gekeken is naar de complexiteit van de regeling. Met name de Eerste Kamer heeft vanwege deze complexiteit aangedrongen op het vervroegen van beide evaluaties.[8]

De uitkomsten van de evaluatierapporten laten zien dat de praktijk van een langdurig lopende en omvangrijke regeling als de huidige eigenwoningregeling weerbarstig kan zijn. Hoewel geconcludeerd wordt van een aantal beleidswijzigingen van de afgelopen jaren (met name de aflossingseis en de tariefmaatregel) dat deze doelmatig is geweest, is met deze beleidswijzigingen de huidige eigenwoningregeling zeer complex geworden. Niet alleen voor belastingplichtigen met een eigen woning, maar ook voor professionals[9] die zich in de dagelijkse praktijk met de regeling bezighouden. Het kabinet onderkent dat met name de invoering van de aflossingseis en de stapeling van regelingen bij zogenoemde

---

[5] Na afloop van een transitiepad.
[6] Na afloop van een transitiepad.
[7] SEO is uitgegaan van de tijdens de evaluatie laatst bekende cijfers.
[8] Handelingen I 2017/18, nr. 12, item 7, p. 60, 61.
[9] Gedoeld wordt op professionals zoals hypotheekadviseurs, belastingadviseurs, financiële instellingen (zoals banken) en belastinginspecteurs.

life-events vanuit het oogpunt van begrijpelijkheid en toepasbaarheid tot een ongewenste toename van de complexiteit van de regeling hebben geleid. Het Kabinet merkt hierbij wel het belang op van een nadere afbakening van de regeling en de inzet op schuldreductie.

Lange termijn aanbevelingen

Panteia concludeert dat de huidige eigenwoningregeling op termijn niet goed houdbaar, controleerbaar, uitvoerbaar en handhaafbaar is. Zowel SEO als Panteia benadrukken het belang om te komen tot een consistent en helder eindbeeld voor de fiscale behandeling van de eigen woning. Echter, er zijn verschillende scenario's denkbaar om de huidige complexiteit van de eigenwoningregeling te verminderen. Dat kan binnen de huidige behandeling van de eigen woning in box 1, het zou eventueel ook denkbaar zijn via een route die SEO en Panteia noemen als de verdergaande scenario's van defiscalisering of het overbrengen naar box 3. De eventueel te zetten stappen om tot een minder complexe behandeling van de eigen woning te komen en de te maken keuzes die hieraan ten grondslag moeten liggen, zijn aan een volgend kabinet. Het streven is uiteraard altijd om tot een regeling te komen waarbij beleidsdoelstellingen, effectieve inzet van budgettaire middelen en een hanteerbare uitvoeringspraktijk hand in hand gaan. Dergelijke keuzes dienen nader bezien te worden ook in het kader van het functioneren van de woningmarkt, de huidige ontwikkelingen binnen box 3, de wens tot vereenvoudiging en de door onder andere de belastingplichtige benodigde zekerheid. Uiteraard spelen ook aspecten zoals inkomenseffecten, uitvoeringsaspecten, betaalbaarheidseffecten, vermogenseffecten en huizenprijseffecten een rol. Daarbij dient in acht te worden genomen dat ten opzichte van de huidige eigenwoningregeling de verdergaande scenario's leiden tot een verschuiving van een (in het algemeen) per saldo belastingvoordeel tot hetzij het vervallen van dat voordeel, hetzij het verschuldigd worden van belasting over de eigen woning. Het kabinet is van mening dat, rekening houdend met de hiervoor genoemde aspecten, de uitkomsten van de evaluaties een belangrijke bijdrage kunnen leveren voor toekomstige keuzes in de wijze van fiscale behandeling van de eigen woning.

Het kabinet acht het bij wijzigingen in de fiscale behandeling van de eigen woning raadzaam om gehoor te geven aan de aanbeveling van Panteia om bij een aangepaste regeling niet opnieuw gegevens te introduceren die belastingplichtigen langdurig moeten bewaren. Voor burgers geldt immers geen bewaarplicht. Toch is een juiste toepassing van de eigenwoningregeling in grote mate afhankelijk van de inzet en bereidwilligheid van belastingplichtigen om langdurig een gedegen administratie bij te houden. Gezien de bewijslast van een aftrekpost (die bij belastingplichtige ligt), het door hem beoogde belastingvoordeel en het door hem juist kunnen doen van aangifte, is het in het belang van de belastingplichtige om relevante stukken goed te bewaren en te administreren. Toch wringt zich dit in de praktijk omdat veel belastingplichtigen zich de waarde van historische gegevens in dit verband niet of niet voldoende realiseren. Hoewel de Belastingdienst binnen haar mogelijkheden bereid is om belastingplichtigen te faciliteren om een juiste en volledige aangifte in te dienen, kan de Belastingdienst – zoals wel wordt geopperd – hiervoor niet als oplossing worden gezien. Het valt buiten het takenpakket en de capaciteit van de Belastingdienst om voor elke burger met een eigen woning een volledig historisch dossier op te zetten en bij te houden. Bovendien reikt een dergelijke registratie verder dan alleen de fiscale aspecten.

Korte termijn aanbevelingen

Naast de aanbevelingen van SEO en Panteia ten aanzien van herziening van de huidige eigenwoningregeling, doet Panteia ook nog een aantal aanbevelingen die betrekking hebben op de bestaande eigenwoningregeling. Panteia beveelt daarbij aan geen rigoureuze wetswijzigingen of reparatiemaatregelen aan te brengen in deelregelingen of de regeling als geheel, maar in de periode tot een herziening maatregelen te treffen die deels mogelijk zonder wijziging van wetgeving ingezet zouden kunnen worden. Deze periode zou volgens Panteia drie tot vijf jaar beslaan. De maatregelen hebben vooral betrekking op voorlichting en communicatie en op het behouden of verkrijgen van historische gegevens. Panteia geeft aan dat het bij alle genoemde maatregelen wel zaak is rekening te houden met de beperkte personele capaciteit, financiële middelen en ICT-mogelijkheden van de Belastingdienst. Het kabinet onderschrijft dat vanwege de uitdagingen waar de Belastingdienst mee te maken heeft, de aanbevelingen mede in dat licht moeten worden beschouwd en niet op korte termijn te realiseren zijn.[10] Overigens wordt aan een deel van de aanbevelingen, hoewel soms op een andere wijze, in de praktijk al uitvoering gegeven. Vooral op het terrein van voorlichting en communicatie wordt al veel gedaan, wat hierna nader wordt toegelicht.

Aanbevelingen die betrekking hebben op voorlichting en communicatie (de hiervoor genoemde onderdelen a t/m f)

Het kabinet onderschrijft het belang van goede voorlichting en interactie gericht op life events of specifieke situaties om daarmee burgers handelingsperspectief te bieden en fouten te voorkomen. Burgers in een bepaalde situatie, zoals bij scheiden[11], proactief benaderen zou daarbij kunnen passen. Het blijkt echter lastig om de doelgroep juist te bepalen en gericht van de juiste informatie te voorzien.[12] Daarnaast geldt dat bij een dergelijke groep nauwelijks of geen leereffect[13] kan worden bereikt, het is immers een groep die van samenstelling wisselt en het betreffende life event vaak maar één of een beperkt aantal keren meemaakt.
Om die reden heeft de Belastingdienst ervoor gekozen om burgers te informeren via de website van de Belastingdienst en benadert mensen die scheiden op dit moment ook via een landelijke campagne «Voor wie verder wil, maar niet samen».[14] In de campagne staan het platform belastingdienst.nl/scheiden en een persoonlijke scheiden-checklist centraal. In het kader van deze campagne benadert de Belastingdienst ook (scheidings)advocaten en mediators omdat zij in een eerder stadium op de hoogte zijn van een scheiding dan de Belastingdienst. Bij de contacten met deze groep beoogt de Belastingdienst wel een leereffect te bewerkstelligen omdat zij doorlopend betrokken zijn bij scheidingssituaties. In dat kader heeft de Belastingdienst op de website voor deze groep een

---

[10] Voor uitvoering van deze aanbevelingen geldt dat dit alleen mogelijk is als hiervoor voldoende capaciteit, daaronder begrepen bouwcapaciteit in de automatisering, en budget beschikbaar is. Deze beschikbare bouwcapaciteit is een grote uitdaging bij de Belastingdienst, wat in ieder geval op de korte termijn betekent dat de genoemde aanpassingen niet ingepland kunnen worden.

[11] Na bijvoorbeeld een adreswijziging in de Basisregistratie Personen waarbij één van de hoofdbewoners zich op een ander woonadres inschrijft, hetgeen kan duiden op scheiden.

[12] Zo bleek uit een steekproef in een situatie zoals voornoemd dat in 7% van de gevallen geen sprake was van een scheiding.

[13] Onder leereffect wordt in dit kader verstaan het leren van de ontvangen informatie waardoor men bij herhaling van de situatie voldoende toegerust is om de fiscale regels toe te passen.

[14] https://over-ons.belastingdienst.nl/campagne-scheiden/

handreiking geplaatst met daarin de fiscale aandachtspunten voor het echtscheidingsconvenant en de eigen woning.[15]

Er is al veel informatie beschikbaar voor (aspirant)woningkopers. Het is niet alleen van belang dat deze groep goed geïnformeerd wordt over de fiscale aspecten van de aankoop van een eigen woning of het oversluiten van een hypotheek, maar ook over andere aspecten die bij en na de aankoop van een huis aan de orde zijn.[16] De overheid heeft specifiek voor informatie over dergelijke aspecten de informatiesite «Woning kopen: wat moet ik regelen?» geopend.[17] Aan de hand van een aantal in te vullen vragen kan heel gericht de benodigde informatie worden verkregen. Op de website van de Belastingdienst is specifieke informatie te vinden over de fiscale aspecten van aankoop van een woning, oversluiten van een hypotheek of het invullen van de belastingaangifte. Daar is eveneens een checklist te vinden met gegevens die in dat geval nodig zijn om de aangifte inkomstenbelasting te kunnen invullen en om de omvang van de eigenwoningschuld te berekenen.[18]

Het kabinet onderschrijft het belang van overleg met professionals die belastingplichtigen in de dagelijkse praktijk begeleiden. Hieraan wordt al uitvoering gegeven doordat de Belastingdienst via de bestaande kanalen diverse mogelijkheden biedt voor overleg met adviseurs over fundamentele vragen. Adviseurs kunnen hun vraagpunten in een individuele situatie voorleggen aan de Belastingdienst, al dan niet door middel van vooroverleg. Wanneer het daarbij gaat om knelpunten in de regeling of de beantwoording van rechtsvragen kan de betreffende inspecteur de vraag voorleggen aan de kennisgroep Onroerende Zaken.[19] Adviseurs van aanbieders van producten op het terrein van de eigenwoningregeling kunnen aan deze kennisgroep vragen of een standpunt over de gevolgen voor de heffing van inkomstenbelasting van het product juist is. De kennisgroep heeft de mogelijkheid om veel voorkomende situaties onder de aandacht te brengen door middel van een vraag-en-antwoord-document op de site van de Belastingdienst. Als een knelpunt alleen via een goedkeuring kan worden opgelost, wordt de goedkeuring gepubliceerd in een beleidsbesluit.[20] Naast deze kanalen voor vragen ten behoeve van individuele belastingplichtigen of concrete producten biedt de Belastingdienst de mogelijkheid voor adviseurs om inhoudelijke vraagstukken aan de orde te stellen op het Forum Fiscaal Dienstverleners waar adviseurs elkaar onderling kunnen helpen met vraagstukken en waaraan ook de Belastingdienst een bijdrage levert.[21]

Aanbevelingen die betrekking hebben op het behouden of verkrijgen van historische gegevens (de hiervoor genoemde onderdelen g t/m m)

Het kabinet onderschrijft binnen de huidige eigenwoningregeling het belang van het door betrokken partijen op de juiste momenten beschikken over de relevante historische gegevens. Zoals hiervoor echter al is aangegeven verhoudt het uitgangspunt dat de Belastingdienst verantwoordelijk zou moeten zijn voor het registreren en valideren van deze

---

[15] https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/echtscheiding-conv-eigen-woning-ib1901z1fd.pdf

[16] Zoals informatie over de regels voor hypotheken of kostenposten waarmee men rekening moet houden, zoals bijvoorbeeld benodigde verzekeringen en uitgaven voor onderhoud.

[17] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huis-kopen/vraag-en-antwoord/wat-moet-ik-regelen-als-ik-een-woning-ga-kopen

[18] https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/woning/eigen_woning/

[19] Deze kennisgroep is een van de kennisgroepen die extern communiceert.

[20] Dit kan zo mogelijk via codificering leiden tot een aanpassing in wet- en regelgeving.

[21] https://ffd.pleio.nl/

1893431 02120

gegevens zich niet goed met het belang dat de belastingplichtige – gezien de bewijslast, het beoogde belastingvoordeel en het juist kunnen doen van aangifte – heeft. De aanbevelingen g, f, i en l wringen in zoverre dan ook met de kerntaken van de Belastingdienst.
Overigens zou een registratie vermoedelijk alleen voor nieuwe gevallen – dat wil zeggen belastingplichtigen die na invoering van de registratie voor het eerst in aanmerking komen voor aftrek van eigenwoningrente – een zinvolle bijdrage kunnen leveren. De Belastingdienst beschikt namelijk over onvoldoende informatie om een dergelijke registratie ook te kunnen vullen met historische gegevens. Verder zou een dergelijke registratie leiden tot een forse toename van administratieve lasten voor belastingplichtigen en de Belastingdienst. Dit geldt eveneens voor aanbevelingen f en i.

Conclusie

Het kabinet is van mening dat de Belastingdienst al veel doet om belastingplichtigen en adviseurs te faciliteren. Initiatieven zoals de genoemde landelijke campagne «Voor wie verder wil, maar niet samen» dragen bij aan het waar mogelijk begeleiden van alle betrokkenen bij een veelal ingrijpend life-event. Fiscale aspecten die soms grote gevolgen kunnen hebben – maar waar men begrijpelijkerwijs op het moment van voordoen van een dergelijk life event wat minder oog voor heeft – kunnen daarmee toch de aandacht krijgen die nodig is om een lastige en langdurige nasleep te voorkomen.
Ook voor informatievoorziening aan adviseurs zoals via het Forum Fiscaal Dienstverleners of handreikingen blijft het kabinet zich inzetten. Datzelfde geldt voor informatieverstrekking aan burgers, zowel via de site van de Belastingdienst maar ook via informatiesites zoals de genoemde site «Woning kopen: wat moet ik regelen?», met een breder perspectief dan alleen het fiscale.

Voor de langere termijn is het kabinet van mening dat de uitkomsten van de evaluaties een belangrijke bijdrage kunnen leveren voor toekomstige keuzes in de wijze van fiscale behandeling van de eigen woning, waarbij het sterk reduceren van de complexiteit een belangrijke component moet zijn. Dit kabinet heeft al stappen gezet om de fiscale tegemoetkoming stapsgewijs te reduceren met het oog op het creëren van een stabiele woningmarkt via het verminderen van schuldopbouw en reducering van de budgettaire impact die een doorwerking kent in huizenprijzen. Het is naar de mening van het kabinet aan een volgend kabinet om hier eventueel verdere stappen in te zetten. Het ontwikkelen van een helder perspectief inzake de fiscale behandeling van de eigen woning kan daarbij helpen om iedereen op een verantwoorde wijze mee te nemen naar een uitvoerbare en betaalbare regeling die recht doet aan de woonwensen van burgers.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. Snel

2020D04359

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 februari 2020

Uw Kamer heeft mij gevraagd om een reactie op het verzoekschrift van [redacted] In zijn verzoekschrift vraagt [redacted] hoe de leden van de vaste commissie voor Financiën aankijken tegen de gestelde tegenstrijdigheid tussen het Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) en de inkomstenbelastingwetgeving.

[redacted] en [redacted] zijn in 2009 op huwelijkse voorwaarden met elkaar gehuwd. Ze wonen niet samen. Uit het verzoekschrift van [redacted] en [redacted] blijkt niet dat zij duurzaam gescheiden leven.[1] [redacted] is eigenaar van de woning waarin hij woont en [redacted] is eigenaresse van de woning waarin zij woont. Zij geven aan dat zij het onrechtvaardig vinden dat zij op grond van de inkomstenbelastingwetgeving als gehuwden slechts één woning mogen aanmerken als eigen woning (box 1), terwijl zij voor het BW geen samenwoonverplichting hebben. Civielrechtelijk hebben zij dus ieder een woning, terwijl de inkomstenbelastingwetgeving er vanuit gaat dat zij gezamenlijk twee woningen hebben, waardoor zij de keuze moeten maken welke woning als eigen woning (box 1) moet worden aangemerkt. Daarbij merken zij nog op dat sinds 1 januari 2018 niet langer de algehele gemeenschap van goederen de wettelijke basis is, maar de beperkte gemeenschap van goederen.

Algemene fiscale gevolgen voor gekozen huwelijksgoederenregime

Het BW en de inkomstenbelastingwetgeving bestaan naast elkaar. Op basis van het BW kunnen [redacted] en [redacted] hun manier van samenleven juridisch inrichten zoals zij willen. En is het dus mogelijk dat [redacted] en [redacted] ieder eigenaar zijn van de woning waarin zij wonen. Vervolgens heeft de wetgever vastgelegd hoe hij voor de heffing van de inkomstenbelasting wil omgaan met de situatie waarin gehuwden fiscaal gezien twee woningen hebben. Dat betekent niet dat het BW en de inkomstenbelastingwetgeving met elkaar in strijd zijn.

Dat is bijvoorbeeld af te leiden uit de parlementaire behandeling van de initiatiefwet beperking wettelijke gemeenschap.[2] Doel en strekking van fiscale wetgeving is doorgaans een geheel andere dan die van civielrechtelijke wetgeving.[3] Dat neemt niet weg dat het civiele recht het uitgangspunt is voor de belastingheffing. Verder is opgemerkt dat het al dan niet gemeenschappelijk zijn van het huwelijksvermogen niet voor alle fiscale regelingen even relevant is.[4]

De fiscaal partnerregeling voor gehuwden

Echtgenoten zijn elkaars fiscaal partner. Dat staat met ingang van 1 januari 2011 in artikel 5a van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. In de wettelijke regeling van het fiscaal partnerschap zijn voor echtgenoten geen nadere voorwaarden gesteld. Het zijn van echtgenoot is voldoende.

---

[1] Om die reden ga ik in deze brief niet in op de regeling die hiervoor is opgenomen in artikel 3.111, vierde en achtste lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 (hierna Wet IB 2001) of op de uitzondering op de fiscale partnerregeling zoals die tot 1 januari 2011 luidde.

[2] Wet van 24 april 2017 tot wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en de Faillissementswet teneinde de omvang van de wettelijke gemeenschap van goederen te beperken.

[3] Kamerstuk 33 987, C.

[4] Kamerstuk 33 987, C.

1893431 02120

Er gelden voor echtgenoten geen materiële voorwaarden voor bijvoorbeeld de wijze waarop de financiën onderling zijn geregeld of voor samenwonen. Het fiscaal partnerschap voor echtgenoten eindigt op het moment dat de echtgenoten niet op hetzelfde woonadres zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen én een verzoek tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed is ingediend. Tot 1 januari 2011 waren in Nederland wonende echtgenoten overigens ook altijd elkaars fiscaal partner, óók als zij niet op hetzelfde woonadres waren ingeschreven.

De wetgever heeft voor het bepalen van fiscaal partnerschap bij echtgenoten met ingang van 1 januari 2011 bewust gekozen voor het uitsluitend hanteren van objectieve criteria.[5] Mede hierdoor kon een belangrijke vereenvoudiging worden bereikt. Het werken met materiële criteria zou de controle door de Belastingdienst bemoeilijken.

Fiscale partners met meerdere hoofdverblijven

Bij een belastingplichtige en zijn fiscaal partner tezamen wordt niet meer dan één hoofdverblijf in aanmerking genomen. Dat staat in artikel 3.111, achtste lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 (hierna: Wet IB 2001) en houdt in dat fiscale partners samen maximaal één woning fiscaal als eigen woning (box 1) kunnen hebben. De wetgever heeft ook hier bewust voor gekozen, hetgeen blijkt uit de hierna opgenomen passage uit de parlementaire behandeling:
«Het kabinetsvoorstel inzake het vervallen van de verplichting tot samenwonen van gehuwden zal geen gevolgen hebben voor het wetsvoorstel Wet inkomstenbelasting 2001. Thans kunnen echtgenoten in onderling overleg reeds afwijken van deze plicht, in zoverre verandert er dus materieel eigenlijk niets. Het vervallen van de verplichting tot samenwonen zal bij de invoering van de Wet inkomstenbelasting 2001 bij gehuwden met meer dan één eigen woning niet tot gevolg hebben dat zij voor meer dan één van die woningen in aanmerking kunnen komen voor de eigen woningregeling van box 1»[6].

Hardheidsclausule

De wet kent een speciale bevoegdheid, de zogenoemde hardheidsclausule (artikel 63 AWR). De wet staat toepassing van de hardheidsclausule uitsluitend toe in zeer uitzonderlijke gevallen. De hardheidsclausule kan alleen worden toegepast bij een «onbillijkheid van overwegende aard». Daarvan is slechts sprake als het gaat om een gevolg dat de wetgever had voorkomen, als hij dat bij het maken van de wet had voorzien.

[redacted] heeft geen hardheidsclausuleverzoek ingediend, maar mocht hij dit wel hebben gedaan, dan had ik zijn verzoek afgewezen. De wetgever heeft die situatie namelijk onderkend door ook echtgenoten die op huwelijkse voorwaarden zijn gehuwd aan te merken als fiscale partners door geen aanvullende materiële voorwaarden te stellen voor het fiscaal partnerschap. Daarnaast heeft zoals hiervoor is weergegeven de wetgever er bewust voor gekozen dat fiscale partners samen maximaal één woning in box 1 kunnen aanmerken als eigen woning. Daarbij is de onderhavige situatie van echtgenoten die ieder afzonderlijk een woning hebben expliciet onderkend en is ook voor die situatie vastgesteld dat geen sprake zal zijn van het in aanmerking nemen van twee eigen woningen in box 1.

---

[5] Kamerstukken 32 504, 32 505 en 32 401, G.
[6] Kamerstuk 26 727, nr. 7.

De hardheidsclausule is niet bedoeld om in individuele gevallen een afwijkende regeling te treffen, omdat bijvoorbeeld de financiële en/of persoonlijke omstandigheden daar om vragen.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

32 140 Herziening Belastingstelsel

Nr. 68

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 21 februari 2020

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over het rapport van de Algemene Rekenkamer van 26 juni 2019 over «Forfaits in het belastingstelsel; Een overzicht van fiscale forfaits en hun bijdrage aan de uitvoerbaarheid van het belastingstelsel» (Kamerstuk 32 140, nr. 53).

De vragen en opmerkingen zijn op 29 augustus 2019 aan de Staatssecretaris van Financiën voorgelegd. Bij brief van 20 februari 2020 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,

De adjunct-griffier van de commissie,

kst-32140-68
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het rapport van de Algemene Rekenkamer «Forfaits in het belastingstelsel». De leden spreken hun dank uit naar de Rekenkamer voor het onderzoek en het overzicht van de verschillende forfaits. De leden hebben naar aanleiding van dit rapport een aantal vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer naar forfaits in fiscale wetgeving.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het rapport van de Algemene Rekenkamer over forfaits. Naar aanleiding van het rapport hebben deze leden een aantal vragen.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met interesse kennisgenomen van het rapport van de Rekenkamer. Deze leden constateren dat het kabinet de conclusies van de Rekenkamer onderschrijft en zij kijken dan ook uit naar de uitkomsten van het voorgenomen onderzoek.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het rapport van de Algemene Rekenkamer over forfaits.

Samenvatting

In de reactie van de Staatssecretaris lezen de leden van de VVD-fractie dat hij voornemens is te onderzoeken welke in het rapport opgenomen forfaits voor actualisatie in aanmerking kunnen komen. Kan de Staatssecretaris aangeven welke randvoorwaarden hij aan dit onderzoek heeft meegegeven of gaat meegeven? Is de Staatssecretaris het met de Rekenkamer en de leden van de VVD-fractie eens dat doelmatigheid belangrijk is maar tegelijkertijd ook geborgd moet zijn dat forfaits wel de werkelijkheid (daarmee de eerlijkheid en effectiviteit) benaderen? Zo nee, waarom niet?

De Rekenkamer heeft 17 Rijksbelastingwetten onderzocht. Heeft de Staatssecretaris een overzicht van andere wetten waar met forfaits gewerkt wordt? Zo ja, kan hij hiervan een overzicht geven? Zo nee, is de Staatssecretaris bereid dit in kaart te brengen, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

De leden van de fractie van de VVD vragen zich af of het kabinet zich herkent in de belangrijkste bevindingen van de Rekenkamer. Worden forfaits inderdaad niet stelselmatig geëvalueerd en zo ja, waarom niet? Wat zegt deze bevinding over de actualiteit van de 48 forfaits in de 17 onderzochte Rijksbelastingwetten? Het valt de leden van de VVD-fractie op dat sommige forfaits al bijna 40 jaar niet zijn bijgesteld. Kan het kabinet toelichten waarom hij het niet noodzakelijk acht de forfaits te actualiseren? Is het kabinet bereid deze forfaits nu alsnog te actualiseren? Zo nee, waarom niet? Hoe staat het kabinet tegenover een periodieke quickscan van alle forfaits?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie wat het kabinet gaat doen met de bevindingen en aanbevelingen van de Rekenkamer. Op welke manier gaat het kabinet de forfaits in de toekomst wel stelselmatig (periodiek) evalueren en hoe wordt ook de Kamer hierin meegenomen?

Hoofdstuk 1: aanleiding, context en opzet onderzoek

Onderschrijft de Staatssecretaris de definitie van een forfait zoals de Rekenkamer deze gehanteerd heeft, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Zo ja, kan de Staatssecretaris een overzicht geven van regelingen waarbij een «forfait» gebruikt wordt die niet onder de gehanteerde definitie valt? Kan de Staatssecretaris daarbij tevens aangeven of deze «forfaits» wel periodiek geëvalueerd zijn?

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie of het kabinet kan toelichten waarom de Rekenkamer in 2017 een onderzoek is gestart naar de forfaits in het belastingstelsel.

De leden van de CDA-fractie hebben zich er eerder al over verwonderd dat er veel fiscale regelingen in de vorm van een forfait gebaseerd zijn op de werkelijke rente, maar dat deze rente nooit wordt aangepast wanneer de werkelijke rente structureel daalt. Deze problematiek is natuurlijk het meest voelbaar in box 3, maar in de schenk- en erfbelasting is de rente zelfs nog hoger vastgezet op 6%. De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris daarom of de constatering van de Algemene Rekenkamer klopt dat alle fiscale forfaits periodiek zouden moeten worden onderzocht op grond van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek, maar dat dit in de praktijk niet gebeurt. Zijn er wel forfaits onderzocht? En zo ja, wat was daarvan de uitkomst?

De Algemene Rekenkamer geeft verder aan dat keuzeforfaits en weerlegbare forfaits bijdragen aan de rechtvaardigheid van het forfait, maar dat zij vanuit doelmatigheidsoogpunt administratief bewerkelijker zijn of lijken. De leden van de CDA-fractie vragen of de Staatssecretaris kan aangeven hoe de doelmatigheid van de keuzeforfaits en de weerlegbare forfaits in de praktijk ervaren worden door de Belastingdienst.

Hoofdstuk 2: forfaits in het Nederlandse belastingstelsel

Forfaits zijn geïntroduceerd om op een doelmatige wijze te komen tot een waardering of waardebepaling van een object van heffing, zo stellen de leden van de VVD-fractie vast. Kan de Staatssecretaris ingaan op de definitie doelmatig in relatie tot het niet evalueren van de forfaits? In hoeverre mag je spreken bij het hanteren van niet geëvalueerde forfaits van een doelmatige wijze? Heeft de wetgever dat bij de invoering van de betreffende wet ook op deze wijze bedoeld?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet van mening is dat de verschillende forfaits in het belastingstelsel op een wenselijke manier worden gebruikt. Anders gezegd: bereiken de huidige forfaits de beoogde beleids- en doelmatigheidsdoelstellingen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom en welke forfaits niet, en wat is dan het nut van deze specifieke forfaits?

Kan de Staatssecretaris ingaan op de opmerking van de Rekenkamer dat het instrument van keuzeforfait en of weerlegbare forfaits administratief bewerkelijker lijken? Op basis waarvan wordt het onderscheid gemaakt tussen een forfait, een keuzeforfait en een weerlegbaar forfait? Wat zijn de voordelen en nadelen van een forfait ten opzichte van een keuzeforfait en een weerlegbaar forfait, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Voorts vragen deze leden of de Staatssecretaris kan bevestigen dat de forfaits een belangrijk onderdeel zijn van het bouwstenenonderzoek naar vereenvoudiging van het belastingstelsel. Deelt de Staatssecretaris de

mening dat bij de vereenvoudiging van het belastingstelsel doelmatigheid, rechtvaardigheid en transparantie belangrijke uitgangspunten zijn? Zo ja, op welke manier wordt dit geborgd in de verschillende bouwsteenonderzoeken? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris het gegeven deelt dat, als een forfait niet de werkelijkheid benadert, dit zal leiden tot veel bezwaar- en beroepsprocedures, zoals we gezien hebben bij de vermogensrendementsheffing. Wordt in het geval van het gehanteerde forfait bij de vermogensrendementsheffing rekening gehouden bij de inkomsten met de werkzaamheden (kosten) van het aantal bezwaar- en beroepsprocedures? Deelt de Staatssecretaris de mening dat bij aanpassingen van forfaits niet alleen gekeken dient te worden naar de gewijzigde inkomsten, maar ook naar de kosten van de Belastingdienst voor bijvoorbeeld bezwaar- en beroepsprocedures? Zo nee, waarom niet?

De Rekenkamer haalt in het rapport een voorbeeld aan van het rekening houden met de verschillende levensverwachting van mannen en vrouwen, waarbij in de inkomstenbelasting wel rekening wordt gehouden met de verschillende levensverwachting, maar bij de successiewet bijvoorbeeld niet. Kan de Staatssecretaris in dit voorbeeld ingaan op het gehanteerde verschil en het doel van de wetgever, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Is de Staatssecretaris van mening dat dit onderscheid te rechtvaardigen is? Zo ja, op welke argumenten?

De Rekenkamer constateert dat de variabelen waarop een aantal forfaits gebaseerd is grote wijzigingen hebben ondergaan, zo stellen de leden van de VVD-fractie vast. Dit geldt bijvoorbeeld voor de waardering van de genotsrechten en periodieke uitkeringen in de successiewet en inkomstenbelasting. De waardebepaling is gebaseerd op, onder meer, de levensverwachting en rentevoet. Deze variabelen hebben sinds het moment van invoering of de laatste bijstelling van het forfait aanmerkelijke wijzigingen ondergaan, zo lezen deze leden in het rapport. Kan de Staatssecretaris ingaan op deze voorbeelden en de «aanmerkelijke» wijzigingen zoals de lage rentestand en een stijgende levensverwachting? Is de Staatssecretaris bereid om inzichtelijk te maken wat de ontwikkelingen de afgelopen jaren op deze voorbeelden zijn geweest en wat de consequenties zijn voor de mensen die hiermee te maken hebben?

Is de Staatssecretaris het met de leden van de VVD-fractie eens dat forfaits consistent moeten zijn en dat daarmee een eerlijker systeem ontstaat? Zo nee, waarom niet? Kan de Staatssecretaris een overzicht geven van de inconsistente forfaits?

De leden van de CDA-fractie zijn geschrokken van de constatering van de Algemene Rekenkamer dat de Belastingdienst in de eerste elf maanden van 2018 al 16.463 uren heeft ingezet voor het behandelen van bezwaar- en beroepsprocedures. Hiermee wordt onmiskenbaar aangetoond dat een onhoudbaar forfait niet alleen tot veel meer uitvoeringskosten leidt, maar ook een steeds groter beslag legt op de uitvoeringscapaciteit van de dienst. De leden van de CDA-fractie kijken in dit kader met bijzonder veel interesse uit naar de brief van de Staatssecretaris over een aanpassing van box 3 die voor Prinsjesdag is toegezegd. Deze leden vragen de Staatssecretaris of bij het in kaart brengen van mogelijke aanpassingen van box 3 en de uitvoerbaarheid daarvan ook rekening wordt gehouden met het feit dat het huidige forfait van box 3 ook niet uitvoerbaar is.

De leden van de CDA-fractie vragen de Staatssecretaris te reageren op de constatering van de Algemene Rekenkamer dat forfaits niet worden aangepast aan een verandering van de levensverwachting en dat een

aanpassing van het tarief niet doorwerkt in een corresponderend forfait van een belastinglatentie. Een forfaitaire benadering brengt met zich mee dat een forfait niet bij elke incidentele wijziging hoeft te worden aangepast. Dit is echter anders wanneer sprake is van een structurele wijziging van de variabelen waar een forfait op gebaseerd is. De leden van de CDA-fractie merken op dat het nog opvallender is dat de wetgever een forfait niet aanpast wanneer hij zelf die variabelen aanpast, zoals bij een tariefswijziging. Zij achten het dan ook een redelijke aanbeveling van de Algemene Rekenkamer om de forfaits drie- of vijfjaarlijks te evalueren. De Staatssecretaris heeft in zijn reactie aangegeven de komende periode de in het rapport van de Algemene Rekenkamer opgenomen forfaits te willen onderzoeken. Kan hij ook toezeggen of dit op structurele wijze herhaald zal worden, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de D66-fractie vragen per wanneer de forfaits die al sinds 2010 niet meer zijn geëvalueerd worden geactualiseerd.

De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet kan bevestigen dat in het persbericht van de Algemene Rekenkamer wel degelijk een aanbeveling is opgenomen, namelijk om de forfaits periodiek te toetsen. Op welke wijze geeft het kabinet invulling aan deze aanbeveling? Kan de Staatssecretaris nader ingaan op de suggestie van de Algemene Rekenkamer om driejaarlijkse of vijfjaarlijkse quickscans te laten uitvoeren? Deelt de Staatssecretaris de mening dat het goed kan zijn om dergelijke quickscans uit te voeren en daarbij gebruik te maken van de vragen, zoals gesuggereerd door de Algemene Rekenkamer: «Benadert het forfait nog de (gemiddelde) waarde in het economische verkeer? Zijn er structureel gewijzigde omstandigheden en/of is er sprake van gewijzigde fiscale wet- en regelgeving? En levert het verkiezen van een forfait boven de werkelijke waarde nog steeds doelmatigheidswinst op?» Op welke wijze neemt de Staatssecretaris deze vragen mee bij verdere quickscans en evaluaties van forfaits?

De leden van de D66-fractie vragen in hoeverre en op welke manier andere landen gebruikmaken van forfaits. Is het aantal van 48 forfaits in 17 verschillende wetten gangbaar, veel of weinig?

De leden van de D66-fractie vragen welke mogelijkheden digitalisering biedt in de context van forfaits. Zou verbeterde toegang tot informatie, uiteraard met inachtneming van de Algemene verordening gegevensbescherming aanleiding kunnen geven tot verminderd gebruik van forfaits?

De leden van de D66-fractie vragen op welke manier het kabinet bij het evalueren en actualiseren van forfaits de onderlinge samenhang met andere forfaits beoordeelt, onder andere om te borgen dat de onderliggende aannames en/of argumentatie consistent is.

De leden van de fractie van GroenLinks constateren dat omvangrijke afwijkingen van het werkelijk genoten rendement in box 3 bij individuele belastingplichtigen niet in aanmerking worden genomen. Zou het kabinet kwalitatief en kwantitatief in kaart kunnen brengen wie hiervan profiteren? Wat zijn de gederfde inkomsten van de belastingplichtigen die de afgelopen jaren de hoogste rendementen hebben gehaald? Hoeveel belastingplichtigen hadden een rendement (ver) boven 4%–5%? In hoeverre heeft dit forfaitaire systeem bijgedragen aan de toename van de vermogensongelijkheid in de afgelopen tijd?

De leden van de SP-fractie zijn onaangenaam verrast door de constateringen van de Algemene Rekenkamer dat er geen kennis was op het Ministerie van de hoeveelheid forfaits en dat de forfaits – ondanks

wettelijke voorschriften – niet geëvalueerd zijn. De leden vragen de Staatssecretaris uitgebreid te beantwoorden hoe dit is ontstaan binnen het Ministerie van Financiën. Waarom houdt het ministerie zich niet aan de wet? Waarom had het ministerie geen zicht op welke forfaits er bestaan? Hoe wordt voor de toekomst voorkomen dat er wederom langdurig een blinde vlek ontstaat voor een (groot) onderdeel van het beleid? Zijn er mogelijk andere onderdelen van de belastingwetgeving die op eenzelfde wijze behandeld worden? Kan de Staatssecretaris hierop ingaan?

De leden zijn verwonderd over het feit dat enerzijds forfaits zijn ontstaan om de belasting doelmatiger te maken, maar dat er anderzijds niet geëvalueerd wordt of die beoogde bedoeling ook gehaald is met de invoering van het forfait. Hoe kijkt de Staatssecretaris hier tegenaan?

De leden van de SP-fractie willen graag een overzicht van de reden van de invoering van ieder afzonderlijk forfait, het financiële beslag ervan, de reikwijdte (hoeveel mensen, bedrijven maken gebruik van het forfait) en een oordeel of het forfait nog noodzakelijk is. Wanneer heeft het ministerie dit klaar en hoe voorkomt zij dat de forfaits wederom een blinde vlek worden?

Hoofdstuk 3: reactie van Staatssecretaris en nawoord Algemene Rekenkamer

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris kan aangeven waarom forfaits niet periodiek geëvalueerd zijn. Kan hij hierbij ook ingaan op andere domeinen binnen de rijksoverheid waar gewerkt wordt met forfaits? Worden op andere terreinen de forfaits wel periodiek geëvalueerd? Kan de Staatssecretaris een uitgebreide toelichting geven?

De leden van de VVD-fractie vragen voorts of de Staatssecretaris kan toelichten wat hij bedoelt met forfaits die zich onderscheiden van fiscale regelingen door de doelmatige heffingswijze.

In zijn reactie geeft de Staatssecretaris aan dat het forfaitoverzicht een bijdrage kan leveren aan het debat over de vereenvoudiging van het belastingstelsel. De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris kan toelichten wat hiermee wordt bedoeld.

II Reactie van de Staatssecretaris

Ik heb met interesse kennisgenomen van de vragen van de leden van de fracties van de VVD, het CDA, D66, de SP en GroenLinks. Ik beantwoord de vragen zoveel mogelijk in de volgorde waarin ze gesteld zijn, met dien verstande dat ik gelijkluidende of in elkaars verlengde liggende vragen tezamen beantwoord.

Samenvatting

De leden van de fractie van de VVD vragen welke randvoorwaarden ik aan het toegezegde onderzoek naar forfaits heb meegegeven. Ze vragen of ik de mening deel dat doelmatigheid belangrijk is maar tegelijkertijd ook geborgd moet zijn dat forfaits wel de werkelijkheid benaderen. De door mijn ambtsvoorganger voor het eerste kwartaal van 2020 toegezegde inventarisatie is in eerste instantie bedoeld om in kaart te brengen welke forfaits niet meer in overeenstemming zijn met het beoogde doel en de oorspronkelijke onderbouwing. Vervolgens zal ik in het tweede kwartaal uw Kamer informeren welke mogelijkheden er zijn voor actualisatie van

forfaits. Doelmatigheid en rechtvaardigheid zijn beide belangrijke aspecten en worden per geval afgewogen.

De leden van de fractie van de VVD vragen naar een overzicht van andere wetten waar met forfaits gewerkt wordt. De Algemene Rekenkamer (ARK) heeft 48 forfaits in de Rijksbelastingwetten aangetroffen. Het is denkbaar dat er in andere rijkswetten of bij de belastingen van de provincies en gemeenten ook forfaits voorkomen. De Rijksbelastingwetten vallen onder mijn verantwoordelijkheid. Voor andere wetten verwijs ik naar de betreffende verantwoordelijke bewindspersonen.

De leden van de fractie van de VVD en van de fractie van het CDA vragen of het kabinet zich herkent in de constatering van de ARK dat alle fiscale forfaits periodiek zouden moeten worden onderzocht op grond van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek, maar dat dit in de praktijk niet gebeurt. Deze leden vragen voorts of het kabinet bereid is verschillende forfaits te actualiseren en/of een periodieke quickscan of evaluatie van forfaits te doen. De leden van de fractie van de VVD vragen daarbij of op andere terreinen binnen de rijksoverheid waar gewerkt wordt met forfaits, deze wel periodiek worden geëvalueerd. Deze leden vragen voorts of ik kan toelichten wat ik bedoel met forfaits die zich onderscheiden van fiscale regelingen door de doelmatige heffingswijze. De leden van de fractie van D66 vragen of het kabinet kan bevestigen dat in het persbericht van de ARK wel degelijk een aanbeveling is opgenomen, namelijk om de forfaits periodiek te toetsen. Deze leden vragen op welke wijze het kabinet invulling geeft aan deze aanbeveling en hoe ik sta tegenover het idee van periodieke quickscans, uitgaande van de door de ARK geopperde vragen. De leden van de fractie van het CDA vragen welke forfaits wel zijn onderzocht en wat daarvan de uitkomsten waren. Het kabinet is de ARK erkentelijk voor de gemaakte inventarisatie welke forfaits er in het belastingrecht zijn met daarbij een duiding van de aard van die forfaits. Er zijn tal van manieren om het belastingstelsel te bezien, dit is er één van. Zowel in het rapport als het persbericht worden geen expliciete aanbevelingen gedaan. Het belang van periodieke toetsing wordt wel benadrukt. Het kabinet onderschrijft het belang van het onderbouwen en accuraat houden van de hoogte van de forfaits. De invoering van een forfait verdient onderbouwing, met betrekking tot de verwachte doelmatigheidswinst in verhouding tot andere effecten. Het niet invoeren van een forfait is echter evengoed een beleidskeuze in het licht van doeltreffendheid en doelmatigheid. Aangezien het praktisch onuitvoerbaar is om elke wetsbepaling periodiek te evalueren, bepleit ik een pragmatische aanpak, waarbij de nadruk ligt op het actueel houden van de forfaits. De opvatting van de ARK dat alle forfaits onder de evaluatieverplichting vallen, deel ik niet. De evaluatieverplichting op grond van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek ziet op de verplichting om de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid periodiek te onderzoeken. Forfaits zijn bedoeld om een doelmatige belastingheffing mogelijk te maken, maar zijn op zichzelf geen instrumenten van het beleid. Er zijn forfaits die wel het karakter hebben van een fiscale regeling zoals die zijn opgenomen in bijlage 9 en 10 van de Miljoenennota (Kamerstuk 35 300, nrs. 1 en 2), aangezien deze ook een beleidsdoel hebben zoals verduurzaming of stimuleren van ondernemerschap. Deze worden wel geëvalueerd. Dit betreft bijvoorbeeld de tonnageregeling en de verlaagde bijtelling voor de auto van de zaak. De uitkomsten van deze onderzoeken hebben niet zo zeer betrekking op het forfaitaire karakter van de regelingen, maar op beleidsrelevante aspecten, zoals de effectiviteit. Periodiek worden ook belastingwetten of het belastingstelsel als geheel geëvalueerd, zoals in het verleden in de rapporten van de commissie Van Dijkhuizen of Van Weeghel. De herziening van de forfaits in box 3 in 2017 en de verdere aanpassing van box 3 waarvan de contouren in de brief van mijn

ambtsvoorganger van 6 september 2019[1] zijn ontvouwd, zijn daar voorbeelden van. Zoals toegezegd, zal ik een onderzoek doen om te achterhalen welke forfaits in het belastingstelsel voor actualisatie in aanmerking komen en de Kamer hierover informeren. Hierbij zal ik gebruik maken van de genoemde vragen van de Rekenkamer. Afhankelijk van de uitkomsten kan vervolgens een periodieke quickscan overwogen worden. Bij forfaits die jaarlijks geïndexeerd worden ligt een periodieke quickscan niet voor de hand. Een overzicht van alle forfaits binnen het hele domein van de rijksoverheid valt buiten het bestek van dit onderzoek.

Hoofdstuk 1: aanleiding, context en opzet onderzoek

De leden van de fractie van de VVD vragen of ik de door de ARK gehanteerde definitie van een forfait onderschrijf. De ARK gebruikt als definitie van een forfait: «een regeling die een vaste waarde toekent aan een genoten voordeel of geleden nadeel. Deze vaste waarde komt of kan komen in de plaats van het werkelijke voordeel of nadeel». Deze definitie sluit aan bij de door de Vereniging voor Belastingwetenschap gehanteerde definitie van een forfait. Dit lijkt me dan ook een alleszins adequate definitie van een forfait hoewel ook andere definities denkbaar zouden zijn. Inherent aan elke definitie is dat deze een afbakening kent. Zo wijst de ARK er terecht op dat sommige grenzen in de belastingwetgeving in het spraakgebruik ook als forfaits worden aangeduid, maar dat is geen reden om deze ook als forfaits te beschouwen.

De leden van de fractie van de VVD vragen of het kabinet kan toelichten waarom de ARK in 2017 een onderzoek is gestart naar de forfaits in het belastingstelsel. De ARK heeft de aanleiding voor dit onderzoek toegelicht in haar rapport (p. 8). Het betreft een vervolg op het eerdere onderzoek naar belastingverlichtende regelingen.

De leden van de fractie van het CDA vragen of de Staatssecretaris kan aangeven hoe de doelmatigheid van de keuzeforfaits en de weerlegbare forfaits in de praktijk ervaren wordt door de Belastingdienst. Keuzeforfaits en weerlegbare forfaits maken de uitvoering voor Belastingdienst en belastingplichtige doelmatiger ten opzichte van het altijd moeten hanteren van de werkelijke waarden. Het gaat vaak om regelingen waarbij het administratief heel bewerkelijk is om alle werkelijke gegevens vast te leggen, maar waarbij de wetgever wel de mogelijkheid open heeft willen houden deze werkelijke gegevens te hanteren. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de 30%-regeling en de artiesten/beroepssportersregeling. Het is voor Belastingdienst en belastingplichtige dan ook doelmatig dat de mogelijkheid er is zich te beroepen op het forfait in het geval van een keuzeforfait en dat het forfait de standaard is in het geval van een weerlegbaar forfait. Dit scheelt hen immers veel administratief werk. Dit voordeel blijkt dan ook uit, bijvoorbeeld, de evaluatie van de 30%-regeling.[2] Voor degene die zich op de werkelijke gegevens wil beroepen is er echter geen administratief voordeel. Deze persoon moet, om zich te beroepen op het meerdere boven het forfait, alsnog de gehele administratieve last dragen. Keuzeforfaits en weerlegbare forfaits zijn dus doelmatiger dan géén forfait maar minder doelmatig dan een verplicht forfait.

[1] Kamerstuk 35 026, nr. 74.
[2] Kamerstuk 34 552, nr. 84.

1893431 02120

De leden van de fractie van de VVD vragen of ik in kan gaan op de definitie doelmatig in relatie tot het niet evalueren van de forfaits. Ze vragen of de huidige forfaits de beoogde beleids- en doelmatigheidsdoelstellingen bereiken. De leden van de fractie van de SP vragen hoe ik ertegen aankijk dat enerzijds forfaits zijn ontstaan om de belasting doelmatiger te maken, maar dat er anderzijds niet geëvalueerd wordt of die beoogde bedoeling ook gehaald is met de invoering van het forfait. Het hanteren van een forfait is eenvoudiger dan het bepalen van de werkelijke waarde van een object van heffing. Wanneer de werkelijke waarde niet bepaald kan worden (zoals bij het eigenwoningforfait), kan een forfait zelfs het enige alternatief zijn. Forfaits dragen altijd bij aan de doelmatigheid van de belastingheffing, waarbij de mate waarin kan verschillen. Er is geen absolute maatstaf waaraan de doelmatigheid wordt afgemeten.

De leden van de fractie van de VVD vragen of ik kan ingaan op de opmerking van de Rekenkamer dat keuzeforfaits en weerlegbare forfaits administratief bewerkelijker lijken. Deze leden vragen op basis waarvan het onderscheid wordt gemaakt tussen een forfait, een keuzeforfait en een weerlegbaar forfait en wat de voordelen en nadelen van de verschillende opties zijn. Het klopt dat een keuzeforfait of een weerlegbaar forfait administratief bewerkelijker is dan een «gewoon» forfait. De functie van een forfait is de uitvoering en handhaving van een regeling in de praktijk te vergemakkelijken. Een forfait is met andere woorden ingegeven door doelmatigheidsoverwegingen. Zonder forfaits is de belastingwetgeving niet (goed) uitvoerbaar. Inherent aan een forfait is dat met verschillen op individueel niveau geen rekening wordt gehouden. Indien een forfait al te zeer gaat afwijken van de feitelijke situatie kan dat tot gevolg hebben dat het forfait niet meer als rechtvaardig wordt ervaren. Het is dan ook noodzakelijk om een goede balans te vinden tussen de doelmatigheid en rechtvaardigheid wanneer een forfait wordt geïntroduceerd. Daarbij is een belangrijke vraag hoe hoog een forfait moet worden vastgesteld en in welke situaties het forfait van toepassing is. In theorie zou de hoogte van het forfait zodanig moeten worden vastgesteld dat deze uitkomt op de mediaan van de werkelijke waarden. In de praktijk wordt de hoogte van het forfait naar redelijkheid bepaald op basis van de beschikbare gegevens. Ook het evenwicht qua fiscale behandeling van andere situaties speelt daarbij mee. Het is onder meer afhankelijk van de variaties in de praktijk en het aantal gevallen of het wenselijk is om een weerlegbaar forfait of keuzeforfait in te voeren. Het invoeren van een weerlegbaar forfait of een keuzeforfait kan de rechtvaardigheid en daarmee ook de aanvaardbaarheid van het forfait vergroten. Een forfait kan als een «weerlegbaar forfait» worden gedefinieerd, overeenkomstig het rapport van de ARK, wanneer de belastingplichtige of de inspecteur in plaats van het forfait het werkelijke voordeel of nadeel kan toepassen of juist in plaats van het werkelijke voordeel of nadeel een forfait kan toepassen indien aan nadere voorwaarden is voldaan. Kenmerkend voor een weerlegbaar forfait is dat de belastingplichtige of de inspecteur bewijs moet leveren dat aan de nadere voorwaarden is voldaan. Daarbij kan de zwaarte van de bewijslast nog verschillen tussen doen blijken, dat is overtuigend aantonen, en aannemelijk maken. Een forfait kan overeenkomstig het rapport van de ARK worden gedefinieerd als een «keuzeforfait» wanneer het forfait alleen van toepassing is als de belastingplichtige daarvoor kiest. De belastingplichtige heeft daarmee de keus om belasting te laten heffen op basis van het werkelijke voordeel of nadeel, of belasting te laten heffen op basis van forfaitaire bedragen of percentages. Voor de belastingplichtige zijn het twee gelijkwaardige opties die, zonder aanvullende voorwaarden, kunnen worden gekozen. Anders dan bij het

weerlegbare forfait speelt bij een keuzeforfait de bewijslast niet. Een weerlegbaar forfait en een keuzeforfait hebben beide als bezwaar dat deze leiden tot meer regelgeving, hogere administratieve lasten en hogere uitvoeringslasten/handhavingslasten voor de Belastingdienst. Een voorbeeld van een weerlegbaar forfait is de bijtelling voor de voor privégebruik ter beschikking gestelde auto van de zaak. Het is ondoenlijk om de werkelijke hoogte van dit voordeel in natura op individuele basis vast te stellen. Daarom is ervoor gekozen om deze inkomsten in natura te belasten via het autokostenforfait, dat een bepaald percentage van de catalogusprijs van de auto is. Deze forfaitaire vaststelling van het voordeel is voor werkgever, werknemer en Belastingdienst eenvoudiger dan het bijtellen van het werkelijke voordeel. Alleen voor situaties waarin een auto van de zaak niet meer dan 500 kilometer voor privédoelen wordt gebruikt, is de bijtelling een weerlegbaar forfait.

De leden van de fractie van de VVD vragen of ik kan bevestigen dat de forfaits een belangrijk onderdeel zijn van het bouwstenenonderzoek naar vereenvoudiging van het belastingstelsel. Deze leden vragen of ik de mening deel dat bij de vereenvoudiging van het belastingstelsel doelmatigheid, rechtvaardigheid en transparantie belangrijke uitgangspunten zijn. Doelmatigheid, rechtvaardigheid en transparantie zijn inderdaad belangrijke uitgangspunten bij vereenvoudiging van het belastingstelsel. Bij het bouwstenenonderzoek zullen beleidsopties onder andere op deze aspecten getoetst worden. Het gebruik van forfaitaire regelingen kan een element zijn dat bijdraagt aan vereenvoudiging.

De leden van de fractie van de VVD vragen of ik het gegeven deel dat, als een forfait niet de werkelijkheid benadert, dit zal leiden tot veel bezwaar- en beroepsprocedures, zoals we gezien hebben bij de vermogensrendementsheffing. Zij vragen of ik de mening deel dat bij aanpassingen van forfaits niet alleen gekeken dient te worden naar de gewijzigde inkomsten, maar ook naar de kosten van de Belastingdienst voor bijvoorbeeld bezwaar- en beroepsprocedures. De Belastingdienst beoordeelt nieuwe wetgeving, en wijzigingen in bestaande wetgeving, door middel van een uitvoeringstoets. Daarin is het mogelijk dat elementen uit de nieuwe wetgeving die voor belastingplichtigen moeilijk te begrijpen zullen zijn of die niet nauw aansluiten bij de door de belastingplichtige ervaren werkelijkheid, tot specifieke aandachtspunten leiden. Een forfait dat voor een deel van de belastingplichtigen niet aansluit op hun rechtvaardigheidsbeleving zal leiden tot aanvullende impact bij het toetsonderdeel klantinteractie, vanwege meer telefonie en ander klantcontact. Daarnaast is er aanvullende impact bij het toetsonderdeel toezicht en handhaving, in verband met extra toezicht voor personen die het forfait proberen te omzeilen en vanwege extra bezwaarbehandeling. Wanneer de verwachte impact groot is, wordt deze aanvullende inzet ook geraamd en in de toets in beeld gebracht. Ik deel dus inderdaad de mening dat de uitvoeringsimpact meegewogen moet worden bij het bepalen of veranderen van forfaits.

De leden van de fractie van de VVD noemen een voorbeeld in het rapport waarbij voor de inkomstenbelasting wel rekening wordt gehouden met de verschillende levensverwachting van mannen en vrouwen en bij de schenk- en erfbelasting niet. Deze leden vragen naar het doel van de wetgever met dit verschil, of dit verschil naar mijn mening te rechtvaardigen is en zo ja, op welke argumenten. Zoals mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd, wordt onderzocht welke van de door de ARK genoemde forfaits voor actualisatie in aanmerking kunnen komen en informeer ik uw Kamer over de uitkomsten hiervan in het eerste kwartaal van 2020. Daarbij zal ik ook ingaan op deze vragen.

De leden van de fractie van de VVD constateren dat de variabelen die aan een aantal forfaits ten grondslag liggen zoals bijvoorbeeld de levensverwachting en rentevoet grote wijzigingen hebben ondergaan. Zij vragen of ik bereid ben inzichtelijk te maken wat de ontwikkelingen de afgelopen jaren zijn geweest en wat de consequenties zijn voor de mensen die hiermee te maken hebben. Zoals hiervoor is aangegeven, zou de hoogte van een forfait in theorie zodanig moeten worden vastgesteld dat deze uitkomt op de mediaan van de werkelijke waarden. Indien de levensverwachting een relevante variabele voor de hoogte van het forfait is, en sprake is van een hogere (statistische) levensverwachting, heeft dat gevolgen voor de werkelijke waarde van genotsrechten en periodieke uitkeringen. Een lagere rentestand leidt er, ceteris paribus, toe dat de waarde van deze genotsrechten en periodieke uitkeringen in werkelijkheid afneemt voor de genieter. Het voorgaande geldt bijvoorbeeld voor de waardering van de genotsrechten en periodieke uitkeringen in de inkomstenbelasting en in de schenk- en erfbelasting. Het is duidelijk dat de forfaitaire waardering voor deze situaties actualisatie behoeft. Hierop zal ik nader ingaan in de voor het eerste kwartaal van 2020 toegezegde brief. Zoals mijn ambtsvoorganger in de bestuurlijke reactie op het onderzoek van de ARK heeft toegezegd, wordt onderzocht welke van de door de ARK genoemde forfaits voor actualisatie in aanmerking kunnen komen en informeer ik uw Kamer over de uitkomsten hiervan in het eerste kwartaal van 2020.

Voorts vragen deze leden of ik het met hen eens ben dat forfaits consistent moeten zijn en dat daarmee een eerlijker systeem ontstaat en zo nee, waarom niet. Ook vragen deze leden een overzicht te geven van de inconsistente forfaits. De leden van de fractie van D66 vragen op welke manier het kabinet bij het evalueren en actualiseren van forfaits de onderlinge samenhang met andere forfaits beoordeelt, onder andere om te borgen dat de onderliggende aannames en argumentatie consistent zijn. Uiteraard streef ik naar zoveel mogelijk consistentie in belastingwet- en regelgeving. Dat geldt ook voor de 48 forfaits in de 17 onderzochte rijksbelastingwetten die de ARK heeft genoemd. Consistentie kan bijdragen aan een betere begrijpelijkheid, juridische houdbaarheid, eenvoud en uitvoerbaarheid. Anderzijds kunnen er goede redenen zijn om te kiezen voor verschillende begrippen en definities. Ik noem als voorbeeld het partnerbegrip dat niet alleen voor verschillende belastingwetten verschillend is maar ook daarbuiten. Met het voorgaande wil ik aangeven dat er ook bij de forfaits in de verschillende belastingwetten goede redenen kunnen zijn voor verschillen in de achterliggende variabelen. Indien sprake is van dergelijke verschillen, moeten deze idealiter wel worden toegelicht. Bij elke mogelijke aanpassing in de belastingwet- en regelgeving wordt nagedacht of die mogelijke aanpassing relevant kan zijn voor andere bepalingen in dezelfde belastingwet- of regelgeving of voor bepalingen in andere belastingwet- en regelgeving. Dit is niet anders waar het gaat om forfaits.

De leden van de fractie van het CDA vragen de Staatssecretaris of bij het in kaart brengen van mogelijke aanpassingen van box 3 en de uitvoerbaarheid daarvan ook rekening wordt gehouden met het feit dat het huidige forfait van box 3 niet uitvoerbaar is. In de Kamerbrief «Aanpassing box 3» van 6 september 2019[3] heb ik de contouren geschetst van een nieuw box 3-stelsel, waarin belastingplichtigen met vooral of uitsluitend spaargeld tegemoet worden gekomen. Bij het tot stand komen van dit voorstel zijn uitvoerbaarheid en uitlegbaarheid van het stelsel belangrijke aspecten geweest. Ook bij de uitwerking van het wetsvoorstel tot aanpassing van box 3 zijn deze aspecten van belang. Net als in het

[3] Kamerstuk 35 026, nr. 74.

1893431 02120

huidige stelsel van box 3, zullen ook in het nieuwe stelsel de forfaitaire rendementen over spaargeld en over beleggingen worden gebaseerd op werkelijke rendementen.

De leden van de fractie van D66 vragen per wanneer de forfaits die al sinds 2010 niet meer zijn geëvalueerd worden geactualiseerd. Mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd te inventariseren welke forfaits voor actualisatie in aanmerking komen en de Kamer hierover te informeren in het eerste kwartaal van 2020. In het tweede kwartaal zal ik de Kamer informeren welke mogelijkheden er zijn voor actualisatie van forfaits en per wanneer.

De leden van de fractie van D66 vragen in hoeverre en op welke manier andere landen gebruikmaken van forfaits. Voorts vragen deze leden of 48 forfaits in 17 belastingwetten gangbaar, veel of weinig is. Ik heb geen zicht op het gebruik van forfaits in andere landen, maar wat andere landen doen is hier wat mij betreft ook minder relevant. Van belang is of de forfaits in de belastingwet- en regelgeving hun functie om die wet- en regelgeving beter uitvoerbaar te maken, nog steeds goed vervullen in relatie tot de gewenste rechtvaardigheid.

De leden van de fractie van D66 vragen welke mogelijkheden digitalisering biedt in de context van forfaits en of verbeterde toegang tot informatie, uiteraard met inachtneming van de Algemene verordening gegevensbescherming, aanleiding zou kunnen geven tot verminderd gebruik van forfaits. Wanneer gegevens betrouwbaar voor de Belastingdienst beschikbaar (kunnen) komen die voldoende dekkend zijn om een bestaand forfait overbodig te maken, verdient dit de voorkeur. Bij bestaande forfaits zal dit in de praktijk niet snel mogelijk zijn. Bijvoorbeeld in het geval van de technische staat van een voertuig (BPM), de levensverwachting van een individu (waardering periodieke uitkeringen) en kosten gemaakt door belastingplichtige is niet goed denkbaar dat de werkelijke gegevens kunnen worden ingewonnen. Toch kunnen zich kansen voordoen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen wie ervan profiteren dat omvangrijke afwijkingen van het werkelijk genoten rendement in box 3 bij individuele belastingplichtigen niet in aanmerking worden genomen. Ook vragen deze leden naar de gederfde inkomsten van de belastingplichtigen die de afgelopen jaren de hoogste rendementen hebben gehaald, het aantal belastingplichtigen dat een rendement had van (ver) boven 4%-5% en de bijdrage van dit forfaitaire systeem aan de toename van de vermogensongelijkheid in de afgelopen tijd. De Belastingdienst heeft geen gegevens over de werkelijke rendementen over vermogens in box 3. Alleen de omvang van het vermogen op peildatum 1 januari van de afgelopen jaren is bekend op basis van de ingediende aangiftes. Daardoor is het ook niet mogelijk om vast te stellen wie een hoger werkelijk rendement heeft behaald dan het forfaitaire rendement en wie een lager werkelijk rendement heeft behaald. Het is daarom niet mogelijk om vast te stellen in hoeverre het forfaitaire stelsel bijdraagt aan (het tegengaan van) vermogensongelijkheid.

De leden van de fractie van de SP vragen waarom het ministerie geen zicht had op welke forfaits er bestaan en hoe voor de toekomst wordt voorkomen dat er wederom een blinde vlek ontstaat voor een onderdeel van het beleid. De typering van «blinde vlek» deel ik niet. Elke wetsbepaling bevat een keuze om al dan niet een forfait toe te passen. Daarmee is in wezen de wet zelf het overzicht. Volgens deze benadering is elke afzonderlijke wetsbepaling een vorm van beleid, die afzonderlijk geëvalueerd zou moeten worden. Naar de mening van het kabinet schrijft de

wet dit niet voor. Het kabinet volgt een pragmatische benadering welke regelingen worden geëvalueerd.

De leden van de fractie van de SP vragen om een overzicht van de reden van invoering van ieder afzonderlijk forfait, het financiële beslag ervan, de reikwijdte en een oordeel of het forfait nog noodzakelijk is. Mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd te inventariseren welke forfaits voor actualisatie in aanmerking komen en de Kamer hierover te informeren in het eerste kwartaal van 2020. Wat betreft het financiële beslag merk ik op dat er geen financieel beslag is als forfaits de werkelijkheid benaderen. Forfaits die naast doelmatigheid ook een beleidsmatig doel hebben, vallen in de categorie «fiscale regelingen». Het financiële beslag van die regelingen is opgenomen in bijlage 9 van de Miljoenennota.

Hoofdstuk 3: reactie van Staatssecretaris en nawoord Algemene Rekenkamer

De leden van de fractie van de VVD vragen wat ik ermee bedoel dat het forfaitoverzicht een bijdrage kan leveren aan het debat over de vereenvoudiging van het belastingstelsel. Wanneer het debat wordt gevoerd over vereenvoudiging, speelt de uitruil tussen eenvoud en eerlijkheid een rol. Het rapport van de Rekenkamer biedt wat betreft de forfaits een overzicht van dit soort uitruilen. Dit kan helpen wanneer wordt nagedacht over opties tot vereenvoudiging, zoals het introduceren van een forfait.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

35 026 Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2019)

Nr. 75 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2020

In de brief van 18 oktober 2019 heeft voormalig Staatssecretaris Snel u zijn antwoorden doen toekomen op de vragen gesteld in het kader van een schriftelijk overleg over de brieven van 12 juli 2019 met de reactie op de motie van de leden Leijten en Lodders over letselschadevergoedingen (Kamerstuk 35 026, nr. 55) (herziene brief) en van 6 september 2019 over aanpassing box 3 (Kamerstuk 35 026, nr. 74). Voor de beantwoording van een aantal vragen van de leden van de fracties van D66 en de SP was nader onderzoek nodig en informatie van het Verbond van Verzekeraars en De Letselschade Raad. In deze brief doe ik u mijn antwoorden toekomen op deze nog openstaande vragen.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

kst-35026-75
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Antwoorden op de openstaande vragen gesteld in het schriftelijk overleg van 22 oktober 2019 inzake de motie van de leden Leijten en Lodders en box 3 (Kamerstuk 35 302, nr. 68)

De leden van de fractie van D66 vragen een toelichting over de wijze waarop er in de praktijk rekening wordt gehouden met gevolgschade bij het bepalen van de omvang van letselschadevergoedingen.
De vaststelling van de letselschadevergoeding gebeurt als volgt. Eerst wordt het letsel vastgesteld en de daarmee samenhangende schadecomponenten. Als er sprake is van een medische eindsituatie en de resterende beperkingen duidelijk zijn, wordt de schade vastgesteld. Tot dat moment kunnen er voorschotten op de schadevergoeding worden uitgekeerd. Als de medische eindtoestand vaststaat, wordt het schadebedrag vastgesteld. Er is geen standaard leidraad voor het vaststellen van gevolgschade bij het bepalen van de omvang van letselschadevergoedingen in verband met het tot het vermogen gaan behoren van de letselschadevergoeding, ook niet van De Letselschade Raad. Voor het vaststellen van de omvang van letselschadevergoedingen is niet alleen het letsel relevant voor de bepaling van het bedrag, maar ook de persoonlijke omstandigheden van het slachtoffer zijn van belang, zoals de woonsituatie, een inschatting van de toekomstige verdiencapaciteit en de gevolgen voor toeslagen waar het slachtoffer recht op heeft. Verzekeraars vragen aan slachtoffers naar schadeposten die een rol kunnen spelen, waaronder gevolgschade. Medewerkers van verzekeraars die letselschadezaken behandelen, volgen opleidingen voor het afhandelen van letselschades. Ook worden slachtoffers in de regel bijgestaan door een gespecialiseerde belangenbehartiger, zoals een letselschadeadvocaat.

De fiscale impact maakt deel uit van het berekenen van de totale schadeomvang in de financieel omvangrijke letselschaden. De verzekeraar zal aan het slachtoffer vragen om de gegevens die nodig zijn om deze fiscale gevolgschade te berekenen. Gezamenlijk wordt dan op basis van de beschikbare gegevens een schadeberekening uitgevoerd. Soms wordt een rekenbureau ingeschakeld om dit te doen. Dit gebeurt in de regel alleen bij ingewikkelde zaken en grote schadebedragen, omdat hieraan kosten zijn verbonden die wel in relatie moeten staan tot de schadeomvang. Over het algemeen wordt vervolgens met de verzekeraar overeenstemming bereikt over het totale schadebedrag. Als er geen overeenstemming wordt bereikt tussen de verzekeraar en het slachtoffer, dan kan een geschil hierover aan de rechter worden voorgelegd. De rechter zal op basis van de feiten en omstandigheden en de overgelegde stukken een oordeel vellen, waarbij hij zich zo nodig door een deskundige kan laten bijstaan.

Bij letselschadevergoedingen wordt niet altijd expliciet onderscheiden welk deel van het bedrag ter compensatie van de belastingderving of het mislopen van toeslagen dient. Als er een gespecificeerde berekening is gemaakt, zoals door een rekenbureau gedaan wordt, dan is die er wel, maar als een slachtoffer zelf, al dan niet in samenspraak met zijn belangenbehartiger, een berekening heeft gemaakt, is die er niet altijd.

Meer specifiek vragen de leden van de fractie van D66 hoe rekening wordt gehouden met de situatie waarin persoon A en persoon B een gelijke mate van letsel oplopen, maar een andere inkomens- en/of vermogenspositie hebben. Zij vragen of persoon A, die door de letselschadevergoeding een toeslag misloopt of meer belasting betaalt in box 3, een hogere vergoeding ontvangt dan persoon B. Daarnaast vragen zij of dit tot gevolg kan hebben dat er grote verschillen optreden in vergoedingen bij een gelijke mate van letsel en of er voorbeelden kunnen worden gegeven van verschillen in de hoogte van letselschadevergoedingen bij gelijke mate

van letsel en een verschil in gevolgschade. Zoals ook uit het vorige antwoord blijkt, klopt het (en het is zelfs zeer waarschijnlijk) dat er bij een gelijke mate van letsel verschil in de hoogte van schadevergoeding kan zijn door het verschil in individuele factoren. Een dertigjarige met een hoog inkomen heeft meer inkomensschade dan een tachtigjarig slachtoffer dat uitsluitend leeft van zijn ouderdomspensioen. In beide gevallen moeten de slachtoffers door de schadeveroorzaker zoveel als mogelijk worden gebracht in de situatie waarin zij voor het ongeval verkeerden. Dit betekent onder meer dat verlies aan inkomen moet worden gecompenseerd. Voor de dertigjarige leidt dit tot een grotere schadevergoeding. Die schadevergoeding wordt belast in box 3. Hij betaalt daardoor meer belasting over zijn schadevergoeding dan het tachtigjarige slachtoffer. De schadeveroorzaker of zijn verzekeraar is ook aansprakelijk voor deze «belastingschade». Bij de berekening van de schadevergoeding wordt daar dus ook rekening mee gehouden. Iemand die is aangewezen is op fysiek werk en dat door bijvoorbeeld ernstig beenletsel niet meer kan uitoefenen, kan veel meer schade lijden dan iemand met hetzelfde letsel, die zijn bureauwerkzaamheden al weer snel kan oppakken.

De leden van de fractie van de SP vragen mijn reactie op het artikel van de heer Neeser[1] alsmede hoe de verzekeraars aankijken tegen het voorstel om de schadevergoeding op een aparte rekening te zetten als oplossing voor het streven om een vrijstelling in box 3 voor letstelschadevergoedingen mogelijk te maken en dat als gevolg daarvan sneller overeenstemming wordt bereikt over de hoogte van de letselschadevergoeding. Ik wil erop wijzen dat er zeer veel variabelen en aannames nodig zijn voor het vaststellen van de hoogte van de schadevergoeding. Dit geldt ook voor de schadevergoeding op zich, dat wil zeggen exclusief de fiscale component. Ik geloof niet dat een vrijstelling in box 3 daar veel versnelling in zal brengen. Het Verbond van Verzekeraars geeft aan dat met een aparte rekening voor de bank en daarmee ook voor de fiscus (via renseignering) goed te herleiden is of de geldstromen op de rekening verband houden met de schadevergoeding. Ik ben echter van mening dat een aparte rekening voor de schadevergoeding geen oplossing biedt. Een voorwaarde voor een vrijstelling in box 3 is weliswaar dat bepaalbaar moet zijn wat onder de vrijstelling valt. De schadevergoeding is echter vrij besteedbaar en een slachtoffer kan zelf bepalen van welke rekening hij uitgaven betaalt. Bij een afname van het vermogen als gevolg van uitgaven in verband met de schade zou dit vanaf de aparte rekening moeten worden gedaan. Het is echter niet traceerbaar of deze uitgaven van de aparte rekening worden gedaan of op andere wijze. Zoals ik in mijn brief van 26 september 2019[2] heb vermeld, zou dit slechts verdedigbaar zijn als er extra voorwaarden aan de schadevergoeding gekoppeld zouden worden. De leden van de fractie van de SP vragen tevens in hoeverre er thans sprake is van rechtsongelijkheid tussen ontvangers van vergoedingen van verzekeraars en uit calamiteitenfondsen, gezien het feit dat deze laatste categorie wel is uitgezonderd van heffingen in box 3. Mijns inziens is er geen sprake van rechtsongelijkheid bij de heffing van box 3. Box 3 kent in tegenstelling tot toeslagen geen vrijstellingen voor vergoedingen uit calamiteitenfondsen.

De leden van de fractie van de SP vragen in hoeverre de gevolgen in kaart zijn gebracht voor het bepalen van de hoogte van de schadevergoeding door de voorgestelde scheiding tussen een forfaitair tarief voor beleggingen en een forfaitair tarief voor sparen en in hoeverre dit zal leiden tot het bemoeilijken van het vaststellen van de schade als gevolg van

---

[1] Het artikel «Komt er een einde aan de fiscale component» in het tijdschrift *Letsel & Schade 2019, nr. 2, p. 3–4.*

[2] Kamerstuk 35 302, nr. 7.

belastingheffing. De gevolgschade die ontstaat door belastingheffing wordt berekend aan de hand van de situatie zoals die bekend is op het moment van het berekenen casu quo het moment van het sluiten van de overeenkomst van de schadevergoeding. Voor de berekening zelf maakt het niet uit of dit op basis van het huidige of het voorgestelde stelsel moet. In beide gevallen moeten aannames worden gemaakt (waarbij de goede en de kwade kansen worden afgewogen) over de wijze van besteding en aanhouden van het uitgekeerde bedrag in de toekomst en met bijvoorbeeld de inflatie over de verwachte looptijd. Wel is de voorgestelde aanpassing van box 3, voor mensen die een schadevergoeding ontvangen en aanhouden op een spaarrekening fiscaal gunstiger dan het huidige stelsel. Iemand met uitsluitend spaarvermogen zal bij een forfaitair vastgestelde rente van 0,09% (de forfaitaire spaarrente in 2020) immers geen box 3-heffing verschuldigd zijn tot aan een vermogen van € 440.000 per fiscaal partner.[3]

[3] In het huidige box 3-stelsel is box 3-heffing verschuldigd vanaf een vermogen van € 30.360.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

35 302 Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2020)

Nr. 73 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2020

Tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2020 hebben de leden van een aantal fracties vragen gesteld die geen directe relatie hadden met de maatregelen uit het pakket Belastingplan 2020 en om die reden nog niet beantwoord zijn. Mijn ambtsvoorganger heeft toegezegd de beantwoording van deze vragen begin 2020 aan uw Kamer te sturen.[1] Deze beantwoording treft u hierna aan. Verder bied ik u in de bijlage de uitvoeringstoetsen van de Belastingdienst aan voor zeven amendementen die in uw Kamer zijn aangenomen bij de stemmingen over het pakket Belastingplan 2020 en het wetsvoorstel Wet implementatie EU-richtlijn meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (DAC6)[2]. De amendementen zijn met een uitvoeringstoets beoordeeld, omdat deze de uitvoering door de Belastingdienst raken.

Fiscaal bevorderen gezonde keus

De leden van de fractie van D66 merken op dat het kabinet bij vragen over een andere btw-behandeling van groente, fruit, suiker en vlees met name wijst op problemen in de uitvoering en vragen om een nadere toelichting daarop en welke extra uitvoeringskosten hiermee gemoeid zijn.

Uit eerder uitgevoerde quickscans van de Belastingdienst is gebleken dat de invoering van een gedifferentieerd tarief voor specifieke producten binnen de categorie voedingsmiddelen niet uitvoerbaar is vanwege de daarmee samenhangende grote complexiteitstoename.[3] Daarbij valt met name te denken aan producten zoals groenten, fruit, suiker en vlees.

Door differentiatie in btw-tarieven zullen afbakeningsproblemen ontstaan voor zowel de ondernemer als de Belastingdienst op verschillende

[1] Kamerstuk 35 302, nr. 13.
[2] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.
[3] Bijlage bij Kamerstukken 34 785 en 34 819, nr. 72.

kst-35302-73
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

leveringsmomenten binnen de productie- en handelsketen. De problematiek kan al aanvangen bij het definiëren van de producten. Zo is bijvoorbeeld «vlees» een abstract begrip dat zich leent tot verschillende interpretaties. De vraag rijst of alle onverwerkte en verwerkte producten, zoals rood vlees, vet, mergpijpen, orgaanvlees, gelatine, glycerine etc. hieronder vallen.

De complexiteit van een gedifferentieerd tarief zal toenemen wanneer vlees, groenten, fruit of suiker worden geleverd in combinatie met andere producten. Om enkele voorbeelden te noemen van de uitgebreide casuïstiek die zich zal voordoen: snoepgoed, conserven, magnetronmaaltijden, pizza's, salades, belegde broodjes etc. De afbakeningsproblemen zullen zich ook voordoen wanneer vlees, groenten, fruit of suiker zijn verwerkt in maaltijden die worden verstrekt door restaurants en cateraars.

Een ander complicerende factor bij differentiatie van de btw-tarieven is dat er ook rekening mee moet worden gehouden dat soortgelijke goederen of diensten die op dezelfde markt met elkaar concurreren voor de heffing van de btw niet verschillend mogen worden behandeld (fiscale neutraliteitsbeginsel). Dit kan tot de vraag leiden of bijvoorbeeld een vegetarische hamburger voor de btw anders mag worden behandeld dan een reguliere hamburger.

Door de afbakeningsvraagstukken en het moeten naleven van het fiscale neutraliteitsbeginsel, zou de invoering van een gedifferentieerd tarief stuiten op veel bezwaren en mogelijke procedures. De verwachting is dat een forse personele inzet nodig is om de afbakeningsproblematiek en de benodigde mate van controle te kunnen ondervangen. Afhankelijk van (de concreetheid van) een beleids- of wetgevingsvoornemen, kan de Belastingdienst via de systematiek van een uitvoeringstoets de effecten voor de uitvoering meer precies in kaart brengen, waaronder de uitvoeringskosten.

Verder vragen deze leden of er voor de uitvoering nog een verschil in zit wanneer er wordt gekozen voor een accijns, heffing of speciale btw-regeling. Afhankelijk van doel en omstandigheden kan er een verschil zijn in gevolgen en doelmatigheid van een keuze voor een accijns, heffing of speciale btw-regeling. Voor alle opties geldt dat de uitvoeringscomplexiteit groter is naarmate er meer partijen en handelsschakels betrokken zijn.

Ook vragen deze leden waarom er een ander btw-tarief geldt voor konijnenvoer dan voor hamstervoer. De wet kent een verlaagd btw-tarief voor veevoeders, te weten de voor vee bestemde voedermiddelen en mengvoeders. Tot vee worden dieren gerekend die dienstbaar zijn aan de landbouw of die zelf worden gegeten of gehouden voor hun pelzen. Konijnen vallen hieronder. Hamsters zijn als gezelschapsdieren niet aan te merken als vee, waardoor hamstervoer onder het algemene btw-tarief valt.

Daarnaast vragen deze leden waarom een rollator onder het lage btw-tarief valt, maar een wandelstok onder het algemene btw-tarief valt. De wet bevat een verlaagd btw-tarief voor invalidewagentjes en invalidenkrukken, waartoe een rollator wordt gerekend. Een gewone wandelstok is geen dergelijk medisch hulpmiddel voor een invalide en valt daarom niet onder het verlaagde btw-tarief.

Verder vragen deze leden waarom er onderscheid in de btw-behandeling bestaat tussen beleggingsgoud en ander goud, zoals goud dat in een sieraad is verwerkt.

Voor beleggingsgoud geldt op grond van de Europese BTW-richtlijn[4] een vrijstelling van btw. Bij de totstandkoming van deze vrijstelling was uitgangspunt dat de toepassing van het normale regime van btw-heffing het gebruik van goud voor beleggingsdoeleinden in ernstige mate hindert. De prijs van beleggingsgoud staat internationaal vast en btw-heffing daarbovenop zou de concurrentieverhoudingen verstoren, zeker als die heffing vanwege verhandeling van het beleggingsgoud meerdere keren zou plaatsvinden. De lidstaten van de Europese Unie (EU) vonden een bijzondere regeling voor beleggingsgoud daarom gerechtvaardigd.

Tot slot vragen deze leden om een nadere reflectie op de al bestaande complexiteit van de btw en de uitvoering door de Belastingdienst met betrekking tot de aparte regelingen voor chocolade-eieren met speelgoed erin, dekhengsten en fokmerries en beleggingsgoud versus ander goud, zoals goud dat in een sieraad is verwerkt.
Tariefdifferentiatie en vrijstellingen betekenen in algemene zin extra complexiteit voor de uitvoering door ondernemers en de Belastingdienst. Dit betreft vooral de classificatie van een bepaald product, die extra moeilijk kan zijn voor samengestelde prestaties. Het onderscheid betreft niet altijd een keuze, zoals de vrijstellingsregeling voor beleggingsgoud die op basis van de BTW-richtlijn verplicht is voor de lidstaten. De andere voorbeelden betreffen laag belaste goederen, met dien verstande dat de rechter heeft bevestigd dat speelgoed in een verrassingsei als zelfstandig te onderkennen product niet kan delen in het verlaagde tarief voor voedingsmiddelen. Hiermee wordt speelgoed dat is verpakt in of wordt geleverd samen met voedingsmiddelen voor de btw hetzelfde behandeld als los speelgoed. Een dergelijke separate btw-behandeling is verplicht voor zelfstandig te onderkennen goederen of diensten bij samengestelde prestaties.

Gebruik innovatiebox

De leden van de fractie van D66 vragen om een uitsplitsing van de mate waarin het midden- en kleinbedrijf (mkb) ten opzichte van het grote bedrijfsleven gebruikmaakt van de innovatiebox. Deze leden vragen om de uitsplitsing voor de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018. Voor 2018 zijn deze gegevens nog niet beschikbaar, de andere jaren staan in onderstaande tabel. Als het mkb worden hier bedrijven met een loonsom van minder dan € 13,3 miljoen beschouwd.

Tabel 1: Gebruik innovatiebox door de jaren

	2015	2016	2017
	Aandeel budgettair beslag	Aandeel budgettair beslag	Aandeel budgettair beslag
Mkb	25%	30%	32%
Grootbedrijf	75%	70%	68%
Innovatiebox in € miljoen	1.264	1.376	1.554

Naast de innovatiebox zijn er meer middelen waarmee innovatie fiscaal wordt gestimuleerd, zoals de afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk (WBSO). Deze faciliteit is geëvalueerd over de periode 2011–2017. In de conclusies van de evaluatie is opgenomen dat in 2017 97% van de gebruikers tot het mkb behoort. In 2017 kende de WBSO een

[4] Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (PbEU 2006, L 347).

budgettair beslag van € 1.182 mln. Hiervan komt 37% ten goede aan het grootbedrijf.[5]

Overzicht aantal steunstichtingen sociaal belang behartigende instellingen (SBBI's)

De leden van de fractie van D66 vragen om een geactualiseerd overzicht van het aantal steunstichtingen SBBI's in de jaren 2016, 2017, 2018 en 2019. Op de website van de Belastingdienst staat een overzicht van steunstichtingen SBBI's.[6] Voor de jaren 2017, 2018 en 2019 betrof het de onderstaande steunstichtingen, voor 2016 was er geen steunstichting SBBI.

Tabel 2: Steunstichtingen 2019

Naam	Plaats
Steunstichting «100 jaar MHCHBS»	Bloemendaal
Steunstichting «Stichting 100 jaar Juliana»	Waalre
Steunstichting «Honderdjarig Jubileum Fanfare Sint Cornelius»	Valkenburg aan de Geul
Steunstichting «honderd jaar AVV Zeeburgia»	Amsterdam
Steunstichting «Vrienden Jubileum «De Klotvaarders»»	Deurne

Tabel 3: Steunstichtingen 2018

Naam	Plaats
Steunstichting «HC Voorne»	Hellevoetsluis
Steunstichting «S.V. Grol 100 jaar»	Groenlo
Steunstichting «100 jarig bestaan Sportvereniging Brakkenstein»	Nijmegen
Steunstichting «voor de Stiftung WFD»	Lollum

Tabel 4: Steunstichtingen 2017

Naam	Plaats
Steunstichting «ten Behoeve van Organisatie Festiviteiten Rondom Veertiende Lustrum Delftse Studenten Roeivereniging Proteus-Eretes»	Delft
Steunstichting «Gildemanifestatie Oirschot»	Oirschot

Erf- en schenkbelasting

De leden van de fractie van D66 vragen of het kabinet ook kan kijken naar de mogelijkheden om de erf- en schenkbelasting te moderniseren, bijvoorbeeld door het introduceren van een joker, en de rol die de erf- en schenkbelasting, alsmede regelingen zoals de bedrijfsopvolgingsregeling, spelen bij vermogensongelijkheid. Deze vragen kan ik bevestigend beantwoorden. Mijn ambtsvoorganger heeft dit onder de aandacht laten brengen bij de commissie die zich bezighoudt met de bouwstenen voor een beter belastingstelsel.

[5] Kamerstukken 32 637 en 33 009, nr. 358.
[6] https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/bijzondere_regelingen/goede_doelen/steunstichtingen_sbbi/overzicht_steunstichtingen_sbbi.

Artikel 67 AWR

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het kabinet in kaart kan brengen op welke manieren artikel 67 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) zou kunnen worden versoepeld, of het kabinet een inventarisatie kan maken van de (Europese) landen waar meer informatie openbaar is over de belastingaangiften van (grote) bedrijven en of het kabinet daarbij kan aangeven wat de voor- en tegenargumenten zijn om een dergelijk transparant systeem in Nederland in te voeren.
De fiscale geheimhoudingsplicht van artikel 67 AWR verbiedt eenieder om gegevens waarmee hij bekend is geworden bij de uitvoering van de belastingwet verder bekend te maken dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de belastingwet of de invordering van belasting. Een belastingplichtige (natuurlijke persoon of rechtspersoon) moet erop kunnen vertrouwen dat zijn op grond van een wettelijke verplichting verstrekte informatie niet anders wordt gebruikt dan voor het doel waarvoor deze is verstrekt. In dit kader draagt de fiscale geheimhoudingsplicht bij aan de naleving van fiscale regelgeving door belastingplichtigen. Daarnaast zorgt de fiscale geheimhoudingsplicht voor bescherming van persoonsgegevens. De fiscale geheimhoudingsplicht is niet absoluut. Wanneer sprake is van een specifiek verzoek vanuit een van de Kamers der Staten-Generaal om informatie waarop de fiscale geheimhoudingsplicht rust, dient – gezien de inlichtingenplicht van artikel 68 van de Grondwet – een afweging te worden gemaakt tussen het belang van het parlement bij de betreffende informatie en het belang van betrokkenen bij geheimhouding.[7] Van geval tot geval dient te worden afgewogen of de informatie kan worden verstrekt en, indien dat het geval is, op welke wijze die verstrekking dient plaats te vinden (bijvoorbeeld, in voorkomende omstandigheden, vertrouwelijk). De fiscale geheimhoudingsplicht staat dan ook niet *per definitie* in de weg aan verstrekking van de informatie aan het parlement. In het algemeen verzet de fiscale geheimhoudingsplicht zich wel tegen *openbare* informatieverstrekking aan het parlement, omdat daardoor de informatie alsnog openbaar wordt.[8] Gezien de belangen die de fiscale geheimhoudingsplicht van artikel 67 AWR dient en het feit dat momenteel al in concrete gevallen een belangenafweging kan worden gemaakt tussen het belang van het parlement bij inlichtingen en het belang van betrokkenen bij geheimhouding, is een versoepeling van artikel 67 AWR wat het kabinet betreft op dit moment niet aan de orde.
Op dit moment zijn alle EU-lidstaten gebonden aan geheimhoudingsbepalingen.[9] Wat betreft de openbaarmaking van de belastingaangiften van (grote) bedrijven geldt wel dat binnen het verband van de EU al enige tijd wordt gesproken over een richtlijnvoorstel met betrekking tot de openbaarmaking van winstbelasting door multinationals.[10] De Europese Commissie (EC) wil met behulp van het richtlijnvoorstel bereiken dat multinationals zich verantwoordelijk gedragen op het terrein van de belastingen en dat zij bijdragen aan de welvaart door belasting te betalen waar zij activiteiten verrichten en dus de winst behalen. Dit bevordert

---

[7] Zie ook Kamerstuk 33 003, nr. 83.

[8] Zie ook Kamerstuk 28 362, nr. 2.

[9] Artikel 16 van de Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen (WIB) luidt: «Onze Minister verstrekt geen inlichtingen aan een bevoegde autoriteit indien de wetgeving van de staat van die autoriteit geen verplichting tot geheimhouding oplegt aan ambtenaren van de belastingadministratie van die staat met betrekking tot hetgeen hun wordt medegedeeld of blijkt bij de uitvoering van de belastingwetten van die staat.» In dit kader is in 2014 geconcludeerd dat «in alle landen waarmee Nederland inlichtingen uitwisselt [in het kader van de WIB, red] voldoende waarborgen bestaan waardoor de geheimhouding van de uitgewisselde gegevens verzekerd is». Zie Kamerstuk 33 753, nr. 3.

[10] Voorstel voor een richtlijn van het Europees parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren (2016/0107(COD)), (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0198).

1893431 02120

volgens de EC de eerlijke concurrentie tussen ondernemingen en herstelt het vertrouwen van bedrijven en burgers in de rechtvaardigheid van de nationale belastingsystemen. Ingevolge het richtlijnvoorstel worden bepaalde multinationals (met een omzet van meer dan € 750 miljoen)[11] verplicht om informatie over belastingbetalingen en enkele daaraan gerelateerde gegevens openbaar te maken, zodat hierover en over de desbetreffende fiscale regelgeving een publieke discussie gevoerd kan worden. Op 24 oktober 2019 heeft het Europees parlement een resolutie[12] aangenomen waarin het de EU-lidstaten met klem verzoekt het wetgevingsproces inzake het richtlijnvoorstel zo spoedig mogelijk te voltooien. Ik steun het uitgangspunt van het richtlijnvoorstel[13] en volg de ontwikkelingen daaromtrent dan ook nauwgezet. Wat betreft het invoeren van een dergelijk systeem in Nederland geldt dat ik hecht aan implementatie op EU-niveau gezien het belang van een gelijk speelveld in de EU.

Betalingskorting in de inkomstenbelasting

De leden van de fractie van de PvdA merken op dat het mogelijk is een (onterechte) voorlopige aanslag inkomstenbelasting (IB) voor het volgend jaar aan te vragen. Deze leden merken in dat kader op dat de betalingskorting 4% op jaarbasis is en dat dit bedrag niet hoeft te worden opgegeven in box 3, zodat sprake is van een rendement van ongeveer 3,5%. Zij vragen of dit wel gefaciliteerd moet worden en verzoeken de betalingskortingsregeling aan te passen. Er is vooralsnog geen aanleiding om de betalingskorting voor de IB af te schaffen of aan te passen. Het aanvragen van een onterecht hoge voorlopige aanslag IB, om hiervan door middel van de betalingskorting te profiteren, is inderdaad een vorm van onwenselijk gebruik van een wettelijke regeling. Daar staat tegenover dat de betalingskorting een belangrijke prikkel is voor vele burgers om direct en correct hun verschuldigde inkomstenbelasting te betalen. Administratieve lasten worden hierdoor beperkt. Daarnaast is het zo dat de Belastingdienst bij gebruik van de betalingskorting eerder kan beschikken over de betreffende financiële middelen. Op dit moment zijn er geen signalen dat de geschetste methode, waarbij de aanvrager op het moment van aanvraag van de voorlopige aanslag al weet dat deze te hoog is, veel voorkomt. Om hierin meer inzicht te krijgen zal de Belastingdienst hier aanvullend onderzoek naar doen.

Belastingdienst en AVG-compliant

De leden van de fractie van het CDA vernemen graag wanneer de Belastingdienst geheel AVG-compliant zal zijn en hoe ver de Belastingdienst hier momenteel mee is. Deze vragen raken aan de schriftelijke vragen van de vaste commissie voor Financiën naar aanleiding van de brief van 16 oktober 2019 inzake de eindbrief van de Autoriteit Persoonsgegevens over het onderzoek naar de informatiebeveiliging bij de afdeling Datafundamenten en Analytics van de Belastingdienst.[14] De beantwoording van deze vragen doe ik gezamenlijk op korte termijn – voor het AO Belastingdienst van 5 maart – aan uw Kamer toekomen.

---

[11] Zie verder artikel 48 ter van het voorstel voor een richtlijn van het Europees parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren (2016/0107(COD)).

[12] Resolutie van het Europees parlement van 24 oktober 2019 over de stand van zaken betreffende het voorstel voor een richtlijn van het Europees parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU wat betreft de openbaarmaking van informatie over de winstbelasting door bepaalde ondernemingen en bijkantoren (2016/0107(COD)) (https://www.eerstekamer.nl/eu/documenteu/p9_ta_prov_2019_0048_resolutie/f=/vl36lgn0wum0.pdf).

[13] Kamerstuk 22 112, nr. 2140.

[14] Kamerstuk 32 761, nr. 150.

1893431 02120

Fiscale faciliteiten en pensioenregelingen

De leden van de fractie van 50PLUS vragen om een reactie op de fiscale belemmeringen in combinatie met de pensioenregeling voor herintreders die in de zorg of het onderwijs aan de slag zouden willen gaan. De fiscale faciliteiten die gekoppeld zijn aan pensioenregelingen zijn bedoeld om te kunnen beschikken over voldoende inkomen na het arbeidzame leven. Het vervroegd genieten van pensioenuitkeringen terwijl de arbeid met onverminderd inkomen is voortgezet, is niet verenigbaar met dat doel. Er zijn daarom voorwaarden verbonden aan het (door)werken na het vervroegd laten ingaan van het pensioen.[15]
De Belastingdienst heeft dit nader toegelicht in het op zijn internetsite opgenomen vraag en antwoord 08–14.[16] Naar mijn mening geeft de uitvoeringspraktijk op die manier voldoende duidelijkheid over de mogelijkheden voor herintreders met een ingegaan pensioen, zonder te handelen in strijd met het karakter van pensioenregelingen en de daaraan gekoppelde fiscale faciliteiten.

Fiscaliseren zorgpremie

De leden van de fractie van de SP vragen om de zorgpremie te fiscaliseren zodat alleen hoge inkomens de zorgkosten dragen. In het voorstel van de leden van de fractie van de SP wordt de nominale premie verlaagd naar € 0 en worden het eigen risico en de zorgtoeslag afgeschaft. Om dit te financieren wordt de inkomstenbelasting vanaf de tweede schijf met circa 11 procentpunt verhoogd en wordt het maximum dat geldt voor de inkomensafhankelijke bijdrage afgeschaft.
Het Centraal Planbureau (CPB) heeft de ex-ante-effecten van het voorstel van de leden van de fractie van de SP doorgerekend. Hieruit blijkt dat de meeste huishoudens met een laag of middeninkomen hun inkomen zien toenemen. De hoge inkomens zien hun inkomen juist dalen, met een forse uitschieter in de hoogste inkomensgroep (meer dan 10%). Het voorstel zorgt voor een positief inkomenseffect van in doorsnee 2,7%. Ondanks dit positieve inkomenseffect vindt het kabinet dit geen wenselijk voorstel. Het kabinet is van mening dat het met het huidige inkomensbeleid een evenwichtige inkomensverdeling tot stand brengt, en ziet daarom geen aanleiding om meer te gaan herverdelen. Daarnaast heeft het voorstel geen positief effect op de te financieren totale zorgkosten, maar leidt het zelfs tot hogere zorgkosten. Het afschaffen van het eigen risico zorgt ervoor dat mensen meer gebruik gaan maken van zorg (het zogeheten remmende effect van het eigen risico valt weg). Volgens het CPB stijgen hierdoor de zorguitgaven met € 0,7 miljard.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

---

[15] Besluit van de Staatssecretaris van Financiën van 11 december 2018, nr. 2018–28514 (Stcrt. 2018, nr. 68653).
[16] https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/va_08–014_v190104/.

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Directe Belastingen

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
2020-0000060976

Uw brief (kenmerk)

Bijlagen
4

Datum 30 maart 2020
Betreft Wet kansspelen op afstand: compensatie en afdrachten draf- en rensport.

Geachte voorzitter,

Hierbij informeer ik u, mede namens de minister voor Rechtsbescherming en de minister voor Medische Zorg en Sport, over de uitkomst van de gesprekken met de draf- en rensport over afdrachten en eventuele compensatie naar aanleiding van de Wet kansspelen op afstand. Over deze gesprekken bent u eerder geïnformeerd.[1]

Op grond van de huidige vergunning voor het aanbieden van landgebonden weddenschappen op draf- en rensport is er één vergunninghouder die verplicht is tot een afdracht van 2,5% van de omzet aan doelen ter bevordering van de draf- en rensport in Nederland (in de praktijk de Stichting Nederlandse Draf- en Rensport, de NDR en de kortebaanbond).[2] Zoals in de parlementaire stukken van het wetsvoorstel kansspelen op afstand (KOA) is vermeld, zal (ook) worden voorzien in een afdrachtverplichting van vergunninghouders die het wedden op draf- en rensport online aanbieden. De reden hiervan is dat de paardenkoersen en de weddenschappen op die koersen een unieke onderlinge afhankelijkheid hebben. Het was echter nog niet duidelijk welke hoogte en vorm deze afdracht zou krijgen.

Duidelijk was altijd wel dat de Wet kansspelen op afstand en in het verlengde daarvan de Wet aanpassing kansspelbelasting voor sportweddenschappen gevolgen hebben voor de hoogte van de (verplichte) afdrachten aan de NDR en aan de Kortebaanbond. Er hebben daarom in de afgelopen periode diverse gesprekken plaatsgevonden tussen de NDR, de Kortebaanbond en ZE-Betting (Runnerz) en de drie meest betrokken ministeries (Financiën, Justitie en Veiligheid en VWS) evenals de NDR met NOC*NSF en de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS). Daarbij zijn verschillende aspecten aan de orde gekomen, zoals de hoogte en vorm van de verplichte afdracht aan de NDR en de kortebaanbond en de route en hoogte van een eventuele compensatie.

[1] Kamerstukken I 2018/19, 35026, L, p. 5. Kamerstukken II 2019/20, 35302, nr. 13, p. 88, nr. 20, p. 54. Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 515.
[2] Vergunning totalisator 2017-2022, Staatscourant 2017, nr. 41.026 van 20 juli 2017.

De bestaande marktpartijen die zijn betrokken bij weddenschappen op paardenraces in Nederland zien zichzelf voor de opgave gesteld van transitie naar de nieuwe reguleringsomgeving voor kansspelen op afstand. Doordat verruiming van het aanbod van paardenweddenschappen mogelijk wordt, is er uitzicht op gekanaliseerd aanbod van dit type kansspel. De invoering van de Wet kansspelen op afstand betekent voor de paardenweddenschappen dat er reële mogelijkheden komen voor nieuwe aanbieders.

In de ontwerp Regeling kansspelen op afstand is inmiddels uitgegaan van een verplichte afdracht van 10% van het brutospelresultaat op weddenschappen op paardenraces die in Nederland (BSR-NL) plaatsvinden.[3] Dit ontwerp is door de minister voor Rechtsbescherming aan uw Kamer gezonden en is betrokken bij het Algemeen Overleg Kansspelen van 27 november 2019.[4] Een verplichte afdracht van 10% BSR-NL leidt naar verwachting tot een lagere nominale afdracht. Door de genoemde wetten komt ook de privaatrechtelijke afdracht die tussen de vergunninghouder en de NDR en de Kortebaanbond is afgesproken, onder druk te staan.

De beide genoemde effecten met betrekking tot de verplichte afdracht en de privaatrechtelijke afdracht als gevolg van genoemde wetten zijn zeer substantieel. Deze zouden voorzienbaar tot een groot risico voor de continuïteit bij de draf- en rensport leiden en daarmee ook gevolgen hebben voor doelen ter bevordering van de draf- en rensport in Nederland. Daarom hebben gesprekken met de draf- en rensport plaatsgevonden om te zien welke mogelijkheden er zijn en wat de sector zelf kan doen.

Dat leidt ertoe dat we de sector het volgende arrangement hebben voorgesteld. Voor deze sector is er aanleiding om de transitie naar het nieuwe regime te ondersteunen met een eenmalige (lumpsum) compensatie van de effecten van de genoemde wetten op de afdrachten ter grootte van € 2,95 miljoen voor de NDR en € 0,25 miljoen voor de kortebaanbond. Deze partijen krijgen daarmee mogelijkheden om hun onderlinge relaties en hun kostenstructuren geleidelijk aan te passen en in te spelen op het veranderende speelveld. De compensatie is voorwaardelijk aan een substantiële inspanning van de partijen voor de transitie.

Invoering van de Wet kansspelen op afstand is voorzien per 1 januari 2021 waarna de kansspelautoriteit de vergunningen voor kansspelen op afstand kan verlenen. Vanaf het moment dat die vergunningen van kracht worden, worden de aanbieders van landgebonden en online sportweddenschappen de belastingplichtigen voor de kansspelbelasting. Dit zal naar verwachting 1 juli 2021 zijn. Bij de evaluatie van de Wet kansspelen op afstand, die plaatsvindt in het derde jaar na invoering – dus per ultimo 2023 -, wordt betrokken wat de ervaringen zijn met de weddenschappen op paardenraces. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan de economische condities voor de vergunninghouders van deze weddenschappen en van de organisatoren van paardenraces. Als dat vanuit kansspeldoelen is geïndiceerd, kan de evaluatie leiden tot beleidsmaatregelen; maatgevend daarvoor is de kanalisatie van de kennelijke vraag.

[3] Kamerstukken II 2018/19, 33996, nr. 75, zie artikel 2.2.
[4] Kamerstukken II 2019/20, 24557, nr. 167, Verslag van een algemeen overleg.

Voor de uitvoering van de transitie zullen de betrokken partijen afspraken maken, waarbij (onder meer) de continuïteit en wederzijdse prestaties goed moeten worden geregeld.

Het hierboven geformuleerde voorstel is, als conceptbrief, aan de drie partijen voorgelegd. Die hebben aangegeven zich in principe te kunnen vinden in het gedane voorstel maar maken wel elk voor zich een aantal opmerkingen en kanttekeningen.[5] De verdere uitwerking kan dan ook ter hand worden genomen. Daartoe zal nader overleg met partijen plaatsvinden. Dit overleg zal, net zoals eerder, worden geïnitieerd en gecoördineerd vanuit Justitie en Veiligheid.

Hiermee vertrouw ik u voldoende te hebben geïnformeerd.

De staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst,

J.A. Vijlbrief

[5] De drie reacties zijn als bijlage bijgevoegd.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

35 302 Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2020)

Nr. 76 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 31 maart 2020

Zoals aan uw Kamer is toegezegd[1] zijn de fiscale regelingen binnen de assurantiebelasting in 2019 in opdracht van het Ministerie van Financiën geëvalueerd. De evaluatie is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Dialogic Innovatie & Interactie (hierna: Dialogic). Dialogic heeft onderzoek gedaan naar de in de jaren 2011 en 2013 doorgevoerde tariefsverhogingen en de vrijstellingen voor schadeverzekeringen in de assurantiebelasting. Beide onderdelen zijn door Dialogic op doeltreffendheid en doelmatigheid onderzocht. Hierbij stuur ik u het evaluatierapport[2] en de kabinetsreactie hierop.
Per onderwerp wordt een samenvatting van de evaluatie met de bijbehorende conclusies verstrekt alsmede de bijbehorende reactie van het kabinet.

Evaluatie fiscale regelingen assurantiebelasting

Sinds 1972 kent Nederland een assurantiebelasting, te vinden in de Wet belastingen van rechtsverkeer (WBRV). De assurantiebelasting is een belasting die geheven wordt op verzekeringen waarvan het risico in Nederland is gelegen en daarmee samenhangende diensten. Deze belasting is sinds de inwerkingtreding niet geëvalueerd. Dialogic heeft in opdracht van het Ministerie van Financiën een evaluatie uitgevoerd, waarbij is ingegaan op de doeltreffendheid en doelmatigheid van twee specifieke onderdelen van de assurantiebelasting. Het eerste onderdeel heeft betrekking op de tariefsverhogingen die in 2011 en 2013 zijn doorgevoerd. Het tweede onderdeel betreft de vrijstellingen voor schadeverzekeringen.

Er is bewust de keuze gemaakt om het onderzoek af te bakenen tot de vrijstellingen voor schadeverzekeringen, en aldus niet de vrijstellingen in

[1] Kamerstuk 35 000, nr. 2, blz. 102.
[2] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

kst-35302-76
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

de categorieën Leven en Zorg op deze aspecten te onderzoeken. Dit heeft te maken met het feit dat in de memorie van toelichting van de WBRV expliciet is aangegeven dat de assurantiebelasting zich alleen uitstrekt tot schadeverzekeringen.

Daarnaast is de (internationale) beleidscontext van de assurantiebelasting in kaart gebracht en is ook gekeken naar de uitvoeringsaspecten van de assurantiebelasting. Voor de uitvoeringsaspecten is onderzocht of het introduceren van een drempel voor kleine belastingplichtigen doelmatigheidswinst voor de uitvoeringspraktijk kan opleveren. De scope van het onderzoek betreft de jaren 2009 tot en met 2019[3].

Doeltreffendheid en doelmatigheid tariefsverhogingen

Het assurantiebelastingtarief is in het recente verleden tweemaal verhoogd. Zo is het tarief per 1 maart 2011 verhoogd van 7,5% naar 9,7% en per 1 januari 2013 verder verhoogd van 9,7% naar 21%. Om de doeltreffendheid van de tariefsverhogingen te onderzoeken, is door Dialogic gekeken naar de mate waarin de tariefsverhogingen hebben geleid tot een stijging van de belastingopbrengsten. Het kabinet beoogde namelijk om met de tariefsverhogingen meer belastingopbrengsten te genereren. Ten aanzien van de doeltreffendheid van de tariefsverhogingen concludeert Dialogic het volgende: ««De tariefsverhogingen waren doeltreffend: in 2011 en 2013 leidden ze tot hogere belastingopbrengsten. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de substantiële stijgingen in de belastingopbrengsten in 2011 en 2013 het gevolg zijn van incidentele of structurele externe effecten op de grondslag. De stijgingen kunnen nagenoeg geheel verklaard worden door de stijgingen van het assurantiebelastingtarief»».

Zo bedroeg de opbrengst van de verhoging in 2011 circa € 230 mln tot € 280 mln per jaar. De budgettaire opbrengst van de verhoging in 2013 lag op circa € 1.200 mln tot € 1.450 mln per jaar. De totale assurantiebelastingopbrengsten zijn daarmee gestegen van € 833 mln in 2010 naar € 2.715 mln in 2018. Eén oorzaak van de zichtbare groei van de opbrengsten is volgens Dialogic het feit dat de ingelegde premies (en hiermee de grondslag) jaarlijks toenamen. Zou het tarief niet verhoogd zijn, dan zouden de belastingopbrengsten in 2018 volgens Dialogic op circa € 970 mln uitkomen. De tariefsverhogingen vormen hiermee volgens Dialogic de voornaamste oorzaak van de groei van de opbrengsten.

Ook is door Dialogic gekeken naar de doelmatigheid van de tariefsverhogingen. Hierbij is gekeken naar de doelmatigheid vanuit maatschappelijk perspectief. Ten aanzien hiervan concludeert Dialogic het volgende: ««De tariefsverhogingen hebben gezorgd voor de gewenste toename van de belastingopbrengsten tegen zo min mogelijke kosten en ongewenste neveneffecten»». Zo blijkt uit de evaluatie dat er weinig gedragseffecten zichtbaar waren. Dit uitte zich volgens Dialogic in het feit dat de verzekeraars de hogere kosten als gevolg van de assurantiebelasting volledig aan hun klanten hebben doorberekend en dat desondanks verzekerden hun gedrag op de lange termijn beperkt hebben aangepast aan de hogere prijzen voor verzekeringen. Zie ook de toelichting van Dialogic op dit punt: ««Wij zien geen veranderingen in het aantal polissen, de gemiddelde premie-inleg en de soorten verzekeringen die afgesloten worden. De reden hiervoor is dat verzekerden bij veel polissen geen mogelijkheden hebben om hun premiekosten substantieel te verlagen. Op de korte termijn is wel een effect zichtbaar geweest, een daling van de grondslag

[3] Voor de beleidsgeschiedenis is teruggekeken tot 1972, zijnde het jaar dat de assurantiebelasting inwerking is getreden. Niet alle data is beschikbaar voor 2019, in die gevallen is naar de periode 2009–2018 gekeken.

van 10% bij een prijsstijging van 10%. Wellicht heeft een kleine groep verzekerden het hogere tarief in het eerste jaar kunnen ontwijken.»»

Het kabinet ziet geen aanleiding om de tarieven van de assurantiebelasting te wijzigen.

Doeltreffendheid en doelmatigheid vrijstellingen voor schadeverzekeringen

Dialogic heeft onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen, zijnde de vrijstellingen voor luchtvaart-, scheepvaart-, transport- en exportkredietverzekeringen[4].

Om de doeltreffendheid van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen te onderzoeken, is door Dialogic allereerst in beeld gebracht wat de achterliggende doelen van de vrijstellingen zijn, aangezien deze per vrijstelling verschillen. Zie onderstaand in tabel 1 een overzicht van de beleidsdoelen van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen.

Tabel 1. Overzicht beleidsdoelen van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen (bron: Dialogic)

Doel vrijstelling	Luchtvaart	Scheepvaart	Transport	Exportkrediet
Voorkomen verstoring internationale concurrentieverhoudingen	√	√	√	
Vermijden doorbreken bestaande handelsgebruiken			√	
Beschermen internationale concurrentiepositie Nederlandse exporteurs				√

Vervolgens heeft Dialogic onderzocht in hoeverre de bovenstaande beleidsdoelstellingen dankzij de vrijstellingen voor schadeverzekeringen worden gerealiseerd.

Dialogic concludeert voor de vrijstellingen voor luchtvaart- en scheepvaartverzekeringen dat deze redelijk respectievelijk zeer doeltreffend zijn. Het doel van beide vrijstellingen is om een verstoring van internationale concurrentieverhoudingen te voorkomen. De vrijstellingen dragen volgens Dialogic bij aan deze beleidsdoelstelling, zij het dat er bij de vrijstelling voor luchtvaart primair sprake is van een relatief klein voordeel voor één marktpartij. Hierdoor is de vrijstelling voor luchtvaartverzekeringen als redelijk doeltreffend bestempeld. De vrijstelling voor scheepvaartverzekeringen is daarentegen zeer doeltreffend, zonder het bestaan van deze vrijstelling zou een groot aantal marktpartijen volgens Dialogic worden geconfronteerd met substantiële kostenverhogingen, die zij beperkt zouden kunnen doorberekenen aan hun klanten.

De vrijstelling voor exportkredietverzekeringen wordt door Dialogic als zeer doeltreffend bestempeld. Deze vrijstelling heeft tot doel het beschermen van de internationale concurrentiepositie van Nederlandse exporteurs. Zonder deze vrijstelling zou een specifieke set projecten van Nederlandse exporteurs verloren gaan aan buitenlandse concurrenten, omdat de hogere tarieven zouden leiden tot hogere prijzen en dus een concurrentienadeel voor de Nederlandse exporteurs.

[4] Het betreft de vrijstellingen in artikel 24 lid 1, onderdelen e, f en h WBRV. De vrijstelling voor herverzekeringen (artikel 24, lid 1, onderdeel g WBRV) betreft ook een vrijstelling voor schadeverzekeringen, maar is gezien de aard van de regeling (dubbele belastingheffing voorkomen) niet in het onderzoek betrokken.

Het doel van de vrijstelling voor transportverzekeringen is tweeledig. Enerzijds dient de vrijstelling een verstoring van internationale concurrentieverhoudingen te voorkomen, anderzijds is het doel om te vermijden dat bestaande handelsgebruiken worden doorbroken. Het bestaan van de vrijstelling draagt volgens Dialogic bij aan het voorkomen van de verstoring van internationale concurrentieverhoudingen, omdat Nederlandse transporteurs anders benadeeld zouden worden ten opzichte van transporteurs van dezelfde producten in landen die eenzelfde vrijstelling kennen. Bovendien draagt de vrijstelling bij aan het vermijden dat bestaande handelsgebruiken worden doorbroken, immers transporteurs zullen door het bestaan van de vrijstelling minder snel geneigd zijn om de verzekering buiten Nederland af te sluiten. Alleen het deel van de vrijstelling dat ziet op binnenlands transport wordt door Dialogic als minder doeltreffend bestempeld. Dit gezien het feit dat meerdere andere landen geen vergelijkbare vrijstelling voor binnenlands transport kennen, alleen voor grensoverschrijdend transport.

Verder heeft Dialogic onderzoek gedaan naar de doelmatigheid van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen. Hier verstaat Dialogic onder de misgelopen belastingopbrengsten van de overheid door de vrijstellingen en andere mogelijke neveneffecten van de vrijstellingen. Op dit terrein heeft Dialogic ingeschat dat alle vrijstellingen (zeer) waarschijnlijk doelmatig uitwerken, omdat afschaffing ervan gepaard zou gaan met (behoorlijke) gedragseffecten.

Alleen voor de vrijstelling voor transportverzekeringen is het onzeker of deze als doelmatig kan worden beschouwd. Dit heeft te maken met het feit dat de vrijstelling mogelijk doelmatiger zou kunnen worden indien deze beperkt wordt tot grensoverschrijdend transport. Het is echter onzeker of de opbrengsten van een verdere differentiatie opwegen tegen de gevolgen hiervan voor de uitvoering en de administratieve lasten voor transporteurs.

Het budgettaire belang van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen bedraagt volgens Dialogic naar schatting in totaal circa € 100 mln (2018, zonder gedragseffecten), waarvan de vrijstelling voor transportverzekeringen een substantieel onderdeel is. De uitkomsten van Dialogic met betrekking tot de doeltreffendheid en doelmatigheid van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen zijn in tabel 2 weergegeven.

Tabel 2. Doeltreffendheid en doelmatigheid van de vrijstellingen voor schadeverzekeringen (bron: Dialogic, bewerkt)

Type verzekering	Doeltreffendheid	Doelmatigheid
Luchtvaart	Redelijk doeltreffend	Waarschijnlijk doelmatig
Scheepvaart	Zeer doeltreffend	Zeer waarschijnlijk doelmatig
Transport	Van niet of nauwelijks doeltreffend tot zeer doeltreffend	Onzeker
Exportkrediet	Zeer doeltreffend	Waarschijnlijk doelmatig

Het kabinet ziet geen aanleiding om gezien deze uitkomsten de vrijstellingen voor de genoemde schadeverzekeringen aan te passen. Alleen bij de transportverzekering is de doelmatigheid onzeker voor wat betreft het binnenlands transport. Gezien de beperkte omvang van Nederland, is het niet uitzonderlijk dat transportbedrijven ook een afzetmarkt hebben buiten Nederland. Het beperken van het toepassen van de vrijstelling op alleen grensoverschrijdend transport, zal het systeem voor zowel het bedrijfsleven als de Belastingdienst compliceren. Dit terwijl het kabinet het belastingstelsel juist wenst te vereenvoudigen en niet complexer wil

maken. Vandaar dat het kabinet de vrijstelling van assurantiebelasting voor transportverzekeringen in zijn huidige vorm wil handhaven.

Uitvoeringsaspecten assurantiebelasting

Dialogic heeft tevens onderzoek gedaan naar de omvang van de uitvoeringskosten van de Belastingdienst. De uitvoeringskosten van de Belastingdienst bedragen op dit moment op personeelsvlak 7,6 fte. Voor verzekeraars zit de grootste complexiteit volgens Dialogic in het bepalen van de hoogte van de assurantiebelasting voor samengestelde (complexe) verzekeringsproducten.
Dialogic geeft aan dat de uitvoeringskosten die gepaard gingen bij de tariefsverhogingen vooral eenmalig van aard waren: ««De verzekeraars kenden eenmalige administratieve lasten als gevolg van de verhogingen van het assurantiebelastingtarief. Doordat de aanpassing in 2013 een zeer korte tijd kende tussen formele aankondiging en implementatie waren de problemen hier het grootst. Additionele inspanningen van de Belastingdienst die voortkomen uit de verhoging van de assurantiebelasting zijn er niet geweest.»»
Tot slot is onderzoek gedaan naar de beleidsoptie voor het introduceren van een drempel voor kleine verzekeraars. Het invoeren van een drempel[5] leidt tot ruim € 120.000 per jaar minder opbrengsten aan assurantiebelasting. Aan de kant van de kleine belastingplichtigen levert het naar schatting een beperkte tot substantiële besparing van de administratieve lasten op. Aan de kant van de Belastingdienst levert het invoeren van de drempel een besparing van ongeveer € 10.000 per jaar op. Het is daardoor volgens Dialogic onduidelijk of de gemiste opbrengsten opwegen tegen de besparing aan uitvoeringskosten en administratieve lasten.
De eerste inschattingen van de gevolgen in de evaluatie bieden niet voldoende grond om een afgewogen oordeel te kunnen geven over de invoering van een drempel.

Andere suggesties

Dialogic heeft interviews afgenomen bij verschillende partijen. Daar zijn bepaalde wensen uit naar voren gekomen. Zo is door meerdere respondenten aangegeven om de papieren aangifte te vervangen door een digitale aangifte. Dit zou de kwaliteit van de aangifte kunnen verbeteren. Het kabinet is op dit moment niet voornemens de wijze van aangifte te wijzigen. Overigens geniet het wel de voorkeur van het kabinet om papieren aangiften zoveel mogelijk te digitaliseren.
Daarnaast geldt voor eventuele toekomstige veranderingen van het tarief dat er volgens meerdere respondenten meer tijd moet zitten tussen het moment van bekendmaking en moment van invoering. Hierdoor hebben verzekeraars meer tijd om hun systemen aan te passen aan de nieuwe tarieven. Een aanbeveling die hiermee samenhangt is dat een tariefsverandering per 1 januari ingaat en niet later in het jaar. Dit maakt het voor verzekeraars makkelijker om de wijzigingen te communiceren. Het kabinet dankt de respondenten voor deze notie en zal deze betrekken bij eventuele toekomstige besluitvorming over tariefsaanpassingen.

[5] Hierbij heeft Dialogic voor het onderzoek als drempelwaarde gehanteerd een bedrag van € 1.000 aan af te dragen assurantiebelasting per jaar. De kleinere verzekeraars die onder de drempel van € 1.000 uitkomen, hoeven in zijn geheel geen assurantiebelasting meer af te dragen.

Conclusie

Het kabinet is Dialogic zeer erkentelijk voor het uitgevoerde onderzoek en het opgeleverde evaluatierapport. De assurantiebelasting levert jaarlijks circa € 2,7 miljard op. Het kabinet vindt het dan ook verstandig dat de assurantiebelasting is geëvalueerd, temeer omdat deze sinds inwerkingtreding in 1972 niet eerder op doeltreffendheid en doelmatigheid is onderzocht.

Het kabinet zal naar aanleiding van de evaluatie geen voorstellen tot wijziging van de assurantiebelasting doen.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

35 205 Wijziging van de Wet belastingen op milieugrondslag (Wet vliegbelasting)

Nr. 31 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 mei 2020

Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wet vliegbelasting (Kamerstuk 35 205) heb ik toegezegd dat ik op een aantal vragen schriftelijk terug zou komen (Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10). In deze brief ga ik achtereenvolgens in op de volgende punten:

1. Een overzicht van de manier waarop andere landen een vliegbelasting hebben vormgegeven;
2. Mogelijke uitvoerbaarheid van een tariefdifferentiatie naar reizigersklasse en veelvliegers;
3. Btw op internationale treintickets;
4. Privéjets;
5. Teruggave van vliegbelasting bij annulering;
6. Internationale inzet omtrent een belasting op de luchtvaart; en
7. Aanvullende informatie.

1. Overzicht vliegbelastingen in Europa

De heer Snels (GL) heeft verzocht een nader overzicht te geven van de verschillende manieren waarop lidstaten een vliegbelasting hebben vormgegeven. Hierbij heeft hij verzocht expliciet aandacht te schenken aan de manier waarop tariefdifferentiatie wordt toegepast, en hoe met veelvliegers wordt omgegaan. Tevens heeft hij verzocht te bezien in hoeverre een tariefdifferentiatie naar reizigersklasse, zoals economy versus businessclass, mogelijk is in Nederland.
In bijlage 1 bij deze brief vindt u een overzicht van de bestaande en voormalige vliegbelastingen in Europa (respectievelijk tabel 1 en tabel 2)[1]. Dit overzicht is ten opzichte van het overzicht dat bij de nota naar aanleiding van het verslag aan uw Kamer is verstrekt[2] aangevuld met meer gedetailleerde informatie over tariefdifferenties, de behandeling van

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.
[2] Kamerstuk 35 205, nr. 6.

kst-35205-31
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

veelvliegers en de btw-behandeling van internationale treintickets. Het volgende beeld komt naar voren.
Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk kennen in hun vliegbelasting, naast een differentiatie op basis van afstand tot de bestemming, ook een differentiatie naar reizigersklasse. In beide landen zijn de luchtvaartmaatschappijen de belastingplichtigen. De belasting wordt direct bij hen geheven op basis van de door de maatschappijen zelf geleverde informatie. Deze manier van heffen verschilt wezenlijk van de voorgestelde Nederlandse aanpak.

2. Mogelijke tariefdifferentiatie naar reizigersklasse en veelvliegers

In de voorgestelde Nederlandse vliegbelasting is de exploitant van de luchthaven (hierna: de luchthaven) de belastingplichtige. Voor het berekenen van de heffing wordt aangesloten bij gegevens die al bij de luchthavens beschikbaar zijn in verband met de heffing van de luchthavengelden. Door deze benadering is de Nederlandse vliegbelasting eenvoudig uitvoerbaar voor zowel de vliegsector als de Belastingdienst.
De luchthavens beschikken niet over de verdeling van passagiers over de verschillende klasse-indelingen van de luchtvaartmaatschappijen. Voor de luchthavengelden is die verdeling ook niet relevant. Het is momenteel dan ook niet mogelijk voor de luchthavens om een onderscheid te maken dat op de klasse-indeling is gebaseerd. Hierbij moet worden opgemerkt dat luchtvaartmaatschappijen vele verschillende reisklassen kennen. Het zou dan ook zeer complex zijn om een algemeen geldende en goed controleerbare klasse-indeling te definiëren. Bij een belasting waarbij de luchtvaartmaatschappijen belastingplichtig zijn, zoals in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk, zal dat mogelijk anders liggen. Voor die vormgeving is in Nederland niet gekozen, omdat zo'n opzet complexer is en het aantal belastingplichtigen beduidend hoger zou liggen.
Uit het overzicht van de bestaande en voormalige vliegbelastingen in Europa blijkt dat in andere landen veelvliegers niet anders worden behandeld dan minder frequente reizigers. Eerder heb ik al aangegeven dat het ook in Nederland niet mogelijk is om het tarief van de vliegbelasting te baseren op het aantal vluchten van de passagier.[3] Luchthavens beschikken niet over de daarvoor benodigde persoonlijke gegevens van passagiers, en ook luchvaartmaatschappijen kunnen niet vaststellen hoeveel hun passagiers in een bepaalde periode in totaal hebben gevlogen. Veelvliegers kunnen immers in een bepaalde periode met meerdere luchtvaartmaatschappijen hebben gereisd. Het kabinet ziet dan ook geen mogelijkheid voor een differentiatie aan de hand van het vlieggedrag van passagiers.
Verder is het uw en mijn streven om te komen tot eenvoudige en uitvoerbare belastingwetgeving. Het kabinet hecht dan ook aan de voorgestelde eenvoudige opzet van de vliegbelasting.

3. Btw-behandeling van treinreizen

De heer Snels heeft gevraagd nader te kijken naar de btw-behandeling van internationaal treinverkeer, aangezien op kortere afstanden de trein een alternatief kan zijn voor een vliegreis.
In aanvulling op tabel 1 en 2, zijn in een separaat overzicht (tabel 3) de btw-tarieven voor nationale en internationale treinreizen van alle EU-lidstaten weergegeven. Een lidstaat mag alleen btw heffen over het gedeelte van de reis dat op het eigen grondgebied plaatsvindt. Uit het overzicht blijkt dat de btw op treinreizen in de EU-lidstaten verschilt. De Europese BTW-richtlijn staat toe om, naast het reguliere tarief, een of twee verlaagde tarieven te hanteren. Op grond van de richtlijn is het niet

[3] Kamerstuk 35 205, nr. 6.

1893431 02120

toegestaan een nultarief of vrijstelling te hanteren. Dit neemt niet weg dat een behoorlijk aantal lidstaten wel een nultarief of een vrijstelling hanteert. Dit is het gevolg van standstill-bepalingen[4] of onderhandelingen tijdens de toetreding van de lidstaat tot de EU. Nederland heeft hier destijds niet voor gekozen. Verder valt op dat internationale treinreizen in een aantal landen gunstiger worden behandeld dan nationale treinreizen, en dat in lidstaten met een vliegbelasting ten hoogste het verlaagde tarief wordt toegepast. In hoeverre dit gebeurt met als doel vliegreizen te ontmoedigen en treinreizen te stimuleren is niet duidelijk.

De heer Stoffer c.s. heeft het kabinet met zijn motie[5] verzocht te onderzoeken hoe het gebruik van internationaal treinverkeer gestimuleerd kan worden, bijvoorbeeld door de btw op treintickets te verlagen zoals dat in Duitsland recent is gebeurd. Hierover kan ik alvast het volgende melden. Anders dan Duitsland hanteert Nederland al geruime tijd het verlaagde btw-tarief van 9% op treinreizen. Zoals hiervoor aangegeven staat de BTW-richtlijn het lidstaten toe een of twee verlaagde tarieven te hanteren. Dit tarief mag niet lager zijn dan 5%. Dit betekent dat in theorie voor een treinticket in plaats van 9% een 5% tarief zou kunnen gelden. Beleidsmatig is het kabinet geen voorstander van het invoeren van een tweede verlaagd btw-tarief. De werking van het nieuwe tarief kan niet goed worden beperkt tot (internationale) treinreizen. Het tarief gaat dan gelden voor het gehele OV en dit heeft substantiële budgettaire consequenties. Daarnaast laat het BTW systeem van de Belastingdienst op dit moment niet toe om een extra tarief in te voeren. Dit is pas mogelijk als het gehele BTW IT systeem is vernieuwd. Dit vergt jaren. Tot slot geldt dat onzeker is in welke mate een btw-verlaging via tariefsverlaging van treintickets wordt doorgegeven aan de consument. Het doorgeven kan niet worden afgedwongen. De btw is daarom niet geschikt als stimuleringsinstrument, zeker niet bij een klein tariefverschil.

Het kabinet gaat nog verder onderzoeken welke andere mogelijkheden er zijn om internationale treinreizen verder te stimuleren. Hierop kom ik op een later moment bij uw Kamer terug.

4. Privéjets in de Nederlandse vliegbelasting

De heer van Raan heb ik toegezegd nog eens te kijken naar de heffing met betrekking tot privévliegtuigen. Het maakt voor de vliegbelasting geen verschil of al dan niet sprake is van een privévliegtuig. Met uitzondering van vliegtuigen in gebruik bij de Nederlandse of een bondgenootschappelijke krijgsmacht, vallen alle gemotoriseerde vliegtuigen boven het drempelgewicht van 8.616 kilogram maximaal toegelaten startgewicht onder de vliegbelasting. De luchthaven is dus ook vliegbelasting verschuldigd aan de Belastingdienst voor de passagiers die met zo'n vliegtuig vanaf de luchthaven vertrekken, ongeacht de vraag of al dan niet sprake is van een privévliegtuig. De luchtvaartmaatschappij – bij privévliegtuigen degene op wiens naam het vliegtuig is geregistreerd – is vervolgens gehouden de doorberekende vliegbelasting aan de luchthaven te betalen.

---

[4] Een standstill-bepaling is een regeling van een EU-lidstaat, die deze lidstaat reeds hanteerde vóór toetreding tot de EU en die afwijkt van de EU-regels. Bij toetreding heeft de lidstaat bedongen deze regeling te mogen handhaven tot het moment dat de regeling gewijzigd wordt. Dan is de lidstaat verplicht over te gaan op een regeling conform de EU-regels.

[5] Kamerstuk 35 205, nr. 26.

5. Annulering van vliegreizen

De heer Slootweg heb ik toegezegd schriftelijk in te gaan op wat er gebeurt met de vliegbelasting indien een ticket geannuleerd wordt. Voor de vliegbelasting zijn de luchthavens belastingplichtig, en zij zijn alleen vliegbelasting verschuldigd voor passagiers die daadwerkelijk vertrekken. De luchthaven zal deze belasting doorberekenen aan de luchtvaartmaatschappijen. Voor luchtvaartmaatschappijen vormt dit een onderdeel van de prijs die zij moeten betalen aan de luchthaven voor het vertrek van een passagiersvliegtuig vanaf die luchthaven. Zij zullen die kosten naar verwachting, net als alle andere kosten, op voorhand in de ticketprijs doorberekenen. Het is overigens mogelijk dat niet op elk ticket precies 7 euro vliegbelasting drukt. In de prijs van een goedkoper ticket kunnen minder kosten zijn doorberekend, waaronder ook de vliegbelasting, dan in de prijs van een duurder ticket voor dezelfde vlucht. Wanneer een passagier die zijn reis annuleert de ticketprijs geheel terugkrijgt, is dat inclusief de daarin doorberekende kosten. Dat zijn niet alleen algemene bedrijfskosten die over alle passagiers worden omgeslagen, maar ook bedragen die de luchtvaartmaatschappij verwacht te moeten betalen aan de luchthaven voor het vertrek van die ene passagier, zoals luchthavengelden en, na invoering, de vliegbelasting. Dit soort heffingen en belastingen die eerder in de handelsketen worden betaald, maken in de schakel luchtvaartmaatschappij – passagier gewoon onderdeel uit van de ticketprijs. Het is vervolgens een privaatrechtelijke aangelegenheid welk bedrag bij annulering wordt teruggegeven. Dat kan de gehele ticketprijs zijn, een bepaald percentage, al dan niet verminderd met administratiekosten, of niets. Maar het is natuurlijk ook mogelijk dat de vliegmaatschappij bij boeking toezegt dat bij annulering een bedrag wordt teruggegeven voor de doorberekende luchthavengelden en vliegbelasting per passagier. Dat hangt af van de annuleringsvoorwaarden, die weer van invloed kunnen zijn op de ticketprijs. Het is niet aan het kabinet om zich in die privaatrechtelijke afspraken te mengen.

6. Internationale inzet

Bij de behandeling van het wetsvoorstel is mij ook gevraagd naar de Nederlandse inzet internationaal gezien. Nederland blijft internationaal inzetten op samenwerking op het gebied van de luchtvaart. Daarnaast blijf ik mij graag specifiek inzetten voor het beprijzen van de luchtvaart op Europees niveau. In de Green Deal mededeling van 11 december 2019 is opgenomen dat de Commissie zich in het kader van de herziening van de Richtlijn Energiebelastingen gaat buigen over de belastingvrijstellingen voor brandstof voor de luchtvaart. De verwachting is dat de Commissie het voorstel voor de herziening van de Richtlijn energiebelastingen in juni 2021 zal publiceren. In de Green Deal heeft de Commissie tevens aangegeven het gratis toewijzen van emissierechten aan luchtvaartmaatschappijen te willen beperken.
Ik zal de samenwerking blijven zoeken met andere lidstaten. Echter, gezien de huidige situatie ten aanzien van Covid-19, is het op dit moment moeilijker concreet stappen te zetten. Wel wordt in de tussentijd contact onderhouden met andere lidstaten en wordt gekeken hoe na de huidige situatie de samenwerking op Europees niveau het beste plaats kan vinden.

7. Aanvullende informatie

In bijlage 2 bij deze brief is ook de uitvoeringstoets van de Belastingdienst op het amendement van mevrouw Lodders[6] ingevoegd[7]. Het amendement heeft geen gevolgen voor de uitvoering van de wetgeving door de Belastingdienst.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

[6] Kamerstuk 35 205, nr. 9.
[7] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

25 087 Internationaal fiscaal (verdrags)beleid

Nr. 255 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 mei 2020

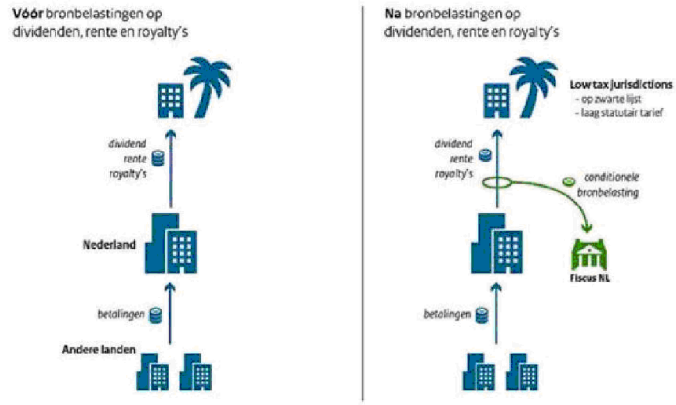
De aanpak van belastingontwijking en -ontduiking en het aantrekkelijk houden van Nederland voor reële bedrijven zijn belangrijke speerpunten van het kabinet. Het kabinet heeft de afgelopen jaren al vele maatregelen genomen om belastingontwijking tegen te gaan, want het is belangrijk dat iedereen een bijdrage levert aan de algemene middelen. Dit kabinet pakt belastingontwijking aan, zodat Nederland een stuk minder aantrekkelijk is voor bedrijven die geen toevoegde waarde bieden aan onze economie en maatschappij en alleen gebruik maken van mazen in de wet. Dit doen we door de wet- en regelgeving aan te scherpen en door internationaal samen te werken. Naast de conditionele bronbelasting op renten en royalty's naar laagbelastende jurisdicties[1] wil het kabinet ook aanvullende maatregelen nemen tegen dividendstromen naar deze landen die op dit moment nog niet in alle gevallen belast zijn. Op die manier legt het kabinet ook deze financiële stromen naar laagbelastende jurisdicties, naast renten en royalty's, zoveel mogelijk aan banden. Met dit doel zal ik voor het einde van deze kabinetsperiode maatregelen uitwerken om ook deze stromen vanaf 1 januari 2024 te belasten. Hiermee laat het kabinet opnieuw zien dat het ons menens is in onze strijd tegen belastingontwijking.

[1] Het betreft op dit moment de volgende jurisdicties op grond van (1) een winstbelasting van <9%: Anguilla, Bahamas, Bahrein, Barbados, Bermuda, Britse Maagdeneilanden, Guernsey, Isle of Man,]ersey, Kaaimaneilanden, Turkmenistan, Turks- en Caicoseilanden, Vanuatu en Verenigde Arabische Emiraten; en (2) de EU-lijst van niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden: Amerikaanse Maagdeneilanden, Amerikaans Samoa, Fiji, Guam, Oman, Samoa, Trinidad en Tobago en Vanuatu.

kst-25087-255
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Bronbelasting dividend, rente en royalty's

Aanvankelijk had het kabinet het voornemen om de dividendbelasting af te schaffen. De afschaffing van de dividendbelasting zou – zonder aanvullende maatregelen – tot gevolg kunnen hebben dat Nederland, mede vanwege ons internationaal georiënteerde belastingstelsel, in toenemende mate zou gaan fungeren als toegangspoort naar laagbelastende jurisdicties. Dit zou haaks staan op de ambitie van dit kabinet om belastingontwijking aan te pakken. Het kabinet had destijds om die reden tevens het voornemen om een bronbelasting in te voeren op betalingen van dividenden, renten en royalty's door in Nederland gevestigde lichamen aan in laagbelastende jurisdictie gevestigde gelieerde lichamen en in misbruiksituaties (de bronbelasting). Overigens is het risico op belastingontwijking groter bij rente- en royaltybetalingen die – in tegenstelling tot dividend – doorgaans aftrekbaar zijn bij het bepalen van de winst van het Nederlandse betalende lichaam.

Bij de heroverweging van het pakket vestigingsklimaat in oktober 2018 heeft het kabinet besloten om de dividendbelasting te handhaven en de conditionele bronbelasting op dividend uit te stellen. Daarbij is toegezegd om op een later moment te bekijken of een gedeeltelijke integratie van de eerder voorgestelde conditionele bronbelasting op dividenden in de dividendbelasting wenselijk is.[2] Na onderzoek concludeer ik nu dat aanvullende maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties inderdaad wenselijk zijn.

1. Monitoring van financiële stromen naar laagbelastende jurisdicties

In het kader van de monitoring van de effecten van de bronbelasting ben ik in overleg getreden met De Nederlandsche Bank (DNB). DNB houdt gegevens bij over de financiële stromen die via bijzondere financiële instellingen (bfi's) door Nederland lopen. Bfi's zijn vennootschappen met een buitenlandse eigenaar die hoofdzakelijk financiële stromen in de vorm van dividenden, renten en royalty's uit het buitenland ontvangen en vervolgens deze dividenden, renten en royalty's aan het buitenland doorbetalen. Deze financiële stromen van bfi's zijn ook fiscaal relevant. Op basis van onderzoek van SEO[3] werd eind 2018 ingeschat dat in 2016 € 22 miljard, grotendeels renten en royalty's, door bfi's in Nederland doorstroomde naar laagbelastende jurisdicties.

---

[2] Kamerstuk 35 028, nr. 21.
[3] SEO, Balansen, inkomsten en uitgaven van bfi's, 2018

Met DNB is afgesproken dat we gegevens over de financiële stromen die via bfi's door Nederland lopen, kunnen gebruiken om de effecten van de bronbelasting te monitoren. In de tabellen die DNB jaarlijks publiceert over bfi's zullen voortaan de stromen naar laagbelastende jurisdicties apart worden getoond. Dit naast de ontwikkeling van de aantallen bfi's, de ontwikkeling van de balanstotalen van de bfi's en de ontwikkeling van de inkomensstromen die door de bfi's lopen, inclusief een geografische uitsplitsing.

In overleg met DNB is ervoor gekozen aan te sluiten bij de inkomensdefinitie die DNB hanteert. Uit dit overleg is gebleken dat de totale inkomensstroom die aan laagbelastende jurisdicties toegerekend moet worden hoger uitkomt dan eerder gedacht. Zo komt dit bedrag voor 2016 uit op € 35 miljard. Het eerdergenoemde bedrag van € 22 miljard, grotendeels renten en royalty's, op basis van het onderzoek van SEO is lager omdat toen alleen de dividenden zijn meegerekend die zijn uitgekeerd uit winst van het lopende jaar. Hierdoor ontstond onterecht het beeld dat de dividenduitkeringen naar laagbelastende jurisdicties gering van omvang zijn. Dat blijkt dus niet zo te zijn. Naar ons nu gebleken is registreert DNB niet de dividenduitkeringen die worden gedaan uit winsten uit voorgaande jaren. Dit is door DNB ook niet meer te achterhalen. Om te voorkomen dat hierdoor een deel van de inkomensstroom geheel buiten beeld raakt, sluit ik in de monitoring van de financiële stromen aan bij de inkomensdefinitie van DNB, waarin zowel uitgekeerde als ingehouden winst in enig jaar wordt meegenomen. Het bedrag van € 35 miljard in 2016 bevat dus niet alleen de uitgekeerde winst uit het lopende jaar 2016, maar ook de ingehouden winst in 2016, die mogelijk in latere jaren alsnog als dividend wordt uitgekeerd.

In mijn brief over de monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking die ik vandaag ook heb aangeboden aan uw Kamer, ga ik uitgebreider in op de gerichte monitoring van de financiële stromen naar laagbelastende jurisdicties. In die brief wordt ook aandacht besteed aan de monitoring van andere maatregelen tegen belastingontwijking.

2. Maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties

Op dit moment worden dividenden die worden uitgekeerd aan lichamen in laagbelastende jurisdicties waarmee Nederland geen belastingverdrag heeft onderworpen aan Nederlandse dividendbelasting. Bovendien zijn per 1 januari 2018 antimisbruikbepalingen opgenomen in de dividendbelasting. Deze antimisbruikbepalingen en de toepassing van het belastingverdrag met de Verenigde Staten vanaf 1 januari 2020 (wel heffing in cv-bv structuren over uitkeringen van dividend, waar dat voor die datum niet het geval was) zorgen waarschijnlijk al tot een beperktere stroom naar laagbelastende jurisdicties.

Ondanks de handhaving van de dividendbelasting en invoering van antimisbruikmaatregelen in de dividendbelasting per 1 januari 2018 blijft het mogelijk om in bepaalde gevallen binnen concernverband dividenden te betalen aan ontvangers in laagbelastende jurisdicties zonder dat deze belast zijn.
Bovendien blijkt uit nader overleg met DNB dat de (potentiële) dividendstroom naar deze landen, naast renten en royalty's, in elk geval tot 2018 groter is dan eerder ingeschat. Dat acht het kabinet onwenselijk en daarom neemt het kabinet het zekere voor het onzekere door naast de huidige dividendbelasting aanvullende maatregelen voor te bereiden om tegen te gaan dat in concernverband dividenden onbelast naar laagbelastende jurisdicties stromen.

Het kabinet is voornemens om voor het einde van deze kabinetsperiode maatregelen uit te werken om ook deze dividendstromen vanaf 1 januari 2024 te belasten. De Belastingdienst heeft deze tijd nodig om deze maatregelen te kunnen implementeren in de uitvoering en dit geeft ook ruimte aan bonafide bedrijven om zich te reorganiseren. De maatregelen zullen deze stromen vanuit Nederland naar laagbelastende jurisdicties waarschijnlijk grotendeels aan banden leggen, maar nemen niet weg dat internationaal opererende bedrijven deze stromen kunnen verleggen naar andere landen. Daarom blijft internationale samenwerking bij de aanpak van belastingontwijking van groot belang en onze volle aandacht behouden.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 **Belastingdienst**

27 926 **Huurbeleid**

Nr. 662

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juni 2020

Verhuurders mogen jaarlijks bij de Belastingdienst huishoudverklaringen opvragen[1] om te bepalen aan wie van hun huurders zij een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging mogen voorstellen. In 2020 komen huishoudens met een gezamenlijk inkomen boven € 43.574[2] in aanmerking voor een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging.

Sinds 2017 zijn huishoudens met een of meer AOW-gerechtigden en huishoudens van vier of meer personen uitgezonderd van de inkomensafhankelijke hogere huurverhoging. De Belastingdienst vermeldt in deze voorkomende gevallen dat het betreffende huishouden tot de uitzonderingsgroep behoort. De verhuurder weet dan dat hij aan dat huishouden geen inkomensafhankelijke hogere huurverhoging mag voorstellen. De Belastingdienst zoekt voor huishoudens in de uitzonderingsgroep niet naar inkomensgegevens, omdat het inkomen niet relevant is voor de huurverhoging.

Foutieve AOW-leeftijd

Mede namens de Staatssecretaris van Financiën informeer ik u dat de Belastingdienst in de uitvoering van 2020 in eerste instantie abusievelijk een AOW-leeftijd van 66 jaar en 8 maanden heeft gehanteerd. Die leeftijd was geprogrammeerd in het systeem dat gebruikt wordt voor het verstrekken van huishoudverklaringen voor de huurverhoging. In het pensioenakkoord van 2019 is echter het tempo van de stijging van de AOW-leeftijd vertraagd, waardoor de AOW-leeftijd in 2020 op 66 jaar en 4 maanden is gesteld.

---

[1] De Belastingdienst heeft tot 1 juni jl. voor 1.006.464 huishoudens een huishoudverklaring verstrekt. Van deze huishoudens komen 84.024 huishoudens in aanmerking voor een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging.

[2] Het gaat hierbij om het inkomen uit 2018.

kst-31066-662
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Gevolg: foutieve huishoudverklaringen

Deze te hoge AOW-leeftijd heeft tot gevolg gehad dat de Belastingdienst (op aanvraag) aan 139 verhuurders voor 932 huishoudens ten onrechte een huishoudverklaring heeft afgegeven waarin staat dat het huishouden vanwege het inkomen in aanmerking komt voor een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging. Het gaat hierbij om huishoudens waarvan een of meer personen al op grond van de in het pensioenakkoord bijgestelde leeftijd voor 2020 AOW-gerechtigd zijn en daarmee zijn uitgezonderd van de inkomensafhankelijke hogere huurverhoging. De Belastingdienst heeft de programmatuurfout op 20 mei 2020 hersteld. Ook is een voorziening getroffen waardoor een dergelijke fout in de toekomst wordt voorkomen.

Betreffende verhuurders en huurders worden geïnformeerd

De Belastingdienst stuurt deze week een excuusbrief naar de betrokken 139 verhuurders en 932 huishoudens en informeert hen in die brief over de foutieve huishoudverklaringen.
Aan de verhuurders wordt gevraagd om voor de huishoudens aan wie zij een inkomensafhankelijke hogere huurverhoging van meer dan 5,1% (maar maximaal 6,6%) hebben voorgesteld, dat huurverhogingsvoorstel naar beneden bij te stellen (tot maximaal 5,1%).
Aan de betrokken huurders meldt de Belastingdienst dat hij aan de verhuurder heeft gevraagd het huurverhogingsvoorstel van meer dan 5,1% naar beneden bij te stellen. En dat, mocht de verhuurder dat niet doen, de huurder tot 1 juli een bezwaarschrift[3] bij de verhuurder kan indienen tegen het te hoge huurverhogingsvoorstel. De verhuurder moet dan dat bezwaar accepteren en het huurverhogingsvoorstel naar beneden bijstellen. Of, als hij dat niet wil, een uitspraak van de Huurcommissie vragen. De Huurcommissie zal haar uitspraak op de juiste AOW-leeftijd van 2020 baseren.

Melding bij Autoriteit Persoonsgegevens

Omdat van deze 932 huishoudens ten onrechte de inkomenscategorie van het huishoudinkomen (hoger dan € 43.574) is verstrekt, is er sprake van een datalek. De Belastingdienst heeft hiervan melding gemaakt bij de Autoriteit persoonsgegevens.

Mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst,

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

[3] De Belastingdienst vermeldt daarbij dat een bezwaarschriftformulier te downloaden is via https://www.huurcommissie.nl/fileadmin/afbeeldingen/Downloads/Modelbrieven/Bezwaarschrift_huurverhoging_zelfstandige_woonruimte_2020.pdf

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

32 140 Herziening Belastingstelsel

Nr. 72

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 12 juni 2020

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst over de brief van 1 mei 2020 met de reactie op een brief van een derde over inkomensongelijkheid door het Belastingstelsel (Kamerstuk 32 140, nr. 70).

De vragen en opmerkingen zijn op 20 mei 2020 aan de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst voorgelegd. Bij brief van 10 juni 2020 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,

De adjunct-griffier van de commissie,

kst-32140-72
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris met zijn reactie op een artikel over inkomensongelijkheid. Deze leden delen de mening van de Staatssecretaris dat het belangrijk is om voor de vergelijkbaarheid aan te sluiten bij internationale maatstaven om inkomen en vermogen te meten. Voor de interpretatie kunnen daar altijd nationale factoren aan toegevoegd worden. Deze leden zien nog wel meer problemen met het gebruiken van statistieken voor fiscale vergelijkingen. Inkomens worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) immers op huishoudniveau bijgehouden, maar de inkomstenbelasting grijpt aan bij het individuele inkomen. Een huishouden met een kostwinnaar is echter fors meer belasting verschuldigd dan een huishouden met twee werkenden met eenzelfde huishoudinkomen. Bovendien zegt het inkomen van een huishouden niets over het aantal monden dat met dat inkomen gevoed moet worden. Deelt de Staatssecretaris de mening dat ook deze factoren belangrijk zijn bij het interpreteren van statistische gegevens voor de fiscaliteit?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de vele recent verschenen rapporten over het belastingstelsel, zoals Ontwerp voor een nieuw belastingstelsel, Bouwstenen voor een nieuw belastingstelsel, Kansrijk Belastingbeleid en de Brede Maatschappelijke Heroverwegingen. Deze rapporten bevatten veel interessante opties om het belastingstelsel te hervormen en maatregelen te nemen die kunnen bijdragen aan gelijke kansen, een eenvoudiger en beter uitvoerbaar stelsel, het lonender maken van werken, een verdere invulling van het principe dat de vervuiler betaalt, een eerlijke bijdrage van bedrijven en het terugdringen van de inkomens- en vermogensongelijkheid. De leden van de D66-fractie benadrukken dat je daarbij niet alleen naar de inkomstenbelasting zou moeten kijken. Voor een schuif van lasten op arbeid naar bijvoorbeeld vervuiling en vermogen speelt het hele belastingstelsel een rol. Daarbij is de hervorming van het toeslagenstelsel in lijn met de motie van de leden Bruins en Van Weyenberg (Kamerstuk 31 066, nr. 558) één van de belangrijkste uitdagingen.
De leden van de D66-fractie verwelkomen dat het kabinet invulling heeft gegeven aan de toezegging om de rol van box 2 bij inkomens- en vermogensongelijkheid te onderzoeken. Deze leden zagen box 2 al langer als black box en verwelkomen dat met dit onderzoek meer inzicht wordt gegeven in de rol van box 2 bij inkomens- en vermogensongelijkheid. Deze leden vinden het zeer opvallend dat uit het nieuwe onderzoek blijkt dat het aanmerkelijk belang in 2017 400 miljard euro bedroeg, wat een verdubbeling is van wat tot nu toe uit de statistieken bleek. Deze leden vinden het verder opvallend dat over dit vermogen veel minder belasting betaald wordt dan bijvoorbeeld over het box 3-vermogen en dat dit vermogen zeer scheef verdeeld is. De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris om te reageren op de in de Bouwstenen gestelde vraag of het of het onderscheid in behandeling van vermogen tussen box 2 en 3 gerechtvaardigd is en hoe de Staatssecretaris kijkt naar de bijdrage die box 2 levert aan de vermogensongelijkheid. Deze leden vragen om daarbij ook in te gaan op zeer scheve vermogensverdeling binnen box 2, en dan met name de rol van de groep zeer grote vermogens. De leden van de D66-fractie vragen het kabinet of het gerechtvaardigd is dat de belastingdruk van directeuren-grootaandeelhouders (dga's) substantieel lager ligt dan die van werknemers. De leden van de D66-fractie vragen welke inspanningen de Staatssecretaris neemt om de huidige belastingheffing in

box 2 aan te passen en bijvoorbeeld arbitrage, belastinguitstel en leningen uit de eigen bv te beperken.

De leden van de D66-fractie vragen hoe problemen met, of onzekerheden als gevolg van, de huidige inkomensondersteuningsregelingen, zoals het niet-gebruik van toeslagen en toeslagschulden, worden meegenomen in statistieken over inkomensongelijkheid en koopkrachtplaatjes. De leden van de D66-fractie vragen om een actuele ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt. De leden van de D66-fractie vragen hoe de Staatssecretaris wilt zorgen dat de rekening van crises niet leidt tot meer inkomens- en vermogensongelijkheid.

De leden van de D66-fractie vragen om een nadere toelichting over mogelijkheden om zogenoemde winfall gains (onverwachte en/of niet zelf verdiende meevallers) beter te belasten, bijvoorbeeld met als doel om andere meer verstorende belastingen te verlagen. Hoe geven andere landen daar invulling aan?

De leden van de D66-fractie vragen naar de ontwikkelingen sinds het rapport van het Centraal Planbureau (CPB) over inkomensongelijkheid naar migratieachtergrond. Deze leden vroegen naar aanleiding van dit rapport hoe het kabinet de pay gap tussen Nederlanders met en zonder een migratieachtergrond, ook bij dezelfde opleiding, kan oplossen. Deze leden vragen welke concrete stappen de Staatssecretaris in de tussentijd heeft gezet en wat de resultaten hiervan zijn. De leden van de D66-fractie vragen of inmiddels meer bekend is over de effectiviteit van maatregelen die andere landen hebben genomen om een gelijke beloning te bevorderen, zoals de maatregel in Duitsland om aan werknemers van bedrijven met meer dan 200 medewerkers de mogelijkheid te bieden om een interne inkomensvergelijking uit te laten voeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks

De leden van de fractie van GroenLinks hebben nog vragen over de werkelijke ongelijkheid in Nederland.
De Minister van Financiën stelt dat hij het met een aantal assumpties niet eens is waardoor hij niet alle specifieke resultaten kan onderschrijven (Antwoord op vraag 1 van het lid Snels over de daadwerkelijke inkomensongelijkheid in Nederland[1]). Kan de Staatssecretaris laten zien wat volgens hem de juiste cijfers zouden moeten zijn als deze assumpties worden gewijzigd?
De leden van de fractie van GroenLinks lezen dat de Minister vooral verwijst naar de levensfase (antwoord op vraag 5 van het lid Snels over de daadwerkelijke inkomensongelijkheid in Nederland[2]). Hoe verhoudt dit zich tot de meest actuele cijfers over vermogensongelijkheid binnen levenscohorten? Hoe groot is de vermogensongelijkheid in Nederland als er wordt gecorrigeerd voor levensfase?
De leden van de fractie van GroenLinks lezen dat er volgens de Staatssecretaris geen actuele cijfers zijn over vermogensongelijkheid die pensioenen meenemen (Antwoord op vraag 9 van het lid Snels over de daadwerkelijke inkomensongelijkheid in Nederland[3]). Hoe beoordeelt de Staatssecretaris de statistiek van het CBS over vermogensverdeling van huishoudens [4]? Deze tabel laat toch zien hoe de vermogens in Nederland

[1] Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2078.
[2] Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2078.
[3] Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2078.
[4] CBS (https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84104NED/table?dl=24E9C).

zijn verdeeld en welk deel van de pensioenvermogens zijn toe te rekenen aan welke groep? Zou de Staatssecretaris hierop kunnen reflecteren?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen hoeveel het op zou leveren om een vermogensbelasting op miljonairs in te voeren? Klopt het dat dit volgens het CPB 1,2 miljard euro oplevert als er 1% belasting wordt geheven op € 1.000.000–€ 2.000.000 en 2% vanaf € 2.000.000? Hoe verhouden deze cijfers zich tot de meest actuele vermogensstatistieken? Kan hier een p*q-onderbouwing bij geleverd worden? Hoeveel miljonairs zijn er? Hoeveel vermogen hebben zij samen?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Staatssecretaris om een tabel met het percentage van brutoinkomen dat naar indirecte belastingen en lokale heffingen voor tien inkomensdecielen. Klopt het dat hieruit blijkt dat het armste deciel van de inkomens 30,1% betaalt aan indirecte belastingen en lokale heffingen en het rijkste deciel 5,4%? Zo nee, welke cijfers zijn juist volgens de Staatssecretaris? Hoe recent zijn deze cijfers?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom het logischer is om indirecte belastingen te relateren aan bestedingen in plaats van aan inkomen.
De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Staatssecretaris om een actuele tabel met het besteedbare inkomen en totale bestedingen voor tien inkomensdecielen. Klopt het dat het besteedbare inkomen van het rijkste deciel 11x hoger is dan het laagste deciel terwijl hun bestedingen maar 3x zo hoog zijn? Hoe recent zijn deze cijfers?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Staatssecretaris of hij erkent dat het voor de 60% huishoudens die al meer uitgeven dan hun besteedbare inkomen een btw-verhoging anders uitwerkt dan voor de overige huishoudens die nog bestedingsruimte hebben.
De leden van de fractie van GroenLinks vragen wat volgens de Staatssecretaris de totale belastingdruk is voor elk inkomensdeciel als wél wordt gekeken naar indirecte belastingen en lokale heffingen. Klopt het dat lage inkomens dan een hogere belastingdruk hebben dan rijkere inkomens?

De leden van de fractie van GroenLinks constateren dat de Staatssecretaris wijst naar internationale afspraken als het gaat om rentebetalingen en vermogenswinst. Erkent de Staatssecretaris dat als de verdeling van de betaalde rente zeer ongelijk verdeeld is over huishoudens dat daar dan rekening mee gehouden moet worden bij de ongelijkheidscijfers?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de Staatssecretaris erkent dat vermogenswinst nieuwe koopkracht oplevert. Is het mogelijk om (koers)winsten wél te gaan registreren? Erkent de Staatssecretaris dat de koerswinst-ongelijkheid heel groot is en dat we in de huidige statistieken dus niet de totale ongelijkheid meten?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de Staatssecretaris erkent dat in box 3 alleen het resultaat van toename belast wordt (het aangegroeide vermogen) en niet de aangroei zelf? Klopt het dat geld verdiend met arbeid dus wél belast wordt en geld verdiend met geld vaak niet? Vindt de Staatssecretaris dit zelf ook niet heel onevenwichtig? Hoe legt de Staatssecretaris uit dat de meeste Nederlanders na hard werken belasting moeten betalen terwijl pandjesbazen geen belasting betalen over de overwinsten op hun huizen?
De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het klopt dat koerswinsten van aandelen in andere landen wel wordt belast (zoals in de VS of in het VK). Waarom dan niet in Nederland? Hoeveel zou het opleveren als we dit wél zouden gaan belasten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben met stijgende verbazing kennisgenomen van zowel de antwoorden op hun schriftelijke vragen als de

daaropvolgende brief die de Staatssecretaris stuurde in antwoord op verzoek van de commissie Financiën.
De leden van de SP-fractie vinden het onacceptabel dat, nu ook uit het bouwstenentraject blijkt dat vermogen van de allerrijksten amper belast wordt, de Staatssecretaris zich verschuilt achter statistische conventies, hoe internationaal geaccepteerd deze ook zijn. Hoe werd in het verleden inzichtelijk gemaakt hoe het vermogen in Nederland verdeeld was, op welke wijze verschilt dit met de huidige periode en in welke mate is dit veroorzaakt door de taakstellingen die de kabinetten Rutte hebben opgelegd aan het CBS? De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris tevens of deze statistieken wél inzichtelijk waren voor de tot het jaar 2000 geheven vermogensbelasting.
De leden van de SP-fractie constateren dat de Staatssecretaris in zijn brief stelt dat «indirecte belastingen niet dezelfde mate van progressiviteit hebben als directe belastingen». Zij verbazen zich over deze zinsnede, zeker gezien het feit dat in de recent gepubliceerde bouwstenen voor een beter belastingstelsel wordt gesteld dat btw, de voornaamste indirecte belasting, in het geheel niet geschikt is voor inkomensherverdeling. Zij wijzen de Staatssecretaris op de gegevens die door de [redacted] zijn gepubliceerd bij zijn artikel in Economisch Statistische Berichten waaruit blijkt dat de laagste-inkomensgroepen in 2013 30% van hun inkomen uitgaven aan indirecte belastingen en lokale heffingen terwijl dit voor de hoogste inkomensgroep maar 5,5% was en vragen de Staatssecretaris om actualisering van deze gegevens. Zeker in het licht van de door de regering aangekondigde mogelijkheid om het lage btw-tarief nog verder te verhogen vragen zij de Staatssecretaris om een uitgebreide toelichting waarin hij aanduidt waarom hij het niet de moeite waard vindt om de inkomenseffecten van indirecte belastingen aan te tonen. Zij wijzen erop dat iedere btw-verhoging voor de laagste inkomens, die een veel substantiëler deel van hun besteedbaar inkomen uitgeven aan met btw belaste zaken dan hoge inkomens, veel zwaardere gevolgen heeft. Tevens vragen deze leden de Staatssecretaris de effecten van de meest recente btw-verhogingen bij zijn antwoorden te betrekken. Zij wijzen op het feit dat in de recent gepubliceerde verantwoordingsstukken blijkt dat de laagste inkomens en vermogens de laagste koopkrachtgroei hebben door de gestegen btw en huren.
De leden van de SP-fractie verbazen zich over de argumentatie van de Staatssecretaris om vanwege de statistische conventies als gehanteerd door de Verenigde Naties en de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling geen inzicht te willen hebben in de effecten van de enorme vermogensongelijkheid in Nederland die ertoe leidt dat het hoogste vermogenspercentiel via onder meer aanmerkelijk belang meer dan 300 miljard euro, en volgens de raming van het eigen departement zelfs meer dan 400 miljard euro, aan vermogen bezit en daarmee wellicht zelfs meer dan de rest van de bevolking. Deze leden vragen de Staatssecretaris hierop welk deel van het ondernemingsvermogen nu bij de rijkste 1% van de bevolking ligt. In de recent gepubliceerde bouwstenen wordt gesteld dat via tal van maatregelen dit aanmerkelijk belang telkens weer wordt bevoordeeld. Door de bedrijfsopvolgingsregeling wordt amper erfbelasting betaald, vaste lasten worden door vrijwel gratis leningen uit het eigen bedrijf betaald en inkomens van dga's hoeven slechts iets boven het modale inkomen te worden gesteld terwijl dit maar in enkele gevallen een conform inkomen is voor vergelijkbare functies in een normaal dienstverband waardoor afgedragen inkomstenbelasting irreëel is, iets dat met de tijdens de huidige crisis afgekondigde maatregelen enkel versterkt wordt.
De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris naar welke mogelijkheden hij ziet om vermogenswinst, uit aanmerkelijk belang of andere bronnen, inzichtelijk te maken en tevens te belasten gezien het feit dat een vermogensaanwasbelasting in Nederland nooit tot stand is

gekomen. Met name in de afgelopen jaren constateren deze leden dat vermogensaanwas in veel gevallen enorm is geweest. Deze leden zijn van mening dat vermogensaanwas wel degelijk tot koopkrachtstijging leidt en vragen de Staatssecretaris of hij de mening deelt dat iemand wiens bezit in waarde toeneemt in staat is om met goedkope bankleningen meer vermogen te vergaren en hier inkomen uit te halen. Zij vragen de Staatssecretaris in hoeverre hij inzicht heeft in bijvoorbeeld de mate waarin vastgoed momenteel wordt opgekocht voor de verhuur door particulieren en welke mate van ongelijkheid dit oplevert, gezien het feit dat de huurders dikwijls tot de laagste inkomens en vermogens behoren. Tevens vragen zij de Staatssecretaris naar een analyse van de toename in ongelijkheid die dit met zich meebrengt. Indien de Staatssecretaris deze gegevens niet heeft vragen deze leden hem hiernaar onderzoek te doen voordat het Belastingplan 2021 zal worden behandeld. Voorts vragen deze leden tevens of de Staatssecretaris bereid is de koopkrachtontwikkeling van huurders en huizenbezitters bij de Macro-economische verkenningen onafhankelijk van elkaar te duiden zodat de effecten van regeringsbeleid op deze bezitscategorieën inzichtelijker worden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de ChristenUnie

De leden van de fractie van de ChristenUnie hebben kennisgenomen van de brief Inkomensongelijkheid door Belastingstelsel van de Staatssecretaris. Zij hebben hierover enkele vragen.
De leden van de ChristenUnie-fractie onderschrijven, net als de Staatssecretaris, de conclusie van het artikel en het gegeven dat vermogens ongelijker verdeeld zijn dan inkomens. Zij vragen de Staatssecretaris of hij de grote vermogensongelijkheid een zorgelijke constatering vindt. Een andere constatering is dat het CBS ook de waardestijging van bezit – bijvoorbeeld aandelen of onroerend goed – niet als inkomen beschouwt. Is dit ook volgens de Staatssecretaris geen inkomen en onderschrijft hij hiermee deze assumptie van het CBS?
Het FD vat als volgt samen: *«Metten heeft onze welvaartsverdeling herrekend met het «inclusieve inkomen». Dat is besteedbaar inkomen zonder de aftrek van rente en met de waardestijging van bezit. Daaruit blijkt dat de rijkste 6% van de huishoudens twaalf keer zoveel te besteden heeft als de armste 32%. Volgens CBS-cijfers is dit maar zes keer zoveel.»*
Deze conclusie lijkt inderdaad bloot te leggen hoe statistische keuzes een aanzienlijk deel van de inkomensongelijkheid weg kunnen werken. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Staatssecretaris hierop kan reflecteren. Is dit ook één van de assumpties in het artikel die de Staatssecretaris niet kan onderschrijven?
De leden van de fractie van de ChristenUnie onderschrijven de stelling van de Staatssecretaris dat het CBS, als onafhankelijk instituut verantwoordelijk is voor de Nederlandse statistieken, een goede motivering heeft voor de keuzes die worden gemaakt. Niettemin zien zij een gevaar in het bouwen op deze keuzes, modellen en statistieken. Het afhankelijk zijn van en bouwen op gehanteerde modellen die een onjuist of op zijn minst beperkt en onvolledig beeld geven van werkelijke inkomensongelijkheid kan leiden tot een parallelle werkelijkheid. Met andere woorden, verschillende modellen leiden [ondanks mogelijk goede afwegingen en motiveringen van statistische keuzes] tot soms strijdige uitkomsten, hetgeen het lastig maakt om beleidskeuzes te funderen. De leden van de ChristenUnie-fractie zien een gevaar in dit verdere uiteenlopen van model en werkelijkheid. Zij vragen of de Staatssecretaris dit gevaar erkent.
Tot slot hebben de leden van de fractie van de ChristenUnie een vraag aan de Staatssecretaris naar aanleiding van de volgende passage in zijn brief: *«In de brief wordt verder aangeven dat de oorzaken van deze conclusies zijn dat inkomensbestedingen aan rentebetalingen en inkomen uit*

vermogenswinsten niet meetellen in de traditionele ongelijkheidsplaatjes, de niet meegetelde bronnen van inkomen niet worden belast (...)» Is de Staatssecretaris van plan om naar aanleiding van deze conclusies – die voorts in lijn lijken te zijn met enkele uitkomsten van het rapport *Bouwstenen voor een beter belastingstelsel* – actie te ondernemen? Is het zijn ambitie om deze vormen van inkomen (zoals vermogen) beter mee te nemen in de ongelijkheidsplaatjes en bovendien (anders) te belasten?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van 50Plus

De leden van de 50PLUS-fractie danken de Staatssecretaris voor de brief over inkomensongelijkheid door het belastingstelsel. De kerstboom hangt vol met lampjes, ballen, strikjes en engelenhaar. De leden van de fractie van 50PLUS zijn van mening dat deze complexiteit het vertrouwen in de progressiviteit van het belastingstelsel aantast. Mensen moeten vertrouwen op zeer abstracte statistische berekeningen en indicatoren zoals de Gini-coëfficiënt; omdat je de solidariteit niet meer op een eenvoudige manier kan waarnemen. Kortingen, aftrekposten, vrijstellingen en toeslagen vertroebelen (met op- en afbouwtrajecten) het beeld voor de «niet ingewijden». De uitdaging voor de politiek is om niet alleen naar bouwstenen te kijken maar er ook daadwerkelijk mee te gaan bouwen aan een rechtvaardig stelsel voor de toekomst.

De leden van de 50PLUS-fractie merken op dat er daarnaast ook nog een andere component is waarvan zij zich afvragen of en zo ja in welke mate de effecten op de ongelijkheid tot uiting komt in de cijfers: accijnzen. Wordt er bij de achterliggende berekeningen over inkomensongelijkheid op enigerlei wijze rekening gehouden met een andere mate van gebruik van artikelen waarover accijns wordt geheven door (en tussen) verschillende inkomensgroepen? Indien nee, waarom niet?

De leden van de 50PLUS-fractie vragen of de Staatssecretaris het aannemelijk acht dat inkomen medebepalend is voor de mate van consumptie van artikelen waarover accijns wordt geheven. Wordt er aan de onderkant van het inkomensgebouw relatief meer gerookt, gedronken en/of brandstof verbruikt dan bij hogere inkomens? Welke wetenschappelijke aannames hieromtrent zijn verwerkt in de berekeningen over inkomensongelijkheid?

De leden van de 50PLUS-fractie merken op dat met de Gini-coëfficiënt inmiddels een (abstracte) indicator voor inkomensongelijkheid beschikbaar is. Deze indicator wordt veelvuldig gebruikt in modellen. In Nederland gaat de discussie over ongelijkheid echter met nadruk over vermogensongelijkheid. Waarom beschikken we nog niet over een algemeen geaccepteerde indicator voor de vermogensongelijkheid? Zijn er internationale ontwikkelingen gaande die tot zo'n indicator kunnen leiden. Kan de regering zelf initiatief nemen tot de ontwikkeling van een nationale indicator voor vermogensongelijkheid, inclusief alle relevante vermogenscomponenten?

II Reactie van de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Ik wil de leden van de fracties dankzeggen voor hun vragen en opmerkingen. Met belangstelling is kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van deze fracties. Hieronder ga ik in op de vragen die zijn voorgelegd. Bij de beantwoording daarvan volg ik zoveel mogelijk de volgorde van het verslag, behoudens waar de fracties eenzelfde vraag hebben gesteld.

De leden van CDA vragen in hoeverre de Staatssecretaris de mening deelt dat de inkomens op huishoudniveau belangrijk zijn bij het interpreteren van statistische gegevens voor de fiscaliteit. Het kabinet is van mening dat er een goede balans moet worden gevonden tussen verschillende typen huishoudens. Dit betekent inderdaad dat er bij de interpretatie van statistische gegevens moet worden gekeken naar de implicaties voor zowel individuen als huishoudens. Het kabinet is wel van mening dat het huidige belastingstelsel een evenwichtige inkomensverdeling reflecteert.

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris om te reageren op de in de Bouwstenen gestelde vraag of het onderscheid in behandeling van vermogen tussen box 2 en 3 gerechtvaardigd is en hoe de Staatssecretaris kijkt naar de bijdrage die box 2 levert aan de vermogensongelijkheid. Deze leden vragen om daarbij ook in te gaan op de zeer scheve vermogensverdeling binnen box 2 en dan met name de rol van de groep zeer grote vermogens. Ik constateer dat in de «Bouwstenen voor een beter belastingstelsel» zowel op knelpunten in box 2 als box 3 wordt ingegaan. Daarbij wordt er op gewezen dat box 2 op dit moment voor grotere vermogens aantrekkelijker is dan box 3. Dit vanwege het tariefverschil en omdat in box 2 in tegenstelling tot box 3 het werkelijk rendement wordt belast op het moment dat deze wordt gerealiseerd. Ik begrijp de maatschappelijke wens om het box 3-stelsel beter te laten aansluiten bij het werkelijke rendement. Dit kabinet is voornemens box 3 te wijzigen en ik hoop uw Kamer hierover snel nader te informeren. In de Bouwstenen wordt een heldere schets gegeven van de knelpunten met betrekking tot box 2 en box 3, waarbij ook een relatie wordt gelegd met de vermogensverdeling. Ik benadruk dat de Bouwstenen een ambtelijke technische exercitie betreft die – zonder politieke sturing – de verschillende knelpunten in het belastingstelsel duidt en beleidsopties schetst om deze knelpunten weg te nemen en is bedoeld voor een volgend kabinet.

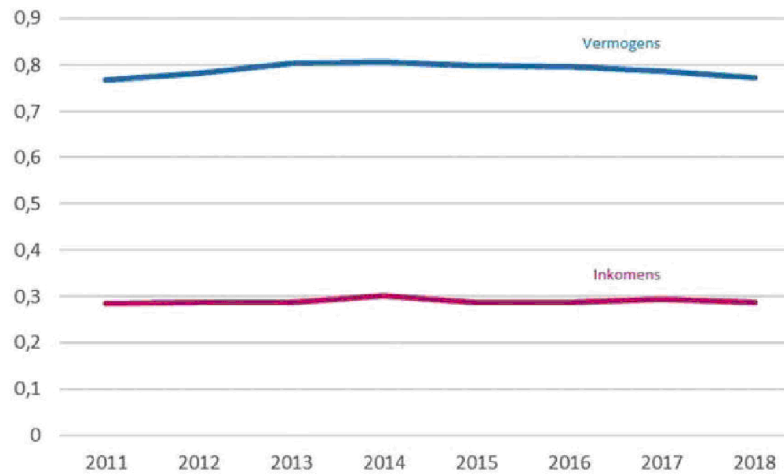
De leden van de D66-fractie vragen het kabinet of het gerechtvaardigd is dat de belastingdruk van directeuren-grootaandeelhouders (dga's) substantieel lager ligt dan die van werknemers. De leden van de D66-fractie vragen welke inspanningen de Staatssecretaris neemt om de huidige belastingheffing in box 2 aan te passen en bijvoorbeeld arbitrage, belastinguitstel en leningen uit de eigen bv te beperken. Het kabinet vindt het van belang dat een globaal evenwicht bestaat tussen de belasting- en premiedruk van IB-ondernemers en dga's, zodat de keuze voor een ondernemingsvorm zo min mogelijk wordt bepaald vanuit fiscale motieven. Ook acht het kabinet het van belang om hierbij de vergelijking met de werknemer niet uit het oog te verliezen. De gemiddelde belasting- en premiedruk voor werknemers ligt bij hogere inkomens boven de gemiddelde belasting- en premiedruk voor zowel de IB-ondernemer als de dga. Door de maatregelen van dit kabinet wordt het verschil in gemiddelde belasting- en premiedruk tussen de werknemer, de dga en de IB-ondernemer wel kleiner. Het (stapsgewijs) verlagen van de Vpb-tarieven gedurende deze kabinetsperiode gaat – voor het eerst sinds de invoering van box 2 – samen met een (stapsgewijze) verhoging van het box 2 tarief. Verder wordt binnenkort het wetsvoorstel «Excessief lenen bij de eigen vennootschap» aan uw Kamer aangeboden. Het wetsvoorstel maakt het belasten van leningen bij de eigen vennootschap die hoger zijn dan € 500.000 (exclusief eigenwoningschulden) mogelijk. Het kabinet wil met dit wetsvoorstel belastingontwijking (arbitrage) als gevolg van het langdurig kunnen uitstellen (of definitief afstellen) van belastingheffing door ab-houders/dga's in excessieve gevallen tegengaan.

De leden van de D66-fractie vragen hoe problemen met, of onzekerheden als gevolg van, de huidige inkomensondersteuningsregelingen, zoals het niet-gebruik van toeslagen en toeslagschulden, worden meegenomen in

statistieken over inkomensongelijkheid en koopkrachtplaatjes. Statistieken van het CBS met betrekking tot inkomen en inkomensongelijkheid zijn gebaseerd op registratiedata van de Belastingdienst, zoals het geregistreerde inkomen en het daadwerkelijk gebruik van toeslagen. Als huishoudens wel recht hebben op toeslagen, maar er geen gebruik van maken, zit dat bedrag niet in het inkomen verwerkt. Schulden maken geen onderdeel van de inkomensstatistieken uit, maar van de vermogensstatistieken. Toeslagschulden worden daarom niet meegenomen in de inkomensstatistieken.

Met de meeste koopkrachtplaatjes wordt een voorspelling van de toekomst gemaakt. Hierin wordt het recht op een toeslag berekend op basis van huishoud- en inkomenskenmerken. Het gebruik in de toekomst is niet bekend en het eventueel niet-gebruik maakt geen zodoende deel uit van de berekeningen. Koopkrachtplaatjes geven daarmee de effecten van fiscale beleidsmaatregelen weer, zoals het verhogen of verlagen van een toeslag en niet of huishoudens daar vervolgens wel of geen gebruik van maken. Ten slotte geven de koopkrachtplaatjes de relatieve verandering van het inkomen weer. In dit geval zou het niet-gebruik alleen van belang kunnen zijn als huishoudens in het ene jaar wel gebruik maken van een toeslag en in het andere niet, ondanks dat ze wel recht daarop zouden hebben.

De leden van de D66-fractie vragen om een actuele ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt. Hieronder is de ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt van inkomens en vermogens weergegeven.

Bron: CBS Statline

De leden van de D66-fractie vragen hoe de Staatssecretaris wil zorgen dat de rekening van crises niet leidt tot meer inkomens- en vermogensongelijkheid. Het kabinet probeert de gevolgen van de coronacrisis zoveel mogelijk te mitigeren. Zo neemt het kabinet maatregelen om bedrijven te ondersteunen waardoor zij geen personeel hoeven te ontslaan. Voor zzp'ers is een tijdelijke ondersteuningsregeling in het leven geroepen waarbij een uitkering beschikbaar is tot het sociaal minimum. De werkloosheids- en bijstandsuitkeringen blijven daarnaast ook bestaan als vangnet voor mensen met een vaste of tijdelijke aanstelling.

De leden van de fractie van D66 vragen naar de mogelijkheden om *windfall profits* (onverwachte en/of niet zelf verdiende meevallers) beter te belasten. Tevens willen zij weten hoe andere landen daar invulling aan geven. Het kabinet acht het niet mogelijk om te bepalen in hoeverre

winsten wel of niet «zelf verdiend» of «onverwacht» zouden zijn. In het verleden hebben de Verenigde Staten, Groot-Brittannië en Australië een *«windfall profit tax»* gehad met als doel excessieve winsten in een bepaalde sector zwaarder te belasten. Deze belastingen zijn echter weer afgeschaft of ongeldig verklaard door het hooggerechtshof, onder andere vanwege het arbitraire karakter van de grondslag. Er zijn bij het kabinet momenteel geen landen bekend die windfall profits expliciet in fiscale zin onderscheiden van overige winsten. In sommige landen wordt wel onderscheid gemaakt tussen risicovrij rendement en overrendement. Dit is bijvoorbeeld in Noorwegen het geval. Het kabinet kiest ervoor om zoveel mogelijk uit te gaan van heldere principes met betrekking tot belastingmiddelen. In hoeverre een winst onverwacht of niet verdiend is, is daarbij een moeilijk te hanteren criterium.

De leden van de D66-fractie vragen naar de ontwikkelingen sinds het rapport van het Centraal Planbureau (CPB) over inkomensongelijkheid naar migratieachtergrond. Deze leden vroegen naar aanleiding van dit rapport hoe het kabinet de *pay gap* tussen Nederlanders met en zonder een migratieachtergrond, ook bij dezelfde opleiding, kan oplossen. Deze leden vragen welke concrete stappen de Staatssecretaris in de tussentijd heeft gezet en wat de resultaten hiervan zijn. Binnen het programma *Verdere Integratie op de Arbeidsmarkt (VIA)* wordt gewerkt aan het verkleinen van arbeidsmarktachterstanden van personen met een niet-westerse migratieachtergrond, en daarmee – op termijn – verkleining van inkomensverschillen en pay gaps. Dat gebeurt onder meer aan de hand van de pilot «Nudging in Werving en Selectie» en de pilot «Behoud en Doorstroom», zoals de Minister van SZW uw Kamer geïnformeerd heeft in het kader van het Schriftelijk Overleg inzake het CPB-onderzoek «Inkomensongelijkheid naar migratieachtergrond»[5]. Over de tussenstand van deze en andere VIA-pilots zal de Minister van SZW uw Kamer in het vierde kwartaal van dit jaar informeren, de eindrapportage met de geleerde lessen over de effectiviteit van de onderzochte interventies volgt in 2021.

Het is in tussentijd van belang om ons te realiseren dat de corona-crisis op korte termijn de arbeidsmarktpositie van personen met een niet-westerse achtergrond naar verwachting verder onder druk zal zetten. Deze personen hebben immers gemiddeld genomen al een zwakkere arbeidsmarktpositie, ze hebben vaker flexibele contracten, en lopen bovengemiddeld risico om in een crisis hun baan kwijt te raken, zoals de eerdere economische neergangen hebben laten zien. Dit maakt het op termijn verkleinen van de pay gap een nog grotere uitdaging, en extra belangrijk. Bij de verdere uitvoering van het programma VIA zal hiermee nadrukkelijk rekening gehouden worden.

De leden van de D66-fractie vragen of inmiddels meer bekend is over de effectiviteit van maatregelen die andere landen hebben genomen om een gelijke beloning te bevorderen, zoals de maatregel in Duitsland om aan werknemers van bedrijven met meer dan 200 medewerkers de mogelijkheid te bieden om een interne inkomensvergelijking uit te laten voeren. De *Entgelttransparenzgesetz* in Duitsland bestaat inmiddels twee jaar. Vorig jaar is een eerste korte evaluatie uitgevoerd[6]. De eerste resultaten zijn niet bemoedigend. Slechts 7% van de werknemers heeft een interne inkomensvergelijking laten uitvoeren en 55% van de werknemers weet niet of ze er ooit gebruik van gaan maken. Daarnaast durft 40% van de werknemers geen inkomensvergelijking aan te vragen

[5] Kamerstuk 29 544, nr. 966.

[6] Compensation Partner (2019), *«Umfrage: ein Jahr Entgelttransparenzgesetz»*, https://www.compensation-partner.de/de/news-und-presse/umfrage-ein-jahr-entgelttransparenzgesetz.

en 80% van de werknemers die de inkomensvergelijking hebben laten uitvoeren is daar niet tevreden mee, bijvoorbeeld omdat er te weinig vergelijkbare gevallen waren of vergeleken werd met onvergelijkbare gevallen.

De leden van de GroenLinks-fractie vragen naar de juiste cijfers over ongelijkheid uit het artikel van Metten als de assumpties worden gewijzigd. Voor cijfers over ongelijkheid maakt het kabinet gebruik van de informatie van het Centraal Bureau voor Statistiek, die volgen uit statistische conventies die in internationaal verband worden vastgesteld. Het kabinet maakt hier dus geen eigen berekeningen voor. Zoals aangegeven in de antwoorden op de Kamervragen onderschrijft het kabinet wel dat vermogens ongelijker zijn verdeeld dan inkomens en dat indirecte belastingen minder progressief zijn dan directe belastingen.

De leden van de fractie van GroenLinks lezen dat de Minister vooral verwijst naar de levensfase (antwoord op vraag 5 van het lid Snels over de daadwerkelijke inkomensongelijkheid in Nederland[7]). Hoe verhoudt dit zich tot de meest actuele cijfers over vermogensongelijkheid binnen levenscohorten? Hoe groot is de vermogensongelijkheid in Nederland als er wordt gecorrigeerd voor levensfase? De opbouw van vermogen hangt sterk samen met de levensloop, aangezien vermogen gedurende het leven wordt opgebouwd en niet – zoals inkomen – gedurende één jaar. Doordat ouderen meer tijd hebben gehad om vermogen op te bouwen dan jongeren ontstaat een verschil in de hoogte van vermogen tussen jong en oud. Met andere woorden: vermogensongelijkheid ontstaat deels omdat vermogens van huishoudens op een verschillend moment van hun levensloop gemeten worden. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 40% van de vermogensongelijkheid is toe te schrijven aan verschillen tussen leeftijdsgroepen[8].

De leden van de fractie van GroenLinks vragen hoe de opmerking van de Staatssecretaris over dat er geen actuele cijfers zijn over vermogensongelijkheid die pensioenvermogens meenemen in verhouding staat tot de tabellen van CBS met vermogensverdelingen van huishoudens. De opmerking van de Staatssecretaris refereerde aan de algehele gestandaardiseerde vermogensongelijkheidcijfers van het CBS. Zie hiervoor de Gini-coëfficiënt voor vermogens van het CBS. Hierin worden pensioenvermogens niet meegenomen. Wel is het CBS op dit moment bezig met het in kaart brengen van de vermogensverdelingen in- en exclusief collectief pensioenvermogen. De verwachting is dat ze hier na de zomer met nieuwe cijfers over komen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen naar de opbrengst van een vermogensbelasting voor mensen met een vermogen van € 1 miljoen of meer en een onderbouwing daarvan. Ik ben bekend met een recente berekening van het CPB die in «Kansrijk belastingbeleid» (en overigens ook in de Bouwstenen) is opgenomen van een vermogensbelasting die uitgaat van 1% voor al het vermogen boven de € 1 miljoen. Deze maatregel heeft een opbrengst van € 0,7 miljard. Voor de berekening van de opbrengst van een vermogensbelasting wordt uitgegaan van het vermogen dat thans wordt belast in box 3. Het meest recente belastingjaar waarover vrijwel 100% van de belastingaangiften over box 3 zijn ingediend en waarover gegevens beschikbaar zijn over de grondslag en de opbrengst, betreft 2017. De opbrengst van een vermogensbelasting van 1% voor box 3-vermogen tussen de € 1.000.000 en € 2.000.000 en 2%

---

[7] Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2078.

[8] Schulenberg, R (2019), «Vermogensongelijkheid: het is de demografie!?» Tijdschrift voor Politieke Economie 13 (3), p. 70–90.

voor box 3-vermogen boven de € 2.000.000 zou in 2017 € 1,1 miljard zijn geweest. Onderstaande tabel toont voor het belastingjaar 2017 het aantal belastingplichtigen met een box 3-vermogen van meer dan € 1 miljoen en de totale omvang van het box 3-vermogen van deze groep belastingplichtigen.

Tabel: Box 3-grondslag op basis van belastingjaar 2017 en belastingparameters box 3 2020

	Vermogen tussen € 1 en € 2 miljoen	Vermogen meer dan € 2 miljoen	Totaal vermogen meer dan € 1 miljoen
Grondslag box 3 (x € miljard)	40,8	62,0	102,8
waarvan in 3e schijf (x € miljard)	10,6	48,4	59,0
Belastingopbrengst box 3 (x € miljard)	0,5	0,9	1,4
waarvan over 3e schijf (x € miljard)	0,2	0,8	1,0
Opbrengst vermogensbelasting (x € miljard)	0,1	1,0	1,1
Aantal belastingplichtigen (x 1.000)	30	14	44

Toelichting tabel:
Er waren in 2017 circa 44 duizend belastingplichtigen met een box 3 vermogen van meer dan € 1.000.000. Zij hadden een gezamenlijk box 3 vermogen van € 102,8 miljard, waarvan € 59 miljard is belast in de derde vermogensschijf (een vermogen meer dan € 1 miljoen). Zij betaalden in 2017 in totaal € 1,4 miljard belasting over hun totale box 3-vermogen, waarvan € 0,9 miljard over het vermogen in de derde schijf van box 3. In geval van een vermogensbelasting in 2017 van 1% voor box 3 vermogen tussen de € 1.000.000 – € 2.000.000 en 2% voor box 3-vermogen boven de € 2.000.000 zouden de circa 30 duizend belastingplichtigen met een vermogen tussen € 1.000.000 – € 2.000.000 € 0,1 miljard aan vermogensbelasting betalen en de circa 14 duizend belastingplichtigen met een box 3-vermogen van meer dan € 2.000.000 circa € 1 miljard vermogensbelasting. In totaal zou deze vermogensbelasting dus een opbrengst van € 1,1 miljard hebben opgeleverd in 2017.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Staatssecretaris om een tabel met het percentage van brutoinkomen dat naar indirecte belastingen en lokale heffingen gaat voor tien inkomensdecielen. Ze vragen of het klopt dat hieruit blijkt dat het armste deciel van de inkomens 30,1% betaalt aan indirecte belastingen en lokale heffingen en het rijkste deciel 5,4%. Tevens vragen de leden wat volgens de Staatssecretaris de totale belastingdruk is voor elk inkomensdeciel als wél wordt gekeken naar indirecte belastingen en lokale heffingen. Ze vragen of het klopt dat lage inkomens dan een hogere belastingdruk hebben dan rijkere inkomens. In navolgende tabel staan de meest recente CBS-cijfers weergegeven, zoals vorig jaar in «Welvaart in Nederland» gepubliceerd. Het betreft cijfers over 2015 omdat dit het laatste jaar is waar CBS het zogenaamde Budgetonderzoek heeft uitgevoerd, waaruit de indirecte belastingen moeten worden berekend. Het CBS heeft dit uitgezet naar zogenaamde welvaartsgroep: een combinatie van inkomen en vermogen die de welvaartspositie van huishoudens het best weergeeft. De huishoudens in de laagste welvaartsgroep betalen aan lokale heffingen en indirecte belastingen 18,1% van het inkomen en de huishoudens in de hoogste welvaartsgroep 6,9%. In totaal is de lasten- en premiedruk voor de hogere welvaartsgroepen hoger dan voor de lagere welvaartsgroepen. De drie laagste welvaartsgroepen hebben een lastendruk rond de 40% van het inkomen, de drie hoogste welvaartsgroepen rond de 50%.

Tabel 1 Totale lasten- en premiedruk 2015[1]

Welvaartsgroep	Inkomsten-belasting	Overige premies	Indirecte belastingen	lokale lasten	Totale lasten en premiedruk	lokaal plus indirect
1e 10%-groep	9,6%	15,0%	14,6%	3,5%	42,7%	18,1%
2e 10%-groep	10,1%	15,0%	11,1%	2,2%	38,4%	13,3%
3e 10%-groep	9,8%	17,7%	10,7%	1,9%	40,1%	12,6%
4e 10%-groep	12,6%	21,1%	9,7%	1,6%	45,0%	11,3%
5e 10%-groep	14,1%	22,3%	9,1%	1,5%	47,0%	10,6%
6e 10%-groep	15,5%	22,4%	8,5%	1,4%	47,8%	9,9%
7e 10%-groep	17,1%	22,4%	8,0%	1,3%	48,8%	9,3%
8e 10%-groep	19,4%	22,0%	7,3%	1,2%	49,9%	8,5%
9e 10%-groep	24,0%	19,3%	6,5%	1,0%	50,8%	7,5%
10e 10%-groep	27,8%	13,4%	6,0%	0,9%	48,1%	6,9%

[1] CBS (2019), *«Welvaart in Nederland 2019»*.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen waarom het logischer is om indirecte belastingen te relateren aan bestedingen in plaats van aan inkomen. Er kan beter gekeken worden naar de indirecte belastingen als aandeel van hun totale bestedingen, aangezien dat de grondslag van die belastingen vormt. Daarnaast geeft dit een beter beeld van de belastingdruk over de levensloop, omdat bestedingen stabieler zijn over de levensloop dan het inkomen. Huishoudens in het laagste inkomenskwartiel die lenen of ontsparen kunnen een uitgavenpatroon hebben dat hoger is dan op basis van het huidige inkomen verwacht kan worden. Ook kunnen huishoudens die veel sparen afgezet tegen het huidige inkomen een lage indirecte belastingdruk hebben. Later in het leven zullen deze huishoudens een hogere indirecte belastingdruk kennen doordat ze dan ontsparen. Dit geldt met name voor huishoudens in de hoogste inkomensgroepen.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Staatssecretaris om een actuele tabel met het besteedbare inkomen en totale bestedingen voor tien inkomensdecielen. Klopt het dat het besteedbare inkomen van het rijkste deciel 11x hoger is dan het laagste deciel terwijl hun bestedingen maar 3x zo hoog zijn? Hoe recent zijn deze cijfers? In onderstaande tabel staan de meest recente mediane besteedbare inkomens (2018)[9] en gemiddelde bestedingen (2015)[10] per inkomensgroep volgens het CBS. De bestedingen in het hoogste deciel zijn bijna 3,5 keer zo hoog als in het laagste deciel. De besteedbare inkomens in het hoogste deciel zijn ongeveer 8 keer zo hoog als de laagste inkomens.

Tabel 2: Inkomen en bestedingen per inkomensdeciel (in duizenden euro's)

Besteedbaar inkomen	Mediaan besteedbaar inkomen (2018)	Gemiddelde bestedingen (2015)
1e 10%-groep	11,6	18,0
2e 10%-groep	18,2	18,8
3e 10%-groep	22,4	22,7
4e 10%-groep	26,9	26,6
5e 10%-groep	32,1	29,4
6e 10%-groep	38,2	33,6
7e 10%-groep	45,6	36,9
8e 10%-groep	53,9	42,0
9e 10%-groep	65,1	48,4
10e 10%-groep	89,5	61,1

[9] https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83932NED/table?ts=1590582930948.
[10] https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83678NED/table?ts=1590583157025.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen de Staatssecretaris of hij erkent dat het voor de 60% huishoudens die al meer uitgeven dan hun besteedbare inkomen een btw-verhoging anders uitwerkt dan voor de overige huishoudens die nog bestedingsruimte hebben. Ik herken het beeld niet dat 60% van de huishoudens meer zouden uitgeven dan hun besteedbaar inkomen. De tabel hierboven – ondanks dat het over verschillende jaren gaat – doet vermoeden dat het een stuk lager is, de gemiddelde bestedingen zijn voor bijna alle decielen lager dan de mediane inkomens.

Daarnaast geldt dat er soms jaren gespaard wordt voor grote bestedingen, zoals het aankopen van een auto, waardoor bestedingen in dat jaar juist zeer hoog uitvallen. Ook het inkomen kan door besparingen in andere jaren tijdelijk lager uitvallen. In het eerste inkomensdeciel zitten bijvoorbeeld relatief veel huishoudens met een sabbatical of zelfstandigen met een minder jaar. Huishoudens met een structureel lager inkomen bevinden zich vaak in het tweede inkomensdeciel, bijvoorbeeld door het vangnet van de bijstand. Samenvattend betekent dat als huishoudens hogere bestedingen dan inkomens hebben niet automatisch dat er geen bestedingsruimte is of schuldenproblematiek gaat ontstaan. De vergelijking van totale bestedingen met totale inkomens heeft daardoor beperkt zeggenschap.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de Staatssecretaris erkent dat als de verdeling van de betaalde rente zeer ongelijk verdeeld is over huishoudens daar rekening mee moet worden gehouden bij de ongelijkheidscijfers. De rentebetalingen worden conform de internationale richtlijnen afgetrokken van het inkomen. Dit is net zoals andere noodzakelijke kosten die worden gemaakt om het inkomen te verwerven.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de Staatssecretaris erkent dat vermogenswinst nieuwe koopkracht oplevert, of het mogelijk is dit wel te gaan registreren en of de Staatssecretaris erkent dat we in de huidige statistieken dus niet de gehele ongelijkheid meten. Vermogenswinsten hebben inderdaad op lange termijn een effect op de koopkracht, al is dat effect minder eenduidig dan bij inkomens. Zo leidt een hoger (netto)inkomen vrij direct tot de mogelijkheid om meer te consumeren, terwijl dat voor een groter vermogen vaak – zeker op de korte termijn – niet geldt door lagere liquiditeit van de vermogensbestanddelen. Het is weliswaar vrij eenvoudig om aandelen of obligaties te verkopen, maar het verkopen van een huis gaat met kosten en moeite gepaard, en pensioenvermogen kan in beginsel pas bij pensionering worden omgezet in besteedbaar inkomen. De vermogenswinsten worden wel door CBS geregistreerd, maar dan via de vermogens(ongelijkheid)cijfers. Voor de inkomensongelijkheidcijfers wordt gekeken naar de inkomens van huishoudens. Conform internationale afspraken is inkomen de netto beloning die wordt ontvangen voor het leveren van arbeid of het ter beschikking stellen van kapitaal. Ontvangsten die geen beloning vormen voor arbeid of kapitaal, zoals erfenissen of waardeveranderingen van de eigen woning, worden niet meegerekend in de inkomenscijfers.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de Staatssecretaris erkent dat in box 3 alleen het resultaat van toename belast wordt (het aangegroeide vermogen) en niet de aangroei zelf. De leden vragen of het klopt dat geld verdiend met arbeid dus wel belast wordt, en geld verdiend met geld vaak niet, en vragen of de Staatssecretaris dit onevenwichtig vindt. Ook vragen de leden hoe de Staatssecretaris het uitlegt dat de meeste Nederlanders na hard werken belasting moeten betalen terwijl pandjesbazen geen belasting betalen op overwinsten op hun huizen. In box 3 wordt er belasting betaald over het rendement van het eigen

vermogen. Hierbij wordt er een vast percentage van het vermogen belast. Doordat er met een vast percentage wordt gerekend wordt er een schatting gemaakt van de aangroei. Het effect van de aangroei op het vermogen zorgt er wel voor dat het belastbaar deel het jaar erna groter is. Daarnaast wordt de waarde van het huis onder andere meegenomen in de lokale onroerendzaakbelastingen. Het is dus niet zo dat alleen arbeid wordt belast en vermogen niet.

De leden van de fractie van GroenLinks vragen of het klopt dat koerswinsten over aandelen in andere landen wel worden belast en noemen de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk als voorbeelden. Ook vragen deze leden hoeveel belastinginkomsten het zou opleveren indien in Nederland de koerswinsten over aandelen belast zouden worden. Van aandelen die in de grondslag van box 3 vallen, worden de rendementen op forfaitaire wijze belast. Het forfaitaire rendement is gebaseerd op de werkelijke gemiddelde rendementen over spaargeld, aandelen, obligaties en onroerende zaken. Het aandelenrendement dat meeweegt in het forfaitaire rendement omvat zowel de koersresultaten van aandelen als de dividenden. Koerswinsten (of -verliezen) wegen op die manier wel mee in de box 3-heffing, echter aandelen in box 3 worden tegen hetzelfde forfaitaire rendement belast als alle andere typen bezittingen.

In Nederland zijn de werkelijke rendementen op aandelen belast voor zover er sprake is van een aanmerkelijk belang. Bij koerswinsten of -verliezen gebeurt dat op het moment van vervreemding. Veel andere landen belasten het werkelijke rendement op aandelen ook wanneer er geen sprake is van een aanmerkelijk belang. In de meeste gevallen is dat op basis van een vermogenswinstbelasting, wat betekent dat de winsten worden belast bij het realiseren daarvan, bijvoorbeeld door vervreemding. Een vermogenswinstbelasting in andere landen gaat veelal gepaard met (soms hoge) generieke vrijstellingen en specifieke uitzonderingen. Hierdoor blijven de doelgroep voor de heffing en de vermogensbestanddelen die in de heffing worden betrokken beperkt in omvang. Ter illustratie: in het Verenigd Koninkrijk vallen gerealiseerde koerswinsten en -verliezen onder de Capital Gains Tax met een vrijstelling van 12.300 pond op jaarbasis. Het gaat dus om een vrijstelling in het inkomen en niet in het vermogen zoals in box 3. Een box 3-inkomen van 12.300 pond (ca. € 13.800) betekent een box 3-vermogen van ca. € 400.000.

Het is niet mogelijk om te bepalen wat de belastingopbrengsten zouden zijn van een vermogenswinstbelasting op aandelen in Nederland. Dit hangt af van onder andere de toekomstige koersontwikkelingen, de hoogte van eventuele vrijstellingen en het tarief. Het zou bovendien moeten worden afgezet tegen de huidige forfaitaire heffing over het aandelenbezit in box 3.

De leden van de SP-fractie vragen hoe in het verleden inzichtelijk gemaakt werd hoe het vermogen in Nederland verdeeld was, en op welke wijze dit verschilt met de huidige periode en in welke mate dit is veroorzaakt door de taakstellingen die de kabinetten Rutte hebben opgelegd aan het CBS. De leden van de SP-fractie vragen tevens of de statistieken wel inzichtelijk waren voor de tot het jaar 2000 geheven vermogensbelasting. Het CBS publiceert statistieken over het vermogen van huishoudens en de verdeling van het vermogen sinds verslagjaar 1993. Vanaf 1993 zijn de statistieken onderhevig geweest aan verandering, deels als gevolg van veranderende fiscale wetgeving (herziening belastingstelsel, vanaf 2001), deels als gevolg van completere waarneming (completere informatie van bank- en spaartegoeden en schulden, vanaf 2011; ontginning van aanvullende bronnen voor waardering aanmerkelijk belang, vanaf 2006) en deels als gevolg van een structurele verandering van de waarne-

mingsvorm (van een panelsteekproef naar integrale waarneming, vanaf 2006). Zie voor meer informatie https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/methoden/onderzoeksomschrijvingen/aanvullende-onderzoeksbeschrijvingen/vermogensstatistiek-van-huishoudens.

Beschikbare statistieken over vermogensverdeling o.b.v. de panelsteekproef voorzagen in verdelingen van huishoudens in oplopende klassen van de hoogte van het vermogen en aantallen huishoudens met bepaalde vermogensbestanddelen alsmede gemiddelde bedragen, medianen, percentielen en sommen. Na de overstap op integrale waarneming zijn deze statistieken aangevuld met verdelingen van huishoudens in vermogensdecielgroepen (alle huishoudens geordend naar hoogte van het vermogen en vervolgens verdeeld in 10 even grote groepen), en in welvaartsdecielgroepen (inkomen en vermogen gecombineerd in een welvaartsindicator) en met statistieken over de vermogensongelijkheid in Nederland. Momenteel is het CBS bezig met het in kaart brengen van de vermogensverdelingen in- en exclusief collectief pensioenvermogen. De verwachting is dat ze hier na de zomer met nieuwe cijfers over komen. Met andere woorden, de statistieken over vermogensverdeling zijn en worden t.o.v. het verleden verder uitgebreid. De indicatoren voor vermogensongelijkheid die we tegenwoordig in kaart brengen, waren tot en met 2010 ook niet zo uitgebreid als nu.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris in het licht van de door de regering aangekondigde mogelijkheid om het lage btw-tarief nog verder te verhogen, om een uitgebreide toelichting waarin hij aanduidt waarom hij het niet de moeite waard vindt om de inkomenseffecten van indirecte belastingen aan te tonen. Tevens vragen deze leden de Staatssecretaris de effecten van de meest recente btw-verhogingen bij zijn antwoorden te betrekken. Allereerst, om verwarring te voorkomen: dit kabinet heeft niet aangekondigd het lage btw-tarief nog verder te verhogen. Mogelijk refereren de leden van de SP-fractie aan een van de beleidsopties in de «Bouwstenen voor een beter Belastingstelsel». Het is een beleidsoptie die geschetst is om een deel van de belastingdruk van arbeid te verschuiven naar consumptie en kapitaal. Zoals hiervoor in antwoord op vragen van de leden van D66-fractie reeds benoemd betreft de Bouwstenen een ambtelijke exercitie zonder politieke sturing en worden beleidsopties geschetst voor een volgend kabinet.

Het CBS heeft vorig jaar in «Welvaart in Nederland» uitgerekend hoeveel huishoudens per welvaartsgroep (combinatie van inkomen en vermogen) in 2015 verschuldigd waren aan het toenmalige lage btw-tarief van 6% en hoeveel als dat btw-tarief toen al 9% zou zijn geweest. In navolgende tabel zijn de resultaten in euro's te zien. CBS geeft aan dat het verschuldigde aandeel btw over de bestedingen dat de laagste welvaartsgroep kwijt is, dan zou stijgen van 7,3% naar 7,9%. Voor de hoogste welvaartsgroep zou de stijging ook 0,6% zijn: van 8,7 naar 9,3%. Over de tussenliggende groepen heeft CBS niets gerapporteerd, maar gezien de cijfers in onderstaande tabel is niet waarschijnlijk dat het voor deze groepen veel afwijkt van die 0,6%. Concluderend kan gesteld worden dat het onwaarschijnlijk is dat de verhoging van het lage btw-tarief verschillend heeft uitgepakt voor verschillende welvaartsgroepen. Ik herken me ook niet in het beeld dat laagste inkomens en vermogens de laagste koopkrachtgroei hebben door de gestegen btw en huren.

Tabel 3: Verschuldigde btw over producten met lage btw-tarief van 6 versus 9%, 2015[1]

Welvaartsgroep	6%	9%
1e (laagste)	€ 250	€ 370
2e	€ 260	€ 390
3e	€ 310	€ 470
4e	€ 360	€ 550
5e	€ 430	€ 640
6e	€ 460	€ 690
7e	€ 490	€ 730
8e	€ 570	€ 860
9e	€ 650	€ 970
10e (hoogste)	€ 740	€ 1.110

[1] CBS (2019), *«Welvaart in Nederland 2019»*.

Deze leden vragen de Staatssecretaris hierop welk deel van het ondernemingsvermogen nu bij de rijkste 1% van de bevolking ligt. De vermogensstatistiek van het CBS maakt onderscheid tussen ondernemingsvermogen van IB-ondernemers en het aanmerkelijk belang. Volgens deze statistiek is 38% van het ondernemingsvermogen en 78% van het aanmerkelijk belang in handen van de 1% huishoudens met het hoogste vermogen. Daarbij is geen rekening gehouden met de nieuwe schatting van het aanmerkelijkbelangvermogen van € 400 mld op basis van recent onderzoek van het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst. Het is nog niet mogelijk om deze schatting te vergelijken met de vermogensstatistiek.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris naar welke mogelijkheden hij ziet om vermogenswinst, uit aanmerkelijk belang of andere bronnen, inzichtelijk te maken en tevens te belasten gezien het feit dat een vermogensaanwasbelasting in Nederland nooit tot stand is gekomen. In antwoord op de vraag van de leden van de fractie van de SP welke mogelijkheden het kabinet ziet om vermogenswinst inzichtelijk te maken en te belasten, stel ik vast dat gerealiseerde vervreemdingswinsten op aanmerkelijkbelangaandelen worden belast in box 2. In totaal werd in deze rubriek in 2018 een vervreemdingswinst van circa € 2 miljard aangegeven. Bij de bepaling van het forfaitair rendement op sparen en beleggen in box 3 wordt ook rekening gehouden met vermogenswinsten. Deze worden dus forfaitair belast.

De leden van de fractie van de SP vragen in hoeverre bekend is in welke mate vastgoed momenteel wordt opgekocht voor de verhuur door particulieren en welke mate van ongelijkheid dit oplevert. Zij gaan hierbij specifiek in op de positie van huurders die volgens deze leden in de lagere inkomens- en vermogensklassen vallen. Zij vragen tevens naar een analyse van de toename in ongelijkheid die het opkopen van vastgoed door particulieren met zich meebrengt, voor de behandeling van het Belastingplan 2021. Het Kadaster heeft recentelijk onderzoek gedaan naar de verschuivende eigendomsverhoudingen op de woningmarkt.[11] Uit dit onderzoek blijkt dat het aandeel verkochte koopwoningen dat is gekocht door een particuliere verhuurder in Nederland weliswaar is toegenomen, maar nog altijd relatief beperkt is. In 2017 bedroeg dit aandeel 5%. Dit is een landelijk gegeven waar aanzienlijke regionale verschillen onder liggen. Voornamelijk in de steden ligt het percentage hoger. Zo werd in hetzelfde jaar in Groningen ongeveer 11% van de koopwoningen die op de markt kwamen gekocht door een particuliere verhuurder. De effecten van het opkopen van vastgoed door particulieren op ongelijkheid zijn niet goed te bepalen. Statistieken over inkomensongelijkheid en vermogens-

[11] Kadaster (2019), Kopen om te verhuren, 29 mei 2019.

1893431 02120

ongelijkheid zijn complex en de specifieke groepen die de leden van de fractie van de SP noemen zijn bovendien niet goed af te bakenen.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Staatssecretaris de grote vermogensongelijkheid een zorgelijke constatering vindt, en of hij de assumptie van het CBS onderschrijft dat waardestijgingen niet als inkomen worden beschouwd. De leden vragen ook naar het gevaar als modellen en werkelijkheid uit elkaar gaan lopen, en vragen of de Staatssecretaris vermogens beter wil meenemen in de ongelijkheidsplaatsen, en anders wil belasten. Het kabinet is bekend met het beeld dat vermogens in Nederland ongelijker zijn verdeeld dan inkomens, ook wanneer rekening wordt gehouden met pensioenvermogen. Het kabinet stuurt op een evenwichtige inkomensverdeling en heeft geen doelstelling op vermogensongelijkheid. De grafiek bij de beantwoording van de vragen van de leden van de D66-fractie laat ook zien dat er in Nederland vooralsnog geen toename is van de vermogensongelijkheid (exclusief pensioenvermogen). Het kabinet focust zich op de inkomensverdeling, omdat er een meer directe relatie tussen inkomen en koopkracht is en vermogens heel verschillend van aard zijn. De keuze van het CBS om een onderscheid te maken tussen vermogens en inkomens is goed onderbouwd. Bij inkomens wordt er gekeken naar de productie van goederen en diensten, en bij inkomensongelijkheid worden deze factoren dus meegenomen. Dit betekent niet dat het CBS niet naar vermogens kijkt. Dit doen ze alleen via de vermogensongelijkheidcijfers, en niet via de inkomensongelijkheidcijfers. Het kabinet ziet dus ook geen gevaar in het uiteenlopen van de modellen en werkelijkheid. Wel is het belangrijk om te beseffen dat vermogens(ongelijkheid) op een andere manier in beeld worden gebracht dat via de inkomensongelijkheid. Het kabinet is wel voornemens box 3 te wijzigen en ik hoop uw Kamer hierover snel nader te informeren.

De leden van de ChristenUnie fractie vragen of de Staatssecretaris kan reflecteren op de samenvatting van FD over het «inclusieve inkomen» van huishoudens, en vragen of dit ook een van de assumpties is die de Staatssecretaris niet kan onderschrijven. In het FD wordt de uitkomst van de berekening van het artikel van Metten genoemd. Deze uitkomst is het resultaat van de onderliggende berekeningen, waar een aantal assumpties bij horen die het kabinet niet kan onderschrijven. Dit geldt daarom ook voor de getallen die worden genoemd in de passage van het FD. Wel onderschrijft het kabinet de algehele conclusie dat vermogens ongelijker zijn verdeeld dan inkomens.

De leden van de 50PLUS-fractie merken op dat er daarnaast ook nog een andere component is waarvan zij zich afvragen of en zo ja in welke mate de effecten op de ongelijkheid tot uiting komt in de cijfers: accijnzen. Ze vragen of hier rekening mee wordt gehouden bij de achterliggende berekeningen, of de Staatssecretaris het aannemelijk acht dat inkomen medebepalend is voor de mate van consumptie en artikelen waarover accijns wordt geheven en of er aan de onderkant van het inkomensgebouw meer wordt gerookt, gedronken en/of brandstof gebruikt. Inkomensstatistieken – zoals die over inkomensongelijkheid – gaan over het inkomen van huishoudens. Bestedingen – of btw en accijnzen daarover – maken daar geen onderdeel van uit. Er wordt bij besteedbaar inkomen en ongelijkheid gekeken naar de bestedingsmogelijkheden, niet naar waar het geld daadwerkelijk aan wordt uitgegeven. De statistische conventies worden in internationaal verband vastgesteld, om eenduidigheid en daarmee vergelijkbaarheid te borgen. Dit gebeurt onder meer in VN- en OESO-verband. Het CBS, dat als onafhankelijk instituut verantwoordelijk is voor de Nederlandse statistieken, heeft echter een goede motivering voor de keuzes die worden gemaakt. Deze wordt

toegelicht in de Kamerbrief uit 2018 over Inkomens- en Vermogensstatistieken[12].

Uit CBS-cijfers blijkt dat lagere-inkomensgroepen meer roken en alcohol gebruiken dan hogere-inkomensgroepen. In het onderste inkomenskwintiel rookt circa 24% van de mensen boven de 12 jaar dagelijks versus 9% in het hoogste inkomenskwintiel. Bij dagelijks minimaal één glas alcohol gaat het om 56% van de mensen in het laagste inkomenspercentiel versus 32% van de mensen in het hoogste inkomenspercentiel[13]. Voor brandstofgebruik naar inkomensgroep heeft CBS geen gegevens, wel van het aantal afgelegde kilometers per dag als autobestuurder. Daaruit volgt dat de hoogste inkomensgroepen juist meer kilometers afleggen dan de laagste-inkomensgroepen. In de laagste-inkomensgroep wordt gemiddeld 9 kilometer per dag afgelegd. In de hoogste inkomensgroep 27 kilometer[14]. Aangezien het hier om bestedingen gaat, zijn kosten hiervan niet in de inkomensstatistieken opgenomen, zoals hierboven is beantwoord.

Gestandaardiseerd inkomen	Dagelijke rokers 12 jaar of ouder	Alcoholgebruik, 12 jaar of ouder (minimaal 1 glas per dag)	Afgelegde km per dag als autobestuurder
1e 20%-groep	23,6%	56,3%	9,2
2e 20%-groep	18,9%	50,8%	12,2
3e 20%-groep	15,8%	45,3%	17,1
4e 20%-groep	10,6%	38,8%	21,1
5e 20%-groep	9,1%	32,2%	27,3

De leden van de 50PLUS-fractie vragen waarom Nederland niet beschikt over een algemeen geaccepteerde indicator voor de vermogensongelijkheid, en of hier ontwikkelingen gaande zijn. Het CBS brengt naast een Gini-coëfficiënt voor inkomens ook een Gini-coëfficiënt voor vermogens uit. Op dit moment worden de pensioenvermogens echter niet in deze cijfers meegenomen. Het CBS is bezig met bezig met het in kaart brengen van de vermogensverdelingen in- en exclusief collectief pensioenvermogen. De verwachting is dat ze hier na de zomer met nieuwe cijfers over komen.

[12] Kamerstuk 34 775 IX, nr. 30.
[13] https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83021NED/table.
[14] https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84709NED/table?ts=1590579775087.

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Plaats en datum:	Den Haag, 19 juni 2020
Betreft:	Verzoek inzake schriftelijk overleg over de bpm
Ons kenmerk:	2020Z10932/2020D24932
Uw kenmerk:	2020-0000100877
Uw brief van:	29 mei 2020

Geachte heer Vijlbrief,

In de procedurevergadering van de vaste commissie voor Financiën van 18 juni 2020 is gesproken over het schriftelijk overleg over uw brief 'Uitvoering van de motie van de leden Omtzigt en Lodders over de implementatie van meetmethoden en de bpm' van 29 mei 2020.

De commissie verzoekt u de antwoorden op dit schriftelijk overleg uiterlijk dinsdag 23 juni om 15.00 uur bij de Kamer in te dienen.

Bij deze breng ik u het verzoek van de commissie over.

Hoogachtend,

de griffier van de vaste commissie voor Financiën,

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

2020D26029

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

De vaste commissie voor Financiën heeft op 25 juni 2020 enkele vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst voorgelegd over zijn mede door de Staatssecretaris van Financién – Toeslagen en Douane op 12 juni 2020 toegezonden brief inzake «Fiscale moties en toezeggingen 2020 (Kamerstuk 35 300 IX, nr. 20).

De voorzitter van de commissie,

De adjunct-griffier van de commissie,

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de fiscale moties- en toezeggingenbrief en hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie maken zich al langer zorgen over de omzetting van de New European Driving Cycle (NEDC) naar de Worldwide Harmonised Light Vehicle Test Procedure (WLTP). De leden hebben kennisgenomen van het verslag van het schriftelijk overleg over «uitvoering van de motie van de leden Omtzigt en Lodders over de implementatie van meetmethoden en de bpm», waarin zij lezen dat «een budgetneutrale omzetting op het niveau van individuele auto's onmogelijk is» (Kenmerk 2020D25429). De leden blijven het verwonderlijk vinden dat een portemonneeneutrale omzetting niet mogelijk is volgens de Staatssecretaris van Financien – Fiscaliteit en Belastingdienst. De leden willen benadrukken dat de vervolgstappen, toegezegd door een van de voorgangers van deze Staatssecretaris, naar een budgetneutrale omzetting waar «de automobilist het niet moet merken» (Kenmerk 2016D42841) daarmee dus niet zijn uitgevoerd. Datzelfde geldt voor de motie-Omtzigt/Lodders (Kamerstuk 35 302, nr. 48) die toeziet op een onafhankelijk onderzoek op ditzelfde onderwerp. De leden blijven van mening dat de motie onvoldoende is uitgevoerd en vragen zich oprecht af waarom het dictum van de motie niet precies is uitgevoerd. De leden komen hier in een door het lid Lodders (VVD) aangevraagd VSO op terug.

Over specifiek het aangekondigde onderzoek in de fiscale moties- en toezeggingenbrief naar gedragsreacties hebben de leden van de VVD-fractie nog een aantal opmerkingen. De leden lezen over het onderzoek naar de gedragsreacties als gevolg van de omzetting NEDC naar WLTP die het kabinet wil uitvoeren in de maanden voor en na de omzetting op 1 juli 2020. De leden vragen de bevestiging dat onderzocht wordt in welke mate de omzetting van NEDC naar WLTP en de daarmee gepaarde bpm-wijzigingen van invloed is op de aankoop van een auto, hierbij rekening houdend met het feit dat we spreken over verder identieke en/of vergelijkbare auto's. Graag een uitgebreide toelichting op dit punt, op de onderzoeksopzet, de onderzoeksmethode en de gestelde onderzoeksvragen.

De leden van de VVD-fractie willen nogmaals benadrukken dat de tweede EU-antibelastingontwijkingsrichtlijn ATAD2 niet tot aanvullende administratieve lasten moet leiden voor het mkb. Welke maatregelen worden overwogen indien blijkt dat dat wel het geval is? De leden vragen welk overleg er is met de sector en hoe zij worden betrokken bij deze evaluatie?

Deelt het kabinet de mening van de leden van de VVD-fractie dat de lagere btw op elektronische publicaties moet leiden tot lagere prijzen? Zo ja, welke maatregelen overweegt het kabinet, mocht blijken dat de btw-verlaging niet heeft geleid tot een lagere prijs van elektronische publicaties? Zo nee, waarom niet?

De leden vragen naar de effecten van de voorgenomen wijziging van het pensioenstelsel (zoals blijkt uit de hoofdlijnennotitie van het kabinet en sociale partners) voor de btw-plicht van pensioenfondsen die overgaan van een DB-systeem naar het nieuwe systeem.

De leden vragen wat de stand van zaken is ten aanzien van de inbreukprocedure die de Europese Commissie eerder heeft gestart over de belastingheffing bij buitenlandse waardeoverdrachten van pensioenen. Klopt het dat de Commissie deze zaak aanhangig heeft gemaakt bij het Hof van Justitie van de Europese Unie? Wat zijn de gevolgen in termen van belastingderving en het ontstaan van ontwijkingsconstructies wanneer het Hof van Justitie de Commissie in het gelijk stelt? Wat is het standpunt van het kabinet ten aanzien van deze zaak? Wanneer verwacht het kabinet een uitspraak van het Hof van Justitie?

De leden vragen in hoeverre bij het kabinet signalen bekend zijn over (forse) naheffingen bij gepensioneerden met pensioenaanspraken bij meerdere fondsen of verzekeraars. Klopt het dat er jaarlijks navorderingen van duizenden euro's voorkomen, ondanks dat mensen hun aangifte juist invullen? Hoeveel gepensioneerden hebben pensioenaanspraken bij meerdere fondsen of verzekeraars? Hoe worden bij weduwnaars of weduwen de loonheffingskortingen over het partnerpensioen toegepast over hun partnerpensioen? Welke oplossingen zijn door het kabinet onderzocht voor deze problematiek?

De leden begrijpen dat de motie-Lodders/Van Weyenberg (Kamerstuk 35 029, nr. 20) over het voorstel om zonnepanelen standaard buiten de ozb te houden is overgedragen aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De leden willen benadrukken het uitermate vervelend te vinden dat de motie, die op 15 november 2018 is aangenomen, nu pas wordt overgedragen aan het Ministerie van BZK. Veel mensen willen investeren in zonnepanelen en daarin is een langere termijn tot uitvoering van deze motie een gemiste kans. De leden vragen wanneer het Ministerie van BZK verwacht een voortgang te kunnen geven over hoe de motie wordt uitgevoerd. De leden verwachten dat het Ministerie van Financiën en daarmee ook de vaste Kamercommissie voor Financien op de hoogte wordt gesteld van de voortgang in uitwerking van de motie. De leden vragen een bevestiging van het kabinet op dit punt. (bijlage 1)

De leden van de VVD-fractie hebben al verschillende keren aandacht gevraagd voor auto's met een buitenlands kenteken die veelvuldig in Nederland rondrijden, maar geen motorrijtuigenbelasting betalen. Omdat de leden hier al verschillende keren naar hebben gevraagd, vragen zij naar een toelichting op de uitvoering van de motie-Omtzigt, Kamerstuk 35 027, nr. 11 (bijlage 2).

De leden vragen een uitgebreidere toelichting dan «in behandeling» op de uitvoering van de motie-Lodders over onderzoek naar modernisering van de reiskostenvergoeding (Kamerstuk 35 302, nr. 44) (bijlage 2). Wat is de huidige stand van zaken? Wanneer verwacht het kabinet meer duidelijkheid en hoe wordt het onderzoek vormgegeven?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de gewijzigde motie-Leijten/Lodders (Kamerstuk 21 501-07, nr. 1653) over niet afwijken van de aangenomen motie over besluitvorming op belastingheffing bij unanimiteit «in behandeling» is. De leden vragen zich af waarom deze motie «in behandeling» is, gezien het feit dat het dictum in de motie zeer helder en duidelijk is. Een Kamermeerderheid heeft zich uitgesproken voor besluitvorming op belastingheffing per unanimiteit. De leden verzoeken het kabinet per ommegaande te bevestigen dat zij vasthoudt aan besluitvorming per unanimiteit op belastingheffing in Europa (bijlage 2).

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

Met interesse heeft de PVV-fractie kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris van 12 juni 2020.

De PVV-fractie constateert dat de motie aangaande fiscale behandeling van e-sigaretten genoteerd staat als zijnde afgedaan.

Het Trimbos-instituut komt naast de conclusie die de Staatssecretaris aanhaalt tevens tot de navolgende (niet-limitatief opgesomde) conclusies:
- Volgens beschikbaar onderzoek is de e-sigaret minder schadelijk dan een tabakssigaret.
- Een e-sigaret is voor een kleine groep rokers een effectief hulpmiddel bij stoppen met roken van tabak.
- In wetenschappelijke studies worden succespercentages gevonden die vergelijkbaar zijn met «reguliere» methoden om te stoppen met roken.
- Als rokers volledig overstappen op dampen levert dit hen gezondheidswinst op.[1]

Deelt de Staatssecretaris de mening van de PVV-fractie dat de overige conclusies behelzen dat de e-sigaret niet, dan wel zeer beperkt betrokken dient te worden in de heffing van accijnzen? Zo nee, waarom niet?

Is de Staatssecretaris bereid om een uitgebreid onderzoek te laten uitvoeren naar de positieve effecten van de e-sigaretten bij het stoppen met roken en welke gezondheidswinst bij de overstap naar dampen gerealiseerd worden?

Kan de Staatssecretaris aan de PVV-fractie toelichten waarom hij het wenselijk acht om het beleid aangaande e-sigaretten, en breder het beleid aangaande accijnsheffing op tabaksfabrikaten, over te laten aan de Europese Commissie?

Is de Staatssecretaris voornemens om andere accijns- en belastingheffing in de meest brede zin eveneens over te laten aan de Europese Commissie uit het oogpunt van een geharmoniseerde aanpak? Zo ja, om welke belastingen en accijnzen gaat het dan? Zo nee, waarom niet?

Is de Staatssecretaris zich ervan bewust dat de accijns op sigaretten (en de btw) in meerdere landen lager ligt dan in Nederland en dat Europees harmoniseren of convergentie zoals bedoeld in art. 15 Richtlijn 2011/64/EU van accijns op sigaretten een daling kan betekenen voor de uiteindelijke Nederlandse verkoopprijs van sigaretten?[2]

Kan de Staatssecretaris de PVV-fractie garanderen dat de Europese Commissie nimmer zonder instemming van Nederland gaat bepalen hoeveel accijns, dan wel andersoortige belastingen Nederland zou moeten heffen?

Is de Staatssecretaris zich ervan bewust dat Nederland (met een van de hoogste accijnzen van Europa) nu al mogelijk in strijd met de strekking van artikel 15 en 16 Richtlijn 2011/64/EU heft over sigaretten en mogelijk daarmee fraude en smokkel binnen de EU bevordert? De PVV-fractie verneemt graag of de Staatssecretaris gaat onderzoeken of Nederland

---

[1] Trimbos-instituut, april 2020 (https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/product/af1765-factsheet-elektronische-sigaretten).

[2] Jellinek, mei 2020 (https://www.jellinek.nl/vraag-antwoord/hoeveel-accijns-zit-er-op-sigaretten-in-het-buitenland/).

inderdaad fraude en smokkel van sigaretten bevordert en hoe hij dat, indien aannemelijk, gaat voorkomen bij e-sigaretten.

De PVV-fractie vraagt zich voorts af hoe de Staatssecretaris op 12 juni 2020 tot de conclusie is gekomen dat de toezegging aangaande de motie over bpm is afgedaan.[3]

Dit temeer aangezien de vaste commissie voor Financiën op 5 juni 2020 enkele vragen en opmerkingen aan de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst heeft voorgelegd inzake «Uitvoering van de motie van de leden Omtzigt en Lodders over de implementatie van meetmethoden en de bpm» (Kamerstuk 35 302, nrs. 48 en 79) en hier pas op 22 juni 2020 door de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst een reactie op is gegeven.

Is de Staatssecretaris het met de PVV-fractie eens dat de motie nog niet is afgedaan en dat SEO geen grondige second opinion heeft uitgevoerd en dat een grondige second opinion derhalve alsnog moet plaatsvinden?

De Staatssecretaris refereert aangaande de bpm eveneens aan een nog plaats te vinden onderzoek naar gedragsreacties als gevolg van de omzetting van de NEDC-CO2-uitstoot naar de WLTP-CO2-uitstoot.[4]

De PVV-fractie vraagt zich af of dat onderzoek al van start is gegaan en/of dat het enkel gedragsreacties betreft of dat hier tevens aanvullend nader onderzoek wordt gedaan naar de zogenoemde portemonneebudgetneutraliteit. Kan de Staatssecretaris hierbij nader ingaan op de exacte scope en parameters van het onderzoek en deze voor de aanvang van het onderzoek delen met de Kamer?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de fiscale moties en toezeggingen. Deze leden verwijzen allereerst naar hun inbreng over de bpm en de overgang van NEDC naar WLTP en vinden daarom dat alle moties en toezeggingen op dit gebied nog niet zijn afgedaan. Zij verzoeken de Staatssecretaris fatsoenlijk onderzoek te doen naar de budgetneutrale omzetting van de NEDC-testmethode naar de WLTP-testmethode, zoals gevraagd in de motie-Omtzigt/Lodders (Kamerstuk 35 302, nr. 48).

De leden van de CDA-fractie lezen met belangstelling dat er eindelijk gekeken wordt naar de praktische rechtsbescherming van burgers en kleine bedrijven. Zij verzoeken de Staatssecretaris en de onderzoeker speciaal lessen te trekken uit de kinderopvangtoeslagaffaire, de problemen met poststukken die op grote schaal zoekraken en de dossiers en documenten die kwijt zijn. Zij spreken de hoop uit dat dit onderzoek zal leiden tot concrete voorstellen, zodat belastingplichtigen en toeslaggerechtigden in de praktijk echt een verbetering van de rechtsbescherming zullen merken.

De leden van de CDA-fractie verzoeken de Staatssecretaris uiterlijk op Prinsjesdag terug te komen op de elektrische voertuigen voor doelgroepenvervoer.

---

[3] Kamerstuk 35 300 IX, nr. 20, pagina 3 onder *Het maken van een doorsnede van de gemiddelde aanpassingen in segmenten.*

[4] Kamerstuk 35 300 IX, nr. 20, pagina 10 onder *Meten van bpm-opbrengsten.*

De leden van de CDA-fractie verzoeken de Staatssecretaris nogmaals met de Autoriteit Consument en Markt (ACM) te spreken en te vragen de prijzen van de abonnementen op de grote kranten en tijdschriften te vergelijken voor 1 januari en na 1 januari in verband met de btw-verlaging. Kan de Staatssecretaris aangeven of de prijzen daadwerkelijk lager zijn geworden?
Verder zou de Staatssecretaris terugkomen op het feit of mensen hun betaalde btw terug zouden krijgen bij een vooruitbetaling van een abonnement. Graag vernemen de leden van de CDA-fractie hoe dat verloopt.

De leden van de CDA-fractie vernemen tot slot graag wanneer de e-commerce-richtlijn volledig geïmplementeerd is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brieven over fiscale moties en toezeggingen. Deze leden hebben een aantal vragen, waarvan een deel al naar voren wordt gebracht in dit schriftelijk overleg.
Het valt de leden van de D66-fractie op dat bij veel moties en toezeggingen wordt aangegeven dat deze «in behandeling» zijn. Bij een aanzienlijk deel van deze moties en toezeggingen ontbreekt een verdere toelichting. Deze leden vragen het kabinet om hierop te reflecteren en in het vervolg bij moties en toezeggingen die «in behandeling zijn» verder toe te lichten waar het kabinet met deze behandeling staat.
De leden van de D66-fractie wijzen op de toezegging van het kabinet om varianten van rekeningrijden uit te werken en voor de zomer naar de Kamer te sturen. Deze leden lezen dat dit onderzoek loopt. Deze leden benadrukken dat dit onderzoek geen vertraging mag oplopen en vragen het kabinet om te bevestigen dat dit onderzoek zo snel mogelijk naar de Kamer wordt gestuurd.
De leden van de D66-fractie verwelkomen dat het mandaat voor het inclusieve kader binnen het project Base erosion and profit shifting (BEPS) is verlengd met vijf jaar, aangezien in dit verband meer dan 135 landen samenwerken tegen belastingontwijking en -ontduiking.
De leden van de D66-fractie wijzen op de toezegging van het kabinet om op basis van het onderzoek naar het verlengen van het verlaagde tarief van de energiebelasting voor laadpalen met open houding naar deze verlenging te kijken en de beantwoording van de Staatssecretaris dat het kabinet op basis van dit onderzoek zou kijken wat er met deze verlenging moet gebeuren. Deze leden vragen het kabinet om te reageren op de bevindingen van het onderzoek naar laadpalen. Deze leden vragen om daarbij expliciet in te gaan op de conclusies dat de afloop van het verlaagde tarief slecht uitpakt voor het verder uitrollen van publieke laadpalen en dat aanvullend overheidsbeleid gewenst is.
De leden van de D66-fractie wijzen op de toezegging dat het kabinet zal monitoren dat er voor het doelgroepenvervoer voldoende emissievrije opties zijn en dat is toegezegd dat het kabinet dit in de gaten blijft houden. Deze leden wijzen op de beraadslagingen, waarin verschillende Kamerleden benadrukken dat het vooral belangrijk is dat het doelgroepenvervoer in de beginperiode voldoende emissievrije mogelijkheden heeft. Het kabinet geeft nu aan dat deze motie wordt ingevuld met de evaluatie in 2021 door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze leden vragen hoe het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat juist in de tussentijd monitort dat het doelgroepenvervoer voldoende opties heeft. Deze leden vragen hoe de Kamer hier juist in de tussentijd over wordt geïnformeerd.
De leden van de D66-fractie vragen het kabinet om verder toe te lichten wanneer het kabinet het zo volledig mogelijke overzicht van situaties van

discoördinatie tussen belastingheffing en premieheffing in relatie tot België en Duitsland naar de Kamer zal sturen.
De leden van de D66-fractie wijzen op de toezegging[5] dat naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek van het Trimbos-instituut naar de schadelijke gevolgen van e-sigaretten de introductie van een verbruiksbelasting zou worden overwogen. Deze leden vragen wat voor tijdpad voorzien is bij de herziening van de richtlijn betreffende accijns op tabaksproducten en het opnemen van e-sigaretten onder de richtlijn met als doel accijnsheffing op e-sigaretten. Deze leden vragen om de invulling van de toezegging om naar aanleiding van het onderzoek te kijken naar de mogelijkheid van een verbruiksbelasting. Deze leden vragen welk tijdpad voor een verbruiksbelasting mogelijk is.
De leden van de D66-fractie vragen welke signalen het kabinet sinds de behandeling van het pakket Belastingplan 2020 heeft ontvangen over de effecten van de wetgeving ten aanzien van het btw-tarief voor elektronische uitgaven voor innovatieve vormen van elektronische uitgaven.

De leden van de D66-fractie verwelkomen dat met het Belastingplan 2021 rekening wordt gehouden met het doenvermogen. Deze leden wijzen erop dat een doenvermogentoets juist als doel moet hebben dat het doenvermogen vanaf het begin een onderdeel moet zijn van het proces van nieuwe wet- en regelgeving. Deze leden vragen of de suggesties, zoals het betrekken van burgerpanels, belangenorganisaties en gedragsexperts ook al bij het Belastingplan 2021 wordt ingezet.

De leden van de D66-fractie vragen naar de actuele stand van zaken bij de invulling van de motie over de energiebelasting bij batterijopslag. Deze leden lezen dat actief wordt ingezet op het uitwerken van een oplossing, maar tegelijkertijd dat het opnemen van een bestendig voorstel in het Belastingplan 2021 met inwerkingtreding per 1 januari niet haalbaar is gebleken. Deze leden vragen aan wat voor andere oplossingen wordt gedacht en per wanneer deze wel haalbaar zijn.

De leden van de D66-fractie vragen naar de actuele stand van zaken bij de dialoog over een tax governance code.

De leden van de D66-fractie vragen op welke wijze het kabinet structureel, bijvoorbeeld jaarlijks, inzicht geeft een de bestaande aftrekposten, belastingregelingen en andere grondslagversmallers.

De leden van de D66-fractie lezen dat de invulling van de motie om uiterlijk in 2023 een effectmeting naar de bronbelasting uit te voeren is afgedaan. Deze leden kijken uit naar deze nog te ontvangen effectmeting.

De leden van de D66-fractie vragen om een aantal concrete voorbeelden van manieren waarop de transparantie bij de gedragscodegroep is verbeterd. Deze leden wijzen in dit kader op het bericht[6] dat deze overleggroep zeer anoniem en vertrouwelijk is en vragen het kabinet om hierop te reageren.

II Reactie van de Staatssecretaris van Financién – Fiscaliteit en Belastingdienst

---

[5] Onder andere in de beantwoording van schriftelijke vragen uit het wetgevingsoverleg Pakket Belastingplan 2020, het wetgevingsoverleg Pakket Belastingplan 2020 zelf en het plenaire debat Pakket Belastingplan 2020.

[6] Trouw, 15 juni 2020 (https://www.trouw.nl/economie/nederlandse-onderzoeker-lidstaten-liggen-in-vertrouwelijke-brusselse-overleggroep-bij-afspraken-over-eerlijke-belastingheffing-dwars~b9649dfe).

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 IX

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2020

Nr. 20

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 juni 2020

Allereerst worden de moties en toezeggingen behandeld die door middel van deze brief worden afgedaan. Daarnaast zijn eerder dit voorjaar veel moties en toezeggingen afgedaan door de grote trajecten die wij hadden lopen zoals bijvoorbeeld Bouwstenen[1] en Commissie Ter Haar.[2] De afgedane moties en toezeggingen voor de Tweede Kamer kunt u terugvinden in bijlage 1.

Vervolgens worden de lopende moties en toezeggingen behandeld met een toelichting. De lopende moties en toezeggingen voor de Tweede Kamer vindt u terug in bijlage 2. Uiteraard streven wij er naar de onderstaande planning voor de lopende moties en toezeggingen zo strikt mogelijk te volgen. Gezien de huidige situatie en de capaciteit die moet worden ingezet voor de maatregelen met betrekking tot COVID-19, kan het echter zo zijn dat het afdoen onverhoopt vertraging oploopt. Hierover zullen wij uw Kamer dan zo spoedig mogelijk informeren.

De moties en toezeggingen over het onderwerp Kinderopvangtoeslag, zijn meegezonden met de Voortgangsrapportage kinderopvangtoeslag. Uw Kamer heeft deze voortgangsrapportage 28 april jl. ontvangen (Kamerstuk 31 066, nr. 630).

Afgedane moties en toezeggingen

Verlenging van het BEPS-project

Tijdens het debat over de belastingplicht van multinationals op 13 juni 2019 (Handelingen II 2018/19, nr. 93, item 11) hebben de leden van Weyenberg (D66), Bruins (CU), Omtzigt (CDA) en Lodders (VVD), door middel van een door uw Kamer aangenomen motie, het kabinet gevraagd

[1] Kamerstuk 32 140, nr. 71.
[2] Kamerstuk 31 066, nr. 623.

kst-35300-IX-20
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

om in internationaal verband te pleiten voor verlenging van het mandaat van het «Inclusive Framework on BEPS» (IF) (Kamerstuk 31 369, nr. 20). In IF-verband werken meer dan 135 landen samen tegen belastingontwijking en -ontduiking. Het oorspronkelijke mandaat voor het IF eindigde op 31 december 2020. Inmiddels is de duur van het mandaat verlengd tot en met 31 december 2025.

De Nederlandse inzet bij de voorstellen in het kader van BEPS 2.0 van de OESO

Tijdens het algemeen overleg van de vaste commissie voor Financiën, op 27 juni 2019 (Kamerstuk 32 140, nr. 58), heeft onze ambtsvoorganger toegezegd om uw Kamer per brief te informeren over de discussies die in Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling- (OESO) en IF-verband worden gevoerd om tot een wereldwijde oplossing te komen voor de uitdagingen op belastinggebied die voortkomen uit de digitalisering van de economie. Onze ambtsvoorganger heeft aan deze toezegging uitvoering gegeven door middel van de brieven 10 oktober 2019[3] en 14 november 2019.[4] Op 10 februari jl. zijn de vragen beantwoord die uw Kamer in het kader van de schriftelijke overleggen over deze brieven heeft gesteld.[5] Zoals in deze brieven aangegeven, zullen wij uw Kamer blijven informeren over relevante ontwikkelingen op dit gebied en beschouwen wij deze toezegging als afgedaan.

Constructieve opstelling bij het uitwerken van OESO-voorstellen

Tijdens het voortgezet algemeen overleg van de vaste commissie voor Financiën op 17 april 2019 hebben de leden Snels (GL), Nijboer (PvdA) en Leijten (SP), door middel van een door uw Kamer aangenomen motie, het kabinet gevraagd om een constructieve houding van Nederland bij de discussies in Europees en OESO-verband over minimumbelastingen voor grote multinationale ondernemingen (Kamerstuk 25 087, nr. 234). Op dit moment worden in OESO-/IF-verband discussies gevoerd over internationale afspraken om een minimumniveau van winstbelasting bij multinationals te waarborgen. Zoals beschreven in de brief van onze ambtsvoorganger van 14 november 2019[6], stelt Nederland zich bij deze discussies constructief op.

Meldingsplicht DAC 6

Bij de behandeling van het wetsvoorstel Wet implementatie EU-richtlijn meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies verzocht het lid Snels (GL) in zijn motie (Kamerstuk 35 302, nr. 46) er bij de Europese Commissie (EC) op aan te dringen te onderzoeken of een omzeiling van de meldingsplicht kan plaatsvinden door gebruik te maken van een intermediair die doelbewust alleen in kennis wordt gesteld van een klein deel van een meldingsplichtige grensoverschrijdende constructie, zodat de melding waartoe hij overgaat op dat kleine deel van de constructie ziet en de constructie, voor het overige gedeelte, buiten beeld blijft. Het kabinet heeft de zorgen, die in de motie zijn geuit, integraal voorgelegd aan de EC. Per brief van 16 december 2019 (bijlage 3)[7] stelt de EC de zorgen van de Tweede Kamer in overweging genomen te hebben en van mening te zijn dat geen risico bestaat op omzeiling van de meldingsplicht op de manier zoals geschetst. In haar brief heeft de EC haar standpunt gemotiveerd. De

[3] Kamerstuk 32 140, nr. 60.
[4] Kamerstuk 32 140, nr. 63.
[5] Kamerstuk 32 140, nrs. 65 en 66.
[6] Kamerstuk 32 140, nr. 63.
[7] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

1893431 02120

motivering van de Europese Commissie komt overeen met de redenering die hieromtrent van regeringszijde in de parlementaire stukken is opgenomen.[8] Wij beschouwen de motie, gelet op het voorgaande, hiermee als afgedaan.

Het maken van een doorsnede van de gemiddelde aanpassingen in segmenten

Bij de plenaire behandeling in de Tweede Kamer van het Pakket Belastingplan 2020 (Handelingen II 2019/20, nr. 22, item 12 en Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8) is toegezegd om te kijken of wij een doorsnede kunnen maken van de gemiddelde aanpassingen in de bpm voor verschillende segmenten. Daarbij heeft onze ambtsvoorganger gesteld dat wanneer uit deze berekening naar voren zou komen dat de gemeten segmenten A en B voor de bpm hoger waren dan in het jaar daarvoor de verklaring is dat onder de oude prijsmethode voor de bpm de betreffende segmenten te gunstig zijn beprijsd.[9] In de Nota naar aanleiding van het Verslag Overige Fiscale Maatregelen 2020, is hierover het volgende gezegd: «Voor individuele automodellen leidt de omzetting van de bpm-tabel dus vrijwel altijd tot een ander bpm-bedrag. De tabel is omgezet met budgettaire neutraliteit op macroniveau als uitgangspunt. Daarnaast is de omzetting ook binnen de verschillende CO_2-schijven, op macroniveau, budgettair neutraal.»[10] Dit is niet exact hetzelfde als een indeling in segmenten, maar grosso modo komt het wel op hetzelfde neer. Binnen de segmenten kunnen en zullen op microniveau verschillen optreden in vergelijking met macroniveau-uitkomsten. Dit komt omdat op macroniveau gekeken wordt naar effecten op de economische systemen als één geheel en op microniveau gekeken wordt naar de individuele keuze die burger en bedrijf maakt. De omzetting op basis van segmenten is een soortgelijk macroniveaumethode en daarvan kunnen we stellen, op basis van onze huidige berekeningen, dat op macroniveau budgettaire neutraliteit behaald wordt. Op basis van bovenstaande beschouwen wij deze toezegging als afgedaan.

Eed belastingadviseurs en maatschappelijk betamelijk handelen

Naar aanleiding van het debat over het verslag van de parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructies hebben de Minister voor Rechtsbescherming en onze ambtsvoorganger toegezegd met de verschillende beroepsgroepen het gesprek aan te gaan over nut en noodzaak van een eed voor belastingadviseurs en (zelf)regulering, en over wat – in het bijzonder in het licht van de onthullingen van de Panama Papers – maatschappelijk betamelijk handelen voor de betreffende beroepsgroep inhoudt.[11] December 2019 en januari van dit jaar hebben gesprekken plaatsgevonden met de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB), de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA), de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) en het Bureau Financieel Toezicht (BFT). Van de uitkomsten daarvan informeren wij mede namens de Minister voor Rechtsbescherming uw Kamer hierbij.

Uit de gesprekken komt het volgende naar voren. Bij de NOB bestaat geen wens om het beroep van belastingadviseur wettelijk te reguleren en de NOB ziet er overigens ook geen aanleiding toe. De NOB kent namelijk al

[8] Zie Kamerstuk 35 255, nr. 6, p. 15/16 en nr. 20, p. 44.
[9] Handeling II 2019/2020, nr. 23, item 8, p. 11.
[10] Kamerstuk 35 303, nr. 6, p. 33.
[11] Zie Handelingen II 2018/2019, nr. 105, item 8, Kamerstuk 35 000 IX, nr. 19, p. 18 en Kamerstuk 35 300 IX, nr. 4, p. 14.

1893431 02120

een eed voor belastingadviseurs in de vorm van de eis dat een lid niet handelt in strijd met de eer en waardigheid van het beroep.[12] De NOB kent tuchtrecht in twee instanties.[13] Langs die weg kan een cliënt maar ook een inspecteur erover klagen dat een lid in strijd met die eer en waardigheid heeft gehandeld. Dat kan ertoe leiden dat een lid wordt geroyeerd. Een klachtbehandelend college wordt voorgezeten door een lid van de rechterlijke macht. Het tuchtrecht is volgens de NOB daarmee een effectief middel om ervoor te zorgen dat leden de eer en waardigheid van het beroep serieus nemen. De overige beroepsgroepen (advocaten, notarissen en accountants) kennen al wettelijke regulering en zien geen reden voor meer wettelijke regulering.

Wat betreft de vraag over wat maatschappelijke betamelijk handelen voor de betreffende beroepsgroep inhoudt, geven de beroepsgroepen aan dat deze discussie al bestond vóór de Panama Papers. De Panama Papers hebben bij de NOB wel geleid tot een daadwerkelijke aanscherping van het Reglement Beroepsuitoefening. Bij de andere beroepsgroepen hebben de Panama Papers niet tot aanpassing van reglementen geleid omdat zij zich minder dan de NOB met belastingadvisering bezighouden. De Panama Papers hebben echter ook bij hen de lopende discussie wel aangewakkerd.
De Panama Papers hebben eraan bijgedragen dat in de beroepsopleiding van de verschillende beroepsorganisaties meer aandacht is gekomen voor ethiek. Meer concreet kennen de verschillende beroepsorganisaties sinds enige tijd ook een zogeheten dilemma-app, waarin aan de leden regelmatig een moreel dilemma wordt voorgelegd. De beroepsorganisaties vinden het een goede ontwikkeling als in het universitaire curriculum meer aandacht zou komen voor ethiek. Het BFT is, mede naar aanleiding van de Panama Papers, in 2018 gestart met een thematisch onderzoek bij belastingadviseurs en juridische adviseurs betreffende het verstrekken van (internationaal) belastingadvies, juridisch advies bij oprichting van vennootschappen of rechtspersonen en asset protection. Dat onderzoek loopt nog. Het BFT onderkent vanuit zijn toezichthoudende rol overigens dat de beroepsgroepen met ethische dilemma's worden geconfronteerd en probeert zich bij vragen vanuit de praktijk daarom constructief op te stellen, overigens zonder daarbij adviserend op te treden.

Met deze gesprekken en de voorliggende brief hebben de Minister voor Rechtsbescherming en wij invulling gegeven aan de toezegging. De beroepsgroepen zijn dus op hun eigen wijze met het onderwerp actief en de NOB ziet geen noodzaak voor een eed nu de NOB de facto al een eed heeft. Dat betekent overigens niet dat de gedachtenvorming over de aangesneden onderwerpen ophoudt. Zo stellen wij ons voor dat dit onderwerp van gesprek is in het kader van de dialoog over een tax governance code.[14]

Onderzoek naar de praktische rechtsbescherming van burgers en kleine ondernemers in belasting- dan wel toeslagzaken.

Tijdens het debat over de belastingplicht van multinationals op 21 maart 2019 heeft het Kamerlid Omtzigt (CDA) door middel van een door uw Kamer aangenomen motie, het kabinet gevraagd om een extern onderzoek te starten naar de mogelijkheden tot verbetering van de praktische rechtsbescherming van de burger in belasting- dan wel

[12] Artikel 1 van het Reglement Beroepsuitoefening (Code of Conduct), te vinden via: https://www.nob.net/system/files/content/article/uploads/Reglement%20Tuchtzaken.pdf.
[13] Zie het Reglement Tuchtzaken, te vinden via: https://www.nob.net/system/files/content/article/uploads/Reglement%20Tuchtzaken.pdf.
[14] Kamerstuk 35 303, E, p. 1–2.

1893431 02120

toeslagzaken (Kamerstuk 31 066, nr. 468). Vanwege de focus op de toeslagenaffaire is eerst invulling gegeven aan het deel van de motie dat ziet op de toeslagzaken door deze onderzoeksvraag te beleggen bij de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (AUT). Ook voor het onderzoek naar de praktische rechtsbescherming in belastingzaken is nu een adviescommissie aangesteld. Het doel van deze commissie is om vanuit het burgerperspectief de praktische rechtsbescherming van burgers en kleine ondernemers in belastingzaken in kaart te brengen. Aan hen is gevraagd om aanbevelingen te doen omtrent de verbetering hiervan, waarbij gevraagd is om de klachten en bezwaren uit de maatschappij te analyseren en in gesprek te gaan met bijvoorbeeld medewerkers van de Belastingdienst, burgers en kleine ondernemers en klokkenluiders. De commissie bestaat uit drie onafhankelijke experts, is met terugwerkende kracht ingesteld per 22 april 2020 en zal dit jaar nog haar eindrapport uitbrengen. Het formele instellingsbesluit is op 20 mei 2020 door de ministerraad goedgekeurd. Samen met het rapport van AUT ontstaat er een breed beeld over de huidige praktische rechtsbescherming en mogelijkheden tot verbetering.

Pensioen in eigen beheer

Tijdens de behandeling van de Wet uitfasering pensioen in eigen beheer en overige fiscale pensioenmaatregelen is toegezegd om uw Kamer jaarlijks over het daadwerkelijke gebruik van deze regeling te informeren.[15] In het jaar 2019 hebben in totaal 18.227 directeuren-grootaandeelhouders (dga's) gebruikgemaakt van de fiscale faciliteiten die geboden zijn bij het uitfaseren van het pensioen in eigen beheer. Van deze groep hebben 16.542 dga's gekozen voor omzetting in een oudedagsverplichting en 1.685 dga's voor afkoop. Met de afkoop door deze dga's gaat een opbrengst van loonheffing ter grootte van circa € 95 miljoen gepaard. Deze cijfers zijn ontleend aan de door de Belastingdienst ontvangen informatieformulieren van de dga's. Daarin moet onder meer de fiscale waarde van de pensioenaanspraak per 31 december 2015, de grondslag voor de korting, alsmede de fiscale waarde van deze aanspraak op het moment van afkoop worden aangegeven. Op basis van deze gegevens is de opbrengst loonheffingen benaderd. Het gaat bij deze benaderde opbrengst om een eenmalige kasopbrengst over het jaar 2019. Deze opbrengst is lager dan het voor 2019 verwachte bedrag aan loonheffing van € 0,5 miljard. Net zoals over 2017, toen de realisatie hoger was dan geraamd, en over 2018, toen de realisatie lager was dan geraamd, heeft dit verschil geen effect op het inkomstenkader. Over de gehele periode 2017 tot en met 2019 was de opbrengst aan loonheffing geraamd op € 3,397 miljard. De nu benaderde opbrengst aan loonheffing in die periode was circa € 3,494 miljard en daarmee € 97 miljoen hoger dan geraamd. Het jaar 2019 was het laatste jaar waarin afkoop of omzetting van een pensioen in eigen beheer fiscaal gefaciliteerd mogelijk was. Met de huidige informatie zijn wij de door onze ambtsvoorganger gedane toezegging volledig nagekomen.

Fiscale behandeling van e-sigaretten

In navolging van een toezegging aan uw Kamer tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2020 is het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) geïnformeerd dat de fiscale behandeling van e-sigaretten aan de orde is gekomen bij de behandeling van het pakket Belastingplan 2020.

[15] Kamerstuk 34 552, nr. 70, p. 93.

1893431 02120

Tijdens de plenaire behandeling van het pakket Belastingplan 2020 is verder aan uw Kamer toegezegd dat de fiscale behandeling van e-sigaretten wordt opgebracht in Europees verband. Tevens is toegezegd om de fiscale behandeling van e-sigaretten te bezien mede in relatie tot het onderzoek dat in opdracht van het Ministerie van VWS wordt uitgevoerd naar de schadelijkheid van e-sigaretten.

Het Ministerie van VWS heeft uw Kamer op 11 mei 2020 geïnformeerd over het door het Trimbos-instituut uitgevoerde onderzoek (Kamerstuk 32 793, nr. 479). Het advies van Trimbos is dat de Nederlandse volksgezondheid het meest gebaat is bij ontmoediging van het gebruik van e-sigaretten en het beperken van het gebruik hiervan tot de groep rokers die het echt niet lukt om te stoppen met bewezen effectieve hulpmiddelen.

Ook in Europees verband zijn producten als e-sigaretten in beeld. In februari van dit jaar heeft de Europese Commissie de evaluatie van de Richtlijn 2011/64/EU betreffende de structuur en de tarieven van de accijns op tabaksfabrikaten naar buiten gebracht. Uit de evaluatie is onder meer naar voren gekomen dat er onvoldoende rekening is gehouden met nieuwe producten en hoe met deze producten om te gaan. Uit de evaluatie blijkt dat een herziening van de richtlijn nodig is. Bij die herziening moeten nieuwe producten als e-sigaretten meegenomen worden. Een Europees geharmoniseerde aanpak draagt bij aan de ontmoediging van dergelijke producten. De Nederlandse inzet bij het verdere herzieningstraject zal dan ook gericht zijn op opname van de e-sigaretten onder de richtlijn met als doel accijnsheffing op e-sigaretten.

Stand van zaken lopende moties en toezeggingen

Gevolgen van de flexibilisering van de arbeidsmarkt voor overheidsfinanciën[16]

Naar aanleiding van het debat over de voorjaarsnota 2019 (Handelingen II 2018/2019, nr. 101, item 14) heeft uw Kamer onze ambstvoorganger verzocht een analyse op te stellen over de gevolgen van flexibilisering op de arbeidsmarkt voor de overheidsfinanciën. Uw Kamer vroeg daarbij in het bijzonder aandacht voor de werking van automatische stabilisatoren. Er is overlegd met het Centraal Plan Bureau (CPB) om te inventariseren hoe en op welke termijn een dergelijke analyse vorm kan krijgen. Allereerst wordt uw Kamer voor het zomerreces een brief gestuurd waarin de relevante mechanismen en effecten kwalitatief worden uiteengezet. Verder worden met het CPB de mogelijkheden verkend van een kwantitatieve analyse. Indien dit haalbaar is, wordt u hierover in het najaar geïnformeerd.

Eén machtigingscode voor belastingaangifte en toeslagen[17]

Uw Kamer heeft de regering verzocht te onderzoeken of het mogelijk is dat er nog maar één machtigingscode nodig is voor zowel de aangifte als de toeslagen en of dit al voor het belastingseizoen 2020 ingevoerd kan worden. Het is mogelijk om te realiseren dat er nog maar één machtigingscode nodig is om een helper te machtigen voor zowel het doen van de belastingaangifte als het aanvragen en wijzigen van toeslagen. De implementatie daarvan wordt ter hand worden genomen in afstemming met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zodat op termijn helpers, die zich met Digid of eHerkenning authentiseren, via één machtigingscode kunnen worden gemachtigd voor het doen van de

[16] Kamerstuk 35 210, nr. 8.
[17] Kamerstuk 35 210, nr. 4.

1893431 02120

belastingaangifte en het aanvragen of wijzigen van toeslagen. De daartoe benodigde technische aanpassingen worden voorbereid. Invoering voor belastingseizoen 2020 is niet haalbaar gebleken. We verwachten u in de moties en toezeggingenbrief voorjaar 2021 te kunnen informeren over de verwachte implementatiedatum.

Interactiestrategie

Tijdens het debat van 6 december 2018[18] heeft onze ambtsvoorganger toegezegd om te rapporteren over de voortgang van de interactiestrategie die in juli 2018 naar uw Kamer is gestuurd. De interactiestrategie is een deeluitwerking van de Uitvoerings- en Toezichtstrategie van de Belastingdienst en ziet op een ontwikkelpad naar verbetering van de interactie met burgers, ondernemers en hun intermediairs. De interactiestrategie is het uitgangspunt voor de doorontwikkeling van interactie binnen de dienst. In het jaarplan 2020 is ingegaan op de stand van zaken en de voornemens op het gebied van interactie en dienstverlening voor 2020. In de voortgangsrapportages zal worden gerapporteerd over de voortgang hiervan. Verder is een extern onderzoek gestart naar de verbetering van de dienstverlening en interactie bij de Belastingdienst, Toeslagen en Douane. In juni van dit jaar informeren wij uw Kamer nader over de opzet en het verloop van het onderzoek.

De gedragslijn voor strafbare feiten begaan door ambtenaren[19]

In deze motie wordt het kabinet verzocht de gedragslijn voor strafbare feiten begaan door ambtenaren te eerbiedigen en de Kamer jaarlijks te informeren over hoeveel zaken besproken zijn en welke uitkomst de gemelde zaken hebben gekend. In 2019 zijn zes zaken met het OM besproken. Bij vijf van deze zaken is besloten geen strafrechtelijk onderzoek in te stellen. Ook zijn in deze vijf zaken geen disciplinaire straffen opgelegd. Een zaak loopt nog.

Vervolgingskosten

Zoals toegezegd in de brief aan uw Kamer van 2 maart jl.[20] informeren wij u over de stand van zaken met betrekking tot de ten onrechte niet verlaagde vervolgingskosten. Voor het herstel van de niet-verlaagde vervolgingskosten is een aantal trajecten ingezet, zoals in voornoemde brief al is aangegeven. Wel heeft de COVID-19 crisis invloed op de voortgang van deze trajecten.

Er wordt een nieuwe query en een steekproef gemaakt, waarmee vastgesteld kan worden of alle posten die in aanmerking komen voor kostenverlaging, ook daadwerkelijk in beeld zijn. De uitkomsten van de query en de steekproef geven meer duidelijkheid over de fout in de systemen waardoor deze fouten konden ontstaan. Zoals aangegeven in de brief van 2 maart jl. is er meer controle nodig op het behandelen van de lijsten waarop kostenverlagingen worden vermeld, maar is ook gebleken dat de lijsten niet altijd compleet zijn als gevolg van een fout in de systemen. Zolang dit onderzoek naar deze fout niet is afgerond, kunnen er nieuwe gevallen ontstaan. De verwachting was dat half maart kon worden gestart met de query. De maatregelen met betrekking tot COVID-19 leiden ertoe dat de query nog niet kan worden gedraaid. Er is namelijk veel capaciteit nodig voor de uitvoering van de versoepelde regeling voor uitstel van betaling. Ook kunnen de systemen dit onderzoek niet aan

[18] Kamerstuk 31 066, nr. 451, p. 39.
[19] Kamerstuk 31 066, nr. 449.
[20] Kamerstuk 31 066, nr. 603, p. 13.

tegelijk met de maatregelen in het kader van de ondersteuning van ondernemers in de COVID-19 crisis. Het is gezien de onzekere omstandigheden niet duidelijk wanneer de query en steekproef kunnen worden afgerond.

Daarnaast is in voornoemde brief van 2 maart jl. aangegeven dat een externe partij zal worden gezocht om te toetsen of de uit te voeren analyses en herstelacties juist en volledig zijn. Inmiddels is geïnventariseerd welke expertise noodzakelijk is voor deze werkzaamheden en is het offertetraject ingezet.

Er wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om fouten in de toekomst (geautomatiseerd) te voorkomen. Zo wordt er bezien hoe de reeds beschikbare lijsten met te verlagen vervolgingskosten geautomatiseerd verwerkt kunnen worden. Nadat de steekproef is afgerond, is duidelijk op welke wijze de bestaande lijsten verder moeten worden aangevuld. Vervolgens wordt bezien of en op welke wijze de herstelwerkzaamheden geautomatiseerd kunnen plaatsvinden. Zodra de analyse van de verschillende gevallen heeft plaatsgevonden, kan worden gestart met de daadwerkelijke herstelwerkzaamheden.

Over ontwikkelingen op dit dossier is ook contact geweest met de Nationale ombudsman. Zodra de ontwikkelingen met betrekking tot COVID-19 dit toestaan, zullen herstelwerkzaamheden uiteraard weer worden hervat. In de moties- en toezeggingenbrief wordt de Kamer op de hoogte gebracht over de voortgang.

Nederlandse/Noorse vrachtwagenchauffeurs en Rijnvarenden.[21]

Vrachtwagenchauffeurs

De gemandateerde behandelaars van deze dossiers hebben eind november 2019 overeenstemming bereikt met de bevoegde autoriteiten van Noorwegen om in lijn met het belastingverdrag tussen Nederland en Noorwegen een oplossing aan deze vrachtwagenchauffeurs te kunnen bieden zowel voor het verleden als voor de toekomst. De gemaakte afspraken ter voorkoming van dubbele belasting zijn inmiddels uitgewerkt en voorgelegd aan de vrachtwagenchauffeurs.
Daarnaast hebben de vrachtwagenchauffeurs richtlijnen meegekregen over hoe de dubbele belastingheffing in de toekomst aan de voorkant kan worden voorkomen door gebruik te maken van de nationale procedures in Nederland en Noorwegen. Hiermee is de motie afgedaan voor zover deze betrekking heeft op de vrachtwagenchauffeurs.

Rijnvarenden

In de brief van 17 december 2019 jl.[22] zijn mijn voorganger en de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) ingegaan op de problematiek van de in Nederland wonende Rijnvarenden die onder het Nederlandse socialezekerheidsstelsel vallen, voor wie ten onrechte premies zijn ingehouden ten behoeve van Luxemburg en die problemen ervaren bij het terugvorderen van de onverschuldigd in Luxemburg betaalde premies. In bovengenoemde brief wordt zowel ingegaan op maatregelen die toekomstgericht kunnen worden genomen om problemen te voorkomen als op oplossingsrichtingen voor bestaande problemen. Onderdeel van de maatregelen is een overleg met de

[21] Eerste indiening motie 5 juni 2019. Motie is aangepast op 4 juli 2019, zie Kamerstuk 35 110, nr. 13.
[22] Kamerstuk 35 110, nr. 14.

1893431 02120

Luxemburgse autoriteiten om een beter beeld te krijgen van de eventuele mogelijkheden tot premierestitutie of tot premieverrekening in individuele gevallen. Tijdens het algemeen overleg van 5 maart jl.[23] heeft de Minister van SZW uw Kamer gemeld dat bilaterale besprekingen in Luxemburg gepland waren voor 21 april. Door de recent aangescherpte maatregelen om het coronavirus onder controle te krijgen, is dat bezoek niet langer een optie en zetten de Minister van SZW en wij nu in op schriftelijk en telefonisch overleg. Verder zijn op verzoek van uw Kamer per 16 maart maatregelen genomen om tot nader bericht bij deze groep tijdelijk geen invorderingsmaatregelen te treffen. Uw Kamer is met de brief van 31 maart jl.[24] over deze invorderingspauze geïnformeerd. Zoals toegezegd in de hiervoor genoemde brieven houden de Minister van SZW en wij uw Kamer van de verdere stappen en ontwikkelingen op de hoogte. Uw Kamer ontvangt in ieder geval vóór het zomerreces een bericht over de voortgang.

Administratieve lastenontwikkeling MKB ten gevolge van documentatieverplichting ATAD2

Zoals tijdens de parlementaire behandeling van de Wet Implementatie tweede EU-richtlijn antibelastingontwijking (ATAD2)[25] is aangegeven en naar aanleiding van de aangenomen motie Lodders (VVD) c.s.[26], zal in de Prinsjesdag fiscale moties & toezeggingenbrief van 2021 worden teruggekomen op de gevolgen van deze wet voor de administratieve lastenontwikkeling voor het midden- en kleinbedrijf (mkb).

Implementatie ATAD1

Bij de behandeling van het wetsvoorstel ATAD1 heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd om aan de EC te vragen om een overzicht te geven van de wijze waarop EU-lidstaten ATAD1 in zijn algemeenheid (dus ten aanzien van de earningsstrippingmaatregel, de Controlled Foreign Company (CFC)-maatregel, de General Anti-Abuse Rule (GAAR) en de exitheffingen) hebben geïmplementeerd. De EC stond hier niet onwelwillend tegenover, maar heeft tot op heden een dergelijk overzicht nog niet gegeven. Ook bij de behandeling van het wetsvoorstel ATAD2 is hier door enkele leden van uw Kamer naar gevraagd.
Verder heeft mijn ambtsvoorganger toegezegd een uiteenzetting te verstrekken over de wijze waarop EU-lidstaten omgaan met opties binnen de EU-arbitragerichtlijn (Wet fiscale arbitrage). De arbitragerichtlijn biedt voor de nationale invulling slechts een tweetal keuzemogelijkheden. Deze keuzemogelijkheden zien op de mogelijkheid voor een lidstaat om toegang tot de arbitragecommissie te weigeren (of de procedure schorsen) in het geval van opgelegde (of op te leggen) sancties in verband met gecorrigeerde inkomsten of gecorrigeerd vermogen bij (het vermoeden van) belastingfraude, opzettelijk verzuim en grove nalatigheid en op de mogelijkheid om toegang tot de arbitragecommissie te weigeren indien een geschilpunt geen betrekking heeft op dubbele belasting.
Het verzoek ligt op dit moment bij de EC, maar indien daar op enig moment geen vervolg aan wordt gegeven kan worden bezien of – met het oog op de voortgang – uw Kamer op een andere wijze de gevraagde informatie kan worden aangeleverd. In dat kader kan er worden gedacht om op basis van een aantal geselecteerde landen een overzicht te geven van de wijze waarop EU-lidstaten de hiervoor genoemde richtlijnen hebben geïmplementeerd.

---

[23] Kamerstuk 26 834, nr. 48.
[24] Kamerstuk 26 834, nr. 47.
[25] Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8, p. 18.
[26] Kamerstuk 35 302, nr. 45.

1893431 02120

Elektrische voertuigen voor doelgroepenvervoer op de Milieulijst en monitoring

Tijdens de plenaire behandeling van het Belastingplan 2020 heeft het Kamerlid Van Weyenberg (D66) het kabinet verzocht om de Kamer op de hoogte te stellen als elektrische voertuigen voor doelgroepenvervoer – taxi's, waaronder de rolstoeltaxibusjes – definitief zijn opgenomen op de Milieulijst 2020. Dit is gebeurd door middel van de op 17 december 2019 gepubliceerde Milieulijst 2020.[27]

Daarnaast hebben de Kamerleden Van Weyenberg (D66) en Omtzigt (CDA) gevraagd om de werking van de milieu-investeringsaftrek voor dit type vervoer te monitoren en hierbij aan te geven of er knelpunten ontstaan bij langere ritten met rolstoeltaxibusjes. Het aanbod van elektrische voertuigen voor doelgroepenvervoer zal worden gemonitord en tevens zal worden bezien of de milieu-investeringsaftrek voldoende stimulans biedt. De elektrische voertuigen voor doelgroepenvervoer zijn sinds 1 januari 2020 opgenomen op de Milieulijst. Het is zinvol om de werking van de milieu-investeringsaftrek over een geheel jaar te bezien. Om die reden wordt hier volgend jaar op teruggekomen bij uw Kamer.

Onderzoek laadpalen

Tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2020, op 13 november 2019, heeft onze ambtsvoorganger toegezegd om onderzoek te doen naar de verlenging van het verlaagde tarief in de energiebelasting voor laadpalen. Dit onderzoek is afgerond en bijgevoegd bij deze brief als bijlage 4[28].

Meten van bpm-opbrengsten

Bij de plenaire behandeling in de Tweede Kamer van het Pakket Belastingplan 2020 is toegezegd om de gedragsreacties als gevolg van de omzetting van de NEDC-CO_2-uitstoot naar de WLTP-CO_2-uitstoot als grondslag van de bpm te onderzoeken. Voor dit onderzoek zal gekeken worden naar de maanden voor en na de omzetting per 1 juli 2020. Wij verwachten de resultaten van dit onderzoek aan het einde van dit jaar met uw Kamer te kunnen delen.

Elektronische publicaties voor de btw

Tijdens de behandeling van het Belastingplan 2020 op 13 november 2019 is toegezegd aan uw Kamer om te bekijken of de ACM of een ander bureau een rol kan spelen in het opstellen van een toptienlijst. Tevens is toegezegd om te bekijken of een prijsvergelijking van eind 2019 ten opzichte van 2020 in kaart kan worden gebracht.

Er is contact gezocht met de ACM. Net als de andere benaderde partijen, beschikken zij niet over de juiste marktinformatie voor het opstellen van de gevraagde toptienlijst. Vervolgens is contact gezocht met het CBS. Deze organisatie beschikt wel over informatie, maar alleen op macroniveau. We hebben het CBS gevraagd voor de periode voorafgaande aan de btw-verlaging tot en met een aantal maanden daarna een prijsindexreeks voor het aggregaat van e-books en elektronische kranten samen te

[27] Regeling van de Minister voor Milieu en Wonen, van 17 december 2019, nr. IENW/BSK-2019/252702, tot wijziging van de Aanwijzingsregeling willekeurige afschrijving en investeringsaftrek milieu-investeringen 2009 (vaststelling Milieulijst 2020). (Stcrt. 2019, nr. 69053).

[28] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

1893431 02120

stellen. Wij zullen uw Kamer rond de zomer informeren over de resultaten van dit onderzoek.

Verder is tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2020 door het lid Van Weyenberg (D66), door middel van een door uw Kamer aangenomen motie[29], het kabinet verzocht om te monitoren of de gekozen vormgeving van de wetgeving voldoende ruimte biedt voor de toepassing van het lagere btw-tarief voor de toegang tot innovatieve vormen van elektronische uitgaven. Ons voornemen is uw Kamer rond Prinsjesdag nader te informeren of er signalen zijn uit de praktijk dat de wetgeving onvoldoende ruimte zou bieden aan innovatieve vormen van elektronische uitgaven.

E-commerce

Tijdens het AO Belastingdienst van 4 maart 2020 (Kamerstuk 31 066, nr. 622) is aan het Kamerlid Omtzigt toegezegd dat de Kamer binnen een maand geïnformeerd zal worden over de implementatie van de richtlijn e-commerce.

In 2017 en 2019 zijn door de Raad EU btw-richtlijnen vastgesteld over elektronische handel: het BTW e-commercepakket. Met dit pakket wordt de btw-heffing bij grensoverschrijdende leveringen van goederen en diensten aan particulieren en niet-ondernemers in de EU gemoderniseerd. Tevens wordt hiermee een gelijk speelveld gecreëerd voor alle verkopers binnen en buiten de Unie. Het BTW e-commercepakket moet per 1 januari 2021 in de lidstaten zijn geïmplementeerd. De Europese Commissie heeft echter in verband met de COVID-19 crisis zeer recent voorgesteld de inwerkingtreding met 6 maanden uit te stellen. De lidstaten moeten unaniem instemmen met dit uitstel. Op dit moment vinden hier onderhandelingen over plaats. Wij streven ernaar om het wetsvoorstel voor de zomer naar uw Kamer te sturen.

De Belastingdienst heeft aangegeven dat een volledige invoering per 1 januari 2021 niet mogelijk is. Daarvoor is de omvang van de wijzigingen per definitie veel te groot en te complex. Dat wordt versterkt door de status van de bestaande ICT-voorzieningen. De Belastingdienst is – zoals gemeld in mijn brief aan uw Kamer van 27 februari jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 607) – gestart met het onderzoek naar mogelijkheden om de mogelijke schade voor het bedrijfsleven te beperken met tijdelijke voorzieningen. De Europese Commissie is ook bij dit onderzoek betrokken. Eén van de tussentijdse bevindingen is dat nu al duidelijk is dat de Douane per 1 januari 2021 een nieuw aangiftesysteem voor de invoer van goederen uit dit e-commercepakket gereed zal hebben. Voor de zomer is het onderzoek afgerond. Wij zullen uw Kamer daarna zo spoedig mogelijk informeren.

Wij willen u hierbij melden dat de Belastingdienst inmiddels is begonnen met de opbouw voor de start van de implementatie van het structurele systeem. Dit is hoe dan ook nodig. Wanneer er tijdelijke voorzieningen komen, moeten deze hoe dan ook weer worden vervangen door structurele. Daarom zijn vooruitlopend op de uitkomsten van het onderzoek, voor de Belastingdienst de benodigde middelen vrijgemaakt en wordt er prioriteit aan dit dossier gegeven. Er wordt door de Belastingdienst wel een voorbehoud gemaakt voor externe omstandigheden zoals nu nog niet voorziene andere wetgevingstrajecten, de ontwikkeling van de ICT-arbeidsmarkt, etc.

[29] Kamerstuk 35 302, nr. 53.

1893431 02120

Energiebelasting bij batterijopslag

In reactie op deze motie[30] heeft onze ambtsvoorganger op 5 juli 2019 in een brief aan uw Kamer aangekondigd dat zal worden onderzocht of een oplossingsrichting denkbaar is waarbij economisch dubbele heffing bij batterijopslag kan worden weggenomen op een manier die uitvoerbaar is voor alle betrokkenen en tevens handhaafbaar is voor de Belastingdienst [31]. Daarbij is aangegeven dat de focus ligt op batterijopslag met een zelfstandige grootverbruikersaansluiting. Verder is geschetst dat het onderzoek zal meelopen in de evaluatie van de energiebelasting die in 2020 zal plaatsvinden en is het streven uitgesproken om een aanpassing van de energiebelasting met ingang van 2021 in werking te laten treden. De evaluatie van de energiebelasting heeft vertraging opgelopen door de intensieve werkzaamheden bij de uitwerking van het Klimaatakkoord in de tweede helft van 2019 en de gevolgen van de COVID-19 crisis begin 2020. Er zijn vooruitlopend op de evaluatie begin dit jaar al wel substantiële stappen gezet richting de uitwerking van een oplossing in overleg met de branche. Uit die overleggen kwamen echter ook nieuwe aspecten en verzoeken naar voren die nader moeten worden bekeken. Daarnaast is de aankondiging van de Europese Commissie dit najaar om begin 2021 te komen met een voorstel voor de aanpassing van de Europese Richtlijn Energiebelastingen een relevante ontwikkeling voor de uitwerking van de motie. Uit mededelingen van de Europese Commissie blijkt dat de kans groot is dat in die aanpassing ook nieuwe regels zullen worden voorgesteld voor de heffing van energiebelastingen bij energieopslag. Het heeft de voorkeur om te weten welke richting deze voorstellen opgaan alvorens we nationaal een oplossingsrichting kiezen. Met deze verschillende ontwikkelingen is het opnemen van een bestendig wetsvoorstel in het Belastingplan 2021 met inwerkingtreding per 2021 niet haalbaar gebleken. Evenwel wordt actief ingezet voor het uitwerken van een oplossing ter uitvoering van deze motie in overleg met de branche. Dit onderwerp zal een belangrijk onderdeel vormen van de evaluatie van de energiebelasting die binnenkort van start zal gaan.

Forfaits

De Algemene Rekenkamer (ARK) heeft afgelopen zomer onderzoek gedaan naar de bijdrage en uitvoerbaarheid van in totaal 48 forfaits in het Nederlandse belastingstelsel[32]. De ARK merkte in het onderzoek op dat (een deel van) de forfaits door het kabinet niet op actuele juistheid worden gemonitord en dat een aantal forfaits sinds introductie van de wet nooit zijn gewijzigd. Dit terwijl de variabelen waarop de forfaits zijn gestoeld volgens de ARK wel grote wijzigingen hebben ondergaan, waardoor de forfaits mogelijk (deels) niet meer actueel zijn.
In de bestuurlijke reactie op dit onderzoek heeft onze ambtsvoorganger toegezegd om te onderzoeken welke door de ARK genoemde forfaits mogelijk voor actualisatie in aanmerking komen en de Kamer hierover te informeren. De toegezegde inventarisatie is bedoeld om in kaart te brengen in hoeverre bepaalde forfaits afwijken van de werkelijke waarde, welke mogelijkheden er zijn om deze forfaits te actualiseren en wat daar de voor- en nadelen daarvan zijn in termen van eerlijkheid en doelmatigheid. Alleen het forfait voor het vaststellen van het vaste rendement in box 3 is uitgesloten van het onderzoek, omdat hiervoor een afzonderlijk traject gaande is.

---

[30] Kamerstuk 35 000 XIII, nr. 27.
[31] Kamerstuk 34 552, nr. 89.
[32] *Forfaits in het belastingstelsel.* Den Haag: Algemene Rekenkamer (2019), Kamerstuk 32 140, nr. 53.

Inmiddels is de eerste fase van het onderzoek afgerond. Daarbij is in beeld gebracht welke forfaits potentieel actualisatie behoeven. Voor de forfaits die potentieel actualisatie behoeven worden momenteel mogelijke beleidsopties in kaart gebracht. In het najaar informeren wij uw Kamer welke beleidsopties daarbij overwogen kunnen worden. Zie onderstaand in tabel 1 een overzicht van de forfaits die potentieel actualisatie behoeven en daarnaast in tabel 2 een overzicht van de forfaits waarvoor geen aanvullend onderzoek naar actualisatiemogelijkheden wordt gedaan.

Tabel 1: Overzicht potentieel te actualiseren forfaits

Forfait	Wet
Waardering van periodieke uitkering afhankelijk van één leven	SW 1956
Waardering periodieke uitkering in geld voor een bepaalde periode, eventueel levensafhankelijk	SW 1956
Waardering verhuurde woning	SW 1956
Waardering van wat onder last van vruchtgebruik of beperkte rechten wordt verkregen	SW 1956
Aftrek latente belastingschulden fiscale en stille reserves	SW 1956
Aftrek latente belastingschulden aanmerkelijkbelangaandelen	SW 1956
Aftrek latente belastingschulden stamrecht	SW 1956
Waardering erfpachtcanon	SW 1956
Waardebepaling bij verkrijging van een recht	WBR
Bepaling afschrijving voor gebruikte personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's	Wet BPM 1992
Teruggaaf bij uitvoer van personenauto's, motorrijtuigen en bestelauto's	Wet BPM 1992
Eigenwoningforfait	Wet IB 2001
Tijdelijke verhuur eigen woning	Wet IB 2001
Weekenduitgaven gehandicapten	Wet IB 2001
Uitgaven extra kleding of beddengoed	Wet IB 2001
Reisaftrek	Wet IB 2001
Waardering verhuurde en verpachte woningen	Wet IB 2001
Waardering verhuurde en verpachte woningen bij een ongebruikelijke prijs	Wet IB 2001
Waardering genotsrechten	Wet IB 2001
Waardering woning die niet als afzonderlijke zaak vervreemd kan worden	Wet IB 2001
Waardering woning bij erfpacht	Wet IB 2001
Waardering tijdelijke periodieke uitkeringen niet van het leven afhankelijk	Wet IB 2001
Waardering periodieke uitkeringen van het leven afhankelijk	Wet IB 2001
Verhuiskosten ondernemer	Wet IB 2001
Regeling kostenvergoedingsbeschikking artiesten, beroepssporters en buitenlandse gezelschappen	Wet LB 1964
Eindheffing voor privégebruik bestelauto door werknemers	Wet LB 1964
Reiskostenvergoeding (hoofdregel)	Wet LB 1964
Vergoeding rechten op onroerende zaken	Wet OB 1968

Tabel 2: Overzicht forfaits die niet afzonderlijk op actualisatiemogelijkheden worden onderzocht

Forfait	Wet
Actualisatie afhankelijk van ander forfait/regeling:	
Waardering van periodieke uitkering afhankelijk van meer dan één leven	SW 1956
Waardering woongenot	Wet IB 2001
Bijtelling privégebruik bedrijfswoning	Wet IB 2001
Reiskosten ziekenbezoek	Wet IB 2001
Giften in vorm afzien van reiskostenvergoedingen door vrijwilliger	Wet IB 2001
Forfaitair voordeel uit vrijgestelde beleggingsinstellingen en uit buitenlandse beleggingslichamen indien sprake is van een aanmerkelijk belang	Wet IB 2001
Gunstregeling:	
Waarde woning bij staking onderneming door overlijden	Wet IB 2001
Keuzeregime winst uit zeescheepvaart (tonnageregeling)	Wet IB 2001 & Wet Vpb 1969
Is actueel en/of wordt periodiek geactualiseerd:	
Dieetkosten	Wet IB 2001
Verkrijgingsprijs voor de bepaling van de omvang van het vervreemdingsvoordeel bij geconserveerd inkomen	Wet IB 2001
Autokostenforfait	Wet IB 2001 & Wet LB 1964
Extraterritoriale kosten buitenlandse werknemers (30%-regeling voor uitgezonden werknemers)	Wet LB 1964

Forfait	Wet
Extraterritoriale kosten buitenlandse deskundigen (30%-regeling voor ingekomen werknemers)	Wet LB 1964
Waardering van voorzieningen die geheel of gedeeltelijk gebruikt of verbruikt worden op de werkplek (waarde van een door de werkgever op de werkplek verstrekte maaltijd en de waarde van huisvesting en inwoning op de werkplek)	Wet LB 1964
Brutering en verrekening buitenlandse vennootschapsbelasting bij deelnemingen	Wet Vpb 1969
Brutering en verrekening buitenlandse vennootschapsbelasting bij vaste inrichtingen	Wet Vpb 1969
Rekenregel zonder te actualiseren parameters:	
Waardering periodieke uitkering in geld tot een onzeker jaarlijks bedrag of in natura	SW 1956
Waardering geldvordering bij een wettelijke verdeling (betreft zowel onderbedelingsvordering als overbedelingsschuld)	SW 1956
Waardering aanspraak ziektekostenregeling	Wet LB 1964
Sprake van dubbeling met potentieel te actualiseren forfaits:	
Waardering genotsrechten en periodieke uitkeringen	Wet IB 2001

Doenvermogentoets

In de brief van 20 februari 2020[33] is uw Kamer beloofd u nader te informeren over de wijze waarop een doenvermogentoets onderdeel wordt van de fiscale wet- en regelgeving, beginnend met het Pakket Belastingplan 2021 (BP21).

Doenvermogen is een relatief nieuw begrip waarvan de (structurele) implementatie nog vorm moet krijgen. Wel wordt bijvoorbeeld in de Uitvoeringstoets consequent gekeken naar de impact van maatregelen op de interactie tussen Belastingdienst en burgers. Duidelijk is verder dat het weinig toegevoegde waarde heeft om pas aan het eind van een wetstraject te beoordelen of het voor een burger doenbaar is. Die vraag moet vanaf het begin integraal onderdeel zijn van het proces.
Voor het BP2021 wordt gestart met het rekening houden met het doenvermogen van de burgers bij bepaalde maatregelen op het gebied van Toeslagen.

Bij deze maatregelen voor Toeslagen zal in overleg met partners worden bezien of ze doenbaar zijn en/of welke mitigerende maatregelen nodig zijn om ze doenbaar te maken. Ook wordt er nagedacht over diverse manieren om burgers hierbij te betrekken, bijvoorbeeld via burgerpanels of via belangenorganisaties en gedragsexperts die in kunnen schatten of een bepaald wetsvoornemen doenbaar is. Op deze manier wordt een eerste stap gezet om rekening te houden met doenvermogen en dit te implementeren in fiscale beleidsvorming.

Varianten waarbij het toeslagenstelsel verdwijnt

In de brief van 27 februari jl.[34] aan uw Kamer over de aanpak van de problemen bij de Belastingdienst, Douane en Toeslagen is gewezen op het belang dat in de lopende uitvoering van de toeslagenregelingen geen nieuwe problemen ontstaan. Daarnaast moeten achterstanden worden weggewerkt en is het belangrijk om ook fundamenteler naar het stelsel van toeslagen te kijken. Ook de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen vraagt hier aandacht voor. Voor dit laatste aspect worden in het IBO Toeslagen verschillende opties geschetst. Op 30 april jl. ontving uw Kamer een reactie van het kabinet op de aanbevelingen in het IBO Toeslagen,

[33] Kamerstukken 35 026 en 35 302, R.
[34] Kamerstuk 31 066, nr. 607.

1893431 02120

samen met het tweede deelrapport van het IBO.[35] Het kabinet deelt de urgentie die door zowel de IBO-werkgroep als door de Tweede Kamer in de motie Bruins en Van Weyenberg is uitgesproken over herziening van het toeslagenstelsel.[36] Het kabinet erkent daarbij de boodschap van het IBO: een alternatief komt met een prijs. In de brief kondigt het kabinet een aantal kortetermijnmaatregelen aan. Ook schetst de brief richtinggevende acties voor het komende jaar om te komen tot een nader uitgewerkt eindbeeld en een routekaart op weg naar het nieuwe stelsel.

Zeer Vermogende Personen

In 2016 is besloten om zeer vermogende personen onder het handhavingsconcept van individuele en integrale klantbehandeling te brengen, zodat gewerkt kan worden vanuit een gestructureerd beeld over de financiële positie van deze zeer vermogende personen. De opbouw van de extra capaciteit voor de behandeling van deze groep vindt gefaseerd plaats tot 79 fte in 2024. In 2019 is een forse stap naar 42 fte gezet en zijn er inmiddels ruim 300 dossiers onder de individuele klantbehandeling gebracht. Het aantal dossiers dat door het team ZVP wordt behandeld, neemt toe naarmate de capaciteit beschikbaar komt. Met een uiteindelijke omvang van 79 fte kunnen naar verwachting de 1.500 families met de grootste vermogens onder de individuele klantbehandeling worden gebracht. In een «familie»-dossier worden alle natuurlijke personen en rechtspersonen opgenomen, die juridisch en economisch met elkaar verweven zijn. Het gaat dan veelal om tientallen individuele belastingplichtigen per dossier.
De groep zeer vermogende personen is ten opzichte van 2016 in aantal en omvang vermogen echter gegroeid. Hierbij spelen economische ontwikkelingen een grote rol. De Belastingdienst blijft zich gegeven de beschikbare capaciteit bij de individuele klantbehandeling van zeer vermogende personen richten op de grootste vermogens, waarbij de grootste belangen en de grootste risico's als eerste worden opgepakt. Het gaat dan om complexe en veelal internationale problematiek zoals de toepassing van de bedrijfsopvolgingsregeling, de fiscale afhandeling van nalatenschappen en schenkingen, en woon- en vestigingsplaatsbepaling. Het doel is daarmee om de compliance bij deze groep, met veelal fiscaal ingewikkelde situaties, te vergroten.
Voor andere belastingplichtigen met grote vermogens geldt een risicogerichte aanpak in het kader van het reguliere toezicht en bij deze risicogerichte aanpak worden verbeteringen doorgevoerd opgedaan door leerervaringen bij de individuele behandeling van deze 1500 dossiers.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De Staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

[35] Kamerstuk 31 066, nr. 624.
[36] Kamerstuk 31 066, nr. 558.

1893431 02120

Bijlage 1 – Afgedane moties en toezeggingen Tweede Kamer

Moties

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de motie	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Motie van het lid Lodders c.s. over cultuur als vierde pijler in het jaarplan 2020.	Kamerstuk 31 066, nr. 508. Aangenomen 4 juli 2019	Kamerstuk 31 066, nr. 539, p. 2
2019–2020	TK	Motie van de leden Lodders en Van Weyenberg over het doorbreken van de gesloten bestuurscultuur bij de Belastingdienst «Verzoekt de regering, in het eerste kwartaal voorstellen te doen waarbij externen meekijken met de Belastingdienst om zo de gesloten bestuurscultuur te doorbreken.»	Kamerstuk 31 066, nr. 560. Aangenomen 4 december 2019	Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 7
2019–2020	TK	Motie van de leden Van Haga en Baudet over de bureaucratie rond uitstel van belastingen tot een minimum beperken.	Kamerstuk 25 295, nr. 165 Aangenomen 25 maart 2020	Kamerstuk 35 420, nr. 7 & Stcrt. 2020, nr. 26066
2019–2020	TK	Gewijzigde motie nr. 170 van lid Krol.	Kamerstuk 25 295, nr. 198 Aangenomen 26 maart 2020	Afgedaan. Belastingplichtigen zijn via diverse media geattendeerd op de mogelijkheid tot het vragen van uitstel. Het vragen van uitstel is verder vereenvoudigd, onder andere door automatisch uitstel te verlenen aan bepaalde doelgroepen.
2015/2016	TK	Neppérus verzoekt de regering de opbrengst van de nieuwe dieseltoeslag in de mrb in te boeken en terug te sluizen door verdere generieke verlaging van de motorrijtuigenbelasting bij het Belastingplan 2017.	Kamerstuk 34 391, nr. 24, Aangenomen 12 april 2016.	Het kabinet heeft ervoor gekozen om de opbrengst van de fijnstofstoeslag in te zetten ter dekking van het Klimaatakkoord (Kamerstuk 32 813, nr. 348). Hiermee beschouwt het kabinet deze motie als afgedaan.
2015/2016	TK	Schouten en Groot verzoeken de regering een opkoopregeling uit te werken voor oude dieselbestelauto's die te maken krijgen met de mrb-toeslag en de opbrengsten van de toeslag te bestemmen voor de financiering van de regeling en indien de opkoopregeling niet tijdig tot stand komt, de opbrengst van de mrb-toeslag terug te sluizen in een lagere mrb.	Kamerstuk 34 391, nr. 29, Aangenomen 12 april 2016.	Het kabinet heeft ervoor gekozen om de opbrengst van de fijnstofstoeslag in te zetten ter dekking van het Klimaatakkoord (Kamerstuk 32 813, nr. 348). Hiermee beschouwt het kabinet deze motie als afgedaan.
2015/2016	TK	Schouten en Groot verzoeken de regering de verdragen met landen op een zwarte lijst te heroverwegen, zodra de zwarte lijst is vastgesteld door de EU.	Kamerstuk 25 087, nr. 122, Aangenomen 28 juni 2016.	Met de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid van 29 mei 2020 wordt deze motie afgedaan.
2017/2018	TK	Motie Stoffer cs: verzoekt de regering, opties te schetsen voor de langere termijn om de pijnpunten in de marginale druk, bijvoorbeeld voor eenverdieners, weg te nemen en hierover binnen een jaar te rapporteren aan de Kamer.	Kamerstuk 34 785, nr. 86, aangenomen 29 mei 2018	Afgerond, zie Kamerstuk 35 302, nr. 8
2018/2019	TK	Motie van de leden Leijten en Lodders over letselschadevergoedingen.	Kamerstuk 35 026, nr. 55	Kamerstuk 35 026, nrs. 71, 72 en 73 en Kamerstuk 35 026, nr. 75
2018/2019	TK	Motie-Lodders/Van Weyenberg over verduurzaming niet ontmoedigen door hogere lokale lasten.	Kamerstuk 35 029, nr. 20, Aangenomen 15 november 2018	Deze moties is overgedragen aan mijn collega's van BZK. Hierbij wordt de motie van de lijst gehaald voor het Ministerie van Financiën.

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de motie	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018/2019	TK	Motie-Lodders over evalueren en monitoren van de effecten van ATAD 1.	Kamerstuk 35 030, nr. 18, Aangenomen 15 november 2018	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstuk 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020
2018/2019	TK	Motie-Leijten/Van Weyenberg over een vervolgonderzoek naar geldstromen en belastingconstructies.	Kamerstuk 35 030, nr. 19, Aangenomen 15 november 2018	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstuk 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020
2019/2020	TK	Motie van het lid Omtzigt c.s. over adviesaanvraag aan de WRR en het CPB over de optimale belastingmix.	Kamerstuk 31 369, nr. 17, Aangenomen 18 juni 2019	Zie onderzoek Nederlandse belastingmix, zie Kamerstuk 32 140, D
2019/2020	TK	Motie van het lid Van Weyenberg c.s. over een overzicht van aftrekposten en belastingregelingen. – Staatssecretaris Snel zeg toe aan Kamer tijdens Debat belastingafdracht multinationals 13 juni 2019, meer kwantitatief inzicht te geven in «grondslagversmallers», aftrekposten, vrijstellingen. De Staatssecretaris geeft daarbij aan dat dat tussenstanden gegeven kunnen worden, maar voor meer zeggende gegevens meer moeten koersen richting begin 2020.	Kamerstuk 31 369, nr. 21, Aangenomen 18 juni 2019 & Staatssecretaris Snel tijdens Debat belastingafdracht multinationals, 13 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 93, item 11, blz. 16	Kamerstuk 31 066, nr. 623
2019/2020	TK	Motie van het lid van Weyenberg c.s. dat verzoekt om het taxivervoer te vergroenen met de afschaffing van de bpm-teruggaafregeling, monitoren gevolgen voor zorg- en doelgroepenverkeer in samenwerking met VWS en dergelijke parten (gemeenten en aanbieders zorg- en doelgroepenverkeer), Kamer informeren tijdens behandeling van BP 2020	Kamerstuk 35 029, nr. 22, Aangenomen 15 november 2018	Beantwoording Kamervragen: Aanhangsel Handelingen II 2018/19, nr. 3441) In het Belastingplan 2019 is vastgesteld dat de BPM-teruggaaf voor personenauto's die bestemd zijn voor taxivervoer of openbaar vervoer komt te vervallen zie: https://www.eerstekamer.nl/9370000/1/j9vvkfvj6b325az/vkupa1jggrzd/f=y.pdf ARTIKEL IV De Wet op de belasting van personenauto's en motorrijwielen 1992 wordt met ingang van 1 januari 2020 als volgt gewijzigd: Artikel 16 vervalt
2019/2020	TK	Motie van de leden Lodders en Van Weyenberg over onderzoek naar de empirische effecten van verstoringen in het globaal evenwicht.	Kamerstuk 35 302, nr. 43, Aangenomen 14 november 2019	Zie onderzoek Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang, zie Kamerstuk 32 140, D
2018/2019	TK	Motie Omtzigt/Bruins over een studietoelage uit een fonds van de werkgever – Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2019).	Kamerstuk 35 026, nr. 49, aangenomen 15 november 2018	Kamerstuk 35 300 IX, nr. 4
2019/2020	TK	Motie van het lid Omtzigt c.s. over de ambitie dat Nederland niet meer voorkomt in de top vijf van doorstroomlanden.	Kamerstuk 35 302, nr. 50, Aangenomen 14 november 2019	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstuk 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020
2019/2020	TK	Motie van het lid Van Weyenberg c.s. over het monitoren van de budgettaire opbrengsten van de bronbelasting op rente en royalty's.	Kamerstuk 35 302, nr. 54, Aangenomen 14 november 2019	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstuk 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020
2019/2020	TK	Motie van de leden Van Weyenberg en Alkaya over mogelijkheden voor hogere belastingen op vermogens boven de 1 miljoen euro.	Kamerstuk 35 302, nr. 55, Aangenomen 14 november 2019	Zie onderzoek Belasten van vermogen, zie Kamerstuk 32 140, D

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de motie	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019/2020	TK	Motie van het lid Van Haga over onderzoeken of voor het jaar 2020 de werkkostenregeling verhoogd kan worden.	Kamerstuk 25 295, nr. 239, aangenomen 8 april 2020	Kamerstuk 35 420, nr. 26
2019/2020	TK	Motie van de leden Van Haga en Baudet over directe verrekening van het geschatte verlies met de winst in 2019.	Kamerstuk 35 430, nr. 26, aangenomen 16 april 2020	Kamerstuk 35 420, nr. 26
2019–2020	TK	Motie van de leden Van Haga en Baudet over verruimen van de verliesverrekening van de Vpb.	Kamerstuk 35 430, nr. 25, aangenomen 16 april 2020	Afgedaan, zie: Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2883.
2018/2019	TK	Motie-Leijten/Laçin over de teruggaveregeling van bpm voor taxivoertuigen.	Kamerstuk 35 029, nr. 21, Aangenomen 15 november 2018	Bij de Wet fiscale vergroeningsmaatregelen 2019 is vastgesteld dat de BPM-teruggaaf voor personenauto's die bestemd zijn voor taxivervoer of openbaar vervoer komt te vervallen. De maatregel is met ingang van 1 januari 2020 in werking getreden. Stb. 2018, nr. 506.
2018–2019	TK	Motie-Snels c.s. over een constructieve opstelling bij het uitwerken van OESO-voorstellen.	Kamerstuk 25 087, nr. 234, Aangenomen 23 april 2019	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Motie van het lid Van Weyenberg c.s. over pleiten voor verlenging van het BEPS-project.	Kamerstuk 31 369, nr. 20, Aangenomen 18 juni 2019	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Motie van het lid Snels over een onderzoek van de Europese Commissie naar het omzeilen van de meldingsplicht.	Kamerstuk 35 302, nr. 46, aangenomen 14 november 2019	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2018–2019	TK	Motie van het lid Omtzigt over verbetering van de praktische rechtsbescherming bij belastingzaken.	Kamerstuk 31 066, 468. Aangenomen 21 maart 2019	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.

Toezeggingen

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens het vragenuur van 22 januari 2019, om te onderzoeken of de Douane bij de screening van medewerkers verdere stappen kan zetten.	Staatssecretaris Snel tijdens het vragenuur van 22 januari 2019. Handelingen II 2018/19, nr. 43, item 3.	Kamerstuk 31 934 nr. 23
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel heeft toegezegd aan de Kamer in de brief van 26 april 2018, om ook op een meer systematische wijze vast te kunnen stellen dat de sturing en de bijbehorende organisatie- en cultuurverandering zich goed ontwikkelt. De Staatssecretaris zal de ADR vragen om onderzoek uit te voeren naar de mate waarin de sturing zich verbetert.	Staatssecretaris Snel in de brief van 26 april 2018. Kamerstuk 31 066, nr. 403.	Kamerstuk 31 066, nr. 500
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt in het Algemeen Overleg van 5 september 2019, dat hij de Kamer voor het eind van het jaar zal informeren over hoe de Belastingdienst de richtlijnen van de Raad van Europa over klokkenluiders heeft geïmplementeerd. (zie ook Motie).	Staatssecretaris Snel tijdens het Algemeen Overleg van 5 september 2019. Kamerstuk 31 066, nr. 520.	Kamerstuk 31 066, nr. 534

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de leden Snels en Van Weyenberg in het Algemeen Overleg van 17 juli 2019, dat hij de Kamer bij de volgende voortgangsrapportage over de Belastingdienst zal informeren over de invulling van het externe onderzoek naar de opvolging van de aanbevelingen van de commissie onderzoek Belastingdienst – commissie Joustra-Borstlap – over met name de cultuur bij de Belastingdienst. – Van Weyenberg: Het was een breder dan die Commissie. De Staatssecretaris bevestigt dit.	Staatssecretaris Snel tijdens het Algemeen Overleg van 17 juli 2019. Kamerstuk 31 066, nr. 513.	Kamerstuk 31 066, nr. 523
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel heeft eerdere toezegging herbevestigd. De brief over afhandeling van letselschade komt na de zomer.	Staatssecretaris Snel tijdens het Algemeen Overleg van 17 juli 2019. Kamerstuk 31 066, nr. 513.	Kamerstuk 35 026, nrs. 71, 72 en 73 en Kamerstuk 35 026, nr. 75
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel heeft toegezegd om aan te sluiten bij het traject Maatwerk in dienstverlening (ABD Topconsult).	Staatssecretaris Snel in een brief aan de Kamer van 11 juni 2019. Kamerstuk 31 066, nr. 490.	Kamerstuk 31 066, nr. 538
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Leijten tijdens het Algemeen Overleg van 29 oktober 2019, dat hij een lijst verstrekt aan de Kamer welke onderzoeken bij de Belastingdienst momenteel worden uitgevoerd door welke organisatie.	Staatssecretaris Snel tijdens het Algemeen Overleg van 29 oktober 2019. Kamerstuk 31 066, nr. 532.	Kamerstuk 31 066, nr. 566
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan de leden Van Weyenberg en Azarkan tijdens het debat van 21 januari 2019, dat er gevraagd wordt om contact op te nemen met de AP om inzicht te delen over tijdpad van publicatie en daarover de Kamer te informeren.	Minister Hoekstra tijdens het debat van 21 januari 2019. Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26, blz. 39	Kamerstuk 31 066, nr. 594
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens het debat van 4 december 2019, dat de Staatssecretaris een cultuurscan door externen laat doen.	Staatssecretaris Snel tijdens het debat van 4 december 2019. Handelingen II 2019/20, nr. 32, item 6, p. 29.	Kamerstuk 31 066, nr. 607.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt de Kamer toe in de brief van 31 oktober 2019, om de invoering van de roettax per 1 januari 2020 te realiseren.	Staatssecretaris Snel in de brief van 31 oktober 2018. Kamerstuk 31 066, nr. 438.	Stb. 2019, nr. 449
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens het debat van 21 maart 2019, om in gesprek te gaan met de Nationale ombudsman.	Staatssecretaris Snel tijdens het debat van 21 maart 2019. Handelingen II 2018/19, nr. 65, item 9.	Afgedaan.
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens het debat van 21 januari 2019, dat de Kamer wordt geïnformeerd over stand van zaken omtrent de lijst met 22 knelpunten.	Minister Hoekstra tijdens het debat van 21 januari 2019. Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26.	Kamerstuk 31 066, nr. 594
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan de Kamer tijdens het debat van 21 januari 2019, dat de Minister-President als formateur een brief zal schrijven over hoe de taakverdeling van de twee Staatssecretarissen zal worden ingevuld.	Minister Hoekstra tijdens het debat van 21 januari 2019. Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26, blz. 45	Kamerstuk 35 300 IX, nr. 15

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt lid van Rooijen toe in de brief aan de Kamer van 1 oktober 2018, terug te komen op de ICT-doorlichting waar om is verzocht.	Staatssecretaris Snel in een brief aan de Kamer van 1 oktober 2018. Kamerstukken 31 066 en 25 087, nr. 433, blz. 1	Kamerstuk 31 066, nr. 589
2019–2020	TK	De Minister voor Rechtsbescherming zegt toe tijdens het AO over toepassing van de witte loonbelastingtabel op SBF-uitkeringen, 5 februari 2020, de Kamer te informeren over de eventuele precedentwerking die uit zou gaan van een eventuele tegemoetkoming, waarbij ingegaan wordt op de omvang van de doelgroep en de fiscale gevolgen die een eventuele aanpassing ook in de toekomst zal hebben.	Minister Dekker tijdens het Algemeen Overleg van 5 februari 2020, over de toepassing van de witte loonbelastingtabel op Substantieel Bezwarende Functies uitkeringen (SBF-uitkeringen), Kamerstukken 31 066 en 24 587, nr. 618, blz. 17	Kamerstuk 31 066, nr. 620
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Bruins toe dat hij de Kamer schriftelijk zal informeren over de antwoorden op vragen over het gebruik van e-herkenning bij het kunnen verlagen van een onterecht te hoog vastgestelde voorlopige aanslag.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 622, blz. 74	Afgedaan in de Kamerbrief «Beantwoording vraag lid Bruins inzake eHerkenning» van 14 april 2020. Kamerstuk 31 066, nr. 619
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt de kamer toe volledig onafhankelijke raadspersonen aan te stellen.	Staatssecretaris Snel tijdens debat over de CAF 11-zaak over ten onrechte ingevorderde kinderopvangtoeslagen op 4 december 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 32, item 6, blz. 30.	Het instellingsbesluit voor de personeelsraadspersonen is 10 april jl. In de Staatscourant gepubliceerd. (Strt. 2020, nr. 21177)
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt lid Omzigt toe binnen enkele weken terug te komen op de motie van de heer Omtzigt over rechtsbescherming	Minister Hoekstra tijdens debat Plannen voor de reorganisatie van de Belastingdienst, 21 januari 2020, Handelingen II, 2019/20, nr. 43, item 26. p. 41	Afgedaan in de Kamerbrief «Onderzoek naar de verbetering van praktische rechtsbescherming» Kamerstuk 31 066, nr. 600
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief heeft tijdens het mondelinge vragenuurtje toegezegd aan lid Omtzigt voor het AO per brief antwoord te geven op de vraag waarom de polisadministratie niet gebruikt wordt om inkomen van burgers te raadplegen om te voorkomen dat voorlopige teruggaven worden stopgezet.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens plenair debat van 18 februari 2020;Handelingen II 2019/20, nr. 55, item 5, blz. 2	In de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» is aan de toezegging is tegemoetgekomen in bijlage 7. Kamerstuk 31 066, nr. 607. Hierin is aangegeven dat de mogelijkheden hiertoe onderzocht worden. Uw Kamer wordt op de hoogte gebracht van de uitkomsten.
2019–2020	TK	Minister Hoekstra heeft, tijdens het Vragenuur in de Tweede Kamer van 14 januari 2020, aangekondigd een second opinion te vragen aan een onafhankelijke buitenstaander over de verplichting aangifte te doen van ambtsmisdrijven	Minister Hoekstra tijdens het vragenuur in de Tweede Kamer op 14 januari 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 40, item 4, p. 1–2.	In de Kamerbrief «Voortgang second opinion ambtsmisdrijven» van 20 maart 2020 (Kamerstuk 31 066, nr. 615) is de Kamer geïnformeerd over de stand van zaken en de opdracht voor een second opinion over de verplichting om aangifte te doen van ambtsmisdrijven.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe dat de Kamer op korte termijn het instellingsbesluit personeelsraadspersonen ontvangt.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen in brief van 27 februari 2020; Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 7	Het instellingsbesluit voor de personeelsraadspersonen is op 10 april 2020 gepubliceerd in de Staatscourant. (Strt. 2020, nr. 21177)
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Lodders toe dat hij de Kamer schriftelijk zal informeren over de antwoorden op de door haar gestelde vragen over ANBI's.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst 4 maart 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 55	Kamerstuk 31 066, nr. 634

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer dat als een betrokkene bezwaar indiende tegen de te hoge dwangbevelkosten werden de kosten uiteraard alsnog verminderd als daartoe aanleiding bestond. Er zijn inmiddels beheersmaatregelen getroffen om het proces te verbeteren, maar tot op heden is het proces nog niet op orde. Op de wijze waarop de Staatssecretaris het verleden wil herstellen, wordt de Kamer binnenkort geïnformeerd.	Staatssecretaris Snel in brief van 29 november 2019, Kamerstuk 31 066, nr. 549, p. 6	Kamerstuk 31 066, nr. 603
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en van Huffelen zeggen toe de Kamer binnen een week nader te informeren over verlaging vervolgingskosten.	Staatssecretarissen Vijlbrief en van Huffelen in brief van 27 februari 2020; Kamerstuk 31 066, 607, p.13.	Kamerstuk 31 066, nr. 603, p. 13
2018–2019	EK/TK	Staatssecretaris Snel zegt de Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden Sent (PvdA) en Köhler (SP) tijdens plenaire behandeling Wet implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking, 11 december 2018, toe een afschrift te zenden van de rapportage aan de Tweede Kamer waarin hij ingaat op de ontwikkelingen bij de woningcorporaties ten aanzien van de verhuurderheffing, de vennootschapsbelasting en de beperking van de renteaftrek (ATAD1). (T02688)	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Wet implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking, 11 december 2018; Handelingen I 2018/19, nr. 11, item 14, blz. 1	Kamerstuk 35 241, J
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Snels tijdens het WGO van 6 november 2017 om bij de dividendbelasting de vraag mee te nemen wanneer er gekeken zal worden naar het verdragsbeleid.	Staatssecretaris Snel tijdens het WGO over het wetsvoorstel inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling op 6 november 2017. Kamerstuk 34 788, nr. 11, blz. 34	Met de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid van 29 mei 2020 wordt deze toezegging afgedaan.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens het Plenair debat over problemen bij het innen van belastingen van 21 juni 2018, om in het kader van het verbeterplan fiscaal stelsel om een aantal experts uit te nodigen om structureel en fundamenteel na te denken over de toekomst van het belastingstelsel en de Belastingdienst. Ook toegezegd om een update over de wijze waarop dit onderzoek gedaan gaat worden in het najaar 2018 te geven.	Staatssecretaris Snel tijdens plenair debat over problemen bij het innen van de belastingen 21 juni 2018; Handelingen II 2017/18, nr. 97, item 7, blz. 18	Ingevuld met publicatie Bouwstenen, zie Kamerstuk 32 140, D
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamerleden Snels, Omtzigt en Stoffer tijdens de behandeling van Belastingplan 2019, 14 november 2018, te kijken naar bouwstenen voor vereenvoudiging van het stelsel.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Belastingplan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 23, item 10, blz. 7	Ingevuld met publicatie Bouwstenen, zie Kamerstukken I 2019/20, 32 140, D
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer in brief Herziening Belastingstelsel 17 april 2019, Onderzoek naar het belasten van huurinkomsten. Wordt meegenomen in bouwstenen verbetering belastingstelsel, maar ook kijken welke mogelijkheden er bestaan binnen de bestaande wet- en regelgeving, om in ieder geval toezicht en handhaving op dergelijke structuren te verbeteren.	Staatssecretaris Snel in brief Herziening Belastingstelsel, 17 april 2019; Kamerstuk 32 140, B, blz. 9	Zie onderzoek Belasten van vermogen, zie Kamerstuk 32 140, D

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens behandeling belastingplan 2019, 14 november 2018, bij de mogelijke integratie van de dividendbelasting en de bronbelasting op dividenden (moment nog niet bekend) wordt bekeken of heffing van bronbelasting op uitdelingen van winst door non-houdstercoöperaties aan leden gevestigd in een laagbelastende jurisdictie wenselijk is.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Belastingplan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 22, item 10, blz. 32	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstuk 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens plenaire behandeling van Pakket Belastingplan 2019, 14 november 2018, de uitkomsten van het onderzoek naar marginale druk met de Kamer te delen voor het zomerreces.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belasting-plan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/29, nr. 23, item 10, blz. 9	Kamerstuk 35 302 nr. 8. Brief «Onderzoek marginale druk» naar de Kamer verzonden. (de tabellen zijn met het belastingplan als bijlage opgenomen)
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens behandeling Pakket Belastingplan 2019, 14 november 2019, jaarlijks aan te geven hoeveel woningcorporaties aan vennootschaps-belasting en verhuurderheffing betalen	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belasting-plan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 23, item 10, blz. 30	Kamerstuk 29 453, nr. 493
2018–2019	TK	Tijdens de behandeling Belastingplan 2019, 14 november 2018, zegt Staatsse-cretaris Snel toe aan Kamerlid Omtzigt de opstellers van het Handboek Loonheffingen nadrukkelijk zal vragen om de informatie nog verder te verduidelijken, zodat de mogelijkheden niet alleen helder zijn voor de inspecteur maar ook voor de werkgever. Het gaat om opties die werkgevers hebben voor vergoeding van scholingskosten van kinderen van werknemers te verduidelij-ken.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belasting-plan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 23, item 10, blz. 45	Kamerstuk 35 300 IX, nr. 4, blz. 3
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Lodders tijdens het WGO Belastingplan 2019, 9 november 2018, om onderzoek te gaan doen naar alternatieve uitvoerders (van de wet) in het kader van vereenvoudiging van het belastingstelsel.	Staatssecretaris Snel tijdens WGO Belastingplan 2019, 9 november 2018; Kamerstuk 35 026, nr. 62, p.25	Kamerstuk 31 066, nr. 590
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de commissie van Financiën tijdens het debat over de belastingplicht van multinationals, 13 juni 2019, een brief, vóór het AO Fiscale Beleidsagenda 2019 van 27 juni, een brief naar de Kamer met daarin de personele invulling van de externe begeleidingsgroep, een verslag van de eerste bijeenkomst en een uitgebreide onderzoeksopzet, te sturen.	Staatssecretaris Snel tijdens debat over de belastingplicht van multinationals, 13 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 93, item 11, blz. 15	Kamerstuk 32 140, nrs. 52 en 54
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Nijboer tijdens het debat belastingafdracht multinationals, 13 juni 2019, dat de bedrijfsopvolgingsregeling ook in het bouwstenentraject tegen het licht gehouden wordt.	Staatssecretaris Snel tijdens debat belastingafdracht multinational, 13 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 93, item 11, blz. 18	Zie onderzoek Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang, zie Kamerstuk 32 140, D

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerleden Lodders en Nijboer tijdens het Algemeen Overleg op 19 juni 2019, een brief over afhandeling letselschade (motie-Lodders/Leijten) nog in de zomer te sturen aan de Kamer.	Staatssecretaris Snel tijdens Algemeen Overleg, 19 juni 2019; Kamerstuk 31 066, nr. 513, blz. 45	Kamerstuk 35 026, nrs. 71, 72 en 73 en Kamerstuk 35 026, nr. 75
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Bruins tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen, 3 oktober 2019, dat in Bouwstenen ook gekeken wordt naar belasten van vermogen (box 2 en box 3), toenemende vermogensongelijkheid, belasting op arbeid naar eigen belasting op huis, toeslagen verlagen in ruil voor hogere uitkeringen en/of hoger WML, verbetering positie lage inkomens en verlenging dakopbouw arbeidskorting.	Staatssecretaris Snel tijdens Algemene Financiële Beschouwingen 3 oktober 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 9, item 9, blz. 11	Komt in verschillende onderzoeken terug, zie Kamerstuk 32 140, D
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Sneller tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen, 3 oktober 2019, om te bestuderen hoe de heffingskortingen en toeslagen inwerken op het belastingstelsel, zeker daar waar je extremen hebt.	Staatssecretaris Snel tijdens Algemene Financiële Beschouwingen 3 oktober 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 9, item 9, blz. 12–13	Komt in verschillende onderzoeken terug, zie Kamerstuk 32 140, D
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Lodders tijdens behandeling Pakket Belastingplan 2020 dat advies wordt ingewonnen, dat een soort validatie kan geven aan de raming die is gemaakt m.b.t. box 3.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8, blz. 31	Kamerstuk 32 140, nr. 69
2019–2020	TK	Tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 14 november 2019, zegt de Staatssecretaris Snel toe aan Kamerlid Omtzigt m.b.t. de uitvoeringstoets beslagvrije voet nogmaals zal doorgeven aan Staatssecretaris Van Ark. Er is al contact geweest met mevrouw Van Ark of in ieder geval met haar ambtenaren: De uitvoeringstoets zal op korte termijn openbaar gemaakt worden.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 14 november 2019; Kamerstukken II 2019/2020, 35 302, nr. 68, blz. 29	Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 134
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens WGO pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, dat box 2 en een generieke CO_2-heffing in de bouwstenen terugkomen.	Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 40–41	Zie onderzoek, het Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang en Vergroening en grondslagerosie, zie Kamerstuk 32 140, D
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, om schriftelijk antwoord te sturen naar de Kamer over belastingdruk box 2/3 m.b.t. de woningmarkt met de nadruk op fiscale neutraliteit.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 62–63	Zie onderzoek Belasten van vermogen, zie Kamerstuk 32 140, D
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerleden Van Weyenberg en Leijten tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, steun te geven aan de wens om de stromen naar laagbelaste jurisdicties te monitoren. Onduidelijk is nog of de DNB-cijfers hiervoor gebruikt kunnen worden.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 110–111	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstukken II 2019/20, 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerleden Snels en Nijboer tijdens een wetgevingsoverleg over Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2020): Meteen na het kerstreces een wetgevingsoverzicht naar de Tweede Kamer sturen.	Staatssecretaris Snel tijdens wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35302, nr. nr. 68, blz. 139	Kamerstuk 35 300 IX, nr. 13
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Lodders tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, er bij de EC op aandringen om eerder en met een completer overzicht te krijgen van wat er al bestaat en wat op basis van de implementatie van de richtlijnen in andere landen.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 137	Dit is afgedaan in de volgende stukken: Kamerstuk 25 087, nr. 255 en brief over monitoring van de effecten van de aanpak van belastingontwijking d.d. 29 mei 2020
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, open te staan voor suggesties op dit punt in Wet bronbelasting 2021.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 143	Kamerstuk 35 300 IX, nr. 13
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Raan tijdens de behandeling van het Pakket Belastingplan 2020. Samen met mijn collega's van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken willen wij actief bijdragen aan de uitwerking van dit voorstel m.b.t. de carbon border adjustment. We willen graag meedoen en vooroplopen in de uitwerking ervan.	Staatssecretaris Snel behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8, blz. 7	Momenteel wordt door het kabinet nagedacht over het doel en de mogelijke vormgeving en structuur van een CBAM. De Europese Commissie is voornemens in 2021 een voorstel te doen voor een CBAM. Het kabinet vindt dat de Europese Commissie bij de vormgeving van een CBAM stapsgewijs te werk moet gaan waarbij grondig onderzoek naar WTO-conformiteit, een systeem voor koolstofboekhouding, administratieve lasten en uitvoerbaarheid van belang is. Ook moet rekening worden gehouden met de geopolitieke context en de impact die een dergelijk mechanisme kan hebben op specifieke sectoren.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Azarkan tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan op 14 november 2018 er naar te streven, het wetsvoorstel dat strekt tot introductie van een bronbelasting op rente- en royalty-betalingen naar laagbelaste jurisdicties, uiterlijk op Prinsjesdag 2019 in te dienen.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 23, item 10, blz. 32	Kamerstuk 35 000 IX, nr. 19, blz. 19
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe, tijdens de behandeling van het Pakket Belastingplan 2020, aan Kamerlid Omtzigt dit najaar onderzoek te doen naar de verhouding tussen de Belastingdienst en de burger. De suggesties hiervoor presenteren in een brief aan de Kamer.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8, blz. 24	Kamerstuk 31 066, nr. 468
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, met de voorjaarnota de Kamer te informeren over de compensatie van de draf- en rensport.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 25	Kamerstuk 24 557, nr. 169
2019–2020	TK	Toezegging van Staatssecretaris Snel aan Kamerlid Lodders de Rekenkamer een onderzoek te laten doen om dat risicoarme rendement te valideren over de periode voor 2017.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019; Handelingen II 2019/2020, nr. 23, item 8, blz. 31	Kamerstuk 32 140, nr. 69

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt aan Kamerlid Omtzigt toe tijdens de behandeling pakket Belastingplan 2019 dat hij wil laten onderzoeken of de inkeerregeling voor meer situaties dan nu het geval is, kan worden uitgesloten. Tegelijkertijd dat de mensen die te goeder trouw een verbetering kenbaar kunnen maken zonder meteen beboet te worden.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 23, item 10, blz. 45	Kamerstuk 35 000 IX, nr. 19, blz. 13
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan Kamerleden Slootweg en Van Dijck, tijdens AO Ecofin, 16 januari 2020, de Kamer schriftelijk te informeren over de waarschuwing van de EC aan Nederland ten aanzien van grensoverschrijdende pensioenen.	Minister Hoekstra tijdens AO Ecofin, 16 januari 2020; Kamerstuk 21 501-07, nr. 1657, blz. 39	Kamerstuk 21 501-07, nr. 1648
2018–2019	TK	Minister Hoekstra tijdens het vragenuur: Vragen Van Weyenberg, 5 februari 2019, zegt toe aan de Kamer, met een kleine slag om de arm, netjes en prudent onderzoek te doen, hierover te rapporteren aan de Kamer en indien er reden is tot actie, dit misschien op te nemen in Belastingplan 2020.	Minister Hoekstra tijdens het vragenuur, 4 februari 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 49, item 4, blz. 1	Kamerstuk 35 000 IX, nr. 19, blz. 15
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Lodders tijdens een Algemeen Overleg op 27 juni 2019, op de constatering dat start-ups minder hard groeien en of hij een beeld heeft bij de oorzaak hiervan, deze vraag door te leiden naar de collega van EZK. Zodat dit kan worden meegenomen in een volgende brief of debat.	Staatssecretaris Snel tijdens een Algemeen Overleg, 27 juni 2019; Kamerstuk 32 140, nr. 58, blz. 42	Dit is doorgegeven aan EZK.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens het algemeen overleg van de vaste commissie voor Financiën op 27 juni 2019, om zijn collega van EZK er aan te herinneren dat er snel een reactie aan de Kamer moet komen met betrekking tot de ambtenaar van de NFIA die in een belastingcomité bij de AmCham zat.	Staatssecretaris Snel tijdens een Algemeen Overleg, 27 juni 2019; Kamerstuk 32 140, nr. 58, blz. 57	Dit is doorgegeven aan EZK.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer, tijdens AO Herziening Belastingstelsel, 27 juni 2019 dat hij het voorstel om de hoogte van het vennootschapsbelastingtarief te koppelen aan de loonontwikkeling en de daarmee opgedane ervaring in andere landen, zoals Zuid-Korea, mee zal geven aan de commissie belastingheffing multinationals en de commissie die onderzoek doet naar de toekomst van de vennootschapsbelasting in het kader van bouwstenen voor een beter belastingstelsel, en de Kamer in de rapportages over deze onderzoeken over dit voorstel te informeren.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Herziening Belastingherziening, 27 juni 2019; Kamerstuk 32 140, nr. 58, blz. 39	Dit idee is meegegeven aan de commissie belastingheffing multinationals.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, dat hij de Kamer nader zal informeren over de praktische kanten van rechtsbescherming als de Belastingdienst een fout heeft gemaakt die negatieve gevolgen heeft voor een belastingplichtige.	Staatssecretaris Vijlbrief AO Belastingdienst, 4 maart 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 622, blz. 44	Wij geven dit mee aan de adviescommissie praktische rechtsbescherming in belastingzaken.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan Kamer tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, dat hij de Kamer binnen drie weken zal informeren over de kabinetsreactie op de deskundigen die advies hebben gegeven over de juridische houdbaarheid van box 3.	Staatssecretaris Vijlbrief AO Belastingdienst, 4 maart 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 622, blz. 74	Kamerstuk 32 140, nr. 69
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan Kamer tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, dat hij de Kamer zal informeren voor het meireces over zijn nadere plannen met betrekking tot box 3.	Staatssecretaris Vijlbrief AO Belastingdienst, 4 maart 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 622, blz. 74	In de Kamerbrief van 24 april 2020 over box 3 is aangegeven dat de Kamer niet meer voor het meireces maar voor het zomerreces zal worden geïnformeerd. Zie ook: Kamerstuk 32 140, nr. 69
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, dat hij de Kamer tijdig (voor 1 juni) zal informeren over de onderzoeken t.a.v. de omzetting van NEDC naar WLTP.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens het AO Belastingdienst, 4 maart 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 622, blz. 56	Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2779
2018–2019	EK/TK	Staatssecretaris Snel zegt de Kamer, naar aanleiding van vragen en opmerkingen van de leden Sent (Pvda) en Köhler (SP) tijdens plenaire behandeling Wet implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking, 11 december 2018, toe een afschrift te zenden van de rapportage aan de Tweede Kamer waarin hij ingaat op de ontwikkelingen bij de woningcorporaties ten aanzien van de verhuurderheffing, de vennootschapsbelasting en de beperking van de renteaftrek (ATAD1). (T02688)	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Wet implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking, 11 december 2018; Handelingen I 2018/19, nr. 11, item 14, blz. 1	Kamerstuk 35 241, J
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen zeggen toe aan de Kamer in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», in maart de ambtelijke «bouwstenen voor een beter belastingstelsel» aan de Kamer aan te bieden.	De Staatssecretarissen van Financiën in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», 27 februari 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 607, blz. 3	Met kleine vertraging ingevuld met publicatie, zie Kamerstuk 32 140, D
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen zeggen toe aan de Kamer in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», de Kamer 9 maart nader te informeren over verlaging vervolgingskosten.	De Staatssecretarissen van Financiën in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», 27 februari 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 607, blz. 13	Kamerstuk 31 066, nr. 603
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerleden Leijten en Omtzigt tijdens een wetgevingsoverleg, inzake Wet inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling, op 6 november 2017, te monitoren hoe het aantal coöperaties en het aantal houdstercoöperaties zich ontwikkelt.	Staatssecretaris Snel tijdens wetgevingsoverleg inzake Wet inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling, 6 november 2017; Kamerstuk 34 788, nr. 11, blz. 30	Kamerstuk 35 000 IX, nr. 19
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan het Kamerlid Omtzigt tijdens het Algemeen Overleg «Raad voor Economische en Financiële Zaken», 5 juni 2019, een verduidelijking in een vervolgbrief te sturen over kwalificatie van pensioenenfondsen in het kader van de btw.	Staatssecretaris Snel tijdens AO «Raad voor Economische en Financiële Zaken, 5 juni 2019; Kamerstuk 21 501-07, nr. 1617, blz. 34	Kamerstuk 35 300 IX, nr. 4

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019–2020	TK/EK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamer tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019, deel 2 IBO naar de Kamer te sturen met daarbij meteen de kabinetsreactie. Dit wordt volgend jaar (2020) aangeboden aan uw Kamer. T02776 --> Toezending integrale kabinetsappreciatie interdepartementaal beleidsonderzoek Toeslagen (35.010)	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8, blz. 32	Kamerstuk 31 066, nr. 624
2019–2020	TK	Minister-President Rutte zegt toe aan Kamerlid Klaver tijdens het debat Algemene Politieke beschouwingen, 19 september 2019, het SCP te betrekken bij IBO Toeslagen.	Minister-President Rutte tijdens debat Algemene Politieke Beschouwingen, 19 september 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 3 item 6, blz. 8	Het IBO Toeslagen is inmiddels afgerond en aangeboden aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 31 066, nr. 624). Conform de eerdere toezegging is het SCP uitgenodigd voor nadere betrokkenheid bij de totstandkoming van het IBO. Overigens gaat het SCP over haar eigen planning en heeft het daarbinnen geen ruimte gezien op dit verzoek in te gaan.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, een brief over annuleringen naar de Kamer te verzenden waarin de vraag beantwoord wordt of een passagier die zijn reis annuleert naast de ticketprijs ook de doorberekende vliegbelasting terug krijgt.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 45	Zie Kamerstuk 35 205, nr. 31.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan Kamerlid Snels, tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, een beschouwing op te stellen over hoe vliegbelasting er in andere landen uitziet (incl. veel vliegers en onderscheid tussen business en economy class) en gaat hierbij ook in op hoe btw op treintickets in andere landen zijn belast.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 45	Zie Kamerstuk 35 205, nr. 31.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer, tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, de Kamer te informeren over in hoeverre privéjets onder de belasting komen te vallen en of gewaarborgd is dat luchthavens de belasting doorbelasten aan degene die de privéjet exploiteert (en die dan wederom aan de passagier doorbelast).	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 46	Zie Kamerstuk 35 205, nr. 31.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer, tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, te kijken in hoeverre Nederland in VN-verband kan bekijken of een internationale vliegbelasting mogelijk is.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 46	Zie Kamerstuk 35 205, nr. 31.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer, tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, te pleiten in EU-verband voor een Europese vliegbelasting en daarnaast te onderzoeken in hoeverre het wenselijk/mogelijk is om samen met andere koplopers (EU-lidstaten) een accijns op kerosine (op vluchten tussen deze landen) te heffen.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 47	Zie Kamerstuk 35 205, nr. 31.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Van Weyenberg toe dat hij de Kamer nader zal informeren over onder meer de toegang tot informatie van functionarissen gegevensbescherming.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Handelingen II 2019/20, 31 066, nr. 622, p. 74	Wij hebben u hierover geïnformeerd bij brief van 28 april 2020 (Kamerbrief Fraude Signalerings Voorziening); Kamerstuk 31 066, nr. 634
2017–2018	EK/TK	Staatssecretaris Wiebes zegt tijdens het WGO 7 november 2016 aan de Tweede Kamer toe deze jaarlijks te informeren over het gebruik op de regeling voor het uitfaseren van het pensioen in eigen beheer. Staatssecretaris Wiebes herhaalt de toezegging tegenover de Eerste Kamer in de nota naar aanleiding van het verslag Belastingplan 2017 op 9 december 2016. Staatssecretaris Snel herhaalt de toezegging van zijn voorganger in de fiscale moties en toezeggingenbrief aan de Eerste Kamer. Over de jaren 2018 en 2019 wordt de Kamer na afloop van het kalenderjaar tegen het einde van het eerste kwartaal geïnformeerd.	Staatssecretaris Wiebes tijdens het WGO op 7 november 2016. Kamerstuk 34 552, nr. 70, blz. 93. Staatssecretaris Wiebes in Nota naar aanleiding van Verslag Belastingplan 2017 9 december 2016; Kamerstuk 34 552, G, blz. 37–38. Staatssecretaris Snel in fiscale moties en toezeggingenbrief aan de Eerste Kamer 5 april 2018; Kamerstuk 34 785, H, blz. 2	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2017–2018	TK	Minister voor Rechtsbescherming Dekker zegt toe aan Kamerlid Snels tijdens het debat over het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructie, 5 september 2018, om samen met Staatssecretaris Snel en met de Nederlandse Orde voor Belastingadviseurs te bespreken wat een Code Belastingadviseurs en een eed van belastingadviseurs zouden kunnen bijdragen aan een debat in de sector over het eigen handelen en de eigen cultuur. Het bureau Bureau Financieel Toezicht zal daarbij worden betrokken. De Kamer zal worden geïnformeerd over de uitkomsten.	Minister Dekker (Rechtsbescherming) tijdens debat over het verslag van de Parlementaire ondervragingscommissie Fiscale constructies, 5 september 2018; Handelingen II 2017/18, nr. 105, item 8, blz. 17	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens het AO Herziening Belastingstelsel, 27 juni 2019, de Kamer t.z.t. per brief informeren over de Nederlandse inzet bij de voorstellen in het kader van BEPS 2.0 van de OESO	Staatssecretaris Snel tijdens AO Herziening Belastingstelsel, 27 juni 2019; Kamerstuk 32 140, nr. 58, blz. 35	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerleden Van Weyenberg en Nijboer tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, dat voor de plenaire behandeling van het belastingplan aan Staatssecretaris Blokhuis wordt overgebracht het onderwerp van de fiscale behandeling van de e-sigaret zoals besproken tijdens dit wetgevingsoverleg.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 50	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staassecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Stoffer tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019, de bpm-opbrengsten meten. Ook gaan effecten in het wagenpark gemeten worden.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 8	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Stoffer tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019, te kijken of een berekening gemaakt kan worden o.b.v. segmenten met de nieuwe meetmethode.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 10–11	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Afgedaan, vindplaats kamerstuk
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Nijboer tijdens het Wetgevingsoverleg Belastingplan 2020, 4 november 2019, om verbruiksbelasting op E-sigaretten een keer op te brengen in de EU.	Staatssecretaris Snel tijdens het Wetgevingsoverleg Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 49	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019, om te kijken naar fiscale behandeling van e-sigaretten na afronding van het onderzoek dat de Staatssecretaris van VWS doet.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019; Handelingen II, nr. 23, item 8, blz. 24	Afgedaan in de moties en toezeggingenbrieven.

Bijlage 2 – Lopende moties en toezeggingen Tweede Kamer

Moties

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de motie	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2016–2017	TK	Motie van het lid Mei Li Vos over na de transitie stapsgewijs de handhaving aanvangen.	Kamerstuk 34 036, nr. 34. Aangenomen 4 oktober 2016	In behandeling. Zie daarnaast Kamerbrief d.d. 24 juni 2019 (Kamerstukken 31 066 en 29 544, nr. 515) en Kamerbrief d.d. 4 februari 2020 (Kamerstukken 31 066 en 29 544, nr. 595) waar wordt ingegaan op toezicht en handhaving op de kwalificatie van arbeidsrelaties voor de loonheffingen.
2018–2019	TK	Motie van het lid Omtzigt over opsporen van wanbetalers met een buitenlands kenteken.	Kamerstuk 35 027, nr. 11. Aangenomen 15 november 2018	In behandeling.
2018–2019	TK	Motie van het lid Leijten over eerbiedigen van de gedragslijn voor strafbare feiten begaan door ambtenaren.	Kamerstuk 31 066, 449. Aangenomen 20 december 2018	Doorlopend. De Belastingdienst respecteert de gedragslijn. In de periodieke motie- en toezeggingenbrief wordt gerapporteerd over het aantal gevallen dat besproken is in het overleg tussen OM, FIOD en Belastingdienst en in hoeveel gevallen dit heeft geleid tot aangifte.
2018–2019	TK	Gewijzigde motie van de leden Omtzigt c.s. over de richtlijnen voor de bescherming van klokkenluiders volledig implementeren (ter vervanging van 31066–504)	Kamerstuk 31 066, nr. 509. Aangenomen 4 juli 2019	Naar aanleiding van deze motie is op 31 oktober 2019 aan de Kamer toegezegd de aanbevelingen van de Raad van Europa voor de bescherming van klokkenluiders te implementeren bij de Belastingdienst (Kamerstuk 31 066, nr. 534). De Minister van Financiën refereerde hieraan in zijn brief van 11 januari jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 588). Bij brief van 24 januari 2020 zijn de antwoorden verstuurd op de door uw Kamer gestelde vragen in het Schriftelijk overleg van 11 december naar aanleiding van de eerdere Toezegging (Kamerstuk 31 066, nr. 597). Over nieuwe ontwikkelingen op dit dossier zal uw Kamer worden geïnformeerd.
2019–2020	TK	Gewijzigde motie van de leden Omtzigt en Bruins (t.v.v. 250110–21)	Kamerstuk 35 010, nr. 24. Aangenomen 12 september 2019	In de brief van 14 mei 2020 (Voortgang herstelactie kindgebonden budget) is Uw Kamer over de stand van zaken van deze motie geïnformeerd.
2019–2020	TK	Motie Omtzigt c.s. over misstanden melden bij een onafhankelijke instantie, tijdens plenaire vergadering 10 december 2019	Kamerstuk 31 066, nr. 552. Aangenomen 4 december 2019	In brief van 11 januari 2020 [Kamerstuk 31 066, nr. 588] wordt vermeld dat uitvoering wordt gegeven aan de motie Omtzigt door middel van het benoemen van twee personeelsraadspersonen. De personeelsraadspersonen worden benoemd in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen». Kamerstuk 31 066, nr. 607. Rapportage is voorzien in 2021.
2019–2020	TK	Motie van het lid Leijten c.s. over een grote stem voor degenen die het werk uitvoeren.	Kamerstuk 31 066, nr. 580. Aangenomen 28 januari 2020	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang. In de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020 is ook aandacht besteed aan het betrekken van de organisatie. Kamerstuk 31 066, nr. 607.

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de motie	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Motie van het lid Stoffer c.s. over de lessen uit voorgaande jaren expliciet meenemen.	Kamerstuk 31 066, nr. 583. Aangenomen 28 januari 2020	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang. De Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020 is ook aandacht wordt besteed aan de informatievoorziening aan de Kamer. Kamerstuk 31 066, nr. 607.
2019–2020	TK	Motie van het lid Bruins c.s. over een haalbaarheidstoets op de voorgenomen ontvlechting.	Kamerstuk 31 066, nr. 584. Aangenomen 28 januari 2020	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang. In de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020 is ook aandacht wordt besteed aan de haalbaarheid en de risicoanalyse. Kamerstuk 31 066, nr. 607
2018–2019	TK	Motie van het lid Slootweg over één machtigingscode voor belastingaangifte en toeslagen	Kamerstuk 35 210, nr. 4. Aangenomen 3 juli 2019	In behandeling. Over de stand van zaken wordt u in de fiscale moties en toezeggingenbrief voorjaar 2020 geïnformeerd.
2015–2016	TK	Van Vliet verzoekt de regering bij de volgende evaluatie van de bankenbelasting, de economische effecten zo veel mogelijk mee te nemen en de Kamer dan daarover te rapporteren.	Kamerstuk 32 545, nr. 49, Aangenomen 19 april 2016.	Dit wordt behandeld bij de volgende evaluatie van de bankenbelasting in 2021.
2016–2017	TK	Leijten verzoekt de regering zich in te spannen voor bindende afspraken tussen het VK en de EU om belastingontwijking te voorkomen.	Kamerstuk 21 501-20, nr. 1224, Aangenomen 20 april 2017.	Dit vormt een onderdeel van EU-inzet m.b.t. onderhandelingen met het VK.
2017–2018	TK	Snels verzoekt de regering nauwlettend te monitoren of er alsnog onvoorziene of onwenselijke consequenties voor specifieke groepen mensen optreden n.a.v. de uitfasering van Hillen en verzoekt bij constatering de Kamer daarover te rapporteren.	Kamerstuk 34 819, nr. 17, Aangenomen 23 november 2017.	In behandeling. De maatregel is met ingang van 1 januari 2019 in werking getreden en de regeling Hillen is nu voor 6,66% uitgefaseerd. Op dit moment hebben wij nog geen signalen dat sprake zou zijn van onvoorziene of onwenselijke consequenties voor specifieke groepen mensen.
2019–2020	TK	Gewijzigde motie van de leden Dik-Faber en Ronnes over het differentiëren van de overdrachtsbelasting (t.v.v. 32847–497); nu nr. 504. Integrale visie op de woningmarkt.	Kamerstuk 32 847, nr. 504, Aangenomen 19 maart 2019	Het kabinet onderzoekt in het kader van de motie Dik-Faber/Ronnes of een differentiatie van de overdrachtsbelasting voor starters en beleggers op een doelmatige, doeltreffende en uitvoerbare wijze mogelijk is. Het onderzoek wordt in het eerste kwartaal van 2020 afgerond. Daarna volgt een kabinetsreactie.
2019–2020	TK	Motie van het lid Stoffer over de regeling voor groene beleggingen in box 3 toepassen op investeringen in alternatieve financieringsvormen.	Kamerstuk 35 300, nr. 66, Aangenomen 8 oktober 2019	In behandeling.
2019–2020	TK	Motie van het lid Lodders over onderzoek naar modernisering van de reiskostenvergoeding.	Kamerstuk 35 302, nr. 44, Aangenomen 14 november 2019	In behandeling.
2019–2020	TK	Motie van de leden Omtzigt en Lodders over de implementatie van meetmethoden en de bpm.	Kamerstuk 35 302, nr. 48, Aangenomen 14 november 2019	Motie is in behandeling. Zie ook: Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2779.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de motie	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Motie van het lid Bruins c.s. over de effectiviteit van de CO_2-reducerende stimuleringsmaatregelen voor elektrische auto's.	Kamerstuk 35 302, nr. 56, Aangenomen 14 november 2019	De motie Bruins ««monitoring effectiviteit stimulering EV»« wordt uitgevoerd in kader trendrapportage Eigen Verbruik. Er zal over worden gerapporteerd in kaderbrief ««hand aan de kraan»« systematiek. Deze wordt in juni naar de Kamer gestuurd.
2019–2020	TK	Motie van het lid Ronnes c.s. over het bedrag dat corporaties betalen vanwege ATAD.	Kamerstuk 32 847, nr. 568, Aangenomen 1 oktober 2019	Uitkomsten worden voor zomer 2020 verwacht
2019–2020	TK	Motie van het lid Lodders c.s. over de eerste verbeteringen en alternatieven doorvoeren in het komende Belastingplan.	Kamerstuk 31 066, nr. 582, Aangenomen 28 januari 2020	Zoals ik heb aangekondigd in mijn brief van 27 februari jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 607) wordt in lijn met de motie Lodders c.s. wetgeving voorbereid om verbeteringen en alternatieven door te voeren op weg naar een beter en menselijker systeem. Daarvoor is de voorbereiding van een aantal wettelijke maatregelen gestart. Zie: Kamerstuk 31 066, nr. 613
2019–2020	TK	Gewijzigde motie van de leden Leijten en Lodders over niet afwijken van de aangenomen motie over besluitvorming op belastingheffing bij unanimiteit (t.v.v. 21501-07-1652).	Kamerstuk 21 501-02, nr. 1920, Aangenomen 8 november 2018 & Kamerstuk 21 501-07, nr. 1653, Aangenomen 20 februari 2020	In behandeling.
2019–2020	TK	Motie van het lid Lodders c.s. over het voorkomen van dubbeling tussen een Europese en een nationale heffing.	Kamerstuk 35 205, nr. 23, aangenomen 1 april 2020	In behandeling.
2019–2020	TK	Motie van het lid Lodders c.s. over monitoren van de effecten van de vliegtaks op regionale vliegvelden.	Kamerstuk 35 205, nr. 24, aangenomen 1 april 2020	Het wetsvoorstel voorziet al in een evaluatie 2 jaar na inwerkingtreding (amendement Lodders), de gevraagde monitoring in de tussenliggende periode zal na inwerkingtreding plaatsvinden.
2019–2020	TK	Motie van het lid Stoffer c.s. over stimuleren van internationaal treinverkeer.	Kamerstuk 35 205, nr. 26, aangenomen 1 april 2020	In behandeling.
2019–2020	TK	Gewijzigde motie van het lid Lodders c.s. over een oplossing voor de problematiek van de Nederlandse/Noorse vrachtwagenchauffeurs en Rijnvarenden (t.v.v. 35110–10).	Kamerstuk 35 110, nr. 13, Aangenomen 4 juli 2019	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Motie van het lid Lodders c.s. over het monitoren van administratieve last voor mkb'ers door ATAD 2.	Kamerstuk 35 302, nr. 45, Aangenomen 14 november 2019	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Motie van de leden Van Weyenberg en Middendorp over het lage btw-tarief voor toegang tot innovatieve vormen van nieuwsvoorziening.	Kamerstuk 35 302, nr. 53, Aangenomen 14 november 2019	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Motie van de leden Bruins en Van Weyenberg over varianten waarbij het toeslagenstelsel verdwijnt.	Kamerstuk 31 066, nr. 558, Aangenomen 10 december 2019	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2018–2019	TK	Motie van het lid Van Der Lee c.s. over voorkomen van dubbele energiebelasting	Kamerstuk 35 000 XIII, nr. 27, aangenomen 13 november 2018	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Motie van het lid Van den Berge c.s. over door de crisis heen helpen van creatieve makers in de culturele sector	Kamerstuk 35 441, nr. 8, aangenomen 7 mei 2020	In behandeling.

1893431 02120

Toezeggingen

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2016–2017	TK	Staatssecretaris Wiebes zegt de kamer toe om jaarlijks een notitie toe te voegen aan de Halfjaarsrapportage Belastingdienst met een aanvulling op de aantallen APA's en ATR's. Er wordt per type ruling een voorbeeld of model gegeven zodat de Kamer kan zien hoe het in elkaar zit.	Staatssecretaris Wiebes tijdens debat over belastingafspraken met multinationals, 1 juni 2017, Handelingen II 2016/17, item 82, nr. 8, p. 21	In behandeling, in de Voortgangsrapportages wordt gerapporteerd over de rulingpraktijk.
2016–2017	TK	De Staatssecretaris heeft toegezegd een brief te sturen met de eindafrekening van de vertrekregeling en de diverse mogelijke arrangementen, inclusief de wijze waarop de overschrijding van de regeling betaald wordt.	Staatssecretaris Wiebes tijdens AO Belastingdienst, 13 oktober 2016, Kamerstuk 31 066, nr. 313, blz. 35–36	In behandeling. Rapportage aan de Kamer is voorzien in april 2021.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de kamer in de moties- en toezeggingenbrief in het voorjaar van 2020 nader te informeren over de ontwikkeling van het aantal coöperaties.	Staatssecretaris Snel tijdens het WGO Wet inhoudingsplicht houdstercoöperatie en uitbreiding inhoudingsvrijstelling, 6 november 2017, Kamerstuk 34 788, nr. 12, p. 1	In behandeling.
2016–2017	EK/TK	Staatssecretaris Wiebes zegt de Tweede en Eerste Kamer toe van informatie voorzien over «country-by-country reporting» – hoeveel landenrapporten de Belastingdienst heeft ontvangen van belastingplichtigen, hoeveel landenrapporten zijn ontvangen van andere landen via de uitwisseling en een kwalitatieve beschrijving van de ervaringen alsmede inzicht in veel voorkomende vervolgacties.	Staatssecretaris Wiebes in brief over Wet aanvullende regels uitwisseling landenrapporten, 14 april 2017, Kamerstuk 34 651, nr. 14 & Kamerstuk 34 651, C, p. 2	Doorlopend. Hierover zal uw Kamer in de volgende fiscale moties en toezeggingenbrief worden geïnformeerd.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel toegezegd dat een keer per jaar gerapporteerd zal worden aan de Kamer over het programma bij de Belastingdienst met het doel om de technische achterstanden, de zogenaamde technische schuld, inzichtelijk te maken en op te lossen.	Staatssecretaris Snel in brief Belastingdienst, 26 april 2018, Kamerstuk 31 066, nr. 403, p. 12	Uw Kamer wordt elke vier maanden geïnformeerd over de status van de MIV in de viermaandelijkse voortgangsrapportages.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe om medio 2019 te rapporteren over de voortgang inzake de Interactiestrategie.	Staatssecretaris Snel tijdens het AO Belastingdienst, 6 december 2018, Kamerstuk 31 066, nr. 451, p. 39.	Voor voortgang zie fiscale moties en toezeggingenbrief voorjaar 2020.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt de Kamer toe in de reguliere rapportages op de hoogte houden over de voortgang van het pseudoniemiseren.	Staatssecretaris Snel in brief beantwoorden SO over Autoriteit Persoonsgegevens, 7 februari 2019, Kamerstuk 32 761, nr. 131. p. 11.	In behandeling.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe dat er tegen het einde van dit jaar (2019) voor drie ketens een concreet uitgewerkt plan ligt dat een samenhangende aanpak laat zien om de uitdagingen van deze ketens het hoofd te bieden. Wanneer deze aanpak succesvol blijkt te zijn, zal deze daarna ook worden toegepast bij de andere probleemketens.	Staatssecretaris Snel in voortgangsbrief ICT-portfolioproces, 28 mei 2019, Kamerstuk 31 066, nr. 486. p. 6	De Belastingdienst werkt op dit moment aan ketenplannen voor de ketens Loonheffingen, Omzetbelastingen en Gegevens. Deze zullen worden meegenomen in de integrale aanpak IV voor de Belastingdienst die voor de zomer 2020 aan de Kamer wordt verzonden.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt aan het lid Lodders toe dat in het jaarverslag van het APA/ATR-team aandacht besteed zal worden aan de bijdrage van de rulingpraktijk aan het vestigingsklimaat.	Staatssecretaris Snel tijdens het AO Internationaal fiscaal (verdrags)beleid, 4 juni 2019, Kamerstuk 25 087, nr. 244. p. 44.	In behandeling, Het jaarverslag wordt gevoegd bij de Voortgangsrapportage Belastingdienst.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt aan de leden Van Weyenberg, Snels en Leijten toe dat de commissie-Bouwman/Van der Geld na twee jaar zal evalueren of met het publiceren van geanonimiseerde samenvattingen van rulings met een internationaal karakter de beoogde transparantie over de rulingpraktijk wordt bereikt, en zal die evaluatie aan de Kamer doen toekomen.	Staatssecretaris Snel tijdens het AO Internationaal fiscaal (verdrags)beleid, 4 juni 2019, Kamerstuk 25 087, nr. 244. p. 44.	In behandeling, evaluatie vindt plaats na 2 jaar, in 2021. De commissie die jaarlijks onderzoek doet zal naar samenvattingen kijken.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe om externe vakinhoudelijke experts vragen om onderzoek te doen naar juridische kwaliteit van de opgelegde aanslagen.	Staatssecretaris Snel in brief ADR-onderzoek naar het uitnodigingsbeleid bij erfbelasting, 20 september 2019, Kamerstuk 31 066 nr. 527, blz. 1	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt lid Omtzigt toe dat hij het voorstel om de ADR onderzoek te laten doen naar de erf- en schenkbelasting inclusief een assurance-rapport zal doorgeleiden en dat Minister Hoekstra de Kamer daarover zal informeren.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Belastingdienst op 29 februari 2019. Kamerstuk 31 066, nr. 532, blz. 38.	In behandeling, zodra het onderzoek en het rapport zijn afgerond, wordt de Kamer geïnformeerd.
2019–2020	TK	De Staatssecretaris zegt toe dat de cultuurverandering ook inhoudt dat als er signalen zijn en er om informatie gevraagd wordt vanuit de Kamer, daar naar de toekomst toe direct op wordt geanticipeerd.	Staatssecretaris Snel tijdens debat over de CAF 11-zaak over ten onrechte ingevorderde kinderopvangtoeslagen op 4 december 2019. Handelingen II 2019/20, nr. 32, item 6, blz. 35.	De Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020 beschrijft dat binnen de uitvoering ruimte moet zijn om knelpunten te benoemen en waar mogelijk zelf aan te pakken. Voor het tijdig signaleren en adequaat oppakken hiervan is veel aandacht in het cultuur-programma.
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan de kamer een haalbaarheidstoets te doen op de ontvlechting en de onderbouwing en risico's van de splitsing te onderzoeken en dit te delen met de Kamer.	Minister Hoekstra tijdens debat over de gepresenteerde plannen voor de reorganisatie van de Belastingdienst op 21 januari 2020, Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26, p. 43	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang. In de In de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020 is ook aandacht besteed aan de haalbaarheid.
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan de kamer om de nieuwe Staatssecretarissen en de ambtelijke top mee te nemen in de keuzes die gemaakt worden rondom de ontvlechting van de Belastingdienst, maar ook in samenspraak met mensen in de organisatie, en hier de Kamer over te informeren.	Minister Hoekstra tijdens debat over de gepresenteerde plannen voor de reorganisatie van de Belastingdienst op 21 januari 2020, Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26, p. 30	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang, waaronder in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020. In deze brief is ook aandacht besteed aan het betrekken van de organisatie.
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe aan de kamer om met een plan van aanpak met risicoanalyse te komen voor de ontvlechting van de Belastingdienst, maar dit doet hij wel trapsgewijs: niet alles zal tegelijk of direct doorgevoerd kunnen worden, en de Kamer te informeren over welke afslagen wanneer genomen worden.	Minister Hoekstra tijdens debat over de gepresenteerde plannen voor de reorganisatie van de Belastingdienst op 21 januari 2020, Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26, p. 50	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang, waaronder in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020. In deze brief is ook aandacht besteed aan het plan van aanpak en de risicoanalyse.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt toe stukken te delen over de ontvlechting wanneer deze voorhanden zijn.	Minister Hoekstra tijdens debat over de gepresenteerde plannen voor de reorganisatie van de Belastingdienst op 21 januari 2020, Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26, p. 50	De ontvlechting van de Belastingdienst wordt stapsgewijs opgepakt. De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de plannen en de voortgang, waaronder in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» van 27 februari 2020. In deze brief is ook aandacht besteed aan de informatievoorziening aan de Kamer.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe voor de zomer een plan van aanpak voor de ontvlechting aan de Kamer aan te bieden.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 3	In behandeling. Planning is om de Kamer voor het zomerreces te informeren.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe voor de zomer een verbeterplan op te leveren voor de ICT-vernieuwing en verbetering.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 4	In behandeling. Planning is om de Kamer voor het zomerreces te informeren.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe voor de zomer de Kamer te informeren over de vervolgaanpak van het externe cultuuronderzoek.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 8	In behandeling. Planning is om de Kamer voor het zomerreces te informeren.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe voor de zomer de Kamer te informeren over de integrale aanpak IV voor de Belastingdienst waarin de zeer bruikbare aanbevelingen van EY, KPMG en BIT worden verwerkt.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 10	In behandeling. Planning is om de Kamer voor het zomerreces te informeren.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe voor de zomer de Kamer te informeren over denkbare en werkbare alternatieven om de btw-richtlijnen over elektronische handel tijdig te kunnen realiseren.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 11	In behandeling. Planning is om de Kamer voor het zomerreces te informeren.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en van Huffelen zeggen toe om de prestaties van de organisaties meetbaar te maken door middel van herziene indicatoren, die worden opgenomen in de begroting van het Ministerie van Financiën.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 12	In behandeling. De herziene indicatoren worden opgenomen in de begroting van het Ministerie van Financiën.
2019–2020	TK	De Staatssecretarissen Vijlbrief en Van Huffelen zeggen toe voor de zomer de Kamer te informeren over de achtergrond, omvang en eventuele gevolgen van de problematiek omtrent schulden die zijn verjaard.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris Van Huffelen in Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» op 27 februari 2020, Kamerstuk 30 166, nr. 607, p. 13	In behandeling, planning is om de Kamer voor het zomerreces te informeren.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe dat hij de Kamer uiterlijk 24 april een brief zal sturen over de Fraude Signalering Voorziening (FSV), waarin hij onder meer in zal gaan op de ontstaansgeschiedenis van het systeem, de wetten die (ook voor de invoering van de AVG) werden overtreden, waar de informatie is gebleven die uit de FSV is verwijderd, hoe belastingplichtigen die op de «zwarte lijst» stonden worden geïnformeerd, de toegang tot de FSV, de impact die het voor belastingplichtigen had om op de «zwarte lijst» te staan en een tijdlijn vanaf januari vorig jaar, waarin specifieke aandacht zal zijn voor de week waarin journalisten reeds de beschikking hadden over de gegevensbeschermingseffectbeoordeling. Tevens zal hij in deze brief ingaan op de uitkomsten van de actieve doorlichting naar het bestaan van andere lijsten/systemen die door de Belastingdienst worden gebruikt.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 73	In behandeling. In de brief van 28 april jl. (Fraude Signalering Voorziening (FSV) – Stappen op weg naar een signaleringsvoorzieningen fraudebestrijding bij de Belastingdienst die voldoet aan wet- en regelgeving) (Kamerstuk 31 066, nr. 632) hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken. Daarnaast is uw Kamer 26 mei jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 650) geïnformeerd over de voortgang op dit dossier en het externe onderzoek. Uiteraard informeren wij u ook over de uitkomsten van het onderzoek en hoe de Belastingdienst dat zal verwerken in zijn toezicht.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Van Weyenberg toe dat hij de Kamer nader zal informeren over de boetes die belastingplichtigen krijgen die per ongeluk kleine vergissingen hebben gemaakt.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 73–74	In behandeling, de toegezegde brief, over boetes die belastingplichtigen krijgen die per ongeluk kleine vergissingen hebben gemaakt, wordt naar verwachting begin juni 2020 aar uw Kamer gezonden. In deze brief wordt ook ingegaan op de vraag die over dit onderwerp is gesteld in het AO Belastingdienst van 25 september jl.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Omtzigt toe dat hij de Kamer nader zal informeren over de praktische kanten van rechtsbescherming als de Belastingdienst een fout heeft gemaakt die negatieve gevolgen heeft voor een belastingplichtige.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	In behandeling, de toegezegde brief over de praktische kanten van rechtsbescherming als de Belastingdienst een fout heeft gemaakt die negatieve gevolgen heeft voor een belastingplichtige, zal in juni naar uw Kamer worden gestuurd.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Nijboer dat hij de Kamer in het Jaarplan 2021 van de Belastingdienst zal informeren over de afname van het aantal controles door de Belastingdienst.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	In behandeling. Planning is om de Kamer in het Jaarplan 2021 van de Belastingdienst te informeren.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan de leden Lodders en Stoffer toe dat hij de Kamer zal informeren over de mogelijkheden om zowel in digitale als in fysieke vorm te communiceren met de Belastingdienst.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	In behandeling. Om te komen tot het doorvoeren van een fundamentele transformatie van de dienstverlening en interactie bij de Belastingdienst, Toeslagen en Douane hebben we een extern onderzoek uitgezet. In juni van dit jaar informeer ik uw Kamer nader over de opzet en het verloop van het onderzoek.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Van Otterloo toe dat hij de Kamer naar aanleiding van de voorjaarsbesluitvorming nader zal informeren over extra middelen die nodig zijn voor bezwaarafhandeling met specifieke aandacht voor bezwaarafhandeling box 3.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	In behandeling.

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt mede naar aanleiding van het lid Leijten toe dat hij de Kamer nader zal informeren over mogelijkheden aangaande externe toetsing op de Belastingdienst.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	In behandeling. Wij zijn de mogelijkheden voor extern toezicht aan het onderzoeken en zullen uw Kamer uiterlijk aankomende zomer nader informeren over de vraag of en zo ja hoe dit externe toezicht vormgegeven kan worden.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe na overleg met de Minister van Binnenlandse Zaken de Kamer een brief te sturen over e-herkenning, waarin hij in zal gaan op de kosten van het doen van aangifte, het ontbreken van een wettelijke basis ten aanzien van het verplichte gebruik van e-herkenning, een vergelijking met omringende landen en welke alternatieve scenario's er zijn.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	De brief over de kosten van eHerkenning en het onderzoek dat is gedaan naar Europese implementatie van authenticatiemiddelen zijn door de Staatssecretaris van BZK, mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, wordt in juni naar uw Kamer gezonden. Een brief over de wettelijke basis ten aanzien van het verplichte gebruik van eHerkenning is 24 april jl. naar uw Kamer gezonden.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe dat hij de Kamer een Update jaarplan Belastingdienst zal sturen.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 75	In behandeling, de update op het jaarplan kan uw Kamer in juni 2020 verwachten.
2019–2020	TK	Staatssecretarissen van Huffelen en Vijlbrief zeggen aan het lid Snels toe dat zij de Kamer nader zal informeren over de uitwerking van de pijler cultuur bij de Belastingdienst ten aanzien van rechtsbescherming.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 73	In behandeling, de Kamer wordt voor het zomerreces geïnformeerd over de vervolgaanpak van het externe cultuuronderzoek, waarin deze toezegging wordt meegenomen.
2019–2020	TK	Staatssecretaris van Huffelen zegt aan het lid Lodders toe dat zij de Kamer nader zal informeren naar aanleiding van vragen over de screening douaniers.	Staatssecretaris van Huffelen tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 20202, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 75	In behandeling, de toegezegde brief zal naar verwachting, in juni 2020 naar uw Kamer worden gezonden.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens het AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, aan de Belastingdienst een beoordeling te vragen of bepaalde Duitse socialezekerheidsstelsels (zoals de Beamtenversorgung, de Soldatenversorgung, Alterssicherung der Landwirte en de berufständische Versorgungseinrichtungen) te beoordelen naar Nederlandse maatstaven.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, Kamerstuk 26 834, nr. 48, blz. 10–11	In behandeling; eind mei wordt de uitkomst van de beoordelingplichtige die zich hebben aangemeld voor de HUBA hebben standaard uitstel gekregen. Daarna zullen wij de Kamer informeren.
2019–2020	TK	Minister Hoekstra zegt de Kamer toe de situatie omtrent belastingaangifte en specifiek de mensen die daarbij van hulp afhankelijk zijn te blijven monitoren en de Kamer op de hoogte te houden.	Minister Hoekstra tijdens debat over de actuele ontwikkelingen rondom het coronavirus, 18 maart 2020, Handelingen II 2019/20, item 64, nr. 2	In behandeling, loopt mee in reguliere monitoring. Belastingplichtige die zich hebben aangemeld voor de HUBA hebben standaard uitstel gekregen.
2019–2020	TK	De Staatssecretaris zegt toe aan de Kamer in het verslag SO van 5 februari 2020 het voorgenomen kader te doen toekomen zodra dit gereed is en instemming van de medezeggenschap verkregen is.	Staatssecretaris in het verslag SO van 5 februari 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 597, p. 6	In behandeling. De medezeggenschap heeft in april 2020 ingestemd met het kader.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	De Staatssecretaris Vijlbrief zegt in bijlage 7 van de brief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen» Kamerstukk 31 066, nr. 607 toe, de kamer op de hoogte te stellen van de vraag in hoeverre de polisadministratie bij het vaststellen van de voorlopige aanslag (VA) kan worden betrokken.	Staatssecretaris Vijlbrief in bijlage 7 van de brief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», 27 februari 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 607	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen over de transformatie van de dienstverlening en interactie bij de Belastingdienst is een extern onderzoek uitgezet.	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen in Kamerbrief Belastingdienst van 4 maart» van datum 28 april 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 634, blz. 2	In behandeling, in juni van dit jaar informeer ik uw Kamer nader over de opzet en het verloop van het onderzoek.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe de Kamer te informeren over het onderzoek waarborgen behandeling fraudesignalen en het onderzoek informatiestromen en fraudemeldpunten	Staatssecretaris Vijlbrief in brief «Fraude Signalering Voorziening (FSV) – Stappen op weg naar een signaleringsvoorziening en fraudebestrijding bij de Belastingdienst die voldoet aan wet- en regelgeving, 28 april 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 632, blz. 10	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt aan het lid Snels toe dat zij in de reeds aangekondigde Kamerbrief over het onjuist informeren van de Nationale ombudsman met betrekking tot vervolgingskosten dieper in zal gaan op de oorzaken van het onjuist informeren.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 73	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe dat periodiek zowel de Nationale ombudsman als de Tweede Kamer (via de moties- en toezeggingenbrief) geïnformeerd worden over het plan van aanpak, de correctie van de ten onrechte niet verlaagde kosten (zowel met betrekking tot de periode 2014–2018 als de periode daarna) en de voortgang met betrekking tot het oplossen van het probleem.	Staatssecretaris Vijlbrief in brief «Reactie op verzoek commissie over onjuiste informatieverstrekking door de Belastingdienst aan de Nationale ombudsman», 2 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 603, blz. 3	Voor voortgang zie fiscale moties en toezeggingenbrief voorjaar 2020.
2013–2014	TK	Staatssecretaris Weekers zegt toe aan Kamerlid Nijboer tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen in het voorjaar 2014 of wanneer meer inzicht bestaat in de gemeentelijke maatwerkvoorziening Wmo, dat de fiscale regeling voor chronisch zieken en gehandicapten verder zal worden vereenvoudigd en in samenspraak met VWS tegen het licht worden gehouden.	Staatssecretaris Weekers tijdens de Algemene financiële beschouwingen op 17 oktober 2013. Handelingen II 2013/14, nr. 15, item 7, blz. 2. De Staatssecretaris heeft de toezegging herhaald tijdens het WGO Belastingplan op 4 november 2013. Kamerstuk 33 752, nr. 78, blz. 8	In behandeling.
2016–2017	TK	Staatssecretaris Wiebes zegt toe aan Kamerlid Schouten tijdens het WGO van 7 november 2016 een brief te sturen over het begrip vermogen en betalingscapaciteit. De regeling waarin dit wordt uitgelegd zal als concept aan de Kamer worden voorgelegd.	Staatssecretaris Wiebes tijdens het WGO op 7 november 2016. Kamerstuk 34 552, nr. 70, blz. 110	In behandeling.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen 9 november 2017 om samen met de Minister van SZW aan de slag te gaan met de vervanging van de wet DBA.	Staatssecretaris Snel tijdens de AFB op 9 november 2017. Handelingen II 2017/18, nr. 20, item 16, blz. 83	In behandeling.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Snels tijdens debat «Voortzetting van de behandeling van: Het wetsvoorstel Wijziging van de Wet Inkomstenbelasting 2001 tot het geleidelijk uitfaseren van de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld» op 22 november 2017, om bij een volgende evaluatie van de eigenwoningregeling ook de werking van de wet afschaffen wet Hillen mee te nemen.	Staatssecretaris Snel tijdens de behandeling van het Belastingplan 2018 in de Tweede Kamer op 22 november 2017. Handelingen II 2017/18, nr. 25, item 9, blz. 8	In behandeling.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg, tijdens het AO Belastingontwijking 29 maart 2018, om updates te geven over de stand van zaken m.b.t Public CbCR, genoemd wordt om dit te doen tijdens AO Ecofin.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Belastingontwijking 29 maart 2018; Handelingen II 2017/18, nr. 67, item 8, blz. 24	Deze toezegging ziet op een doorlopend proces en wordt veelal behandeld bij de Ecofin.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg, tijdens AO Belastingontwijking van 29 maart 2018, te blijven pleiten voor meer transparantie in de EU-Gedragscodegroep. «Overigens heb ik volgens mij in een vorig AO Ecofin-Raad al gezegd dat wij groot voorstander zijn van volle transparantie rond die EU-Gedragscodegroep. Wij blijven daar ook voor pleiten en hebben dat nu al een aantal keren op de agenda gezet. Dat zullen wij blijven doen."	Staatssecretaris Snel tijdens AO Belastingontwijking 29 maart 2018; Handelingen II 2017/18, nr. 67, item 8, blz. 24/25	Deze toezegging ziet op een doorlopend proces en wordt veelal behandeld bij de Ecofin.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens het AO Belastingontwijking van 29 maart 2018 dat wanneer veranderingen optreden een update van het overzicht zwarte lijst gedeeld wordt met de Kamer.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Belastingontwijking 29 maart 2018; Handelingen II 2017/18, nr. 67, item 8, blz. 24/25	Deze toezegging ziet op een doorlopend proces en wordt veelal behandeld bij de Ecofin.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens het debat «Belastingdruk voor een-verdieners» van 24 mei 2018, een symposium op te zetten om te spreken over de modellen en de economische keuzes, en samen met het CPB, de WRR en wellicht een aantal oud-politici en hoogleraren een discussiepaper te schrijven.	Staatssecretaris Snel tijdens debat Belastingdruk voor een-verdieners 24 mei 2018; Handelingen II 2017/18, nr. 85, item 7, blz. 15	Het symposium is in overleg met Kamerlid Omtzigt verplaatst naar een later moment omdat destijds weinig animo was voor het symposium om economische modellen bij het CPB te bespreken. Kortom: Symposium moet nog op enig moment georganiseerd worden.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019 per brief, 12 november 2018, om in contact te zullen treden met de Nationale ombudsman om te bezien of het nodig en mogelijk is iets te doen voor mensen die (mede) als gevolg van de bbz-problematiek in de wettelijke schuldsanering voor natuurlijke personen (WSNP) zijn beland en de Tweede Kamer over de uitkomsten schriftelijk te informeren.	Staatssecretaris per brief m.b.t. behandeling Belastingplan 2019, 12 november 2018; Kamerstukken 35 026 en 35 030, nr. 38, blz. 3	Tot 31-12-2019 kan een aanvraag ingediend worden voor compensatieregeling. Daarnaast zijn informatielijnen uitgezet via gemeenten, VNO-NCW, belastingdienst toeslagen, K.v.K en MKB-Nederland. In samenwerking met SZW kijken hoe de aandacht van de potentiële doelgroep te trekken. Uit gesprekken met de Nationale ombudsman blijkt dat er geen bewijs is dat mensen in de WSNP beland zijn. Graag verwijs ik u ook naar de brief: Kamerstukken II 2018/19, 35 000 IX, nr. 25
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de leden van Groenlinks in Nota naar aanleiding van het Verslag Wet bedrijfsleven 2019, 5 november 2018, te onderzoeken of een gerichte aanpassing van het fbi-regime voor vastgoed-fbi's mogelijk en uitvoerbaar is.	Staatssecretaris Snel in Nota naar aanleiding van het Verslag Wet bedrijfsleven 2019, 5 november 2018; Kamerstukken II 2018/19, 35 028, nr. 21, blz. 45	Loopt mee in onderzoek fbi's en vbi's gepland voor 2021.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 14 november 2018, dat de vrijstelling voor Denksport blijft gelden hangende het onderzoek. In het eerste kwartaal 2019 na gesprekken met de sector zal de kamer nader worden geïnformeerd.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 14 november 2018; Handelingen II 2018/19, nr. 23, item 10, blz. 17–18	Het onderzoek is in een afrondende fase. U zult zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd over de afgedane toezegging.
2017–2018	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens debat Behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019, te bekijken d.m.v. een evaluatie hoe de wet in de praktijk uitpakt.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 89, item 3, blz. 14	Deze gedane toezegging wordt in een later stadium relevant. Naar verwachting komt een update in 2021.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Leijten tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019, een periodieke analyse te maken om meer inzicht te krijgen in de werking van de wet en hoe dit vorm te geven.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 89, item 3, blz. 9	Deze gedane toezegging wordt in een later stadium relevant. Naar verwachting komt een update in 2021.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerleden Leijten en Snels tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019, te kijken naar de kosten die volgen uit arbitrage en hoe deze wellicht te verhalen.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 89, item 3, blz. 10	Deze gedane toezegging wordt in een later stadium relevant. Naar verwachting komt een update in 2021.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Snels tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019, te bekijken hoe andere lidstaten de omzetting hebben toegepast voor het implementeren van deze wetgeving wanneer hierover informatie over beschikbaar is.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling van het wetsvoorstel Wet fiscale arbitrage, 5 juni 2019; Handelingen II 2018/19, nr. 89, item 3, blz. 7	Deze gedane toezegging wordt in een later stadium relevant. Naar verwachting komt een update in 2021.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Stoffer tijdens een AO over de Herziening Belastingstelsel, 27 juni 2019, in 2020 de hele energiebelasting integraal te evalueren Smart Charging gaat hierin meegewogen worden.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Herziening Belastingstelsel, 27 juni 2019; Kamerstuk 32 140, nr. 58, blz. 57	Smart Charging wordt voor de gehele energiebelasting integraal geëvalueerd.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe in de beantwoorden van vragen van het lid Lodders over het bericht"Expat Americans given one-year reprieve on US repatriation tax», 29 juni 2018, om problematiek via verschillende kanalen te blijven bespreken en de Kamer hiervan op de hoogte te houden.	Staatssecretaris Snel in antwoord op Kamervragen over het bericht"Expat Americans given one-year reprieve on US repatriation tax», 29 juni 2018; Aanhangsel Handelingen II, 2017/18, nr. 2609, blz. 3	Over de stand van zaken is de Tweede Kamer geïnformeerd in de beantwoording van Kamervragen: Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 361 en Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2158
2019–2020	TK	Staatssecretaris Wiebes zegt toe in beantwoording van Schriftelijke Overleg fiscale moties en toezeggingenbrief aan de Tweede Kamer, 14 april 2018, om uw Kamer elk jaar te informeren over de rendementspercentages voor box 3 voor het komende belastingjaar.	Staatssecretaris Wiebes in beantwoording van Schriftelijk Overleg fiscale moties en toezeggingenbrief aan de Tweede Kamer (Kamerstuk 34 550 IX, nr. 5), 14 april 2017; Kamerstuk 34 550 IX, nr. 22, blz. 26.	Met Prinsjesdag komen de rendementspercentages voor 2021.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamerleden tijdens het AO Raad voor Economisch en Financiële Zaken, 4 september 2019, de Kamer meteen te betrekken bij nieuwe ontwikkelingen rondom Europese voorstellen aangaande energiebelastingen.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Raad voor Economische en Financiële Zaken, 4 september 2019; Kamerstuk 21 501-07, nr. 1625, p. 27	Er zijn nog geen nieuwe ontwikkelingen. Wanneer deze er zijn dan wordt een nieuw voorstel gedaan.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Minister-President Rutte zegt toe aan Kamerlid Dijkhoff tijdens debat Algemene Politieke Beschouwingen, 18 september 2019, te kijken naar een fiscale maatregel om loongroei bij bedrijven te stimuleren.	Minister-President Rutte tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen, 19 september; Handelingen II 2019/20, nr. 3, item 3, blz. 29	Het rapport van de Adviescommissie belastingheffing van multinationals is met uw Kamer gedeeld. In de zomer volgt een kabinetsreactie hierop.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg, tijdens AO Belastingdienst 25 september 2019, dat een brief naar de Kamer gaat met daarin een uitweiding over de strikte wetgeving rondom verzuimboetes waarbij een uitzondering maken niet mogelijk is.	Staatssecretaris Snel tijdens AO Belastingdienst 25 september 2019; Kamerstuk 31 066 nr. 532 blz. 59	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019: voor de plenaire behandeling een lijst kunnen te leveren van de tien meest verkochte abonnementen van elektronische en de tien meest verkochte schoolboeken. En antwoord op de vraag hoe het zit met de btw bij periodieke betalingen.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 44–45	De lijst is opgevraagd.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, om voor de zomer samen met de Minister van Infrastructuur en Waterschappen een tussenrapportage te maken m.b.t. rekeningrijden.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 90	Het onderzoek loopt.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, een inschatting te maken van de samenloop tussen ATAD 2 en bilaterale verdragen. Omtzigt: «...over een jaar of zo een terugrapportage krijgen."	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 137–139	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris zegt toe aan Kamerlid Snels tijden het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november, een milieubelasting voor de grote scheepvaart te voorstellen om op de Ecofin agenda te zetten.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 97	Dit onderwerp wordt geclusterd met soortgelijke onderwerpen als deze opkomen op de Ecofin agenda.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer in Nota naar aanleiding van het Verslag «Overige fiscale maatregelen», 22 oktober 2019, in voortzetting van toezegging van voormalig Staatssecretaris Wiebes, de Kamer te informeren wanneer bepaalde berichten of groepen personen onder de keuzeregeling worden gebracht (blz. 23–24).Op blz. 26 geven we aan dat we ons aan die toezegging houden in reactie op de vraag van het CDA om expliciete bevestiging van de eerder gedane toezegging.	Staatssecretaris Snel in Nota naar aanleiding van het Verslag «Overige fiscale maatregelen», 22 oktober 2018; Kamerstuk 35 303 nr. 6, blz. 23–24, 26	Op z'n vroegst relevant 1-7-2021, wanneer de keuzeregeling in werking treedt.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer in Nota naar aanleiding van het Verslag «Overige fiscale maatregelen», 22 oktober 2019, burgers die geen keuze maken voor contact via post of elektronisch een standaardwaarde toegekend krijgen (papier of digitaal). De burger wordt tijdig geïnformeerd over de standaardwaarde. De invulling van de standaardwaarde wordt in een ministeriële regeling vastgesteld.	Staatssecretaris Snel in Nota naar aanleiding van het Verslag «Overige fiscale maatregelen», 22 oktober 2018; Kamerstuk 35 303 nr. 6, blz. 25–26	In behandeling.
2018–2019	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 13 november 2019, te kijken of nog meer bekendheid kan worden gegeven aan de compensatie van de leenbijstand. Ook wordt bekeken of de regeling langer open kan blijven of kan een campagne in een ultieme poging om toch nog mensen te vinden die er tot nu toe niet waren.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 27	De verwachting is om met Prinsjesdag deze toezegging af te kunnen doen.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer tijdens behandeling van pakket Belastingplan 2019, 13 november 2019, na ontvangst van het advies van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen zo snel mogelijk een kabinetsreactie op te stellen en naar de Kamer te sturen.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 32	Hier wordt breed binnen MINFIN aan gewerkt.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens het AO Ecofin, 12 februari 2020, «Met collega's in Europa af te spreken of de criteria van de Europese fiscale zwarte lijst duidelijker kunnen worden opgesteld.»	Staatssecretaris Vijlbrief, tijdens AO Ecofin 12 februari 2020; Kamerstuk 21 501-07, nr. 1682, blz. 23	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens het AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, om met Belgische ambtsgenoot De Croo te kijken of er snel onderhandelingen over een nieuw belastingverdrag op korte termijn hervat kunnen worden en hierover wordt de Kamer geïnformeerd.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, Kamerstuk 26 834, nr. 48, blz. 9	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens het AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, met een zo volledig mogelijk overzicht van situaties van discoördinatie tussen belastingheffing en premieheffing te komen in relatie tot België en Duitsland.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, Kamerstuk 26 834, nr. 48, blz. 10	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens het AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, onderzoek te doen naar de mogelijkheden in relatie tot België en Duitsland voor een drempelregeling voor thuiswerkdagen van grensarbeiders en dit ook aan te kaarten bij de OESO.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belasting- en socialezekerheidspositie van de grensarbeider, 5 maart 2020, Kamerstuk 26 834, nr. 48, blz. 12	In behandeling.

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer in de «brief forfaitaire rendementen box 3», 3 maart 2020, de Kamer te informeren over het aantal gevallen die door de correctie onder de teruggaafgrens van 15 euro komen te vallen en op basis daarvan bekeken wordt of teruggave hiervan operationeel uitvoerbaar is op een proportionele wijze.	Staatssecretaris Vijlbrief in «brief forfaitaire rendementen box 3», 3 maart 2020; Kamerstuk 35 302, nr. 75, blz. 3	Het onderzoek naar het aantal gevallen loopt nog. Over de resultaten zal in de volgende fiscale moties en toezeggingenbrief worden gerapporteerd.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief en Staatssecretaris van Huffelen zeggen toe aan de Kamer in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», op Prinsjesdag de Kamer te informeren over alternatieve methoden om de betalingskorting voor de vennootschapsbelasting per 2021 af te schaffen.	De Staatssecretarissen van Financiën in de Kamerbrief «Aanpak problemen Belastingdienst, Douane en Toeslagen», 27 februari 2020; Kamerstuk 31 066, nr. 607, blz. 11	Het kabinet neemt dit mee in de Augustusbesluitvorming en terugkomen in de miljoenennota.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, een onderzoek naar weglekeffecten vracht (Schiphol en MAA) te doen en dit voor Prinsjesdag te delen met de Kamer.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 31–32	In behandeling.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer, tijdens de plenaire behandeling van het Wetsvoorstel vliegbelasting, 11 maart 2020, de vracht te monitoren tot aan een evaluatie (die na 2 jaar is toegezegd in het amendement), inclusief een tussenrapportage na 1 jaar naar de Kamer te verzenden.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens behandeling Wetsvoorstel Vliegbelasting, 11 maart 2020; Handelingen II 2019/20, nr. 62, item 10, blz. 47	Deze toezegging kan behandeld worden zodra de vliegbelasting in werking is getreden.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan de Kamer in brief «beantwoording vragen schriftelijke overleg pijler 2», 10 februari 2020, om de Kamers een update te sturen voorafgaand aan de volgende plenaire vergadering van het Inclusive Framework op 1-2 juli.	Staatssecretaris Vijlbrief in brief «beantwoording vragen schriftelijk overleg pijler 2», 10 februari 2020; Kamerstuk 32 140, nr. 66, blz. 14	De plenaire vergadering van het Inclusive Framework in Berlijn is in verband met de coronacrisis uitgesteld tot oktober. Voorafgaand aan de vergadering in oktober zal een brief naar de Kamers worden verzonden.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens het Wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019, om de emissievrije voertuigen binnen het doelgroepenvervoer te blijven monitoren om te kijken of het goed gaat.	Staatssecretaris Snel tijdens het wetgevingsoverleg pakket Belastingplan 2020, 4 november 2019; Kamerstuk 35 302, nr. 68, blz. 79	De evaluatie vindt plaats in 2021 door I&W.
2019–2020	TK	Staatsssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens behandeling pakket Belastingplan 2020, 13 november 2019, onderzoek te doen naar de verlenging van het verlaagde tarief in de energiebelasting voor de laadpalen.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 15	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Van Weyenberg tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 13 november 2019, dat contact gezocht is met Ministerie I&W over de milieuinvesteringsaftrek. I&W is bezig met het opstellen van de Milieulijst 2020 in de MIA en daaraan het doelgroepenvervoer toevoegen. Daarnaast de toezegging dat dit gemonitord wordt.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 16	Zie de moties en toezeggingenbrieven.

1893431 02120

Vergaderjaar	Kamer	Omschrijving van de toezegging	Vindplaats kamerstuk	Stand van zaken Rijksbegroting
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 13 november 2019, mee te nemen in het monitoringsverzoek van Kamerlid Van Weyenberg, of er knelpunten ontstaan bij de wat langere ritten?	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 17	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Lodders tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 13 november 2019, dat signalen uit de praktijk om zoveel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de vraag hoe en wanneer het beste aan deze documentatieplicht kan worden voldaan, wordt gemonitord. Dit kan op zijn vroegst met Belastingplan 2022 gedaan.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 18	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens behandeling pakket Belastingplan 2019, 13 november 2019, de ACM te benaderen en te vragen de prijsontwikkeling van krantenabonnementen en schoolboeken te onderzoeken i.c.m. de prijsontwikkeling btw-verlaging op de elektronische tegenhangers van boeken en tijdschriften.	Staatssecretaris Snel tijdens behandeling Pakket Belastingplan, 13 november 2019; Handelingen II 2019/20, nr. 23, item 8 blz. 24	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Snel zegt toe aan de Kamer in de brief «Beantwoording Schriftelijk overleg over het door de Algemene Rekenkamer toegezonden Rapport «Forfaits in het belastingstelsel», 5 december 2019, de Kamer te informeren in het eerste kwartaal 2020 over welke forfaits in aanmerking komen voor actualisatie.	Staatssecretaris Snel in Kamerbrief «Beantwoording Schriftelijk Overleg over het door de Algemene Rekenkamer toegezonden rapport «Forfaits in het belastingstelsel», 5 december 2019; Kamerstuk 32 140, nr. 68	Zie de moties en toezeggingenbrieven.
2019–2020	TK	Staatssecretaris Vijlbrief zegt toe aan Kamerlid Omtzigt tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, dat hij de Kamer binnen een maand zal informeren over de implementatie van de richtlijn e-commerce.	Staatssecretaris Vijlbrief tijdens AO Belastingdienst, 4 maart 2020, Kamerstuk 31 066, nr. 622, p. 74	Zie de moties en toezeggingenbrieven.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

32 847 **Integrale visie op de woningmarkt**

35 302 **Wijziging van enkele belastingwetten en enige andere wetten (Belastingplan 2020)**

Nr. 665 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 juni 2020

Op 19 maart 2019 heeft uw Kamer in de gewijzigde motie van de leden Dik-Faber en Ronnes[1] aan het kabinet verzocht om een verkenning uit te voeren naar een gedifferentieerde overdrachtsbelasting, waarbij starters op de woningmarkt worden vrijgesteld en beleggers vanaf de derde woning met een hoger tarief te maken krijgen.

Hierbij zend ik u, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, een tweetal rapporten waarin een dergelijke differentiatie in de overdrachtsbelasting nader is onderzocht[2].

Op 15 mei jl. heeft het kabinet een aantal maatregelen aangekondigd[3] om voor mensen met een middeninkomen en voor starters de betaalbaarheid en toegankelijkheid van de woningmarkt te verbeteren. Hierbij is aangegeven dat er met de Kamer van gedachten is gewisseld over een differentiatie van de overdrachtsbelasting. Het kabinet hoopt u zo snel mogelijk nader te kunnen informeren over de ontwikkelingen.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

[1] Kamerstuk 32 847, nr. 504
[2] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.
[3] Kamerstuk 32 847, nr. 654

kst-32847-665
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

35 300 Nota over de toestand van 's Rijks Financiën

Nr. 79 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 juni 2020

Hierbij bied ik u het eindrapport aan van de evaluatiedoorlichting van fiscale regelingen dat in het kader van de Operatie Inzicht in Kwaliteit is opgesteld[1]. De aanbevelingen van de doorlichting zijn:

- Stel de kwaliteit van evaluaties boven de kwantiteit
- Onderzoek de instrumentkeus; is een regeling terecht vormgegeven als fiscale regeling?
- Hanteer een strategische evaluatieprogrammering, met aandacht voor tijdige dataverzameling
- Gebruik zoveel mogelijk horizonbepalingen om de fiscale regelingen te beheersen

De aanbevelingen sluiten goed aan bij de rijksbrede ontwikkelingen op het gebied van de strategische evaluatieagenda en zullen in de komende periode in de evaluatiepraktijk worden geïmplementeerd.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

kst-35300-79
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 Belastingdienst

Nr. 677 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 juni 2020

Hierbij informeer ik u over het voornemen per 1 januari 2021 regelgeving in te voeren op basis waarvan bepaalde administratieplichtigen gegevens over uitbetalingen voor werkzaamheden en diensten inclusief het burgerservicenummer (bsn) moeten aanleveren[1].

Waarom een regeling

De renseigneringsverplichting vervangt deels het bestaande proces van het formulier IB-47. Hiermee vraagt de Belastingdienst informatie op over uitbetalingen die doorgaans zullen behoren tot het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden zoals inkomsten van freelancers, auteurs of sprekers. Tot begin 2018 werd hierbij gebruikgemaakt van het bsn.[2] Hiervoor bleek echter geen solide wettelijke basis, waardoor de uitvraag hiervan is stopgezet. Met de regeling ontstaat een toereikende wettelijke basis voor het mede aanleveren van het bsn, de naam, het adres en de geboortedatum van degene die de betaling ontvangt. Deze gegevens zijn nodig voor identificatie en verificatie, om ze aan de juiste belastingplichtige te koppelen. Dit is belangrijk voor een goede uitvoering door de Belastingdienst en van belang voor de vooringevulde aangifte. Hiermee worden belastingplichtigen geholpen juist aangifte te doen.

Voor wie gaat de regeling gelden

De renseigneringsverplichting gaat allereerst gelden voor inhoudingsplichtigen: bedrijven die personeel in loondienst hebben, een loonadministratie voeren en derhalve bekend zijn met verwerking van persoonsgegevens en hun administratie hierop hebben ingericht. Daarnaast betreft

[1] De nieuwe renseigneringsstroom zal feitelijk voor het eerst per 1 januari 2022 gaan plaatsvinden, omdat de gegevens over 2021 na afloop van het kalenderjaar en uiterlijk op 31 januari 2022 moeten worden aangeleverd.

[2] Zie de 21e halfjaarsrapportage van de Belastingdienst van 16 april 2018, Bijlage bij Kamerstuk 31 066, nr. 401, p. 10–11.

kst-31066-677
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

het rechtenorganisaties die de tussenschakel zijn tussen een (licentie-)rechtgever (bijvoorbeeld een componist, auteur of muzikant) en een (licentie)rechtnemer (de gebruiker van bijvoorbeeld de muziek of het boek). Naast veelal een loonadministratie, houden zij doorgaans een uitgebreide ledenadministratie bij waarvan ook persoonsgegevens deel uitmaken.

Voor welke gegevens

Inhoudingsplichtigen moeten straks gegevens verstrekken over de betalingen die zij hebben gedaan aan een natuurlijk persoon. Rechtenorganisaties verstrekken gegevens over de betalingen die zij als tussenschakel doen aan (licentie)rechtgevers. Werkzaamheden en diensten die worden verricht als werknemer, artiest, beroepssporter, lid van een buitenlands gezelschap of vrijwilliger vallen niet onder de nieuwe verplichting.[3] Ook werkzaamheden en diensten waarvoor een factuur met omzetbelasting is uitgereikt vallen niet onder de nieuwe verplichting. Voornoemde belastingplichtigen zijn reeds bekend bij de Belastingdienst en gegevensverstrekking via de nieuwe bepaling is daarom niet nodig.

Beoogde proces van invoering

De Belastingdienst start binnenkort voorbereidende gesprekken met marktpartijen[4] over de renseigneringsverplichting. De regeling wordt de komende tijd nader uitgewerkt en in het najaar ter voorhang aan beide Kamers van de Staten-Generaal gezonden.[5] Door uw Kamer nu te informeren kunnen eventuele reacties nog mee worden genomen bij de definitieve uitwerking.

De haalbaarheid van inwerkingtreding per 1 januari 2021 blijft mede afhankelijk van de capaciteit en prioritering binnen het portfolio van de Belastingdienst[6].

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

[3] De aanduidingen zijn steeds bedoeld in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964.
[4] Zoals softwareontwikkelaars en koepelorganisaties.
[5] Er geldt een voorhangprocedure op grond van artikel 10.8, tweede lid, Wet IB 2001.
[6] Deze kan mede onder invloed van actualiteiten zoals de coronamaatregelen wijzigen.

1893431 02120

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 Belastingdienst

Nr. 666

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2020

Hierbij wil ik u, mede namens de Staatssecretaris van Financiën -Toeslagen en Douane, meedelen dat ik op 1 juli jongstleden een vertrouwelijke brief naar uw Kamer heb verstuurd[1]. Deze brief dient ter ondersteuning van het besloten deel van de technische briefing over risicomodellen en selectieregels van de Belastingdienst, die op 2 juli aanstaande zal plaatsvinden.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

[1] Ter vertrouwelijke inzage gelegd, alleen voor de leden, bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

kst-31066-666
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

26 834 Socialeverzekeringspositie van grensarbeiders

Nr. 50

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2020

Tijdens het algemeen overleg over de fiscale en sociale zekerheidspositie van grensarbeiders van 5 maart jongstleden heeft uw Kamer aandacht gevraagd voor de financiële moeilijkheden van een specifieke groep van in Nederland woonachtige rijnvarenden (Kamerstuk 26 834, nr. 48). Deze rijnvarenden vallen onder het Nederlands socialezekerheidsstelsel en ervaren problemen bij het terugvorderen van eerder ten onrechte in Luxemburg betaalde premies. U heeft aan mij en aan de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst gevraagd om hiervoor op korte termijn oplossingen aan te dragen.

Bij deze problematiek draait het om rijnvarenden die werkzaam zijn of zijn geweest voor een in Luxemburg gevestigde werkgever. Deze rijnvarenden zijn op grond van de aanwijsregels sociaal verzekerd in Nederland[1]. De werkgever heeft echter niet de Nederlandse premie volksverzekeringen op het loon ingehouden, maar de (veel lagere) premie van Luxemburg[2].

De rijnvarenden in kwestie verzoeken in hun aangifte inkomstenbelasting om vrijstelling voor de premie volksverzekeringen met als reden dat zij in het buitenland verzekerd zijn. De Belastingdienst honoreert dergelijke verzoeken niet en heft zowel inkomstenbelasting als premies volksverzekeringen. Op het moment dat de Nederlandse aanslagen worden

[1] Voor de Rijnvaart zijn er, gezien het bijzondere karakter van de binnenvaart, specifieke regels opgesteld die op sommige punten afwijken van de «hoofdregels» van Verordening (EG) Nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (de Coördinatieverordening). Zo zijn rijnvarenden op grond van de Rijnvarendenovereenkomst sociaal verzekerd in het land waar de exploitant van het binnenvaartschip waarop zij werken is gevestigd, wanneer het een exploitant betreft in één van de Rijnoeverstaten. Deze regel gold ook onder de voorganger van de Rijnvarendenovereenkomst, het Rijnvarendenverdrag.

[2] Het beeld van de uitvoering is dat deze problematiek veelal samengaat met schijnconstructies. De werkgever draagt dan doelbewust in het verkeerde land af, betaalt minder premie en de werknemer kan een hoger nettoloon in het vooruitzicht worden gesteld. Ook zijn in sommige gevallen de prestaties in Luxemburg hoger dan in Nederland.

kst-26834-50
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

vastgesteld, worden deze rijnvarenden aldus geconfronteerd met te betalen bedragen die fors kunnen zijn. Tegelijkertijd lukt het hen niet om de Luxemburgse premies terug te krijgen, bijvoorbeeld omdat de werkgever in de tussentijd failliet is gegaan en niet meer actief is. Dit kan tot schrijnende situaties leiden.

Om dit soort situaties zoveel mogelijk te voorkomen hebben de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst en ik een aantal maatregelen ingezet, zowel binnen Nederland als in de relatie met Luxemburg. Hiermee bevorderen we dat de betaling van de premies voor de sociale zekerheid conform de geldende aanwijsregels plaatsvindt[3]. De signalen dat de rijnvarenden hun ten onrechte betaalde premie niet terugkregen was voor ons bovendien aanleiding om met Luxemburg specifiek in gesprek te gaan over eventuele mogelijkheden tot premierestitutie of tot premieverrekening in individuele gevallen. Het restitueren van premies kan immers wezenlijk bijdragen aan het verminderen van de financiële problemen die deze rijnvarenden ervaren.

In deze brief informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, over de uitgangspunten die wij hanteren voor het overleg met Luxemburg, het verloop van de besprekingen tot dusverre en onze inzet in het vervolg daarvan.

Uitgangspunten

In de contacten met Luxemburg en bij het zoeken naar mogelijke oplossingen voor de problematiek van de restitutie van onverschuldigd betaalde premies aan deze groep rijnvarenden hanteren wij twee uitgangspunten.

Ten eerste dienen oplossingen bij te dragen aan het doorbreken van het verdienmodel, waarbij in afwijking van de aanwijsregels in een andere lidstaat met een goedkoper premieregime wordt afgedragen. Aan de toepasselijkheid van het Nederlandse stelsel en de verschuldigdheid van Nederlandse premies kan daarom niet worden getornd: «premieshopping« mag niet lonend zijn, noch voor de werkgever, noch voor de werknemer[4]. Werknemers en werkgevers die zich wél aan de regels hebben gehouden, mogen hierdoor niet slechter af zijn.

Op de tweede plaats moeten oplossingen rekening houden met de ondergeschikte en afhankelijke positie van werknemers ten opzichte van hun werkgevers. Dit ontslaat de rijnvarenden in kwestie niet van eigen verantwoordelijkheid[5]. Het betekent wel dat wij het onwenselijk achten dat werknemers eenzijdig de dupe worden van het gedrag van werkgevers. Dit kan het geval zijn wanneer werkgevers premies hebben ingehouden ten behoeve van Luxemburg in plaats van Nederland maar deze premies niet (volledig) hebben afgedragen en ondertussen niet meer actief zijn.

---

[3] Voor een overzicht van deze toekomstgerichte maatregelen zie onze brief van 17 december (Kamerstuk 35 110, nr. 14).

[4] Dit uitgangspunt ligt in het verlengde van de op 2 juni door uw Kamer aangenomen motie van de Leden Gijs van Dijk en Smeulders om in Europees verband premieshoppen aan banden te leggen (Kamerstuk 35 359, nr. 14).

[5] Zowel een werknemer als werkgever kan snel en eenduidig zekerheid verkrijgen over de toepasselijke wetgeving, door de aanvraag van een zogenaamde A1-verklaring. Deze procedure is in de sector algemeen bekend. Voor zover bekend zijn er geen Luxemburgse A1-verklaringen overgelegd, noch is aan Nederlandse kant door werknemers of werkgevers verzocht om een A1-verklaring.

Besprekingen Luxemburg

Vanwege de COVID-19 maatregelen hebben de besprekingen met Luxemburg helaas vertraging opgelopen. In de gesprekken tot dusverre hebben Nederland en Luxemburg steeds opnieuw bevestigd dat in de gevallen in kwestie de Nederlandse wetgeving van toepassing is.

Naar aanleiding van een analyse van de SVB en de Belastingdienst zijn verschillende geanonimiseerde casussen op geaggregeerd niveau aan Luxemburg voorgelegd en is geïnformeerd naar de redenen voor problemen bij de terugvordering en eventuele mogelijkheden om, in individuele gevallen, onverschuldigd betaalde premies te restitueren of te verrekenen.

Luxemburg heeft hierbij meerdere factoren benoemd die premierestitutie in individuele gevallen in de weg staan:
- het feit dat werkgevers premies vaak niet of maar gedeeltelijk hebben afgedragen;
- het feit dat werknemers Luxemburgse prestaties hebben genoten en rechten hebben opgebouwd, ook als premies niet zijn afgedragen (een direct gevolg van de aanmelding van de rijnvarenden door de werkgever bij de CCSS én van het ontbreken van A1-verklaringen bij de aanvang van het grensoverschrijdende werken);
- de Luxemburgse wettelijke terugvorderingstermijn van vijf jaar, waarbij het wettelijke kader voorziet in een terugbetaling aan de partij die heeft afgedragen (de werkgever) en alleen in gevallen waarin daadwerkelijk is afgedragen.

Luxemburg heeft in de besprekingen begrip getoond voor de impact die de huidige situatie kan hebben op individuele rijnvarenden en staat open voor het bespreken van andere vormen van restitutie van de onverschuldigd ingehouden premies, wanneer premierestitutie op individueel niveau niet (meer) mogelijk is.

Inzet vervolg besprekingen

Gegeven de uitgangspunten en de uitkomsten van de contacten met Luxemburg, zetten wij in op een afspraak met Luxemburg over een andere vorm van restitutie van de Luxemburgse premies, waarbij tegelijkertijd de opbouw van dubbele toekomstige rechten, zoals pensioentijdvakken, wordt voorkomen. Daarbij is ons streven om de ingehouden premies en geleverde prestaties bilateraal te verrekenen en de Luxemburgse premies in mindering te brengen op de verschuldigde premie volksverzekeringen in Nederland.

In algemene zin betekent dit voor de rijnvarenden in kwestie dat hun aanslag wordt verminderd met de ingehouden Luxemburgse premies[6]. Aan deze oplossingsrichting is verbonden dat de rijnvarenden de in Luxemburg geleverde prestaties, zoals zorg, uitkeringen bij ziekte en gezinsbijslagen,
houden en deze niet met terugwerkende kracht in Nederland kunnen claimen. Het beeld is dat de rijnvarenden daarmee niet tekort worden gedaan. Aan in Nederland opgebouwde pensioenrechten wordt niet getornd en de in de Luxemburgse administratie geregistreerde pensioentijdvakken, die daarmee dubbelen, worden geschrapt.

---

[6] Hierbij moet nog wel rekening worden met het feit dat bij het vaststellen van de aanslag de Belastingdienst het belastbare loon reeds onverplicht heeft verminderd met de Luxemburgse premiebijdrage voor de oudedagsvoorziening (de zogenaamde cotisation pension).

Bij het verkennen van bovenstaande oplossingsrichting, bespreken we met Luxemburg nadrukkelijk of er oplossingen geboden kunnen worden voor alle gevallen waarop de Rijnvarendenovereenkomst van toepassing is, ook voor gevallen die buiten de wettelijke terugvorderingstermijn van vijf jaar vallen, en voor gevallen waarin de werkgever niet of slechts gedeeltelijk heeft afgedragen.

Als we conform deze inzet een akkoord met Luxemburg kunnen bereiken, dan zou dit naar onze mening ook een betekenisvolle stap zijn om de financiële problemen van de rijnvarenden in kwestie te verminderen.

Vervolg

Gedurende de zomer zetten wij de gesprekken met Luxemburg voort. Hierbij moet aan beide zijden ook de uitvoering betrokken worden om beter zicht te krijgen op de praktische haalbaarheid en uitvoeringsgevolgen van onderdelen van deze oplossingsrichting, zoals het schrappen van toekomstige rechten in de systemen van Luxemburg, die dubbelen met in Nederland opgebouwde rechten. Het streven is om in september tot een akkoord te komen. Wij zullen uw Kamer hierover nader informeren.

De Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst heeft u in zijn brief van 1 april 2020 geïnformeerd over het pauzeren van invorderingsmaatregelen bij rijnvarenden met een werkgever in Luxemburg[7]. Het treffen van invorderingsmaatregelen zou vooruitlopen op de uitkomsten van overleg met Luxemburg over eventuele mogelijkheden tot premierestitutie of premieverrekening. Uiteraard blijft de toezegging van de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst gelden en worden er in de komende periode geen invorderingsmaatregelen getroffen. Daarmee worden acute financiële problemen voorkomen in afwachting van een structurele oplossing.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
W. Koolmees

[7] Kamerstuk 26 834, nr. 47

1893431 02120

32 847 **Integrale visie op de woningmarkt**

Nr. 693 **Lijst van vragen en antwoorden**
Vastgesteld 10 november 2020

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen voorgelegd aan de staatssecretaris van Financiën over de brief van 13 december 2019 inzake evaluaties eigenwoningregeling (Kamerstuk 32 847, nr. 583).

De staatssecretaris heeft deze vragen beantwoord bij brief van 8 juli 2020. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,

Adjunct-griffier van de commissie,

Vraag 1
Hoe beoordeelt u het feit dat de overheid al jarenlang een ondoelmatige eigenwoningregeling in stand houdt?

In de evaluatie van SEO Economisch Onderzoek (SEO) naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van de eigenwoningregeling zijn de achterliggende doelstellingen van de hypotheekrenteaftrek geschetst en is ook aangegeven hoe de hypotheekrenteaftrek sinds de introductie daarvan in de Wet vermogensbelasting uit 1893 als in eerste instantie een onderdeel van de vermogensbelasting is verworden tot een middel om het eigenwoningbezit te bevorderen. Het bevorderen van het eigenwoningbezit als doel van de hypotheekrenteaftrek is in de loop der jaren door verschillende kabinetten in verschillende bewoordingen steeds benadrukt. Zo is vrij recent in 2012 in de kabinetsreactie op de motie van het lid Kuiper nog het volgende opgemerkt: "De hypotheekrenteaftrek is een wezenlijk onderdeel van het beleid om het eigenwoningbezit te bevorderen. Eigenwoningbezit kan bijdragen aan het opbouwen van eigen vermogen en daarmee aan de zelfredzaamheid van burgers. Het kabinet is van mening dat het eigenwoningbezit structureel moet worden gestimuleerd (-)".[1] In dat licht lag afschaffing of een verregaande beperking van de hypotheekrente niet voor de hand. Desalniettemin is al langer bekend dat de hypotheekrenteaftrek een aantal negatieve neveneffecten heeft. Verschillende instanties en organisaties zoals het Centraal Planbureau (CPB), De Nederlandsche Bank (DNB), de Europese Commissie en de OESO pleiten al langer voor een beperking of afschaffing van de hypotheekrenteaftrek. Verschillende kabinetten hebben die handschoen ook opgepakt. Zo is per 2001 de duur van de hypotheekrenteaftrek beperkt tot maximaal 30 jaar, per 2004 de zogenoemde bijleenregeling geïntroduceerd, per 2005 is de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld (de Hillen-regeling) van kracht geworden (toentertijd geïntroduceerd als stimulans tot versneld aflossen), per 2013 is de fiscale aflossingseis ingevoerd en vanaf 2014 is stapsgewijs de zogenoemde tariefmaatregel eigen woning ingevoerd. Onder het huidige kabinet is een versnelling van de tariefmaatregel ingevoerd waardoor de hypotheekrente vanaf 2023 nog slechts tegen maximaal 37,05% te gelde kan worden gemaakt. Verder wordt vanaf 2019 de Hillen-regeling in 30 jaar stapsgewijs afgebouwd. Dit zijn regelingen die in meer of mindere mate hebben bijgedragen aan het beperken van het budgettaire beslag en de nadelige effecten van de hypotheekrenteaftrek. Tot een volledige afschaffing van de hypotheekrenteaftrek is niet besloten, deels vanwege de effecten voor de

[1] Kamerstuk 33 000, V, blz. 4.

eigenwoningbezitter, deels omdat daar onvoldoende draagvlak voor bestond. Ondanks deze maatregelen is het budgettaire belang van de hypotheekrenteaftrek nog steeds aanzienlijk en zijn de nadelige effecten beperkt weggenomen. In de evaluatie heeft SEO daarom geconstateerd dat de regeling niet doelmatig en doeltreffend is.

Vraag 2
Voldoet de huidige eigenwoningregeling aan de doelmatigheidstoets van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet?

Op grond van artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet (CW) is bij nieuwe (wets)voorstellen die ter tafel komen in de ministerraad, de Eerste Kamer of de Tweede Kamer een toelichting op onder andere de doeltreffendheid en doelmatigheid van het voorstel vereist. Deze bepaling is van kracht sinds 1 januari 2018. De huidige eigenwoningregeling dateert van voor die datum en is daarom ook niet afgezet tegen de doelmatigheidstoets zoals opgenomen in de CW. Bij bestaand beleid wordt gebruik gemaakt van evaluaties. De evaluatie over de doeltreffendheid en doelmatigheid van de regeling is uitgevoerd door SEO. De conclusie van SEO is dat de eigenwoningregeling niet doelmatig is. Daaruit kan worden afgeleid dat deze regeling waarschijnlijk niet zou voldoen aan de doelmatigheidstoets van artikel 3.1 CW.

Vraag 3
Wat is het door u gewenste eindbeeld voor de fiscale behandeling van de eigen woning? Het kan toch niet zo zijn dat deze regering daar zelf geen opvatting over heeft?

Vanuit een oogpunt van zekerheid voor de (toekomstige) eigenwoningbezitter is het gewenst om te komen tot een helder eindbeeld voor de fiscale behandeling voor de eigen woning. Daarbij zijn naast de door de onderzoeksbureaus (SEO en Panteia) genoemde varianten van defiscalisering of overbrenging naar box 3 ook minder vergaande scenario's denkbaar in box 1. Bij de ontwikkeling van een eindbeeld spelen het functioneren van de woningmarkt, de huidige ontwikkelingen binnen box 3, de wens tot vereenvoudiging en de door onder andere de belastingplichtige benodigde zekerheid een belangrijke rol. Dit kabinet heeft al een aantal stappen gezet om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de fiscale eigenwoningregeling te verbeteren. Het kabinet is van mening dat het nemen van verdere stappen moet passen in een nog vast te stellen eindbeeld. Zeker de door de onderzoeksbureaus geschetste eindbeelden van defiscalisering of overbrengen naar box 3 kunnen of zullen, overigens net als eventuele verdergaande aanpassingen in box 1, verstrekkende gevolgen hebben voor de huidige en toekomstige eigenwoningbezitter.
In het kader van de Bouwstenen voor een beter Belastingstelsel – bijlage Belasten van vermogen (Bouwstenen)[2] en de Brede Maatschappelijke Heroverwegingen – Ruimte voor wonen (BMH-wonen)[3] is onderzoek gedaan naar het woningbeleid, waaronder de fiscale stimuleringsregelingen. De resultaten daarvan bevatten aanknopingspunten die kunnen bijdragen aan het vaststellen van een eindbeeld voor de eigenwoningregeling.

Vraag 4
Kunt u nader ingaan op de voor- en nadelen van een defiscalisering van de eigen woning? Kunt u ervoor zorgen dat alle benodigde informatie gereed is ten behoeve van de verkiezingsprogramma's en de formatie?

Defiscaliseren van de eigenwoningregeling houdt in dat zowel de eigen woning als de eigenwoningschuld fiscaal worden genegeerd. Deze worden dus in geen enkele box in de inkomstenbelasting in aanmerking genomen. Dit is de meest zuivere vorm van defiscalisering.

Een beperktere minder zuivere variant is het gedeeltelijk defiscaliseren. Hierbij wordt alleen de eigen woning fiscaal genegeerd, maar wordt de eigenwoningschuld wel fiscaal in aanmerking genomen. Schulden vallen op basis van de rangorderegeling in box 3.
Deze variant is daarmee vergelijkbaar met de variant waarin zowel de eigen woning als de eigenwoningschuld van box 1 naar box 3 gaan waarbij de eigen woning als bezitting volledig wordt vrijgesteld.

In beide varianten wordt een verdergaande vereenvoudiging bereikt ten opzichte van de huidige eigenwoningregeling in box 1 doordat daarbij bepaalde regelingen die deel uitmaken van de eigenwoningregeling komen te vervallen. Dit betreft onder meer het eigenwoningforfait (EWF) inclusief het verhoogde EWF voor woningen met een hoge eigenwoningwaarde.[4] Daarnaast vervalt de aftrek van rente en kosten eigen woning ((hypotheek)rente en financieringskosten). Ook vervalt de

[2] Kamerstuk 32 140, nr. 71
[3] Kamerstuk 32 359, nr. 4 – Ruimte voor wonen.
[4] In 2020 een eigenwoningwaarde van meer dan € 1.090.000.

aan deze beide regelingen gekoppelde Hillen-regeling[5] en de zogenoemde restschuldregeling.[6]

Vanwege het niet langer aan de orde zijn van renteaftrek vervalt in ieder geval bij de beperkte variant het overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden. Dit geldt ook voor de fiscale aflossingseis. Het stimuleren van aflossen zal via andere niet-fiscale weg moeten worden vormgegeven. Daarnaast vervallen de bijleenregeling en de 30-jaarstermijn voor renteaftrek. Ook is de tariefmaatregel eigen woning dan niet meer aan de orde.
Ook bij de zuivere variant vervallen deze regelingen in beginsel. Hierbij blijft een afbakening van hetgeen wel of niet een eigenwoningschuld is echter van belang, waardoor het gewenst kan zijn om bepaalde (delen van) regelingen al dan niet in aangepaste vorm te handhaven.

Vanwege de koppeling van de kapitaalverzekering eigen woning (KEW), de spaarrekening eigen woning (SEW) en het beleggingsrecht eigen woning (BEW) aan de eigen woning en de eigenwoningschuld ligt het voor de hand de fiscale kwalificatie van deze producten die van de eigen woning en de eigenwoningschuld te laten volgen. Dat betekent bij het volledig defiscaliseren dat ook deze producten fiscaal volledig worden genegeerd.
Bij het alleen defiscaliseren van de eigen woning (hetgeen zoals gezegd feitelijk overeenkomt met het volledig vrijstellen van de bezitting in box 3), komt de vraag op of het product de eigen woning of de eigenwoningschuld moet volgen.
In beide varianten kan de bestaande vrijstelling voor de KEW/SEW/BEW die in overgangsrecht is opgenomen vervallen, waarbij eerbiediging in de vorm van een vrijstelling in box 1 van het rentebestanddeel in het tot het moment van defiscaliseren reeds opgebouwde vermogen voor de hand ligt.

In beide varianten blijft de vaststelling of sprake is van een eigen woning aan de orde. Deze wordt immers fiscaal niet in aanmerking genomen (zuivere variant) dan wel wordt geheel vrijgesteld in box 3 (beperkte variant). De daaraan gerelateerde problematiek met betrekking tot het tijdelijk hebben van twee eigen woningen (zoals bij aankoop/verkoop) of het aanmerken van een woning die niet langer het hoofdverblijf is als eigen woning (zoals bij scheiding of bij opname in een zorginstelling), blijft bestaan.

Zoals aangegeven blijft ook bij het volledig defiscaliseren de vaststelling of sprake is van een eigenwoningschuld bestaan. Er moet immers duidelijk zijn welke schuld niet in box 3 wordt meegenomen, maar fiscaal wordt genegeerd. Deels defiscaliseren waarbij alleen de woning wordt gedefiscaliseerd heeft het voordeel dat het onderscheid tussen eigenwoningschulden en overige schulden in box 3 niet relevant is. Dit voordeel ten opzichte van volledig defiscaliseren heeft echter als nadeel dat het aangaan van schulden voor de eigen woning nog steeds fiscaal interessant kan zijn. Deze schuld heeft immers invloed op de belastingheffing in box 3 doordat minder belasting verschuldigd is dan wanneer ook de schuld fiscaal genegeerd zou worden.

Vraag 5
Kunt u nader ingaan op de voor- en nadelen van het verplaatsen van de eigen woning naar box 3? Kunt u ervoor zorgen dat alle benodigde informatie gereed is ten behoeve van de verkiezingsprogramma's en de formatie?

[5] Waardoor de huidige uitfasering in 30 jaren niet meer aan de orde is.
[6] Dit betreft de aftrekbare kosten restschuld vervreemde eigen woning en ziet op restschulden die zijn ontstaan in de periode van 29 oktober 2012 tot en met 31 december 2017.

Hiervoor is in het antwoord op vraag 4 ingegaan op de gevolgen van volledige of gedeeltelijke defiscalisering van de eigen woning en de eigenwoningschuld. In de daar genoemde varianten voor de eigen woning (fiscaal negeren of volledig vrijstellen in box 3) is het uitgangspunt dat de eigen woning een consumptiegoed is. De eigen woning dient als hoofdverblijf en heeft daarmee primair het doel om te kunnen wonen. Dit in tegenstelling tot overige woningen en ander onroerend goed die in box 3 vallen en veelal het doel van investeringsgoed dienen en in dat kader ook kunnen concurreren met andere vermogensbestanddelen. In de Bouwstenen en de BMH-wonen is een aantal varianten opgenomen waarin de eigen woning ook deels wordt belast in box 3.

Het plaatsen van de eigen woning in box 3 zonder volledige vrijstelling bestempelt de eigen woning deels of geheel – afhankelijk van de mate waarin de waarde in aanmerking wordt genomen – als investeringsgoed. Zonder vrijstelling wordt de eigen woning geheel als investeringsgoed gezien en wordt het feit dat de woning als hoofdverblijf voor de belastingplichtige dient fiscaal genegeerd. Met een gedeeltelijke vrijstelling wordt de eigen woning gedeeltelijk als consumptiegoed en gedeeltelijk als investeringsgoed gezien. De mate van vrijstelling is een weerspiegeling van de veronderstelde mix.

Zowel bij het geheel als deels vrijstellen van de eigen woning in box 3 blijft de vaststelling of er sprake is van een eigen woning relevant. Het moet immers duidelijk zijn waarop de vrijstelling van toepassing is. Ook hier speelt het vraagstuk hoe wordt omgegaan met het tijdelijk hebben van twee eigen woningen of met de woning die niet langer het hoofdverblijf is. Bij het volledig belasten van de eigen woning is het onderscheid tussen een eigen woning en overig onroerend goed niet van belang. Hoewel dit eenvoudiger is, ligt een dergelijke fiscale behandeling niet voor de hand aangezien de eigen woning evident (deels) een consumptief karakter heeft.

Zoals in het antwoord op vraag 4 reeds is aangegeven komen diverse deelregelingen die nu onderdeel van de eigenwoningregeling zijn te vervallen hetgeen tot een verdergaande vereenvoudiging leidt ten opzichte van de huidige regeling in box 1.

Zoals verder in het antwoord op vraag 4 is aangegeven, is het aanmerken van de schuld in box 3 eenvoudiger dan het geheel defiscaliseren omdat in een box 3-variant alle schulden worden meegenomen en het onderscheid tussen eigenwoningschulden en overige schulden niet relevant is. Een keerzijde is dat het aangaan van schulden voor de eigen woning nog steeds fiscaal interessant kan zijn. Deze schuld heeft immers invloed op de belastingheffing in box 3 doordat minder belasting verschuldigd is dan wanneer de schuld fiscaal genegeerd zou worden.

Bij de omvorming van de huidige eigenwoningregeling naar een variant van volledige defiscalisering of een box 3-variant dienen de effecten voor vooral bestaande eigenwoningbezitters goed in ogenschouw te worden genomen. Er zal immers sprake zijn van een verschuiving van een (in het algemeen) per saldo belastingvoordeel naar het vervallen van dat voordeel (defiscalisering) tot het in beginsel verschuldigd worden van belasting over de eigen woning (box 3). Deze effecten kunnen in de vorm van feitelijke maandlasten fors zijn en de betaalbaarheid van voortzetting van de huidige woonsituatie onder druk zetten.

Vraag 6
Deelt u de opvatting dat bezitters van een (afgeloste) eigen woning in principe belasting zouden moeten betalen over dit vermogen?

Voor een deel gebeurt dat ook door middel van het EWF en door de uitfasering van de Hillen-regeling.

Vraag 7
Hoe is het mogelijk dat de regering al jarenlang beleid uitvoert dat niet doeltreffend is, niet doelmatig is en ook nog eens te complex is? In hoeverre spelen politieke taboes hier een rol?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 8
Kunt u meer inzicht geven in de gevolgen van de huidige eigenwoningregeling voor de vermogensongelijkheid? Kunt u dat ook in kaart (laten) brengen voor de defiscalisering van de eigen woning en voor het verplaatsen van de eigen woning naar box 3?

Eigenwoningbezitters hebben een aanzienlijk hoger vermogen dan huurders, zo blijkt uit de vermogensstatistieken van het CBS over het jaar 2018. Het gemiddelde vermogen voor eigenwoningbezitters bedroeg in 2018 € 302.000 en bij huurders ging dat om € 26.000. Ook exclusief vermogen in de woning is het verschil aanzienlijk (zie onderstaande tabel 1).
Het is echter niet eenduidig te bepalen of en zo ja welk deel van dit vermogensverschil wordt veroorzaakt door de fiscale behandeling. Zo geeft het CBS ook aan dat het gemiddelde huishoudinkomen van kopers € 54.500 bedroeg in 2018 en van huurders € 29.500. Wel leidt de eigenwoningregeling volgens het CPB-woningmarktmodel per saldo tot een fiscale stimulering op het eigenwoningbezit en daarmee tot hogere huizenprijzen.
De fiscale aflossingseis leidt ertoe dat huishoudens meer vermogen moeten opbouwen, in plaats van dat zij het bedrag ter grootte van de aflossing kunnen gebruiken voor consumptieve doeleinden. Het effect van deze extra vermogensopbouw op ongelijkheid is ambigu en afhankelijk van de positie van huishoudens in de vermogensverdeling.

Tabel 1: Vermogen van huishoudens; huishoudenskenmerken, vermogensbestanddelen, jaar 2018

Kenmerken van huishoudens	Vermogens-bestanddelen	Aantal hh x 1000	Totaal vermogen, € x mrd	Gemiddeld vermogen, € x 1000
Particuliere huishoudens	Vermogen	7755	1417	**183**
Particuliere huishoudens	Vermogen exclusief eigen woning minus schuld)	7704	809	**105**
Woningbezit: eigen woning	Vermogen	4400	1330	**302**
Woningbezit: eigen woning	Vermogen exclusief eigen woning minus schuld	4397	713	**162**
Woningbezit: huurwoning	Vermogen	3356	87	**26**

Bron: CBS

Vraag 9
Welke effecten heeft de verplichte aflossing op de vermogensongelijkheid op de lange termijn?

Zie het antwoord op vraag 8.

Vraag 10
Welke effecten heeft de invoering van de verplichte aflossing gehad op de macro-economische en financiële stabiliteit?

Sinds 2013 geldt dat nieuwe hypotheekleningen ten minste annuïtair moeten worden afgelost om aanspraak te kunnen maken op aftrek van rente en kosten eigen woning. Dit heeft ervoor gezorgd dat het aantal hypotheken waarop maandelijks afgelost wordt, sterk is gestegen. Uit data van DNB blijkt dat het aandeel aflossingsvrije hypotheken in de nieuwe productie, inclusief oversluiters, in 2007 69% betrof en in 2018 ongeveer 33%. Aflossingen dragen bij aan lagere *Loan-to-Value*-ratio's en lagere *Loan-to-Income*-ratio's voor huishoudens, en verbeteren zo hun financiële weerbaarheid. Daarnaast reduceren aflossingen de risico's voor hypotheekverstrekkers mochten huizenprijzen in de toekomst dalen. Hypotheken zullen immers minder vaak 'onder water' komen te staan. Een verlaagde kans op onderwaterhypotheken is ook positief vanuit macro-economisch perspectief. Het betekent dat huishoudens minder geneigd zullen zijn om tijdens een laagconjunctuur hun consumptie te reduceren om restschulden af te betalen.

Vraag 11
Kunt u door middel van een aantal voorbeeldhuishoudens aangeven hoe de lage rente en de verplichte aflossing inwerken op de maandlasten?

Ter illustratie worden zes situaties geschetst: drie voorbeeldhuishoudens met twee verschillende rentetarieven per huishouden. Er wordt uitgegaan van een annuïtaire hypotheek met een looptijd van 30 jaar, omdat alsdan het huishouden in aanmerking komt voor hypotheekrenteaftrek.

1. **A**. Een huishouden (éénverdiener) met een inkomen van € 35.000, een hypotheek van € 150.000, met NHG en een rente van 1,8% (20 jaar rentevastperiode).
   B. Een huishouden (éénverdiener) met een inkomen van € 35.000, een hypotheek van € 150.000, met NHG en een rente van 1,4% (10 jaar rentevastperiode).
2. **A**. Een huishouden (tweeverdieners) met een inkomen van € 35.000 en € 17.500, een hypotheek van € 230.000, met NHG en een rente van 1,8% (20 jaar rentevastperiode).
   B. Een huishouden (tweeverdieners) met een inkomen van € 35.000 en € 17.500, een hypotheek van € 230.000, met NHG en een rente van 1,4% (10 jaar rentevastperiode).
3. **A**. Een huishouden (tweeverdieners), beide met een inkomen van € 35.000 en een hypotheek van € 330.000 met een rente van 2,3% (20 jaar rentevastperiode).
   B. Een huishouden (tweeverdieners), beide met een inkomen van € 35.000 en een hypotheek van € 330.000 met een rente van 1,8% (10 jaar rentevastperiode).

In de hierna opgenomen tabel worden de bruto maandlasten weergegeven in de eerste maand van het eerste jaar van de hypotheek voor de verschillende situaties. Daarbij worden de te betalen rente, aflossing en totale bruto maandlasten getoond. Bij een annuïtaire lening neemt na verloop van tijd de te betalen rente af en aflossing toe, maar blijft de bruto maandlast gelijk.

Tabel 2. Overzicht hypotheek en bijbehorende bruto maandlasten

Hypotheek	Aflossing	Rente	Totaal

1A	€ 150.000 (1,8%)	€ 315	€ 225	€ 540
1B	€ 150.000 (1,4%)	€ 336	€ 175	€ 511
2A	€ 230.000 (1,8%)	€ 482	€ 345	€ 827
2B	€ 230.000 (1,4%)	€ 514	€ 268	€ 782
3A	€ 330.000 (2,3%)	€ 637	€ 633	€ 1.270
3B	€ 330.000 (1,8%)	€ 692	€ 495	€ 1.187

Vraag 12
Klopt het, gezien de ontwikkelingen met de verplichte aflossing en de hypotheekrenteaftrek, dat steeds meer mensen een aflossingsvrije hypotheek afsluiten? Welke effecten heeft dit op de maandlasten van huishoudens?

Huishoudens kunnen ervoor kiezen om (voor een deel van de hypotheek) geen aflossingsschema overeen te komen. Het Hypotheken Data Netwerk (HDN) heeft in haar 'Jaaroverzicht 2019' cijfers gepresenteerd over hypotheekaanvragen in 2019.[7] In 2019 zijn via HDN in totaal 274.175 hypotheekaanvragen gedaan voor de aankoop van een woning.[8] Hiervan zijn 128.407 hypotheekaanvragen gedaan door starters.

Uit de cijfers van HDN blijkt dat bij 43,7% van de aanvragen sprake was van een (gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheek. Een belangrijke verklaring voor dit percentage is dat doorstromers met een aflossingsvrije hypotheek afgesloten vóór 2013 doorgaans tot 50% van de woningwaarde kunnen financieren met een aflossingsvrije hypotheek. Het aantal (gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheekaanvragen is met 1,5% afgenomen ten opzichte van 2018, terwijl het totaal aantal hypotheekaanvragen met 2,8% is toegenomen. Voor specifiek starters is in 2018 het aantal (gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheekaanvragen met 11,3% afgenomen, terwijl het totaal aantal aanvragen van starters met 0,6% is toegenomen. Het beeld dat steeds meer mensen een (gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheek afsluiten lijkt dus niet te kloppen. Wel is er bij doorstromers een toename zichtbaar van het aantal aanvragen van een volledig aflossingsvrije hypotheek, maar dit aantal is relatief beperkt ten opzichte van het totaal aantal hypotheekaanvragen (circa 5%). Er zijn geen cijfers bekend over hoeveel huishoudens daadwerkelijk een (gedeeltelijk) aflossingsvrije hypotheek afsluiten.

Omdat op een aflossingsvrije lening maandelijks alleen rente betaald wordt, zijn de maandlasten van de consument lager. De hoogte van dit verschil is afhankelijk van diverse factoren zoals de hoogte van de lening, het percentage aflossingsvrij en de rente. Doorgaans betaalt de consument tevens een rente-opslag voor een aflossingsvrije lening. Ook krijgt een huishouden sinds 2013 bij een nieuwe hypotheek in zijn geheel geen hypotheekrenteaftrek als gekozen wordt voor een aflossingsvrije hypotheeklening. Aan het einde van de looptijd moet de lening volledig worden afgelost, waardoor er ook vermogen opgebouwd moet worden voor deze aflossing.

[7] De vereniging HDN faciliteert als centrale spil informatie-uitwisseling in de hypotheekmarkt. HDN heeft 54 leden, waarvan vrijwel alle grote aanbieders van hypotheek- en hypotheekgerelateerde producten (82% marktaandeel in hypotheekaanvragen). Bron cijfers: HDN jaaroverzicht 2019 (https://www.hdn.nl/jaaroverzicht-2019/).
[8] De data betreft alle hypotheekaanvragen die over het netwerk van HDN gaan. Of uiteindelijk de aanvraag ook doorgaat wordt hierin niet meegenomen. Het totaal aantal hypotheekaanvragen is exclusief hypotheekaanvragen van consumenten die een bestaande hypotheek oversluiten naar een andere hypotheekverstrekker of een tweede hypotheek afsluiten.

Vraag 13
In welke mate is er gebruik gemaakt van de zogenoemde Blok-hypotheek? Hoeveel hypotheekverstrekkers bieden de Blok-hypotheek aan? Welke bezwaren hebben hypotheekverstrekkers om de Blok-hypotheek niet aan te bieden?

Een 'Blok-hypotheek' is een hypotheekvorm waarbij de consument – naast een annuïtaire of lineaire lening die in 30 jaar volledig wordt afgelost – een schuldopbouwhypotheek ter hoogte van maximaal 50% van de woningwaarde afsluit waarmee maandelijks een bedrag kan worden opgenomen om de totale maandlasten te verlagen. De brancheverenigingen Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en het Verbond van Verzekeraars geven aan dat door hun leden weinig gebruikgemaakt is van een dergelijke hypotheek'. Op dit moment biedt voor zover bekend één hypotheekverstrekker deze hypotheekvorm aan, voor een starterslening met een looptijd van (maximaal) 40 jaar met de mogelijkheid voor 30 jaar aftrek van rentekosten. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) heeft aangegeven dat een schuldopbouwhypotheek in individuele gevallen wordt aangeboden als maatwerkoplossing. Het is niet duidelijk hoe vaak dit voorkomt.

De brancheverenigingen hebben laten weten dat hun leden een schuldopbouwhypotheek niet aanbieden vanwege verschillende redenen. De complexiteit van het product is genoemd als belangrijkste reden, zij geven aan dat voor veel klanten het product lastig te begrijpen is. Andere genoemde redenen zijn onder andere de twijfel bij hypotheekverstrekkers of het product voorziet in de behoefte van de klant omdat het product beperkt voordeel oplevert. De implementatie van de hypotheekvorm vereist daarnaast de benodigde verander- en IT-capaciteit, hetgeen niet in verhouding staat tot de vraag naar het product.

Vraag 14
Welke stappen zijn er tot nu toe gezet met de invulling van de motie van de leden Paternotte en Wiersma[9] over de wegingsfactor van studieleningen bij hypotheken?

Conform de motie is aan het Nibud gevraagd of zij versneld advies wil geven over de wegingsfactor van studieleningen bij hypotheken. Dat rapport is inmiddels afgerond en recent naar uw Kamer gezonden. Hierbij is aangekondigd dat de wegingsfactor zal worden aangepast conform het advies van het Nibud.

Vraag 15
Op welke rente is de wegingsfactor van studieleningen bij hypotheken gebaseerd? Is dit een realistische rentestand?

Voor de weging van een studieschuld bij hypotheekverstrekking geldt een wegingsfactor van 0,75% (oude stelstel) en 0,45% (nieuwe stelsel). Dit komt in de praktijk overeen met een rentestand van ongeveer 3%.[10] Op verzoek van het kabinet heeft het Nibud opnieuw gekeken naar de wegingsfactor voor studieleningen en onderzocht of het wenselijk is om deze aan te passen. Dit gelet op de langdurig aanhoudende lage rente op staatsobligaties, waaraan de rente voor studieleningen is gekoppeld. Het Nibud adviseert om de wegingsfactor te verlagen en deze in de toekomst mee te laten ontwikkelen met de rente op studieleningen. Bij de huidige rente voor studieschulden van 0 procent is een wegingsfactor van 0,65% (oude stelsel) en 0,35% (nieuwe stelsel) verantwoord volgens het Nibud.

---

[9] Kamerstuk 35 300 VIII, nr. 87.
[10] Zie Nibud advies voor de financieringslastnormen van 2019 (https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/10/01/financieringslastnormen-2019).

Door de lagere wegingsfactor kunnen mensen met een studieschuld op verantwoorde wijze beperkt meer lenen voor de aankoop van een woning. Het kabinet zal dit advies overnemen en meenemen in de internetconsultatie van de Regeling hypothecair krediet voor de financieringslastnormen van 2021. Deze consultatie zal deze zomer gestart worden.

Vraag 16
Wat zouden redelijke termijnen zijn om toe te werken naar een eindbeeld zoals eigen woning defiscaliseren of toevoegen in box 3?

In de kabinetsreactie op de evaluatie van de eigenwoningregeling is aangeven dat eventueel te zetten stappen om tot een minder complexe behandeling van de eigen woning te komen en de te maken keuzes die hieraan ten grondslag moeten liggen, aan een volgend kabinet zijn. Dergelijke keuzes dienen nader bezien te worden ook in het kader van het functioneren van de woningmarkt, de huidige ontwikkelingen binnen box 3, de wens tot vereenvoudiging en de door onder andere de belastingplichtige benodigde zekerheid. Ook aspecten zoals inkomenseffecten, uitvoeringsaspecten, betaalbaarheidseffecten, vermogenseffecten en huizenprijseffecten spelen een rol. Het daarom lastig te zeggen wat een redelijke termijn is om toe te werken naar een eindbeeld zoals het defiscaliseren van de eigen woning of het opnemen in box 3 dan wel een minder vergaande maatregel in box 1. In verschillende rapporten wordt gedacht aan een periode van 20 tot 30 jaar om toe te werken tot de eindbeelden defiscalisering of overbrengen naar box 3.[11] Ook in de BMH-wonen staan verschillende mogelijkheden voor een afbouwpad naar defiscaliseren of het overbrengen van de eigen woning naar box 3. De huidige lage gemiddelde uitstaande hypotheekrente en opgaande woningprijzen zouden wellicht ruimte kunnen bieden voor een kortere overgangsperiode.

Vraag 17
Op welke manier verschillen de vermogenseffecten en inkomenseffecten van (1) het defiscaliseren van de eigen woning en (2) het toevoegen van de eigen woning in box 3?

Zie het antwoord op vraag 8 voor de vermogenseffecten. Voor de inkomenseffecten wijs ik u op de doorrekening van variant V1 uit BMH-wonen voor het behandelen van de eigen woning in box 3 en variant V2 voor de effecten van een vorm van defiscaliseren van de eigen woning.

Vraag 18
Op welke wijze worden huishoudens bij andere life events dan scheidingen die van grote invloed zijn op de fiscale behandeling van de eigen woning geïnformeerd en ondersteund?

De Belastingdienst informeert en ondersteunt huishoudens bij andere life events die van invloed zijn op de fiscale behandeling van de eigen woning door middel van informatie op de site van de Belastingdienst. Het gaat dan bijvoorbeeld om de life events aankoop, verkoop/verhuizen of gaan samenwonen.[12] Indien een huishouden bij een life event contact opneemt met een financieel adviseur, dan kan ook de adviseur ondersteuning bieden.

Vraag 19
Welke mogelijkheden zijn er om het loket voor aspirant-woningkopers bij de Rijksoverheid bekender

[11] Kansrijk Woonbeleid (CPB, PBL, 2016), Studiegroep Duurzame Groei, werkgroep wonen (2016).
[12] Zie bijvoorbeeld https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/nl/koopwoning/ voor informatie over aankoop/verkoop van een eigen woning en https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/relatie_familie_en_gezondheid/relatie/samenwoners/ voor meer informatie over gaan samenwonen en de fiscale gevolgen daarvan.

te maken?

Bij de aankoop van een woning komt veel kijken. Het gaat om het zoeken naar een geschikte woning, het afsluiten van een passende hypotheek en het ondertekenen van het koopcontract. Om woningkopers goed op weg te helpen, heeft de Rijksoverheid een persoonlijk overzicht ontwikkeld 'Woning kopen: wat moet ik regelen?'. Daarbij ontvangen woningkopers aan de hand van enkele vragen die zij beantwoorden over hun situatie, direct de juiste informatie voor belangrijke zaken rondom de aankoop van hun woning. Er worden verschillende manieren gehanteerd om de bekendheid van het persoonlijk overzicht te vergroten. Zo zet de Rijksoverheid in op betaalde vindbaarheid, zoals via advertenties op sociale media. Ook is gestart met een pilot voor een nieuwe communicatieaanpak rondom life events, specifiek voor het persoonlijk overzicht 'Kind krijgen: wat moet ik regelen?'. Deze aanpak wordt geëvalueerd en indien gewenst zou deze aanpak vervolgens ook naar andere persoonlijke overzichten uitgebreid kunnen worden, zoals het overzicht voor het kopen van een woning. Daarnaast organiseert het ministerie van BZK samen met stakeholders in de week van 27 september tot en met 3 oktober "de week van de starter". Het doel van deze week is om de positie van starters op de woningmarkt te verbeteren door te zorgen voor een compleet en onafhankelijk overzicht van informatie.

Vraag 20
Wat is de verwachte ontwikkeling van het budgettaire beslag van de eigenwoningregeling per regeling tot en met 2030?

Zie het budgettaire belang voor het jaar 2021 en het structurele geraamde budgettaire belang, zoals getoond in tabel 2 van BMH-wonen:

Fiscale regeling	Geraamd bedrag in 2021 (in mln euro)	Structureel budgettair belang (jaar waarin structureel) (in mln euro)
Aftrekbare kosten eigen woning (o.a. hypotheekrenteaftrek)	9.183	7.120 (2043)*
Aftrek financieringskosten	193	100 (2043)
EWF (inclusief Hillen)	- 2.349	- 2.951 (2048)
Aftrekbare rente restschuld	30	0 (2032)
Schenkingsvrijstelling eigen woning	190	190 (2019)
Overdrachtsbelasting woningen	- 1.457	- 1.457 (2019)

* Dit betreft het brutobedrag. Indien de hypotheekrenteaftrek wordt afgeschaft, kan de resterende schuld - zonder aanvullend beleid – als schuld in aanmerking worden genomen in box 3. Dat leidt tot een budgettaire derving van circa € 1300 mln. De netto-besparing zou daarmee uitkomen op circa structureel € 5,8 miljard.

Vraag 21
Welke mogelijkheden zijn er om, conform het huidige uniforme pensioenoverzicht, een uniform woonoverzicht te maken? Welke uitvoeringsproblemen spelen hierbij?

Een uniform woonoverzicht door de Belastingdienst is niet goed te realiseren. Voor het beoordelen van de fiscale status van woningen en met name de aftrekbaarheid van de (hypotheek-)rente is het nodig een koppeling te leggen tussen persoonlijke gegevens, de persoonlijke situatie en fiscale

gegevens en daar een fiscale appreciatie aan te geven. Het gaat vaak om langjarige gegevens. Het is voor de Belastingdienst niet mogelijk al deze gegevens, in combinatie met de persoonlijke elementen, in een administratie vast te leggen en die te ontsluiten. Daarnaast valt het buiten het takenpakket van de Belastingdienst om voor elke burger met een eigen woning een volledig historisch dossier op te zetten en bij te houden. Zie ook de kabinetsreactie op de evaluaties eigenwoningregeling.

Vraag 22
Hoe ziet de eigenwoningregeling eruit in andere Europese landen (bijvoorbeeld in Duitsland, België, Frankrijk, Scandinavische landen)?

Vrijwel alle Europese landen heffen op enigerlei wijze belasting over de eigen woning.[13] Vaak gaat het daarbij zowel over een belasting op het bezit van de eigen woning als over de eigendomsoverdracht van een eigen woning. De hoogte van deze belastingtarieven loopt uiteen. Ook is onroerend goed een gebruikelijke grondslag voor belastingheffing op lokaal niveau. De grondslag sluit namelijk nauw aan bij het profijt van locatiespecifieke voorzieningen. De hoogte van deze belastingen verschillen daarmee tussen regio's, terwijl de belastingsoorten in veel Europese landen gelijk zijn.

Tegenover onroerendgoedbelastingen staat in enkele landen ook een andere fiscale behandeling van eigenwoningschuld en -vermogen. Net zoals in Nederland, is er internationaal een trend zichtbaar dat deze behandeling minder genereus wordt. Het aantal EU-landen met een vorm van hypotheekrenteaftrek is bijvoorbeeld afgenomen van achttien landen voor de crisis tot negen landen in 2017. Hieronder volgt een kort overzicht van de fiscale faciliteiten in de omringende landen.

Duitsland kent geen fiscale faciliteit voor eigenwoningschulden. Dat wil zeggen dat rente en andere kosten voor een eigen woning in de inkomstenbelasting niet fiscaal aftrekbaar zijn.[14]

In **België** zijn de drie Belgische gewesten bevoegd om besluiten te nemen omtrent de fiscale behandeling van een eigenwoningschuld. Ieder gewest kent een andere regeling:

- In Vlaanderen gold vanaf 1 januari 2016 een geïntegreerde woonbonus die een belastingplichtige met een hypotheek met een looptijd van ten minste 10 jaar het recht geeft om hypotheeklasten tot maximaal het basisbedrag van € 1.520 fiscaal af te trekken tegen een effectief tarief van 40%. Dit bedrag kan voor een persoon met drie kinderen en één eigen woning oplopen tot maximaal € 2.360. Na 10 jaar vervalt een deel van het fiscale voordeel. Sinds 1 januari 2020 wordt in Vlaanderen – in ruil voor een verlaging van de overdrachtsbelasting ('verkooprechten') – de geïntegreerde woonbonus niet langer toegekend voor nieuwe hypothecaire leningen.
- In het Brussels hoofdstedelijk gewest is de woonbonus sinds 1 januari 2017 afgeschaft, ook in ruil voor een verlaging van de overdrachtsbelasting.
- Wallonië kent sinds 1 januari 2016 een wooncheque ter vervanging van de woonbonus. Het fiscale regime in Wallonië voor inkomens tot € 21.000 is vergelijkbaar met het oude regime in Vlaanderen. Het belangrijkste verschil is dat het fiscale voordeel voor een woningeigenaar in Wallonië afneemt naarmate het inkomen toeneemt; vanaf een inkomen van € 81.000 kan geen aanspraak worden gemaakt op de wooncheque. Er kan maximaal 20 jaar aanspraak worden gemaakt op de wooncheque.

---

[13] OECD, 2018, Taxation of household savings, en Barrios S., Denis C., Ivaškaitė-Tamošiūnė V., Reut A. en Vázquez Torres E., 2019, *Housing taxation: a new database for Europe*, JRC Working Papers on Taxation and Structural Reforms No 08/2019, European Commission, Joint Research Centre, Sevilla.
[14] Zie Bijlage bij Kamerstuk 32 545, nr. 113

Frankrijk kent geen fiscale faciliteit voor eigenwoningschulden. Dat wil zeggen dat rente en andere kosten voor een eigen woning in de inkomstenbelasting niet fiscaal aftrekbaar zijn.[15] In Frankrijk betalen huishoudens vermogensbelasting (oplopend tot maximaal 1,5%) indien de waarde van het onroerend goed groter is dan € 1,3 mln. De eigen woning wordt daarbij gewaardeerd tegen 70% van de marktwaarde en onroerend goed dat nodig is voor de uitoefening van het beroep is vrijgesteld. Schulden verlagen het vermogen 1-op-1, mits het vermogen niet te hoog is. De te betalen vermogensbelasting bedraagt maximaal 75% van het inkomen.

In **Denemarken** is de hypotheekrente aftrekbaar van het te belasten inkomen. Eigenwoningbezitters worden daarnaast belast op basis van de waarde van hun onroerend goed. Per saldo wordt de eigen woning fiscaal minder belast dan andere vormen van vermogen.[16]

In **Zweden** is hypotheekrente (en andere vormen van rentebetalingen) tot SEK 100.000 aftrekbaar tegen 30%; boven SEK 100.000 zijn rentebetalingen aftrekbaar tegen 21%. Daarnaast is de jaarlijkse te betalen op onroerend goed gemaximeerd op 4% van het inkomen voor personen die aan het begin van het jaar 65 of ouder zijn of arbeidsongeschikt zijn.[17]

In **Noorwegen**[18] betalen huishoudens een belasting van 0,85% over hun netto-vermogen voor zover dat groter is dan NOK 1,48 mln (in 2018). De eigen woning telt mee bij de berekening van het netto-vermogen. Echter, de eerste woning wordt slechts meegeteld voor 25% van de geschatte marktwaarde. De tweede woning telt mee voor 90% van de geschatte marktwaarde. Schulden verlagen het netto-vermogen 1-op-1.

Vraag 23
In hoeverre worden deze twee kritische rapporten meegenomen bij de Bouwstenen voor een nieuw belastingstelsel?

Zowel in de Bouwstenen voor een beter belastingstelsel als in de BMH-wonen zijn beleidsopties voor de fiscale behandeling van de eigen woning uitgewerkt. De resultaten van de evaluatie van de fiscale eigenwoningregeling zijn daarin meegewogen.

[15] Zie OECD, 2019, https://www.oecd.org/els/family/PH2-2-Tax-relief-for-home-ownership.pdf.
[16] Zie OECD, 2019, OECD Economic Surveys: Denmark; en OECD, 2019, https://www.oecd.org/els/family/PH2-2-Tax-relief-for-home-ownership.pdf.
[17] Zie OECD, 2019, https://www.oecd.org/els/family/PH2-2-Tax-relief-for-home-ownership.pdf.
[18] Zie OECD, 2019, https://www.oecd.org/els/family/PH2-2-Tax-relief-for-home-ownership.pdf; en https://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett_2019/dokumenter/pdf/tax_prop_1_LS_chap_1_2_eng.pdf.

Vraag 24
Zijn er andere voorbeelden van overheidsbeleid waarbij zulke grote bedragen als ondoelmatig en ondoeltreffend worden getypeerd?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 25
Deelt u de analyse dat de positieve effecten van eigenwoningbezit op het leefklimaat worden betwijfeld? Hoe gaat u dat meenemen in uw beleid?

Het is inderdaad juist dat de positieve effecten van eigenwoningbezit op het leefklimaat in de literatuur worden betwijfeld. Deze conclusie zou kunnen bijdragen aan de besluitvorming van een volgend kabinet over een eventuele aanpassing van de fiscale eigenwoningregeling. Zoals hiervoor al aangegeven hebben verschillende kabinetten en dit kabinet al een aantal stappen gezet om de fiscale eigenwoningregeling af te bouwen.

Vraag 26
Waarom is/was het een politieke prioriteit om de lasten van eigenaar-bewoners met geen of lage schuld te verminderen? Zijn er geen groepen voor wie een lastenverlichting veel noodzakelijker is?

Per 2005 is de Hillen-regeling geïntroduceerd. Deze aftrek reduceerde de bijtelling in het kader van het EWF per saldo tot nihil ingeval de rente die in aanmerking kon worden genomen lager was dan het. De doelstelling van deze aftrekpost was tweeledig: bevordering aflossing eigen woningschulden en lastenverlichting eigenaar-bewoners met geen of een lage eigenwoningschuld. Mede in het licht van de per 2013 geïntroduceerde aflossingsplicht, is er voor gekozen per 2019 de Hillen-regeling af te bouwen. In 30 jaar (met 3 1/3% per jaar) wordt de regeling afgebouwd tot nihil. Dit betekent dat in 2019 nog 96 2/3% van het saldo van het EWF en de hypotheekrente in aftrek kon worden gebracht, in 2020 nog 93 1/3%, enzovoort. Bij een WOZ-waarde van € 300.000 en een volledig afgeloste hypotheek wordt na toepassing van de Hillen-aftrek per saldo in 2019 € 70 aan voordelen uit eigen woning in aanmerking genomen, en vervolgens 30 jaar lang ieder jaar een per saldo € 70 hoger bedrag (in 2020 dus € 140), waarbij de hoogte van de te betalen inkomstenbelasting over het in aanmerking te nemen voordeel afhangt van het marginale tarief van belastingplichtige. Pas met ingang van 1 januari 2048 is sprake van een volledige afbouw van de Hillen-regeling. Anders gezegd, pas dan is sprake van het per saldo volledig in aanmerking nemen van het EWF, zoals dat vóór 2005 ook het geval was.[19]

Vraag 27
Zijn de negatieve neveneffecten van het huidige eigenwoningbeleid de afgelopen jaren genoeg erkend? (Hogere huizenprijzen, lagere welvaart door verstoring van de woonbeslissing, lagere arbeidsmobiliteit, grotere schuldopbouw in de eigen woning)

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 28
Kunt u tijdspaden schetsen waarin de ondoelmatigheid van de eigenwoningregeling opgelost kan

[19] Tot 2009 gold er overigens wel een maximum voor het in aanmerking te nemen eigenwoningforfait.

worden? In hoeveel jaar zou de fiscale subsidie in box 1 redelijkerwijs afgebouwd kunnen worden? In hoeveel jaar zou de eigen woning naar box 3 overgeheveld kunnen worden? Kunt u dit nader onderbouwen?

Zie het antwoord op vraag 16.

Vraag 29
Kunt u reageren op het artikel "De lage rente biedt kans om de fiscale behandeling van de eigen woning te hervormen"[20]? Herkent u de bedragen uit Tabel 1 waaruit blijkt de fiscale subsidie op wonen bijna 12 miljard euro bedraagt?

In het artikel is aangegeven dat de huidige fiscale eigenwoningregeling verstorend werkt als gevolg van de aftrekbare kosten eigen woning (o.a. hypotheekrenteaftrek) en het niet belasten van de eigen woning in box 3. Ook is aangeven dat het voordeel van de eigenwoningregeling vanwege de lage rente nog maar beperkt kan worden toegeschreven aan de renteaftrek, maar meer een gevolg is van het niet-belasten van de eigen woning in box 3.
Het eerste punt is niet nieuw en er wordt vanuit een zuiver economisch oogpunt al langer gepleit voor overheveling van de eigen woning (met de eventuele bijbehorende schuld) naar box 3. Ook in de evaluaties van SEO en Panteia naar de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de complexiteit van de eigenwoningregeling is overheveling naar box 3 als mogelijk eindbeeld genoemd. Het artikel gaat echter slechts beperkt in op het zogenoemde defiscaliseren (het simpel gezegd fiscaal negeren van de eigen woning) wat ook in de evaluaties (en eerdere rapporten zoals Studiegroep Duurzame Groei) is genoemd als goed denkbaar fiscaal eindbeeld voor de eigen woning. Zoals in de kabinetsreactie op de evaluaties is aangegeven zijn daarnaast wijzigingen binnen de bestaande regeling in box 1 denkbaar.

Hierna zijn enkele kanttekeningen opgenomen bij het artikel.
Zo wordt er gewezen op het huidige geringe voordeel van de renteaftrek als gevolg van de lage rente en het in het verleden hoge voordeel als gevolg van de toen geldende hogere rente. Op zich is dat juist, maar het gaat wel voorbij aan het gegeven dat bij een lage rente, uitgaande van constante woningprijzen, de lasten sowieso lager zijn dan bij een hogere rente. Bij een lagere rente is men per definitie per saldo voordeliger uit.
Er wordt gewezen op het groeiende voordeel als gevolg van de door dit kabinet ingezette stapsgewijze verlaging van het EWF. Hierbij wordt echter voorbijgegaan aan het feit dat deze verlaging dient als budgettaire terugsluis van de opbrengst van de versnelde afbouw van het maximale aftrektarief voor de aftrekbare kosten eigen woning.
De beperking van voornoemd aftrektarief en de fiscale aflossingseis worden gekwalificeerd als weinig doelmatig. Dit is niet in overeenstemming met de conclusies van SEO die in de evaluatie deze regelingen zonder meer als doelmatig bestempelt. De afbouw van het maximale aftrektarief en vooral de invoering van de fiscale aflossingseis dragen bij aan een sterke reducering van de (relatief hoge) eigenwoningschulden.
Aangegeven wordt dat het voordeel van de eigenwoningregeling vanwege de besparingswaarde box 3 vooral toekomt aan oudere generaties die op hun eigenwoningschuld hebben afgelost. Hoewel deze groep inderdaad relatief veel vermogen heeft in de eigen woning, gaat deze groep als gevolg van het uitfaseren van de Hillen-regeling op termijn wel (soms fors) belasting in box 1 betalen.
Tot slot is aangegeven dat geen rekening is gehouden met inkomenseffecten. Dit maakt het artikel wel erg theoretisch. Juist de inkomenseffecten van een ingrijpende herziening van de eigenwoningregeling

[20] Van Ewijk en Lejour in "Ontwerp voor een beter belastingstelsel", 2019.

zijn fors. Het gaat om mensen die nu een voordeel hebben via bijvoorbeeld de renteaftrek die bij de optie van defiscaliseren dat voordeel tot nihil zien slinken en bij een overheveling naar box 3 zoals voorzien in dit artikel (fors) gaan betalen. Dat gaat gepaard met forse inkomens- en herverdelingseffecten. Het abstraheren van deze en andere effecten is een luxe die het kabinet zich niet kan veroorloven.

Ten aanzien van de geschatte fiscale subsidie op het eigenwoningbezit volgt het kabinet de uitkomsten van het CPB-woningmarktmodel. Het CPB-woningmarktmodel schat een totale fiscale stimulans van circa € 9,4 miljard, zoals gepubliceerd in de doorrekeningen van het CPB in het kader van BMH-wonen.

Vraag 30
Bent u bekend met het feit dat de hypotheekrenteaftrek voor de eigen woning de meest royale is van twintig hoogontwikkelde landen (steekproef door IMF 2018)?

Het kabinet kent de steekproef die is uitgevoerd door het IMF in 2018. Sinds 2018 is er een aantal maatregelen genomen waaronder vanaf 2019 de uitfasering van de Hillen-regeling en vanaf 2020 een versnelling van de verlaging van het maximale aftrektarief voor de aftrekbare kosten eigen woning van 0,5 naar 3 procentpunt per jaar totdat het basisbelastingtarief van 37,05% wordt bereikt in 2023. Deze maatregelen dragen bij aan een aanzienlijke vermindering van de subsidie voor schuldfinanciering van koopwoningen. Overigens is het lastig om dergelijke regelingen zoals de onderhavige in de verschillende landen met elkaar te vergelijken als je daarin niet het gehele belastingstelsel of pensioenstelsel van de andere landen in betrekt.

Vraag 31
Deelt u de opvatting dat er geen goede redenen zijn om woonconsumptie verder te stimuleren?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 32
Klopt het dat het fiscaal voordeel van de hypotheekrenteaftrek en de wet-Hillen vooral ten goede komt aan de hoogste inkomens? Kunt u dit kwantificeren voor alle inkomensdecielen? Klopt het dat de twee hoogste inkomensdecielen ongeveer 50% ontvangen van het belastingvoordeel van 14,2 miljard euro[21]?

Het klopt dat de hypotheekrenteaftrek in absolute bedragen meer ten goede komt aan huishoudens met een hoger inkomen dan lagere inkomens. De gegevens daarover zijn niet voorhanden per inkomensdeciel, wel per belastingschijf op basis van de aangiftegegevens. Van het totale voordeel dat belastingplichtigen genieten als gevolg van de hypotheekrenteaftrek kwam in 2017 ruim 30% ten goede aan belastingplichtigen met inkomen in de toenmalige vierde schijf (zie onderstaande tabel 3). Voor de Hillen-aftrek geldt dat ongeveer een kwart van het voordeel terechtkwam bij belastingplichtigen in de toenmalige vierde schijf. Daarmee komt het voordeel van deze fiscale regelingen in de vierde schijf dus vaker voor dan in de overige schijven van de inkomstenbelasting: circa 1 op de 10 belastingplichtigen betaalt belasting in het toptarief.

Tabel 3: verdeling HRA naar schijven, belastingjaar 2017

[21] Van Ewijk en Lejour in "Ontwerp voor een beter belastingstelsel", 2019.

Schijf inkomstenbelasting	Budgettair belang 2017 (€ mln)
Schijf 1	303
Schijf 2	2.409
Schijf 3	5.422
Schijf 4	3.588
Totaal	11.722

Bron: Ministerie van Financiën

Vraag 33
Deelt u de analyse dat het belastingvoordeel rondom de eigen woning de komende jaren verschuift van jongeren zonder eigen vermogen naar ouderen met overwegend afgeloste hypotheken?[22] Waarom voert u dit beleid?

Zie voor een reactie op het artikel waarnaar verwezen wordt het antwoord op vraag 29.
Het fiscale voordeel van de hypotheekrenteaftrek wordt om verschillende redenen kleiner. Zo zorgt de lage rente ervoor dat huishoudens minder rentelasten over hun lening (veelal hypotheek) verschuldigd zijn en daardoor in absolute zin ook minder hypotheekrenteaftrek ontvangen. Daarnaast zijn er de afgelopen jaren verschillende maatregelen genomen waardoor het fiscale voordeel van de hypotheekrenteaftrek afneemt en de prikkel om schulden aan te gaan vermindert. Zo stimuleert de fiscale aflossingseis huishoudens om de eigenwoningschuld ten minste annuïtair af te lossen. Daarnaast heeft het kabinet de afbouw van het maximale aftrektarief van de aftrekbare kosten eigen woning versneld, waardoor het tarief van 37,05% in 2023 bereikt wordt. Deze afbouw raakt met name huishoudens met een hoger inkomen.
Het EWF dat in 2020 0,6% bedraagt daalt de komende jaren als gevolg van de terugsluis van de opbrengst voor het versneld afbouwen van het maximale aftrektarief. De verlaging van het EWF komt ten goede aan alle huishoudens met een eigen woning. Verder leidt de uitfasering van de Hillen-regeling voor huishoudens met een (bijna) volledig afgeloste eigenwoningschuld tot een opwaarts effect op de belastingdruk op de eigen woning. Deze maatregelen leiden er juist toe dat personen met een hoger inkomen (tariefmaatregel) of een reeds grotendeels afgeloste eigenwoningschuld (Hillen-regeling) minder dan voorheen profiteren van de hypotheekrenteaftrek en jongeren met een eigen woning (verlaging EWF) juist meer.

Vraag 34
Vindt u dat het eigen huis en het pensioenvermogen fiscaal hetzelfde behandeld zouden moeten worden als de overige vermogenscomponenten? Zo niet, kunt u dit inhoudelijk onderbouwen? (zonder te verwijzen naar een volgend kabinet)

Het streven naar een meer uniforme fiscale behandeling van inkomen uit vermogen is een logische gedachte. Bij inkomen uit de eigen woning en inkomen uit het pensioenvermogen spelen wel bijzondere overwegingen een rol. Zoals hiervoor aangegeven dienen eventuele aanpassingen in de fiscale behandeling van de eigen woning ook bezien te worden in het kader van bijvoorbeeld het functioneren van de woningmarkt, de wens tot vereenvoudiging en de benodigde zekerheid van de belastingplichtige. Daarnaast dient de eigen woning als hoofdverblijf en heeft daarmee primair het doel om te kunnen wonen. Dit in tegenstelling tot overige woningen en ander onroerend goed die in

[22] Van Ewijk en Lejour in "Ontwerp voor een beter belastingstelsel", 2019.

box 3 vallen en veelal het doel van investeringsgoed dienen en in dat kader ook kunnen concurreren met andere vermogensbestanddelen. Bij inkomen uit pensioenvermogen gaat het om inkomen waar de belastingplichtige nog geen beschikking over heeft. Het inkomen dat als premie wordt ingelegd in het pensioenvermogen is onbelast; ook het rendement is onbelast; de uitkering uit het pensioenvermogen inclusief het rendement wordt belast. Dit systeem is fiscaal niet onlogisch en ook internationaal gebruikelijk. Door deze omkeerregel valt het moment van belasting betalen gelijk met het moment dat de pensioenuitkeringen worden genoten. Tevens leidt dit tot gelijkmatigere belastinginkomsten in de tijd bij bijvoorbeeld een vergrijzende bevolking. Het fiscale voordeel van het uitstel en het niet belasten van het rendement is tevens een prikkel tot pensioensparen, hetgeen bijdraagt aan minder noodzaak tot gebruik van collectieve voorzieningen op latere leeftijd.
De fiscale behandeling van inkomen uit de verschillende vermogenssoorten is uiteindelijk ook een kwestie van maatvoering. Bij een grotere belastinghervorming kunnen de verschillende argumenten nader gewogen worden.

Vraag 35
Wat is het doel van de eigenwoningregeling?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 36
Is de eigenwoningregeling volgens het kabinet doeltreffend en doelmatig (graag een toelichting)?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 37
Welke positieve invloed heeft de huidige eigenwoningregeling op de omvang van het eigenwoningbezit?

In het rapport van SEO wordt aangegeven dat het eigenwoningbezit is gestegen van minder dan 30% in 1950 naar ruim 60% in 2015. Tegelijkertijd geeft SEO aan dat niet duidelijk is in hoeverre deze toename kan worden toegeschreven aan de fiscale eigenwoningregeling. De simulaties van het CPB met hun woningmarktmodel geven schattingen in hoeverre het aandeel van de koopsector in de woonconsumptie[23] lager zou liggen bij verschillende varianten. Indien de eigen woning volledig wordt overgeheveld naar box 3 met een generieke vrijstelling van de gemiddelde koopwoningprijs, neemt het aandeel van koopwoningen in de woonconsumptie af met 5,1%-punt. Indien de eigen woning wordt gedefiscaliseerd gaat het om een geschatte daling van 2,8%-punt.

Vraag 38
Kunt u weergeven hoe groot jaarlijks de budgettaire lasten voor de overheid zijn over de afgelopen tien jaar voor de eigenwoningregeling en om hoeveel huishoudens het precies gaat?

De hierna opgenomen tabel geeft het budgettair belang weer van de fiscale regelingen van de eigen woning, zoals vastgelegd in de Wet IB 2001. Voor 2018-2020 gaat het om ramingen. Bij de regelingen waarbij staat 'niet beschikbaar', gaat het om regelingen die nog niet bestonden of niet in het aangiftebiljet werden aangegeven bij de eigen woning. Het aantal huishoudens met een eigen

[23] Overigens niet 1-op-1 vergelijkbaar met het eigenwoningbezit; koopwoningen zijn immers gemiddeld duurder dan huurwoningen.

woning bedroeg volgens het CBS in 2018 ruim 4,4 miljoen.

Tabel 4: Overzicht budgettair belang fiscale regelingen eigen woning (IB 2001), bedragen in miljoenen euro's. + = saldoverbeterend/lastenverzwarend.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Eigenwoning-forfait	-2.579	-2.768	-2.658	-2.946	-3.069	-3.139	-3.330	-3.310	-3.221	-3.241
Hypotheek-rente	13.854	13.920	13.818	13.492	13.207	12.548	11.722	10.627	9.665	9.532
Financierings-kosten eigen woning	nb	nb	103	139	224	212	214	193	175	166
Periodieke betalingen: erfpacht, opstal en beklemming	nb	nb	25	27	28	29	30	31	31	31
Rente/kosten geldleningen over restschuld	nb	nb	23	23	25	27	26	27	26	26
Hillen	360	398	412	513	529	561	632	645	621	614

Vraag 39
Welke neveneffecten treden er op door de huidige vorm van de eigenwoningregeling?

In het rapport van SEO worden als neveneffecten van de fiscale eigenwoningregeling als geheel genoemd de hoge budgettaire lasten, de hogere huizenprijzen, de lagere welvaart en de hogere schuldopbouw. Deze negatieve neveneffecten zijn volgens SEO deels gemitigeerd als gevolg van een aantal maatregelen die sinds 2001 zijn genomen, zoals invoering van de bijleenregeling, de introductie van de fiscale aflossingseis en de invoering van de tariefmaatregel eigen woning. Tegelijkertijd hebben deze maatregelen zelf als neveneffect dat zij (deels) hebben bijgedragen aan het complexer maken van de regeling, met als gevolg hogere uitvoeringskosten voor de Belastingdienst en hogere administratieve lasten.

Vraag 40
Is het kabinet voornemens om mogelijke richtingen of Bouwstenen te leveren voor een volgend kabinet?

Zie het antwoord op vraag 23.

Vraag 41
Hoe kan de invulling van de historische bewijslast het best en meest efficiënt worden ingezet gezien de onduidelijkheid die hierover lijkt te bestaan?

Zoals uit de evaluatie complexiteit van de eigenwoningregeling blijkt, ligt de historische bewijslast bij de belastingplichtige. Een belastingplichtige die een aftrek claimt moet aannemelijk kunnen maken dat hij daar recht op heeft en de Belastingdienst kan bij twijfel over die aftrek de belastingplichtige hierom vragen. Voor de invulling van die bewijslast geldt de vrije bewijsleer. Belastingplichtige kan door middel van verschillende bewijsmiddelen de aftrek en de historische gegevens aannemelijk maken (bijvoorbeeld door middel van notariële aktes, overeenkomsten van geldlening en jaaropgaves).

Vraag 42
Hebben adviseurs een vast aanspreekpunt binnen de Belastingdienst voor hun vraagpunten over individuele situaties? Waarom wel of waarom niet? Zijn adviseurs van mening dat persoonlijk contact met de Belastingdienst snel en relatief eenvoudig is te maken?

Adviseurs die in het kader van vooroverleg vragen willen voorleggen aan de Belastingdienst kunnen daarvoor gebruikmaken van een formulier op de site van de Belastingdienst. De Belastingdienst neemt dan contact op met de adviseur.[24] Adviseurs hebben in het algemeen geen vast aanspreekpunt binnen de Belastingdienst voor vragen over individuele situaties omdat het bepalen van de bevoegde inspecteur afhankelijk is van de woonplaats van de klant. Voor particuliere belastingplichtigen geldt dat zij geen vast aanspreekpunt hebben en hun adviseur daarmee ook niet.
De Belastingdienst en dienstverleners hebben een gedeeld forum, het Forum Fiscaal Dienstverleners, waar op een laagdrempelige manier contact mogelijk is over voorkomende situaties. Hierbij worden geen persoonsgegevens uitgewisseld, maar worden wel casussen besproken. De antwoorden die de Belastingdienst op dit forum geeft, zijn informerend van aard en betreffen geen formeel standpunt. Voor een formeel standpunt kan een adviseur vooroverleg aanvragen.

De vraag of adviseurs van mening zijn dat persoonlijk contact met de Belastingdienst snel en relatief eenvoudig is te maken, kan ik niet beantwoorden.

Vraag 43
Kan een uitputtende lijst gegeven worden van de wijzigingen in het eigen woningregime die in de laatste 20 jaar zijn doorgevoerd met hun budgettaire beslag?

In de bijlage is per artikel aangegeven welke wetswijzigingen in de periode 2001-2020 hebben plaatsgevonden.[25] Waar relevant is het budgettaire beslag van de wijziging opgenomen.

Vraag 44
In welke van de komende onderzoeken naar het fiscale stelsel worden beleidsopties voor het eigenwoningregime onderzocht? En wanneer komen deze onderzoeken naar verwachting naar buiten?

---

[24] https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/standaard_functies/prive/contact/rechten_en_plichten_bij_de_belastingdienst/ruling/

[25] Hoewel het overzicht met uiterste zorg is opgesteld is niet volledig uit te sluiten dat het overzicht niet geheel uitputtend is.

Zie het antwoord op vraag 23.

Vraag 45
Kan een tabel gegeven worden van de tarieven in de inkomstenbelasting met en zonder de terugsluis volgend uit de door de kabinetten Rutte uitgevoerde hervormingen in de eigenwoningregeling?

In de Wet maatregelen woningmarkt 2014 II is opgenomen dat de tarieven in de toenmalige tweede, derde en vierde schijf over een langjarige periode stapsgewijs zouden dalen. Van 2018 tot en met 2042 zou het tarief in de toenmalige tweede en derde schijf met in totaal 4,0%-punt dalen. Daarnaast zou het toptarief tussen 2018 en 2039 met in totaal 2,5%-punt dalen.
Sindsdien zijn een aantal nieuwe wijzigingen doorgevoerd in de inkomstenbelasting, waaronder de invoering van het tweeschijvenstelsel. Hierdoor is het niet meer mogelijk de huidige tarieven in de inkomstenbelasting in een tabel weer te geven met en zonder terugsluis volgend uit de hervormingen in de eigenwoningregeling.

Vraag 46
Wat zouden de lasteneffecten voor huishoudens zijn indien het eigen huis nu, ceteris paribus, overgeplaatst wordt naar box 3? Kunnen enkele voorbeeldhuishoudens geschetst worden?

In BMH-wonen is een overheveling naar box 3 uitgewerkt met een generieke vrijstelling van € 300.000. Daarbij zijn de volgende voorbeeldhuishoudens geschetst[26]:

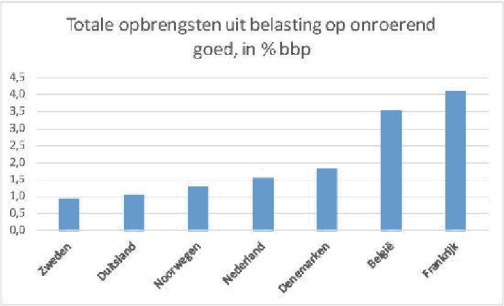
> *Rekenvoorbeeld 1:*
> Een huishouden met een eigen woning van € 300.000 zonder hypotheekschuld betaalt volgens de huidige ingezette regelgeving op termijn (zodra de Hillen-regeling volledig is uitgefaseerd) € 45 per maand aan EWF.[27] In de nieuwe situatie wordt aanvullend de eerste € 300.000 vrijgesteld. Zijn nieuwe maandlasten gaan dan naar € 0.
>
> Voorbeeld 2:
> Een huishouden in dezelfde situatie als voorbeeld 1, maar dan voor een volledig afgeloste woning van € 500.000 zal op termijn € 75 per maand[28] betalen aan EWF. In de nieuwe situatie wordt de eerste € 300.000 vrijgesteld. Over de resterende € 200.000 is dan belasting in box 3 verschuldigd van circa € 250 per maand als gevolg van de box 3-heffing. Daar staat tegenover dat de lasten in box 1 afnemen door de terugsluis van de extra belastingopbrengsten. Of dit huishouden per saldo meer of minder belasting gaat betalen, hangt af van de exacte vormgeving van de terugsluis.
>
> Voorbeeld 3:
> Een huishouden met een volledig afgeloste woning van € 1.500.000 betaalt op termijn circa € 550 per maand[29] aan EWF. In de nieuwe situatie wordt de eerste € 300.000 vrijgesteld. Over de resterende € 1.200.000 is dan een bedrag verschuldigd van circa 1,35%. Zijn maandlasten gaan dan naar circa € 1350. Daar staat tegenover dat de lasten in box 1 afnemen door de terugsluis van de extra belastingopbrengsten. De groep met een zeer hoog opgebouwd vermogen zal vermoedelijk wel zwaarder worden belast dan in de huidige situatie.

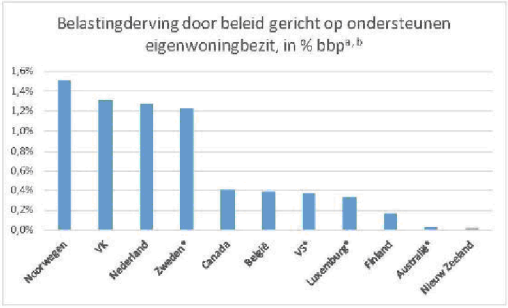
Vraag 47
Kunnen de fiscale regelingen voor het eigen huis in de omringende landen gegeven worden, zowel

[26] In de voorbeelden wordt uitgegaan van volledig afgeloste eigen woningen hetgeen niet persé representatief is voor de eigenwoningbezitters. Ook is geabstraheerd van eventueel ander vermogen.
[27] € 300.000 * EWF-tarief (0,45%) * marginaal tarief (circa 40%)/12.
[28] € 500.000 * EWF-tarief (0,45%) * marginaal tarief (circa 40%)/12.
[29] (€ 1.000.000 * 0,45%*circa 40% marginaal tarief + 500.000 *2,35% *40%/12).

beleidsinhoudelijk als het budgettair beslag (in % bbp)? Welke landen gelden als 'best practice' en waarom?

Zie het antwoord op vraag 22 voor een beschrijving van fiscale regelingen in de ons omringende landen.
Onderstaande figuur (links) toont de opbrengsten van belasting op onroerend goed in de geselecteerde landen. Het betreft zowel eenmalige als jaarlijks terugkerende belastingen op gebruik, eigendom en overdracht van eigendom met betrekking tot onroerend goed. Ook gaat het om het totaal van alle overheidslagen.

Bron: OECD.
[a] *Cijfers uit 2019 of het meest nabije jaar.*
[b] *Een * geeft aan dat de schatting een ondergrens betreft omdat over specifieke instrumenten data ontbreken.*

De rechterfiguur toont de gederfde belastingopbrengsten als gevolg van eigenwoningregelingen. De cijfers moeten met de nodige voorzichtigheid worden bezien, zo ontbreken gegevens voor sommige landen en/of instrumenten.[30] Voor zover cijfers beschikbaar zijn, laten ze zien dat de gederfde inkomsten relatief hoog zijn in Nederland, Noorwegen en Zweden, landen met per saldo relatief lage inkomsten uit belasting op onroerend goed (zie linkerfiguur).

Wat de *best practice* is, hangt af van lokale beleidsdoelen en andere institutionele arrangementen, zoals op het vlak van pensioenvoorzieningen. Economisch gezien kent beleid dat schuldfinanciering van de eigen woning fiscaal bevoordeelt enkele substantiële nadelen. Het stimuleert het aangaan van schuld, met bijbehorende risico's voor de consument en financiële stabiliteit. Ook werkt het gebrekkige portfoliodiversificatie in de hand, waardoor schommelingen in de huizenprijs een groot effect heeft op de waarde van het vermogen van eigenwoningbezitters. Hoe sterker de bevoordeling van schuld, hoe groter deze nadelen spelen.

Voordelen die soms worden genoemd, zijn dat (fiscale) stimulering van eigenwoningbezit huishoudens kan helpen voldoende te sparen voor de oude dag en bijdraagt aan de betaalbaarheid van woningen. Stimulering werkt echter prijsopdrijvend wanneer grond schaars is, zodat de veelal beoogde betaalbaarheidswinst voor toetreders gering is. In Nederland, met zijn AOW en pensioenstelsel, zijn huishoudens daarnaast in doorsnee financieel goed voorbereid op hun oude dag.

Vraag 48
Wat is het effect van de decentrale woonlasten, zoals de onroerendezaakbelasting (ozb), op deze analyse? Wat is het effect van decentrale woonlasten, zoals de ozb, op de totale lasten voor

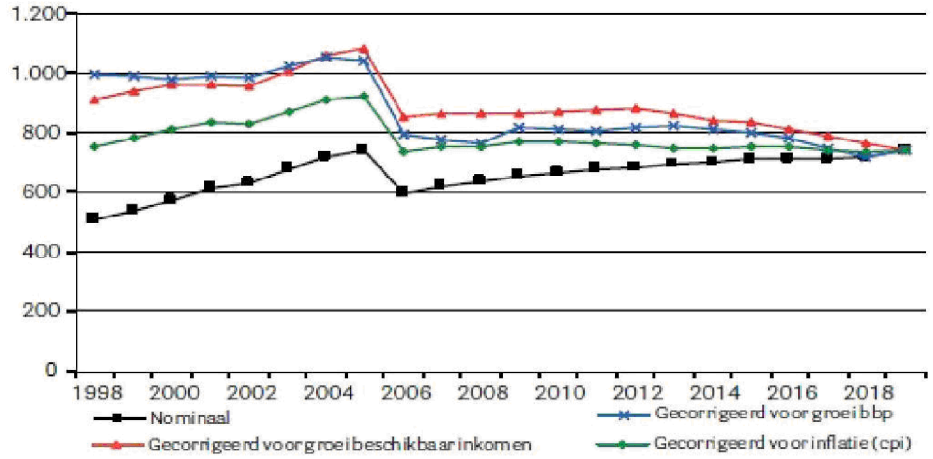
[30] Zie OECD, 2019, https://www.oecd.org/els/family/PH2-2-Tax-relief-for-home-ownership.pdf

woningeigenaren? Kan dit over een langere periode geschetst worden?

De decentrale woonlasten behoren niet tot de fiscale eigenwoningregeling en maken daarom geen onderdeel uit van de evaluatie van de eigenwoningregeling. Decentrale woonlasten hebben invloed op de hoogte van de totale woonlasten van woningeigenaren en voor huurders. Het COELO brengt jaarlijks de hoogte van de decentrale lasten in kaart[31], waar de gemeentelijke woonlasten een belangrijk onderdeel van vormen. In 2019 waren de gemiddelde gemeentelijke woonlasten voor eigenaar-bewoners € 740 en voor huurders was dit gemiddeld 368 euro. In onderstaand figuur wordt de ontwikkeling van de gemiddelde gemeentelijk woonlasten van woningeigenaren weergegeven.

[31] https://www.coelo.nl/images/rapporten/Coelo_Atlas_van_de_lokale_lasten_2019.pdf

Gemeentelijke woonlasten eigenaar/bewoners (COELO, 2019)

Vraag 49
Kunnen de macro-economische effecten van de overdrachtsbelasting geschetst worden? Hoe groot is het effect op de huizenprijzen? Wat is de ratio nog achter deze belasting?

De overdrachtsbelasting heeft een drukkend effect op de woningprijzen. Het prijseffect kan worden afgeleid uit een onderzoek naar afschaffing van de overdrachtsbelasting. In de studie Kansrijk Woonbeleid van het CPB uit 2016 zijn de verschillende verwachte effecten geraamd van het afschaffen van de overdrachtsbelasting van woningen. In de eerste plaats heeft het CPB het effect geschat op de huizenprijzen. Op de korte termijn was het geraamde opwaartse effect 3,2%[32] en structureel een huizenprijsstijging van 1,5%. Een afschaffing van de overdrachtsbelasting leidt volgens het CPB wel tot een grotere verhuismobiliteit, wat gunstig is voor de mobiliteit op de arbeidsmarkt.
Afschaffing van de overdrachtsbelasting voor woningen kost jaarlijks € 1,4 miljard structureel. De overdrachtsbelasting belast daarmee ook (fictieve) rendementen van beleggers en eigenwoningbezitters.

Vraag 50
Wat zijn de verwachte (macro-economische) effecten van het afschaffen van de overdrachtsbelasting?

Zie het antwoord op vraag 49.

Vraag 51
Hoe staat het met het onderzoek naar het afschaffen van de overdrachtsbelasting voor starters?

Dit onderzoek is inmiddels afgerond en aan uw Kamer verzonden.

Vraag 52
Kunnen de effecten van de verschillende regelingen op de woningprijzen gekwantificeerd worden?

[32] Het opwaartse prijseffect van 3,2% is inderdaad groter dan de verlaging van de belasting van 2%. Dit komt door twee factoren. In de eerste plaats wordt in het CPB-woningmarktmodel de alle toekomstige overdrachtsbelastingen verdisconteerd in de prijs. Daarnaast leidt een lagere overdrachtsbelasting leidt tot meer vraag naar woningen, ook van bewoners uit de huursector.

Het CPB heeft in de notitie bij de evaluatie van de eigenwoningregeling van SEO het effect van een aantal regelingen op de woningprijzen gekwantificeerd, zoals getoond in onderstaande tabel in de tweede kolom.

Structurele ex-post effecten van bestaande woningmarktmaatregelen, t.o.v. fictief basispad zonder deze maatregelen

	Welvaart binnen domein woningmarkt in %punten bbp (cumulatief)	Huizenprijzen in % (cumulatief)	Aandeel huurwoningen in %-punten (cumulatief)
Maatregel			
1. Dertigjaarstermijn	+ 0,04 (+ 0,04)	- 0,58 (- 0,58)	+ 0,17 (+ 0,17)
2. Aftrek wegen geen of geringe eigen woningschuld (Hillen)(a)	- 0,03 (+ 0,01)	+ 0,39 (- 0,19)	- 0,12 (+ 0,05)
3. Toptarief eigenwoningforfait	+ 0,01 (+ 0,02)	- 0,06 (- 0,25)	+ 0,02 (+ 0,07)
4. Aflossingseis	+ 0,16 (+ 0,18)	- 2,30 (- 2,55)	+ 0,73 (+ 0,80)
5. Tariefbeperking	+ 0,07 (+ 0,25)	-0,90 (- 3,45)	+ 0,31 (+ 1,11)
a) De Hillen-regeling is ingevoerd in 2005 en wordt vanaf 2019 in 30 jaar lineair uit gefaseerd. De genoemde effecten in deze tabel hebben alleen betrekking op de invoering.			

Bron: tabel 3.1 uit notitie CPB bij rapport SEO

Vraag 53
Wat is het verwachte effect van de aangekondigde box 3-maatregelen op het aflossen van hypotheken?

Allereerst wil het kabinet opmerken dat in de brief Vermogensrendementsheffing in box 3 van 24 april 2020[33] is toegezegd om voor het zomerreces een brief te sturen over de stand van zaken van de aangekondigde aanpassing van box 3. Tevens is daarbij aangegeven dat het wetsvoorstel ter aanpassing van box 3 niet voor het zomerreces zal worden ingediend. Onderstaand geeft het kabinet desalniettemin antwoord op de vragen over de te verwachten effecten van de aangekondigde box 3-maatregelen op basis van de contouren van de aanpassing zoals beschreven in de Kamerbrief 'Aanpassing box 3'.[34]

De aangekondigde voorstellen tot aanpassing van box 3 verlagen de prikkel tot het aangaan en/of aanhouden van schulden in box 3. Dit komt doordat schulden in het aangekondigde nieuwe box 3-stelsel niet meer worden gesaldeerd met de bezittingen voor de vaststelling van de rendementsgrondslag, maar de forfaitair bepaalde rentekosten (3,03%) van schulden worden gesaldeerd met het forfaitaire inkomen uit sparen (0,09%) en beleggen (5,33%).[35] Het fiscale voordeel van het lenen om te beleggen in box 3 wordt hiermee verkleind, ook als de lening een hypotheek betreft. Dit past goed in het kabinetsbeleid om de fiscale bevoordeling van vreemd vermogen te verminderen. De aangekondigde aanpassingen hebben geen gevolgen voor de fiscale behandeling van de eigen woning en zien dus niet op hypotheken die als eigenwoningschuld kwalificeren en daarmee

[33] Kamerstuk 32 140, nr. 69.
[34] Kamerstuk 35 026, nr. 74.
[35] De in dit antwoord vermelde percentages zijn op basis van het jaar 2020 en worden jaarlijks herijkt op basis van realisatiecijfers.

in box 1 vallen. De aanpassingen zien wel op hypotheken die in beginsel betrekking hebben op de eigen woning, maar desondanks als box 3-schuld kwalificeren.

Vraag 54
Wat is het verwachte effect van de aangekondigde box 3-maatregelen op het bezit van eigen, tweede en/of derde woningen?

Woningen in box 3 worden in de aangekondigde voorstellen voor het nieuwe box 3-stelsel doorgaans zwaarder belast dan in het huidige stelsel, vooral als deze woningen zijn gefinancierd met geleend geld. De aangekondigde aanpassingen van box 3 hebben geen gevolgen voor de fiscale behandeling van de eigen woning.

Vraag 55
Wat is het verwachte effect van de aangekondigde box 3-maatregelen op het aanbod van particuliere huurwoningen?

Vergeleken met het huidige box 3-stelsel wordt het minder aantrekkelijk om woningen te kopen met geleend geld en die te gaan verhuren. Wat per saldo het effect op het aanbod van particuliere huurwoningen zal zijn is moeilijk te voorspellen en hangt ook af van andere factoren, zoals de keuzes die vastgoedbeleggers maken om woningen wel of niet onder te brengen in een bv, de prijsontwikkeling op de woningmarkt, de rentestand en van de vraagkant van de woningmarkt.

Vraag 56
Hoeveel mensen onder de pensioengerechtigde leeftijd met een eigen, tweede en/of derde woning zijn zzp'er of mkb'er uitgesplitst naar aantal woningen?

Een dergelijke uitsplitsing is niet voorhanden. Bij het aangeven van een tweede of derde woning in box 3 wordt niet gevraagd of de belastingplichtige zzp'er of mkb'er is. Wel is het aantal belastingplichtigen met een eigen woning in box 1 naar leeftijd beschikbaar. In 2017 waren er van de belastingplichtigen bij wie een EWF in aanmerking werd genomen in totaal 4 miljoen onder de pensioengerechtigde leeftijd en 1,1 miljoen belastingplichtigen boven de pensioengerechtigde leeftijd. Dit betreft in totaal ruim 4,4 mln huishoudens.[36]

Vraag 57
Hoeveel mensen boven pensioengerechtigde leeftijd met een eigen, tweede en/of derde woning waren zzp'er of mkb'er uitgesplitst naar aantal woningen?

Zie het antwoord op vraag 56.

Vraag 58
Wat kost het afschaffen van het eigenwoningforfait?

Het afschaffen van het EWF kost jaarlijks structureel circa € 3,2 miljard.

Vraag 59
Wat zou het verwachte effect zijn van het afschaffen van het eigenwoningforfait op het aflossen van

[36] Circa 0,7 mln huishoudens hebben bij deze post het saldo van de eigen woning verdeeld over de fiscale partners.

hypotheken?

Afschaffen van het EWF zal voor de meeste huishoudens die al een eigen woning hebben waarschijnlijk geen significant effect hebben op de prikkel tot aflossen. Het EWF wordt namelijk berekend op basis van de WOZ-waarde. Er is dus geen directe relatie tussen het verschuldigde bedrag aan EWF en de omvang van de resterende hypotheek. Dit geldt niet voor huishoudens voor wie de Hillen-regeling op dit moment een prikkel vormt om af te lossen. Op dit moment geldt dat de verhoging van het belastbare inkomen als gevolg van het EWF, vrijwel teniet wordt gedaan door de Hillen-regeling. Deze regeling wordt echter uitgefaseerd, dus op termijn zal afschaffen van het EWF ook hier naar verwachting geen effect meer hebben op aflossen.

Vraag 60
Waarom is SEO uitgegaan van de oorspronkelijke doelstelling van de regeling, en niet van de latere gevolgen?

Aan SEO is de opdracht gegeven om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de fiscale eigenwoningregeling te evalueren. Daarbij is het van belang om te toetsen aan de oorspronkelijke doelstelling van de regeling. SEO heeft in het evaluatierapport aan de hand van (met name) Kamerstukken achterhaald wat de oorspronkelijke doelstelling is geweest en hoe deze zich in de loop van de tijd (vanaf 1893) heeft ontwikkeld. De rode draad is, zeker in de tweede helft van de vorige eeuw en ook aan het begin van deze eeuw, altijd geweest dat de hypotheekrenteaftrek als doel heeft om bij te dragen aan het eigenwoningbezit. Recent in 2012 is, in reactie op de motie van het lid Kuiper, aangegeven: "De hypotheekrenteaftrek is een wezenlijk onderdeel van het beleid om het eigenwoningbezit te bevorderen. Eigenwoningbezit kan bijdragen aan het opbouwen van eigen vermogen en daarmee aan de zelfredzaamheid van burgers. Het kabinet is van mening dat het eigenwoningbezit structureel moet worden gestimuleerd, (-)".[37] Het is dan ook niet onlogisch dat SEO uitgaat van de oorspronkelijke doelstelling om de doelmatigheid en doeltreffendheid van de fiscale eigenwoningregeling te toetsen. Tegelijkertijd heeft SEO, conform de uitgangspunten van de Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek, in kaart gebracht welke gevolgen dit beleid met zich heeft meegebracht, welke maatregelen al zijn getroffen om geconstateerde nadelige gevolgen te mitigeren of weg te nemen en in hoeverre die maatregelen doeltreffend en doelmatig zijn geweest. Tot slot is aangegeven wat naar inschatting van het onderzoeksbureau de volgende stappen zouden kunnen zijn om te komen tot een fundamenteel andere (fiscale) behandeling van de eigen woning.

Vraag 61
Is de regeling doeltreffend? Is de regeling doelmatig?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 62
Waarom houdt dit onderzoek dan vast aan de oorspronkelijke doelstelling van de regeling als de negatieve bijeffecten zo groot zijn?

Zie het antwoord op vraag 60.

Vraag 63

[37] Kamerstuk 33 000, V, blz. 4.

Kan dit onderzoek niet beter nagaan waarom deze regeling zoveel negatieve bijeffecten oplevert?

SEO heeft conform de uitgangspunten van de RPE in kaart gebracht welke gevolgen dit beleid met zich heeft meegebracht, welke maatregelen al zijn getroffen om geconstateerde nadelige gevolgen te mitigeren of weg te nemen en in hoeverre die maatregelen doeltreffend en doelmatig zijn geweest. Evalueren conform de uitgangspunten van de RPE draagt bij aan kwalitatief hoogwaardige en objectieve evaluaties. Daarbij heeft het onderzoeksbureau ook aangegeven hoe de negatieve bijeffecten kunnen worden beperkt; het rapport biedt diverse handvatten wat de volgende stappen zouden kunnen zijn om te komen tot een fundamenteel andere (fiscale) behandeling van de eigen woning. Overigens is in diverse andere rapporten al eerder benadrukt dat de fiscale eigenwoningregeling een aantal negatieve bijeffecten oplevert zoals de hogere huizenprijzen en meer schuldopbouw.

Vraag 64
Kunnen we concluderen dat de regeling mislukt is?

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 65
Kunnen we concluderen dat de regeling te complex is?

Ja, de regeling is inderdaad complex geworden.

Vraag 66
Waarom is de aftrek geen of geringe eigenwoningschuld waarschijnlijk niet effectief en ondoelmatig in termen van het bevorderen van schuldaflossing? Zijn bij het onderzoek ook de effecten op de belastingmoraal bij belastingplichtigen meegenomen?

Het onderzoek van SEO laat zien dat het gedragseffect van de aftrek geen of geringe eigenwoningschuld niet significant is. De oorzaak van dat beperkte gedragseffect is niet onderzocht, althans het onderzoek biedt daar geen verklaring voor. Denkbaar is en daar is geen sluitende onderbouwing voor te geven, dat het onvoldoende bekend is dat er een kantelpunt is waarop het extra voordelig kan zijn om versneld af te lossen, namelijk als de verhouding tussen de aftrekbare kosten en het EWF gelijk is aan één. Een ander aspect is dat men wel over de financiële middelen moet beschikken om versneld te kunnen aflossen. Wellicht geeft men de voorkeur aan een financiële buffer. Tot slot kan het zijn dat een financiële buffer op een andere wijze tot een hoger rendement kan leiden dan het voordeel dat als gevolg van de Hillen-regeling ontstaat door versneld af te lossen. Zoals gezegd, dit is niet nader onderzocht en dit is dus grotendeels speculeren.

Vraag 67
Waarom is er een groot aantal ongelijksoortige maatregelen genomen?

De genomen maatregelen lijken wellicht op het eerste gezicht ongelijksoortig, maar in de basis hebben ze wel een vergelijkbaar doel, namelijk schuldreductie. De bijleenregeling heeft tot doel dat de vrijgekomen eigen middelen bij verkoop van een eigen woning ook weer voor een volgende woning worden aangewend. De Hillen-regeling is geïntroduceerd om de eigenwoningbezitter te stimuleren versneld af te lossen op zijn eigenwoningschuld. De aflossingseis verplicht de eigenwoningbezitter daadwerkelijk af te lossen op zijn eigenwoningschuld. En de tariefmaatregel

eigen woning verlaagt het fiscale voordeel van een schuld. In die zin zijn de maatregelen wel degelijk gelijksoortig, zij het dat de uitwerking of het aangrijpingspunt verschillen.

Vraag 68
Waarom is er geen helder eindbeeld voor de afbouw van fiscale subsidie gepresenteerd?

Vanuit een oogpunt van zekerheid voor de (toekomstige) eigenwoningbezitter is het gewenst te komen tot een helder eindbeeld voor de fiscale behandeling voor de eigen woning. Daarbij zijn echter meerdere scenario's denkbaar waarbij het functioneren van de woningmarkt, de huidige ontwikkelingen binnen box 3, de wens tot vereenvoudiging en de door onder andere de belastingplichtige benodigde zekerheid een belangrijke rol spelen. Dit kabinet heeft al een aantal stappen gezet om de doeltreffendheid en doelmatigheid van de fiscale eigenwoningregeling te verbeteren. Het kabinet is van mening dat het nemen van verdere stappen moet passen in een nog vast te stellen eindbeeld. In het kader van de Bouwstenen en BMH-wonen is onderzoek gedaan naar het woningbeleid, waaronder de fiscale stimuleringsregelingen. De resultaten daarvan bevatten aanknopingspunten die kunnen bijdragen aan het vaststellen van een eindbeeld voor de eigenwoningregeling.

Vraag 69
Had de stapeling van deelregelingen niet voorkomen kunnen worden?

Het kabinet deelt de conclusie van Panteia dat de stapeling van deelregelingen heeft geleid tot complexiteit van de eigenwoningregeling. Daar staat tegenover dat de verschillende deelregelingen, zoals de bijleenregeling, de fiscale aflossingseis en de tariefmaatregel eigen woning wel alle hebben bijgedragen aan gewenste schuldreductie. Binnen het toentertijd aanwezige draagvlak voor aanpassing van de fiscale eigenwoningregeling waren dat de haalbare maatregelen om tot de gewenste schuldreductie te komen.

Vraag 70
Hoe kan het gebeuren dat ook de Belastingdienst niet alle informatie heeft?

Zoals hiervoor in het antwoord op vraag 21 is opgenomen beschikt de Belastingdienst niet over een volledig historisch dossier waarin per burger alle relevante eigenwoninggegevens zijn opgenomen. In het antwoord op vraag 21 is ook opgenomen waarom de Belastingdienst niet over deze gegevens kan beschikken en gezien de bewijslastverdeling ook niet hoeft te beschikken.

Vraag 71

Waarom pleit Panteia enkel voor wijziging van deelregelingen en niet voor een aanpassing van het wettelijk kader?

Panteia lijkt juist te pleiten voor het achterwege laten van aanpassing van de verschillende deelregelingen. Panteia wijst terecht op de verwevenheid van verschillende deelregelingen waardoor een wijziging in een bepaalde deelregeling direct gevolgen heeft of kan hebben voor een andere deelregeling en daarmee leidt tot een toename van complexiteit. Overigens zou een aanpassing van een deelregeling ook bij wet moeten geschieden en daarmee dus het wettelijk kader aanpassen. Het is dus niet het een (aanpassen deelregeling) of het ander (aanpassen wettelijk kader).

Vraag 72
Waarom pleiten zowel SEO als Panteia niet voor een ingrijpender aanpassing zoals een wetswijziging?

Zie deels het antwoord op vraag 71. In aanvulling daarop merk ik op dat zowel SEO als Panteia wel degelijk pleiten voor een ingrijpender aanpassing. Beide pleiten namelijk voor een helder eindbeeld, bijvoorbeeld defiscaliseren of het overbrengen van de eigen woning naar box 3. Dit zijn zonder meer ingrijpende (wets)wijzigingen.

Vraag 73
Doet de Belastingdienst wel genoeg om complexiteit op te lossen? Is een campagne wel het juiste middel?

De Belastingdienst kan de complexiteit voor de burger in bepaalde situaties verkleinen door burgers te informeren over de gevolgen van life events voor de toepassing van de fiscale eigenwoningregeling (zie ook het antwoord op vraag 18). Uit de evaluatie door Panteia blijkt dat de complexiteit van de regeling veelal wordt veroorzaakt door de stapeling van deelregelingen in situaties van life events. Het verminderen van die complexiteit ligt voor een groot deel buiten de invloedssfeer van de Belastingdienst. Op het zich voordoen van (meerdere) life events bij een burger heeft de Belastingdienst immers geen invloed. Wettelijke complexiteit is voor de Belastingdienst als uitvoeringsorganisatie een gegeven.

Vraag 74
Waarom is het aan een volgend kabinet om volgende stappen te zetten over de eigenwoningproblematiek aangezien de nood nog nooit zo hoog is geweest?

Zie het antwoord op vraag 68.

Vraag 75
Waarom kan er door SEO niet met zekerheid worden gezegd dat de eigenwoningregeling als geheel bijdraagt aan het eigenwoningbezit?

Net als bij het toetsen van de effectiviteit van de bijleenregeling waar SEO aangeeft dat zij de *counterfactuals* niet kennen, ga ik ervan uit dat ook hier de *counterfactuals* ontbreken. Daarom is niet eenduidig vast te stellen wat de bijdrage is geweest van de fiscale eigenwoningregeling op het

eigenwoningbezit. De schattingen met het CPB-woningmarktmodel geven daarvoor overigens wel een aanwijzing voor, zie het antwoord op vraag 37.

BIJLAGE (naar aanleiding van vraag 43): overzicht wetswijzigingen eigenwoningregeling periode 2001-2020

Hierna is per artikel aangegeven welke wetswijzigingen in de periode 2001-2020 hebben plaatsgevonden.[38] Waar relevant is het budgettaire beslag van de wijziging opgenomen.

Artikel 2.10 en 2.10a (tarief belastbaar inkomen uit werk en woning)

Ingevoerd per 2001. Tot 2014 echter geen directe relatie met de eigenwoningregeling. Hierna zijn alleen de wijzigingen weergegeven die wel een directe relatie met de eigenwoningregeling hebben, met uitzondering van de wijzigingen als gevolg van de hierna genoemde terugsluis.

Per 2014 aanpassing vanwege de invoering van de tariefmaatregel eigen woning. De budgettaire opbrengst van de maatregel bedroeg € 770 miljoen die volledig werd teruggesluisd via verlenging van de derde tariefschijf.

Per 2015 aanpassing via artikel 10.2a Wet IB 2001 op basis waarvan het afbouwpercentage jaarlijks wordt bijgesteld. In tabel 1 is een overzicht opgenomen van het afbouwpercentage in de periode 2014-2020.

Per 2020 aanpassing i.v.m. versnelling van de afbouw van het aftrekpercentage en uitbreiding van de tariefmaatregel naar overige grondslagverminderende posten. De budgettaire opbrengst van de versnelling van de tariefmaatregel eigen woning bedraagt in 2023 – het jaar waarin het maximale aftrektarief van 37,05% wordt bereikt – € 631 miljoen die volledig wordt teruggesluisd via verlaging van het percentage EWF.

Tabel 1. Afbouwpercentage tariefmaatregel eigen woning

Jaar	Afbouwpercentage	aftrektarief
2014	0,5%	51,5%
2015	1,0%	51,0%
2016	1,5%	50,5%
2017	2,0%	50,0%
2018	2,45%	49,5%
2019	2,75%	49,0%
2020	3,5%[1]	46,0%

1 Omdat het toptarief waarop het afbouwpercentage in mindering komt vanaf 2018 geleidelijk is verlaagd, is de versnelling van de afbouw niet enkel op te maken uit het afbouwpercentage, maar blijkt dit vooral uit het uiteindelijke aftrektarief.

Artikel 3.110 (belastbare inkomsten uit eigen woning)

Ingevoerd per 2001.

Per 2008 technische wijziging i.v.m. invoering spaarrekening eigen woning en beleggingsrecht eigen woning.

[38] Hoewel het overzicht met uiterste zorg is opgesteld is niet volledig uit te sluiten dat het overzicht niet geheel uitputtend is.

Per 2013 technische wijziging i.v.m. vervallen regelingen kapitaalverzekering eigen woning (KEW), spaarrekening eigen woning (SEW) en beleggingsrecht eigen woning (BEW).

Artikel 3.111 (eigen woning)

Ingevoerd per 2001.

Per 2005 aanpassing i.v.m. wijziging fiscale behandeling werkruimte in een eigen woning. Alleen een naar verkeersopvatting zelfstandig gedeelte waarvoor tevens geldt dat aan het inkomenscriterium wordt voldaan is *geen* onderdeel van de eigen woning.

Per 1 oktober 2010 technische wijziging i.v.m. wijziging in andere wetgeving m.b.t. definitie begrip woonwagen.

Per 2010 invoering tijdelijke crisismaatregel voor twee jaar om na een periode van tijdelijke verhuur van een te koop staande voormalige eigen woning terug te keren naar box 1 voor de resterende termijn van de verhuisregeling met herleving van de renteaftrek.
Per 2012 verlenging van de maatregel met een jaar.
Per 2013 wederom verlenging van de maatregel met een jaar.
Per 2014 wederom verlenging van de maatregel met een jaar.
Per 2015 is de maatregel permanent gemaakt. De budgettaire derving bedraagt samen met de maatregel verlenging termijn verhuisregelingen (zie hierna) structureel € 5 miljoen.

Per 2011 invoering tijdelijke crisismaatregel voor twee jaar waarbij de termijn van de verhuisregelingen is verlengd van twee naar drie jaren.
Per 2013 verlenging van de maatregel met een jaar.
Per 2014 wederom verlenging van de maatregel met een jaar.
Per 2015 is de maatregel permanent gemaakt. De budgettaire derving bedraagt samen met de maatregel herleving renteaftrek na tijdelijke verhuur (zie hiervoor) structureel € 5 miljoen.

Per 2011 met terugwerkende kracht tot en met 2006 technische wijziging alsmede verruiming van de regeling voor verblijf in een instelling. Naast een destijds zogenoemde AWBZ-instelling kan ook het verblijf in een vergelijkbare instelling kwalificeren.
Per 2011 aanpassing i.v.m. wijziging van het partnerbegrip. De echtscheidingsregeling blijft hierdoor ook gelden voor duurzaam gescheiden levende partners die nog geen verzoek tot echtscheiding hebben gedaan.

Per 2013 verduidelijking van de bepaling m.b.t. het grotendeels aangaan van waardeveranderingen.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 2013 technische wijziging i.v.m. aanpassing verwijzingen.

Per 2015 technische wijziging i.v.m. aanpassing verwijzing als gevolg van wijziging andere wetgeving.

Per 2017 codificatie van goedkeuring in een beleidsbesluit die zag op de uitleg van het begrip woning in aanbouw.

Artikel 3.112 (EWF)

Ingevoerd per 2001.

Per 2007 aanpassing i.v.m. de wijziging van het tijdvak voor de WOZ-waardering. Zie ook de voetnoot bij tabel 2.

Per 2008 met terugwerkende kracht tot en met 2007 herstel van een omissie.

Per 2009 vervallen van het maximum voor het EWF.

Eveneens per 2009 stapsgewijze invoering van een verhoogd EWF voor woningen met een eigenwoningwaarde vanaf € 1 miljoen. Het hogere percentage geldt voor het deel boven de waarde van € 1 miljoen (bedrag 2009). Zie tabel 3.
Deze wijzigingen hadden een budgettaire opbrengst van € 15 miljoen.

Per 2010 aanpassing i.v.m. het kunnen voorinvullen van het EWF in verhuisjaren. Niet de feitelijke verhuisdatum maar de datum van wijziging van het woonadres in de basisadministratie persoonsgegevens (inmiddels basisregistratie personen) is voortaan bepalend. De budgettaire kosten bedroegen € 2 miljoen.

Per 2012 met terugwerkende kracht tot en met 2010 herstel van een omissie.

Per 6 januari 2014 technische wijziging i.v.m. wijziging in andere wetgeving m.b.t. term basisregistratie personen.

Per 2020 beleidsmatige verlaging van de EWF-percentages.

Naast de hiervoor genoemde wijzigingen hebben er als gevolg van jaarlijkse indexering wijzigingen plaatsgevonden in de hoogte van de EWF-percentages en de grensbedragen voor vaststelling van het EWF. De tabellen 2 en 3 geven een overzicht van de ontwikkeling van respectievelijk de meest gangbare categorie eigenwoningwaarde en het verhoogde EWF-percentage.

In tabel 2 is een overzicht opgenomen van het EWF-percentage in de periode 2001–2020 voor woningen met een eigenwoningwaarde van meer dan € 75.000 en het daarbij geldende maximum aan in aanmerking te nemen EWF.

Tabel 2. EWF-percentage

Jaar	EWF-percentage	Maximum EWF
2001	0,80%	7.800
2002	0,80%	8.000
2003	0,80%	8.200
2004	0,85%	8.500
2005[1]	0,60%	8.750
2006	0,60%	8.900
2007	0,55%	9.150
2008	0,55%	9.300
2009	0,55%	nvt
2010	0,55%	nvt
2011	0,55%	nvt
2012	0,60%	nvt
2013	0,60%	nvt
2014	0,70%	nvt
2015	0,75%	nvt
2016	0,75%	nvt
2017	0,75%	nvt
2018	0,70%	nvt

2019	0,70%	nvt
2020	0,65%	nvt

1 Aanpassing WOZ-tijdvak. 2001–2004 was gebaseerd op een tijdvak van 4 jaar met als peildatum 1-1-1999. Voor 2005–2007 gold een tijdvak van 2 jaar met als peildatum 1-1-2003. Voor 2007 en later geldt een tijdvak van 1 jaar met voor 2007 als peildatum 1-1-2005 en voor de jaren vanaf 2008 als peildatum 1 januari van het voorafgaande jaar.

In tabel 3 is een overzicht opgenomen van het verhoogde EWF-percentage voor de periode 2009–2020.

Tabel 3. Verhoogde EWF-percentage

Jaar	Grens eigenwoningwaarde	EWF-percentage
2009	1.000.000	0,55%[1]
2010	1.010.000	0,80%
2011	1.020.000	1,05%
2012	1.040.000	1,30%
2013	1.040.000	1,55%
2014	1.040.000	1,80%
2015	1.050.000	2,05%
2016	1.050.000	2,35%
2017	1.060.000	2,35%
2018	1.060.000	2,35%
2019	1.080.000	2,35%
2020	1.090.000	2,35%

1 In 2009 was het EWF-percentage voor het deel boven € 1.000.000 nog gelijk aan het EWF-percentage voor woningen met een WOZ-waarde in de categorie tot € 1.000.000.

Artikel 3.113 (tijdelijke verhuur)

Ingevoerd per 2001.

Per 2010 aanpassing i.v.m. het kunnen voorinvullen van het EWF bij tijdelijke verhuur. Het EWF geldt ook voor de periode van tijdelijke verhuur. Het percentage in aanmerking te nemen huurinkomsten is daarbij verlaagd van 75% naar 70%.

Artikel 3.114 (kamerverhuurvrijstelling)

Ingevoerd per 2001.

Per 6 januari 2014 technische wijziging i.v.m. wijziging in andere wetgeving m.b.t. term basisregistratie personen.

Naast de hiervoor genoemde wijzigingen hebben er als gevolg van jaarlijkse indexering wijzigingen plaatsgevonden in de hoogte van de kamerverhuurvrijstelling. Tabel 4 geeft een overzicht van de vrijstelling in de periode 2001-2020.

Tabel 4. Kamerverhuurvrijstelling

Jaar	vrijstelling
2001	€ 3.399
2002	€ 3.493
2003	€ 3.595
2004	€ 3.710
2005	€ 3.821
2006	€ 3.902
2007	€ 4.010
2008[1]	€ 4.065
2009	€ 4.144
2010	€ 4.262
2011	€ 4.333
2012[2]	€ 4.410
2013	€ 4.536
2014	€ 4.748
2015	€ 4.954
2016	€ 5.069

2017	€ 5.164
2018	€ 5.246
2019	€ 5.367
2020	€ 5.506

1 De SEW en BEW zijn per 2008 ingevoerd. In de jaren ervoor betreft het alleen de vrijstelling voor een KEW.
2 De vrijstelling was tot en met 2012 opgenomen in artikel 3.118 Wet IB 2001.

Artikel 3.115 (toedeling EWF)

Ingevoerd per 2001.

Artikel 3.116 (voordeel uit kapitaalverzekering eigen woning)
Vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2001.

Per 31 oktober 2001 met terugwerkende kracht tot en met 2001 aanpassing i.v.m. vervallen vereiste van vermelden adres van de eigen woning op de polis van de kapitaalverzekering. Een standaardclausule dat de uitkering dient ter aflossing van de schuld voor de eigen woning als bedoeld in de Wet IB 2001 is voldoende.

Per 2003 met terugwerkende kracht tot en met 2001 aanpassing i.v.m. verlaging van de bij vertrek naar het buitenland opgelegde conserverende aanslag indien de belastingplichtige weer binnenlands belastingplichtig wordt.

Eveneens per 2003 met terugwerkende kracht tot en met 2001 herstel van een omissie.

Per 1 maart 2005 aanpassing i.v.m. invoering van de bijleenregeling en de term eigenwoningschuld. Daarnaast aanpassing i.v.m. gebleken onvolkomenheid bij afkoop en/of vervreemding van een KEW-polis bij boedelmenging, echtscheiding en beëindiging van een gezamenlijke huishouding. Verder enkele redactionele wijzigingen.

Per 2007 technische wijziging i.v.m. aanpassing verwijzing als gevolg van wijziging andere wetgeving.

Per 11 juli 2008 aanpassing i.v.m. een redactionele wijziging en het vervallen van een als gevolg van invoering van de term eigenwoningschuld ontstane dubbele en daarmee overbodige eis.

Per 1 oktober 2010 aanpassing i.v.m. wijziging status van Bonaire, Eustatius en Saba. Einde binnenlandse belastingplicht is mede gekoppeld aan het niet langer zijn van inwoner op grond van de Belastingregeling voor het land Nederland.

Per 2011 aanpassing i.v.m. aansluiting bij het gewijzigde partnerbegrip.

Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Artikel 3.116a (voordeel uit spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)
vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2008 vanwege de invoering van de spaarrekening eigen woning en het beleggingsrecht eigen woning.

Per 2011 aanpassing i.v.m. aansluiting bij het gewijzigde partnerbegrip.

Per 2012 technische wijziging i.v.m. wijziging in andere wetgeving m.b.t. term kredietinstelling.

Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Artikel 3.117 (begrip levensverzekering)
vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2001.

Per 2007 technische wijziging i.v.m. aanpassing verwijzing als gevolg van wijziging andere wetgeving.

Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in artikel 1.6a Wet IB 2001.

Artikel 3.118 (vrijstelling kapitaalverzekering eigen woning)
vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2001.

Per 2003 met terugwerkende kracht tot en met 2001 aanpassing i.v.m. aangroei van de bij vertrek naar het buitenland toegepaste vrijstelling indien de belastingplichtige weer binnenlands belastingplichtig wordt.

Eveneens per 2003 met terugwerkende kracht tot en met 2001 verduidelijking van de bepaling m.b.t. het imputeren op de lage vrijstelling en verduidelijking van de bepaling m.b.t. het recht op een vrijstelling bij overlijden.

Per 1 maart 2005 aanpassing i.v.m. invoering van de bijleenregeling en de term eigenwoningschuld. Daarnaast een redactionele wijziging.

Per 2008 wijziging i.v.m. invoering spaarrekening eigen woning en beleggingsrecht eigen woning.

Per 2011 aanpassing i.v.m. aansluiting bij het gewijzigde partnerbegrip.

Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Naast de hiervoor genoemde wijzigingen hebben er als gevolg van jaarlijkse indexering wijzigingen plaatsgevonden in de hoogte van de vrijstelling voor de KEW, SEW en BEW. Zie tabel 5 bij artikel 10bis.6 Wet IB 2001.

Artikel 3.118a (vrijstelling spaarrekening eigen woning en vrijstelling beleggingsrecht eigen woning)
vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2008 vanwege de invoering van de spaarrekening eigen woning en het beleggingsrecht eigen woning.

Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Artikel 3.119 (omzetting kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)
vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2001.

Per 1 maart 2005 herstel van een omissie.

Per 2008 wijziging i.v.m. invoering spaarrekening eigen woning en beleggingsrecht eigen woning.
Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Artikel 3.119a (eigenwoningschuld)

Ingevoerd per 2004 vanwege de invoering van de bijleenregeling. De budgettaire opbrengst van de maatregel bedroeg € 400 miljoen.

Per 11 juli 2008 codificatie van twee goedkeuringen in een beleidsbesluit.
Betreft enerzijds het verlagen van de eigenwoningreserve van een belastingplichtige met het deel waarmee de eigenwoningschuld van zijn partner op grond van de binnen de bijleenregeling opgenomen partnerregeling is verlaagd.
Betreft anderzijds het vervallen van de drempel voor afboeking van de eigenwoningreserve van € 5.000 voor kosten van verbetering of onderhoud van de woning of afkoop van de rechten van erfpacht, opstal of beklemming.

Per 2010 aanpassing i.v.m. invoering van de verhoogde vrijstelling voor de schenkbelasting in verband met aanschaf van een woning.

Per 2010 aanpassing i.v.m. uitbreiden renteaftrek over lening die ziet op meegefinancierde kosten ter verkrijging van de hypotheek. Daarnaast vereenvoudiging van de bijleenregeling door afschaffen van de goedkoperwonenregeling en het verkorten van de verjaringstermijn van de eigenwoningreserve van 5 naar 3 jaar. De opbrengst van voornoemde maatregelen bedroeg € 61 miljoen.

Per 2011 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2010 enkele technische en redactionele wijzigingen onder meer vanwege het vervallen van de goedkoperwonenregeling.

Per 2012 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2010 technische wijziging i.v.m. een onjuiste verwijzing en herstel van een omissie.

Per 2011 aanpassing i.v.m. aansluiting bij het gewijzigde partnerbegrip.

Per 2013 aanpassing i.v.m. invoering fiscale aflossingseis. De gewijzigde bepaling ziet op de eigenwoningschuld. De teksten met betrekking tot de bijleenregeling zijn opgenomen in artikel 3.119aa Wet IB 2001. Verder is een deel van de tekst opgenomen in artikel 3.119f Wet IB 2001.
De budgettaire opbrengst van het invoeren van de fiscale aflossingseis en het afschaffen van het KEW-regime is structureel € 5,2 miljard. Daar staat een terugsluis tegenover van structureel € 5,1 miljard via aanpassing van tarieven en schijflengtes in de inkomstenbelasting.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd. Deze besluiten zagen op bouwrente, startersleningen, gedeeltelijk aflossen van een bestaande eigenwoningschuld, overgangstermijn voor KEW's, reikwijdte overgangsrecht KEW's, een ondernemerswoning, gevolgen verstreken 30-jaarsperiode voor aflossingseis. Het betrof aanpassingen in meerdere artikelen (de artikelen 3.119a, 3.119aa, 3.119c, 3.119d, 3.119e, 3.119f, 3.119g, 3.120, 10bis.1, 10bis.2, 10bis.2a, 10bis.2b, 10bis.4, 10bis.6, 10bis.7, 10bis.9, 10bis.10 en 10bis.11 Wet IB 2001). Door de aanpassingen kregen bepaalde groepen een ruimere toegang tot het overgangsrecht of tot een specifieke uitzondering op de aflossingseis. De budgettaire derving bedroeg € 1 miljoen.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 oktober 2013 aanpassing van de verwijzing naar de Successiewet 1956 i.v.m. de tijdelijke verruiming van de schenkingsvrijstelling eigen woning en de structurele uitbreiding van de faciliteit tot een restschuld vervreemde eigen woning.

Per 2014 aanpassing i.v.m. het uitsluiten van alle schulden aan partners, ook schulden die uit de wet voortvloeien.

Per 2015 aanpassing i.v.m. het vervallen van de tijdelijke verruiming van de schenkingsvrijstelling eigen woning.

Per 2017 aanpassing i.v.m. structurele verruiming van de schenkingsvrijstelling eigen woning.

Per 2017 aanpassing i.v.m. het aanmerken van een schuld als eigenwoningschuld bij het krachtens erfrecht verkrijgen van een recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik. Hierbij is onder meer een goedkeuring in een beleidsbesluit gecodificeerd.

Per 2017 codificatie van een goedkeuring in een beleidsbesluit dat zag op het aanmerken van boeterente als aftrekbare rente in plaats van als aftrekbare kosten van geldleningen.

Artikel 3.119aa (eigenwoningreserve)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis. Betreft teksten met betrekking tot de bijleenregeling. Deze regeling was tot 2013 (deels in gewijzigde vorm) opgenomen in de artikelen 3.119a en artikel 3.119b Wet IB 2001.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2015 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 technische wijziging i.v.m. een onjuiste verwijzing.

Per 2017 aanpassing i.v.m. het niet toevoegen van een vervreemdingssaldo eigen woning aan de eigenwoningreserve voor zover dit ziet op een krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik.

Artikel 3.119b (beschikking eigenwoningreserve)

Ingevoerd per 2004 vanwege invoering van de bijleenregeling.

Per 11 juli 2008 aanpassing i.v.m. het verlagen van de eigenwoningreserve van een belastingplichtige met het deel waarmee de eigenwoningschuld van zijn partner op grond van de binnen de bijleenregeling opgenomen partnerregeling is verlaagd. Een dergelijke verlaging wordt vermeld in een beschikking eigenwoningreserve.

Per 2010 aanpassing i.v.m. introductie van het kenbaarheidsvereiste als grondslag voor herziening van een voor bewaar vatbare beschikking.

Per 2013 technische aanpassing i.v.m. aanpassing verwijzing en aan aanpassing i.v.m. het vervallen van de keuzemogelijkheid voor het toerekenen van de eigenwoningreserve.

Artikel 3.119c (aflossingseis)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2015 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. verduidelijking dat onder het aangaan van een nieuwe schuld ook wordt verstaan het gaan kwalificeren van een bestaande schuld als eigenwoningschuld.

Per 2017 aanpassing i.v.m. het doorlopen van het aflossingsschema van de erflater op de schuld waar het krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik betrekking op heeft als degene die voornoemd recht heeft verkregen op het moment van overlijden van de erflater diens partner was.

Artikel 3.119d (aflossingsstand)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Artikel 3.119e (kortstondig afwijken van aflossingsschema en betalingsregelingen)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2016 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. een verduidelijking en i.v.m. het verzachten van de sanctie bij een aflossingsachterstand. De schuld gaat niet langer per definitie permanent over naar box 3. Terugkeer is mogelijk als weer aan de eisen voor een eigenwoningschuld is voldaan.

Artikel 3.119f (verhuisregelingen)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis. Betreft teksten met betrekking tot verhuisregelingen. Deze regeling was deels tot 2013 (deels in gewijzigde vorm) opgenomen in de artikelen 3.119a en 3.120 Wet IB 2001.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van

onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Artikel 3.119g (informatieplicht bij schulden bij anderen dan aangewezen administratieplichtigen)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2016 aanpassing i.v.m. vereenvoudiging van het proces van de informatieplicht bij schulden bij anderen dan aangewezen administratieplichtigen.

Artikel 3.120 (aftrekbare kosten eigen woning)

Ingevoerd per 2001.

Per 2004 aanpassing i.v.m. invoering van de bijleenregeling.

Per 1 maart 2004 herstel van een omissie.

Per 2010 aanpassing i.v.m. uitbreiden renteaftrek over lening die ziet op meegefinancierde kosten ter verkrijging van de hypotheek.

Per 2013 aanpassing i.v.m. invoering fiscale aflossingseis. Een deel van de tekst is hierbij (deels in gewijzigde vorm) opgenomen in de artikelen 3.119a en 3.119f en in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Artikel 3.120a (aftrekbare kosten restschuld vervreemde eigen woning)

Ingevoerd per 29 oktober 2012 vanwege invoering van de tijdelijke restschuldregeling. De budgettaire kosten bedroegen € 10 miljoen per jaar oplopend tot € 50 miljoen per jaar en vervolgens weer aflopend tot € 10 miljoen per jaar voor een periode van in totaal 10 jaar.

Per 2015 aanpassing i.v.m. verlengen maximumtermijn renteaftrek van 10 naar 15 jaar. De budgettaire derving bedroeg € 15 miljoen per jaar voor een periode van 10 jaar.

Per 2017 aanpassing i.v.m. het aanmerken van een schuld bij vervreemding als een restschuld bij een krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik.

Artikel 3.121 (aftrekbare kosten gedeelde eigen woning bij gezamenlijke bewoning)
Ingevoerd per 2001.

Per 2013 aanpassing i.v.m. een verduidelijking.

Artikel 3.122 (aftrekbare kosten na eerder gebruik vrijstelling kapitaalverzekering, spaarrekening of beleggingsrecht eigen woning)
vervallen per 1 januari 2013

Ingevoerd per 2001.

Per 2003 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2001 aanpassing i.v.m. het voorkomen van een beperking van renteaftrek bij vertrek naar het buitenland.

Per 2004 aanpassing i.v.m. invoering van de bijleenregeling.

Per 2008 technische wijziging i.v.m. invoering spaarrekening eigen woning en beleggingsrecht eigen woning.

Vervallen per 2013. Regeling is opgenomen in het overgangsrecht van Hoofdstuk 10bis Wet IB 2001.

Artikel 3.123 (kosten voor verbetering of onderhoud eigen woning)

Ingevoerd per 2001.

Per 2004 aanpassing i.v.m. invoering van de bijleenregeling.

Per 1 maart 2005 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2004 een redactionele wijziging.

Artikel 3.123a (aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld)

Ingevoerd per 2005 vanwege invoering van de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld (Hillen-regeling).

Per 2011 aanpassing i.v.m. voorkomen ongewenste uitwerking als gevolg van vooruit- of achterafbetalingen van rente. Daarnaast aanpassing i.v.m. het opheffen van ongelijke behandeling en voorkomen van oneigenlijk gebruik bij persoonsleningen. De budgettaire opbrengst van deze maatregelen bedroeg 14 miljoen.

Per 2013 technische wijziging i.v.m. aanpassing verwijzing.

Per 2016 aanpassing i.v.m. het vervallen van de nihilwaardering van personeelsleningen in de loonbelasting. Als gevolg daarvan is de per 2011 ingevoerde regeling overbodig geworden en vervallen.

Per 2019 aanpassing i.v.m. invoering geleidelijke uitfasering van de regeling. Het uitfaseringspercentage voor 2019 is 96 2/3%. De budgettaire opbrengst van de maatregel bedroeg € 24 miljoen voor 2019 in een periode van 30 jaar oplopend tot circa € 1.1 miljard in 2048.

Per 2020 aanpassing via artikel 10.6bis Wet IB 2001 op basis waarvan het uitfaseringspercentage jaarlijks wordt bijgesteld. Het uitfaseringspercentage voor 2020 is 93 1/3%.

Artikel 10.2a (jaarlijkse aanpassing correctie tarief grondslagverminderende posten)

Ingevoerd per 2015 vanwege invoering van de tariefmaatregel eigen woning.

Per 2020 aanpassing i.v.m. uitbreiding van de tariefmaatregel naar overige grondslagverminderende posten.

Artikel 10.3 (bijstelling EWF)

Ingevoerd per 2001.

Per 31 oktober 2001 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2001 herstel van een onjuistheid.

Per 2007 aanpassing i.v.m. de wijziging van het tijdvak voor de WOZ-waardering.

Per 2009 aanpassing i.v.m. het vervallen van het maximum voor het EWF. Daarbij is de wijze van indexering van de woningwaarde waarvoor het verhoogde EWF geldt opgenomen. Verder enkele tekstuele aanpassingen.

Per 2012 technische wijziging i.v.m. versobering van de aftrek van uitgaven voor monumentenpanden.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2009 herstel van een omissie.
Artikel 10.3a (geleidelijke verhoging tot en met 2016 van het percentage EWF bij de laatste

schijf)
vervallen per 1 januari 2019

Ingevoerd per 2009 vanwege invoering van het verhoogde EWF-percentage. Betreft het stapsgewijs tot en met 2016 verhogen van het percentage voor het verhoogde EWF. Zie ook tabel 3 bij artikel 3.112.

Vervallen per 2019 vanwege het uitgewerkt zijn van de bepaling.

Artikel 10.5 (afronding en definitie indexcijfer van de woninghuren)

Ingevoerd per 2001.

Per 1 maart 2005 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2001 aanpassing i.v.m. een verduidelijking.

Per 2009 aanpassing i.v.m. invoering van het verhoogde EWF-percentage.

Per 2012 technische wijziging i.v.m. aanpassen verwijzing.

Per 2017 enkele technische wijzigingen.
Artikel 10.6 (indexering vrijstelling kamerverhuur)

Ingevoerd per 2001.

Per 2013 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2011 herstel van een omissie.

Artikel 10.6bis (uitfaseringspercentage aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld)

Ingevoerd per 2019 vanwege invoering van de geleidelijke uitfasering van de aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld (Hillen-regeling). (Het sinds 2017 bestaande artikel 10.6bis is daarbij vernummerd tot 10.6ter). Betreft het jaarlijks bijstellen van het uitfaseringspercentage.

Artikel 10bis.1 (bestaande eigenwoningschuld)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het regime voor de KEW, de SEW en het BEW (hierna KEW-regime) in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2014 aanpassing i.v.m. invoering van een mogelijkheid om onwenselijke fiscale gevolgen te voorkomen van het bij insolventie van een bank verplicht verrekenen van een spaarrekening eigen woning met een eigenwoningschuld.

Per 2017 aanpassing i.v.m. het aanmerken van een schuld als een bestaande eigenwoningschuld (overgangsrechtschuld) bij een krachtens erfrecht verkregen recht van vruchtgebruik, recht van bewoning of recht van gebruik. Daarnaast enkele redactionele verbeteringen.

Artikel 10bis.2 (kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2014 aanpassing i.v.m. invoering van een mogelijkheid om onwenselijke fiscale gevolgen te voorkomen van het bij insolventie van een bank verplicht verrekenen van een spaarrekening eigen woning met een eigenwoningschuld.

Artikel 10bis.2a (verlenging termijn kapitaalverzekering eigen woning)

Ingevoerd per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013. Is onderdeel van de aanpassingen na invoering van de fiscale aflossingseis i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001). De nieuwe bepaling ziet op verruiming van de reikwijdte van het overgangsrecht voor het KEW-regime.

Artikel 10bis.2b (overeenkomstige toepassing spaarrekening eigen woning en beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013. Is onderdeel van de aanpassingen na invoering van de fiscale aflossingseis i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001). De nieuwe bepaling is technisch van aard en ziet op overeenkomstige toepassing van de bepalingen in het overgangsrecht voor de KEW op de SEW en het BEW.

Artikel 10bis.3 (belastbare inkomsten uit eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Artikel 10bis.4 (voordeel uit kapitaalverzekering eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2015 technische wijziging i.v.m. invoering van de nieuwe regeling voor kwalificerende buitenlandse belastingplichtigen.

Per 1 april 2017 aanpassing i.v.m. het geheel vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Artikel 10bis.5 (voordeel uit spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 22 juli 2013 technische wijziging i.v.m. wijziging in andere wetgeving m.b.t. definitie begrip beleggingsinstelling.

Per 1 april 2017 aanpassing i.v.m. het geheel vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Artikel 10bis.6 (vrijstelling kapitaalverzekering eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2017 codificatie (deels in gewijzigde vorm) van twee goedkeuringen in beleidsbesluiten. Betreft het in bepaalde situaties vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Per 1 april 2017 aanpassing i.v.m. het geheel vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Per 2018 met terugwerkende kracht tot en met 1 april 2017 technische wijziging i.v.m. onjuiste verwijzingen.

Naast de hiervoor genoemde wijzigingen hebben er als gevolg van jaarlijkse indexering wijzigingen plaatsgevonden in de hoogte van de vrijstellingen voor de KEW, SEW en BEW. Met het vervallen van de tijdklemmen is de zogenoemde lage vrijstelling (vrijstelling na 15 jaar premie betalen) per 1 april 2017 vervallen. Tabel 5 geeft een overzicht van de hoge vrijstelling (vrijstelling na 20 jaar premie betalen) in de periode 2001-2020.

Tabel 5. Hoge vrijstelling KEW/SEW/BEW

Jaar	Vrijstelling
2001	€ 125.500
2002	€ 129.500
2003	€ 134.500
2004	€ 137.500
2005	€ 139.500
2006	€ 140.500
2007	€ 143.000
2008[1]	€ 145.000
2009	€ 147.500
2010	€ 150.500
2011	€ 151.000
2012[2]	€ 154.000
2013	€ 157.000
2014	€ 160.000
2015	€ 161.500
2016	€ 162.000
2017[3]	€ 162.500
2018	€ 164.000
2019	€ 166.000
2020	€ 168.500

1 De SEW en BEW zijn per 2008 ingevoerd. In de jaren ervoor betreft het alleen de vrijstelling voor een KEW.
2 De vrijstelling was tot en met 2012 opgenomen in artikel 3.118 Wet IB 2001.
3 Vanaf 1 april 2017 is dit de enige vrijstelling.

Artikel 10bis.7 (vrijstelling spaarrekening eigen woning en vrijstelling beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren

van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2014 aanpassing i.v.m. invoering van een mogelijkheid om onwenselijke fiscale gevolgen te voorkomen van het bij insolventie van een bank verplicht verrekenen van een spaarrekening eigen woning met een eigenwoningschuld.

Per 2017 technische wijziging i.v.m. aanpassen verwijzing vanwege het in bepaalde situaties vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Per 1 april 2017 aanpassing i.v.m. het geheel vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Artikel 10bis.8 (omzetting kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Artikel 10bis.9 (eigenwoningschuld en eigenwoningreserve)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2014 aanpassing i.v.m. invoering van een mogelijkheid om onwenselijke fiscale gevolgen te voorkomen van het bij insolventie van een bank verplicht verrekenen van een spaarrekening eigen woning met een eigenwoningschuld.

Artikel 10bis.10 (aftrekbare kosten eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Artikel 10bis.11 (aftrekbare kosten na eerder gebruik vrijstelling kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 2014 met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2013 aanpassing i.v.m. herstel van onbedoelde gevolgen, onduidelijkheden en omissies. Hierbij zijn tevens zeven goedkeuringen in beleidsbesluiten gecodificeerd (zie toelichting bij artikel 3.119a Wet IB 2001).

Per 2017 technische wijziging i.v.m. aanpassen verwijzing vanwege het in bepaalde situaties vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Artikel 10bis.11a (verzoek gezamenlijk genieten kapitaalverzekering eigen woning, spaarrekening eigen woning of beleggingsrecht eigen woning)

Ingevoerd per 2016 vanwege het op verzoek voor fiscale partners mogelijk maken om zonder feitelijke aanpassing van de begunstiging of gerechtigdheid een dubbele vrijstelling KEW/SEW/BEW te benutten.

Artikel 10bis.12 (indexatie)

Ingevoerd per 2013 vanwege invoering van de fiscale aflossingseis en het als gevolg daarvan invoeren van overgangsrecht voor bestaande eigenwoningschulden en onderbrenging van het KEW-regime in overgangsrecht.

Per 1 april 2017 aanpassing i.v.m. het geheel vervallen van de zogenoemde tijdklemmen.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 Belastingdienst

Nr. 689

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2020

Naar aanleiding van uw verzoek van 13 mei 2020 stuur ik u hierbij de antwoordbrief op de aan mij gerichte brief van de Nationale ombudsman te Den Haag d.d. 14 april 2020 over de verlaging van vervolgingskosten[1].

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

kst-31066-689
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 Belastingdienst

Nr. 688 **BRIEF VAN DE STAATSECRETARISSEN VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2020

Tijdens het AO Belastingdienst op 4 maart jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 622) en in onze Kamerbrief van 27 april jl. over de Fraude Signalering Voorziening (FSV) (Kamerstuk 31 066, nr. 632) hebben wij toegezegd uw Kamer deze zomer te informeren over extern toezicht op de Belastingdienst. Tijdens het AO Belastingdienst van 23 juni jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 686) hebben wij aangegeven deze zomer met een voorstel te komen voor extern toezicht. Met deze brief geven we invulling aan deze toezeggingen.

De Belastingdienst is een belangrijk gezicht van de overheid voor burgers en bedrijven. De Belastingdienst voert haar taak – het eerlijk en zorgvuldig heffen en innen van belastingen en uitkeren van toeslagen – uit binnen een complex belastingen- en toeslagenstelsel. In de afgelopen jaren is de dienst onder druk komen te staan. De problemen op het gebied van sturing, ICT, cultuur en personeelsopbouw zijn groot, complex en deels hardnekkig en zorgen voor kritiek in de politiek en maatschappij. Dit betreft onder andere de manier waarop de dienst werd bestuurd en aangestuurd, de achterstanden in de ICT, en de nasleep van een vertrekregeling. Ook de dienstverlening staat onder druk. Dit alles raakt aan het vertrouwen in de Belastingdienst. Het moet daarbij ook boven alle twijfel verheven zijn dat de Belastingdienst, die zelf toezicht houdt op burgers en bedrijven, voldoet aan de toepasselijke wet- en regelgeving. Niet alleen het vertrouwen vanuit de samenleving staat onder druk. Ook het vertrouwen van de medewerkers van de Belastingdienst zelf, die zich de afgelopen jaren vaak niet gehoord hebben gevoeld, moet worden versterkt. Onze ambitie is gericht op het beter laten functioneren van de dienst en het oplossen van bovengenoemde problemen. Daarom hebben wij besloten om extern toezicht op de Belastingdienst in te richten. Over de wijze waarop dat toezicht zou moeten worden ingericht winnen wij nog advies in bij drie externe deskundigen.

kst-31066-688
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

De toegevoegde waarde van extern toezicht op de Belastingdienst

Extern toezicht op de Belastingdienst kan op verschillende manieren een positieve bijdrage kan leveren aan het functioneren van de Belastingdienst en op die manier kan bijdragen aan het versterken van vertrouwen. Extern toezicht dat zich volledig en in de breedte richt op de Belastingdienst bestaat (nog) niet. De Belastingdienst voert essentiële publieke taken uit waarbij het handelen een grote impact kan hebben op belastingplichtigen en toeslaggerechtigden. Hierbij heeft de dienst forse dwangmiddelen tot haar beschikking. Gezien deze belangrijke, invloedrijke en omvangrijke publieke taak denken wij dat extern toezicht passend is en aansluit bij een maatschappelijke behoefte. Een organisatie die breed toezicht houdt kan met een overkoepelende blik risico's aankaarten, maar ook met gezag aangeven waar het juist wél goed gaat. Een meer gestructureerde en geïnstitutionaliseerde vorm van toezicht kan mogelijk effectiever en efficiënter onderzoek doen naar specifieke onderwerpen, snel inspelen op risico's in de actualiteit en tegelijkertijd dwarsverbanden en bredere ontwikkelingen signaleren.

Het instellen van extern toezicht zal niet alle problemen van de Belastingdienst oplossen. Toezicht kan wel mogelijke problemen signaleren en gezaghebbend agenderen en bijdragen aan een continue cyclus van leren en verbeteren. Wij blijven ons daarnaast onder meer onverminderd inzetten voor een Belastingdienst met een open en veilige cultuur, waar dilemma's worden besproken en er continue reflectie is op wat beter kan. Ook het vereenvoudigen van fiscale regelgeving, en vooral de daarmee samenhangende uitvoeringspraktijk, maar ook de cumulatie van (niet) fiscale taken heeft onze aandacht. Wij verwijzen in dit kader naar het op 18 mei jl. aan uw Kamer verzonden rapport «Bouwstenen voor een beter belastingstelsel» (Kamerstuk 32 140, nr. 71) en het op 30 april jl. aan uw Kamer verzonden Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Toeslagen (Kamerstuk 31 066, nr. 624). Zoals toegezegd tijdens het AO Belastingdienst van 23 juni jl. zullen wij uw Kamer deze zomer een brede brief sturen met ons beeld over de Belastingdienst.

Advies door onafhankelijke deskundigen

Extern toezicht op een organisatie als de Belastingdienst is er niet van de ene op de andere dag en is een grote stap die zorgvuldigheid vergt. Er zijn keuzes nodig over onder meer de vormgeving, bevoegdheden en reikwijdte van het toezicht. Om deze belangrijke vragen te kunnen beantwoorden, hebben wij drie onafhankelijk deskundigen, met expertise op het gebied van toezicht en van fiscaliteit, bereid gevonden om ons te adviseren over de vormgeving van extern toezicht op de Belastingdienst.

-
-
-

Deze deskundigen zullen ons onafhankelijk adviseren over de vraag hoe extern toezicht op de Belastingdienst het beste vormgegeven kan worden. Ze zullen hierbij ingaan op de volgende deelvragen:

1. Welke reikwijdte zou het externe toezicht op de Belastingdienst moeten hebben?
2. Hoe zou het nieuwe externe toezicht zich moeten verhouden tot de reeds bestaande interne en externe checks en balances en controlemechanismen op de Belastingdienst?

3. Welke vormgeving en positionering zou passen bij een nieuw in te richten extern toezichtsmodel op de Belastingdienst?
4. Op welke wijze kan externe toezicht bijdragen aan een open en veilige organisatie waar medewerkers met vertrouwen werken?

Om de Belastingdienst minder omvangrijk en complex te maken heeft het kabinet besloten om de organisatie te ontvlechten in drie onderdelen, te weten de Belastingdienst, Toeslagen en Douane. Ons uitgangspunt is extern toezicht op zowel de Belastingdienst, Toeslagen als Douane. Wij hebben de deskundigen, gezien het verschillende karakter van de drie onderdelen, gevraagd in hun advies in te gaan op de vraag of extern toezicht er op de verschillende onderdelen anders uit zou moeten zien.

Wij verwachten uw Kamer in het najaar nader te informeren over hoe het extern toezicht vormgegeven zal worden op basis van het advies van de externe deskundigen.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De Staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 Belastingdienst

Nr. 690

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 juli 2020

Het zelfstandig positioneren van de drie dienstonderdelen Belastingdienst, Toeslagen en Douane binnen het Ministerie van Financiën is een essentiële stap in de verbetering van de uitvoering van het beleid op deze verschillende terreinen. De vorming van drie volwaardige dienstonderdelen is onontbeerlijk gelet op de zeer verschillende doelen en missies van Belastingdienst, Toeslagen en Douane. Deze drie dienstonderdelen kennen eigenstandige maatschappelijk doelen, hebben elk eigen inhoudelijke en maatschappelijke uitdagingen en vergen dan ook een eigen aanpak.

Gelet op de grote en uiteenlopende takenpakketten van de Belastingdienst, Toeslagen en Douane is gestart met het versterken van de politieke en ambtelijke top door het benoemen van twee Staatssecretarissen en drie Directeuren-Generaal. Dit zorgt voor focus op de afzonderlijke taken, voor bestuurlijke aandacht en meer kracht om de diensten aan te sturen. Tevens kunnen zo eventuele problemen eerder worden gesignaleerd zodat deze ook eerder kunnen worden opgelost. De kortere lijn tussen de werkvloer en het topmanagement zorgt voor betere en snellere communicatie van medewerker naar manager. Deze maatregelen staan ten dienste van een betere dienstverlening voor burgers en bedrijven.

Met deze brief informeren wij u over de aanpak van de vorming van de drie directoraten-generaal, zoals toegezegd door de Minister van Financiën in het debat met uw Kamer op 21 januari jl. (Handelingen II 2019/20, nr. 43, item 26) en in onze gezamenlijk brief van 27 februari[1] aangaande de aanpak van de problematiek Belastingdienst, Toeslagen en Douane. Daarbij willen wij benadrukken dat dit proces voor de onderdelen Belastingdienst, Toeslagen en Douane elk een andere invulling en tijdspad vraagt.
De drie onderdelen kennen elk dus eigen doelen en uitdagingen die hieronder nader worden toegelicht.

[1] Kamerstuk 31 066, nr. 607

kst-31066-690
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

Achtergrond ontvlechting

De Belastingdienst

De Belastingdienst is één van de grootste publieke uitvoerders van Nederland. Zijn kerntaak is bij te dragen aan een financieel gezond Nederland. Dat doet de dienst door eerlijk en zorgvuldig belasting te heffen. Door de ontvlechting kan de Belastingdienst zich meer richten op haar primaire taak: de heffing, controle en inning van rijksbelastingen en de bijdragen zorgverzekeringswet, premies volksverzekeringen en premies werknemersverzekeringen. Zowel het snel en zorgvuldig innen en heffen als het zorgvuldig opsporen van fraude en misbruik zijn van belang om een groot draagvlak te houden voor ons fiscale stelsel. Om deze taken goed te kunnen vervullen is dienstverlening van hoge kwaliteit nodig, mede met het oog op burgers in (soms) kwetsbare posities. Door de combinatie van de ontvlechting met verbetering van de cultuur, de doorontwikkeling van het (fiscale) vakmanschap, de informatievoorziening en nieuwe dienstverleningsconcepten zullen de burgers en bedrijven gaan merken dat de dienstverlening aan hen verbeterd. Door de Belastingdienst zelfstandig te organiseren kan de dienst sterker sturen op de belangrijke uitdagingen waar de Belastingdienst voor staat. Dat creëert allereerst ruimte voor het fiscale vakmanschap. De Belastingdienst moet meer ruimte krijgen om op een klantgerichtere wijze de belastingen op te leggen en te innen. De strategie voor deze nieuwe dienstverlening krijgt een impuls en maakt goed gebruik van moderne interactie- en communicatiemiddelen. Een goed bereikbare Belastingtelefoon blijft een integraal onderdeel van die strategie. Deze aanpak maakt het voor de gebruiker makkelijker en begrijpelijker. De belastingbetaler en toeslaggerechtigde kunnen zo makkelijker aan hun verplichtingen voldoen en krijgen waar zij recht op hebben. Dat zal de naleving bevorderen en ingrepen achteraf minder nodig maken. Verder is nodig:

- continue vernieuwing van ICT;
- verbetering van managementinformatie en risicomanagement;
- investeren in het leiderschap en de cultuur van de Belastingdienst; «rechtsstatelijk» handelen is een kernwaarde;
- strategisch personeelsbeleid: hier liggen grote uitdagingen op personeelsgebied, waar massaal wordt geworven om tijdig de uitstroom van medewerkers op te vangen en nieuwe competenties in huis te halen.

Toeslagen

Kerntaken van Toeslagen zijn:

- zorgen dat burgers toeslagen aan kunnen vragen,
- toeslagen toekennen, betalen en terugvorderen, en
- burgers hierover informeren.

Bij Toeslagen staat directe inkomensondersteuning aan de burger centraal. Deze ondersteuning voor vitale voorzieningen als zorg, wonen en tegemoetkoming in de kosten voor en opvang van kinderen vergt grote zorgvuldigheid. Gelet op het feit dat het niet alleen om vitale voorzieningen maar soms ook om kwetsbare groepen gaat, is een mensgerichte aanpak belangrijk. Het vergt ook een andere cultuur en leiderschap, waarbij de dienstverlening zich meer rekenschap geeft van de kwetsbaarheid van sommige toeslaggerechtigden. Een groot deel van de toeslaggerechtigden weet zich goed bediend met het digitaal aanvragen en wijzigen en het geautomatiseerd berekenen en ontvangen van

toeslagen[2]. Maar als feiten en omstandigheden daarom vragen moeten burgers kunnen rekenen op meer persoonlijke dienstverlening en waar nodig ook maatwerk. Naast bezinning op een toekomst waarin toeslagen deels niet of in een sterk veranderde vorm zullen bestaan, is het nu noodzakelijk om te interveniëren en te investeren in verbetering van de huidige dienstverlening. Daarnaast werkt Toeslagen hard aan de compensatie van gedupeerde ouders voor zaken die in het verleden met betrekking tot de kinderopvangtoeslag niet goed zijn gegaan. Dit alles wordt gerealiseerd terwijl de reguliere dienstverlening wordt geborgd. Door de ontvlechting kan Toeslagen deze uitdagingen centraal zetten. Daarmee kan de organisatie:

- borgen dat in de reguliere uitvoering van de toeslagenregelingen het toekennen en uitbetalen juist, tijdig en rechtmatig gebeurd;
- binnen de uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen alles op alles zetten om gedupeerde ouders tegemoet te komen en waar nodig te compenseren;
- via het programma Vernieuwing Dienstverlening Toeslagen[3] flinke verbeteringen realiseren voor toeslag gerechtigden zodat maatwerk en een breder en gerichter palet aan dienstverlening mogelijk wordt;
- meewerken aan mogelijke uitvoeringsrichtingen van de politieke wens om het Toeslagenstelsel[4] grondig te veranderen.

Douane

De Douane heeft geheel andere doelstellingen dan de Belastingdienst of Toeslagen. Zo richt de maatschappelijke opgave van de Douane zich op het:

- heffen van douanerechten en accijnzen;
- beschermen van de samenleving tegen ongewenste en onveilige goederen;
- bewaken van de effectieve in-, door- en uitvoer van goederen door te zorgen voor zo min mogelijk belemmeringen voor de handelsstromen van bedrijven en burgers.

De Douane geeft, voor acht verschillende opdrachtgevers, uitvoering aan een Europees en nationaal takenpakket. Door de ontvlechting ontstaat er een zelfstandig directoraat-generaal, dat nog gerichter kan werken aan de maatschappelijke opgave en de uitdagingen van de Douane, waarbij ingezet wordt op de ontwikkeling van het lange termijnperspectief voor de Douane. Hierin staat de Douane de komende jaren voor diverse uitdagingen:

- de Brexit: wat de uitkomst van de onderhandelingen over een handelsovereenkomst tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie ook zal zijn, er gaan douaneformaliteiten gelden;
- de sterke groei van het aantal aangiften door toename van de wereldhandel en de e-commerce en de doorontwikkeling van de ICT die hiermee samenhangt;
- het bijdragen aan de rijksbrede inspanningen in de aanpak van ondermijning;
- het werken aan een gerichte invulling van beleid en maatregelen op het gebied van integriteit om de organisatie en haar medewerkers te beschermen tegen integriteitsschendingen.

---

[2] Dat blijkt onder meer uit de Fiscale Monitor 2019 en IBO Toeslagen deel 1 (Kamerstuk 321 066, nr. 540).

[3] Om dit mogelijk te maken zijn bij Voorjaarsnota structurele middelen gereserveerd (Kamerstuk 35 450, nr. 1).

[4] Zie ook de motie van het lid Weyenberg (Kamerstuk 31 066, nr. 558)

De ontvlechting is niet alleen een structuuropgave. Ook de manier waarop we deze verandering vormgeven vraagt nadrukkelijk aandacht: een goede samenwerking tussen de verschillende onderdelen en gezamenlijk leiderschap van de top zijn essentieel. In dat kader zijn we als top van het ministerie, Belastingdienst, Toeslagen en Douane de afgelopen weken intensief met elkaar in gesprek gegaan over onze samenwerking, welke lessen we daaruit trekken en hoe we dat gebruiken om met elkaar de juiste weg in te gaan slaan. We werken toe naar een gezamenlijke koers waaraan elk directoraat-generaal een bijdrage levert. Aan de zijde van zowel beleid als uitvoering moet worden gewerkt aan betere dienstverlening voor burgers en bedrijven. We informeren u in de zomer hoe de verschillende onderdelen invulling geven aan de cultuuropgave.

Gerealiseerde stappen van de ontvlechting tot nu toe

Na het instellen van twee tijdelijke Directoraten-Generaal, inclusief tijdelijke mandaten ten behoeve van [redacted] Toeslagen en [redacted] Douane, zijn de twee directoraten-generaal Douane en Toeslagen ook formeel opgenomen in organisatiestructuur van het Ministerie van Financiën. Dit is gedaan in overleg met de medezeggenschap. Ook zijn voor alle drie de dienstonderdelen definitieve Directeuren-Generaal geworven en benoemd: de [redacted] De tijdelijke mandaten zijn geformaliseerd. De nieuwe directeuren-generaal maken deel uit van de Bestuursraad van het ministerie.
De drie Directoraten-Generaal dragen ieder de verantwoordelijkheid om de opgave waar zij voor staan waar te maken. In dat kader is ook geïnventariseerd wat er nodig is om de ontvlechting per directoraat-generaal te realiseren. Hiertoe is een stuurgroep onder leiding van de [redacted] van het Ministerie van Financiën en een programmateam samengesteld die sturing geven aan de uitwerking van de ontvlechting in verschillende specifieke werkgroepen.

Om de medezeggenschap beter te kunnen betrekken heeft de Departementale Ondernemingsraad de Werkgroep Hoofdstructuur Financiën opgericht. Hierin zitten vertegenwoordigers van de vijf Ondernemingsraden (Douane, groepsondernemingsraad van de Belastingdienst, Toeslagen, Kerndepartement en de Departementale Ondernemingsraad) en vertegenwoordigers van bestuurderskant. Zij delen en bespreken vroegtijdig de ambities, plannen en activiteiten met elkaar. Inmiddels zijn er nadere afspraken gemaakt over de manier van samenwerken in het vervolg van het ontvlechtingstraject.

Wat betreft de versterking van de besturing zijn er voorbereidingen getroffen voor de invoering van eigen governancestructuren en overleggen per Directoraat-Generaal. Zo worden er voor Toeslagen onder meer overleggen ingeregeld tussen de opdrachtgevers voor de zorgtoeslag (VWS), de huurtoeslag (BZK), het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag (SZW) met Toeslagen als opdrachtnemer en de [redacted] als eigenaar. Doordat ieder dienstonderdeel een eigen governancestructuur krijgt, wordt de samenwerking tussen uitvoering en beleid versterkt. Dat geldt zowel voor de samenwerking tussen Belastingdienst, Toeslagen en Douane als voor de samenwerking met de verschillende opdrachtgevende departementen. De overleggen zullen aansluiten op de reguliere verantwoordingscyclus en vanaf 1 oktober dit jaar gefaseerd van start gaan.

Op 26 juni jl. bent u via de brief «Verbeterd inzicht in de begroting van Financiën (IXB)» (Kamerstuk 35 300 IX, nr. 21) geïnformeerd over de voorbereidingen die zijn getroffen om in de ontwerpbegroting van 2021 ook Toeslagen te voorzien van een eigen begrotingsartikel. Hierbij wordt voor dezelfde zorgvuldige werkwijze gekozen dat bij de inrichting van het eigenstandige begrotingsartikel Douane gebruikt is. Dat betekent dat in de Ontwerpbegroting 2021 alleen de directe verplichtingen en uitgaven die door het dienstonderdeel Toeslagen, inclusief de herstelorganisatie, worden opgenomen. Op termijn zullen aan het begrotingsartikel ook andere uitgaven worden toegevoegd. Daarnaast wordt het bestaande begrotingsartikel voor Douane (Artikel 9) verder ingevuld. De inrichting van dit begrotingsartikel was een eerste stap in een groeimodel en bestond alleen uit de directe verplichtingen, uitgaven en ontvangsten van het dienstonderdeel Douane. In de komende Ontwerpbegroting worden nu zoveel mogelijk de indirecte kosten, exclusief ICT, van de Douane opgenomen onder het begrotingsartikel Douane. De dienstverlening van de ondersteunende dienstonderdelen van de Belastingdienst ten behoeve van de Douane, met de bijbehorende uitgaven, is hiertoe in de afgelopen periode in kaart gebracht. In de brief over verbeterd inzicht in de begroting van Financiën (IXB) is u ook gemeld dat Toeslagen en Douane in het Jaarplan Belastingdienst 2021 afzonderlijk zichtbaar worden gemaakt. Vanaf 2022 zal sprake zijn van drie aparte jaarplannen. Met deze stappen kunnen de activiteiten van, en de inzet van beschikbare middelen voor, Toeslagen en Douane beter worden verantwoord en door uw Kamer worden gevolgd.

Ambitie per 1 januari 2021

Bovengenoemde stappen leiden tot het inrichten van de organisaties van Toeslagen en Douane tot twee in de basis volwaardige directoraten-generaal.
Ons streven is om dit per 1 januari 2021 te realiseren, zodat bijvoorbeeld ook de eigen jaarplannen op een logisch moment worden ingevuld. Een zorgvuldige ontvlechting kan alleen in goed overleg met de medezeggenschap en vakbonden. Een in de basis volwaardig directoraat-generaal betekent dat dan elke Directeur-Generaal:

- lid is van de Bestuursraad van Financiën;
- integraal verantwoordelijk is voor zijn uitvoeringsopgaven;
- stuurt en verantwoording aflegt via een eigen jaarplan (voor 2021 is er nog één jaarplan dat bestaat uit drie onderdelen) en daartoe intern stuurt en extern verantwoord via de planning- en controlcyclus;
- over een eigen begrotingsartikel beschikt;
- een eigen governancestructuur met eigenaar en opdrachtgevers heeft.
- beschikt over eigen volwaardige staf en ondersteuning om de hiervoor genoemde taken uit te kunnen voeren;
- het gebruik van taken, diensten en producten die niet door zijn eigen directoraat-generaal worden geleverd, professioneel inricht.

Aanpak komende periode om de ambitie te realiseren

De inspanning die de komende maanden wordt geleverd, bestaat voor een belangrijk deel uit het verplaatsen van circa 7.000 medewerkers van de directie Toeslagen (inclusief de herstelorganisatie) respectievelijk Douane vanuit het directoraat-generaal Belastingdienst naar hun nieuwe directoraat-generaal. Dat is een proces dat zeer zorgvuldig moet gebeuren, zoals het overzetten van (persoonlijke) gegevens en autorisaties in de technische systemen. Medewerkers zullen hier goed in worden meegenomen. Ook de mandaat- en organisatiebesluiten en de structuur van de medezeggenschap moet aan de nieuwe situatie worden

aangepast. Naar verwachting neemt dit proces, mede vanwege het traject van de medezeggenschap, ongeveer zes maanden in beslag.

Voor het directoraat-generaal Toeslagen en het directoraat-generaal Douane moet de ondersteuning worden ingericht die nodig is om als volwaardig directoraat-generaal te kunnen functioneren, zoals ondersteuning op het gebied van organisatie en personeel, financiën en control, informatievoorziening, inkoop, facilitair, huisvesting. Over de wijze waarop deze ondersteuning stapsgewijs wordt ingericht en uitgewerkt, zijn wij in overleg met de medezeggenschap en vakbonden. In het verlengde daarvan is het streven om in 2021 de bijhorende organisatie- en formatieplannen te hebben opgesteld voor Toeslagen. De Douane beschikt op onderdelen reeds over een ingerichte organisatiestructuur die verder wordt ingericht om als volwaardig directoraat-generaal te functioneren.

Dit alles zal in nauw overleg met de medezeggenschap en met betrokkenheid van medewerkers worden vormgegeven. Conform de motie van het lid Leijten[5] verkent de medezeggenschap met ons de wijze waarop medewerkers in brede zin een stem kunnen krijgen in de aanpak van de ontvlechting. Hier wordt de komende periode uitvoering aangegeven.

Bij motie van het lid Bruins[6] heeft uw Kamer gevraagd een haalbaarheidstoets uit te (laten) voeren op de voorgenomen ontvlechting, waarbij de consequenties, uitvoeringsrisico's en meerwaarde helder worden gerapporteerd. Omdat de ontvlechting een traject is dat langere tijd in beslag neemt en meerdere besluitvormende momenten kent, zal deze toets op die momenten worden herhaald. Bij de uitvoering van deze toets kan uw Kamer denken aan de voorgenomen besluiten die voor advies voorgelegd worden aan de medezeggenschap. Bij dergelijke besluiten worden de consequenties, uitvoeringsrisico's en meerwaarde betrokken, dit overeenkomstig met voornoemde motie van het lid Bruins.

Uitwerking verzakelijken samenwerking

Diverse directies binnen het directoraat-generaal Belastingdienst leveren diensten aan of werken samen met de directoraten-generaal Toeslagen en Douane.
Zo levert de shared serviceorganisatie op het gebied van Organisatie en Personeel bijvoorbeeld vanuit de Belastingdienst diensten aan de directoraten-generaal Toeslagen en Douane voor werving en selectie. Daarbij maken zij gebruik van een producten en dienstencatalogus. Bij de directie Klantinteractie en Services wordt onder meer de Belastingtelefoon bemenst, waar ook veel vragen over Toeslagen worden beantwoord. De Douane heeft een eigen klantcontactcentrum voor bedrijven ingericht. En vanuit de directie Uitvoerings- en handhavingsbeleid worden medewerkers ingezet met specifieke kennis over dossiers van bijvoorbeeld Toeslagen. Douane en Grote ondernemingen van de Belastingdienst bemensen een gezamenlijk team om elkaar te versterken in hun taakuitvoering.
De komende maanden wordt bepaald welke aanpassingen in de samenwerking nodig zijn en wat vooral ook gecontinueerd moet worden. Er wordt daartoe per (concern)directie geanalyseerd of en op welke wijze de ontvlechting invloed zal hebben op de vorm waarin wordt samengewerkt. Dit vraagt van alle betrokken organisatieonderdelen een verandering. Douane en Toeslagen zullen hun vraag om diensten professioneler

[5] Kamerstuk 31 066, nr. 580
[6] Kamerstuk 31 066, nr. 584

moeten inrichten, bij de Belastingdienst geldt hetzelfde voor het aanbod van diensten, producten en taken.

Na de inrichting van drie in de basis volwaardige directoraten-generaal volgt de uitwerking van de organisatorische consequenties, inclusief het aanpassen van de bestaande organisatie- en formatieplannen. De voorgenomen wijzigingen in die plannen worden voor advies voorgelegd aan de medezeggenschap.
Medio december 2020 wordt het plan van aanpak voor deze stappen opgeleverd.
Omdat de opgaven per directoraat-generaal verschillen zal ook het tijdpad om maatwerk vragen.

Tot slot

Met deze brief hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de door ons beoogde zorgvuldige en gefaseerde aanpak van de ontvlechting waartoe is besloten.
De komende maanden zetten wij gezamenlijk en zorgvuldig verdere stappen in de realisatie van de ontvlechting. Daarbij zijn wij ons bewust dat ook na de ontvlechting de opgaven voor de Belastingdienst, Toeslagen en Douane groot en complex blijven. De doorontwikkeling van de organisatie en haar dienstverleningsvraagstukken vragen ook daarna onverminderd om aandacht en zorgvuldigheid. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de ontvlechting eraan bijdraagt om die doorontwikkeling voortvarend en zorgvuldig op te pakken.

Vertrouwende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De Staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2019–2020

31 066 **Belastingdienst**

32 140 **Herziening Belastingstelsel**

Nr. 700 **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARISSEN VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 september 2020

In het AO Belastingdienst van 23 juni hebben wij uw Kamer toegezegd u te informeren over hoe we de Belastingdienst in brede zin willen verbeteren (Kamerstuk 31 066, nr. 686). In onze brief van 15 juli jongstleden hebben wij u geïnformeerd over onze aanpak voor het vormen van drie zelfstandige onderdelen Belastingdienst, Douane en Toeslagen. In deze brief gaan wij in op de Belastingdienst. Over de vervolgstappen bij Toeslagen wordt u via de voortgangsrapportage kinderopvangtoeslag geïnformeerd en over Douane ontvangt u een brief voor het geplande AO Douane op 22 september aanstaande.

In deze brief wordt het toekomstperspectief beschreven dat wij zien voor de Belastingdienst. Hierbij wordt ingegaan op de problemen waar de Belastingdienst nu nog mee kampt die het goed functioneren in de weg staan. De acties ter verbetering hebben betrekking op:
1. ambitie voor de Belastingdienst: de beste voor Nederland;
2. organisatie met oog en oor voor burgers en bedrijven;
3. organisatie met focus op fiscale taken;
4. organisatie met vakmanschap, de juiste cultuur en uitstekende ICT-voorzieningen.

Met deze brief informeren wij u over de stand van zaken van de verbeteringen bij de Belastingdienst en de plannen voor de komende periode. Deze brief is daarom ook te beschouwen als de actualisatie van de plannen van het Jaarplan 2020 die wij uw Kamer hebben toegezegd.[1]

Ten slotte geven we een overzicht van wat uw Kamer de komende periode van ons kan verwachten, waaronder voortgangsrapportages en het onderzoeksrapport handelingsperspectieven dienstverlening. De bijlage biedt een overzicht van de in deze brief genoemde acties[2].

[1] Kamerstuk 31 066, nr. 674.
[2] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

kst-31066-700
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

1. Ambitie voor de Belastingdienst: de beste voor Nederland

1.1 Met vertrouwen belasting betalen

Een belangrijke taak voor de overheid is het eerlijk en zorgvuldig heffen en innen van belastingen. Deze belangrijke overheidstaak is toevertrouwd aan de Belastingdienst. Dit betekent dat iedereen, van burgers en bedrijven tot onze samenwerkingspartners en de politiek, op de Belastingdienst moet kunnen vertrouwen. Het bestaansrecht is van oudsher dat we ervoor zorgen dat iedere burger, elk bedrijf en elke andere belastingplichtige organisatie (hierna: burgers en bedrijven) erop kan vertrouwen dat hij of zij het juiste deel aangeeft en betaalt, en dat hij of zij ook (terug)krijgt waar hij of zij recht op heeft. Daarnaast moeten burgers en bedrijven er ook op kunnen vertrouwen dat de Belastingdienst ervoor zorgt dat andere burgers en bedrijven ook hun bijdrage leveren. Tevens heeft de Belastingdienst een maatschappelijke taak om een bijdrage te leveren aan het beschermen van de samenleving tegen ondermijnende criminaliteit. Vrijwel alle mensen erkennen het belang van belastingen, zolang iedereen maar belasting bijdraagt. Door een betrouwbare dienst te zijn moeten we met onze activiteiten bijdragen aan een positieve belastingmoraal en een hogere bereidheid om uit eigen beweging aan wet- en regelgeving te voldoen.

1.2. Een wendbare en open Belastingdienst

Voor het herstel en behoud van het vertrouwen in de Belastingdienst is het essentieel dat de Belastingdienst in contact staat met de maatschappij. Het is helaas te vaak gebeurd dat de politiek, de media of toezichthouders problemen moesten aankaarten, omdat de Belastingdienst die niet zelf had opgemerkt of opgevolgd. Er is te weinig geluisterd naar externe en interne signalen. Signalen die er waren, zijn niet altijd tijdig gedeeld met beleid en politiek. Daarbij hoort ook een transparante en volledige informatievoorziening aan de Kamer en de samenleving. De Belastingdienst moet voorspelbaar zijn en zowel de politiek als de samenleving niet op een negatieve manier verrassen. De Belastingdienst moet daarom weten wat er speelt bij burgers en bedrijven en wat het effect van belastingregels en uitvoeringsbeleid is. De Belastingdienst moet proactief handelen op toekomstige ontwikkelingen in de maatschappij en rekening houden met de impact van de Belastingdienst op de samenleving. De Belastingdienst moet een organisatie worden met voelsprieten in de samenleving en een organisatie die meer samenwerkt met andere uitvoerders, private partners en maatschappelijke organisaties zoals vak- of ouderenbonden.

1.3 Een grote uitdaging

De Belastingdienst staat voor een flinke uitdaging om te komen tot een open en wendbare organisatie. De inspanningen van onze voorgangers en investeringen in de dienst hebben al wel geleid tot verbeteringen zoals hieronder wordt beschreven, maar een structurele aanpak is nog niet voldoende van de grond gekomen. De belangrijkste onderliggende problemen zijn:

1. De focus in beleid en uitvoering is te veel verschoven van burgers naar massale processen. Hierdoor is er te weinig focus op dienstverlening ontstaan, alsmede te weinig ruimte voor vakmanschap en te weinig ruimte voor het handelen met de menselijke maat in de context van de wet- en regelgeving;
2. Fiscale wet- en regelgeving is steeds complexer geworden en er zijn niet-fiscale taken bijgekomen, mede omdat de Belastingdienst lange

tijdsuccesvol was in het vervullen van zijn taken. Ook de aantallen burgers en bedrijven en daarmee de uitvoeringsopgaven zijn gegroeid;
3. Grote uitstroom van ervaren en deskundige medewerkers en grote instroom van nieuwe onervaren medewerkers. In combinatie met de genoemde complexiteit heeft dat vanzelfsprekend tijdelijk effect op de kwaliteit van dienstverlening en professionaliteit in de uitvoering;
4. Het ICT-landschap is complex en veelal verouderd. Dit maakt het moeilijk om veranderende wensen van de politiek, burgers en bedrijven snel te accommoderen;
5. Regelmatig veranderende strategische richting van de dienst. Dit heeft een groot beroep gedaan op het aanpassingsvermogen van medewerkers en managers van de dienst, zeker in tijden waarin de sturing – zoals de Commissie Onderzoek Belastingdienst in 2017 heeft geconstateerd – te informeel van karakter was. Het ontbrak lange tijd aan sturingsmiddelen op basis van heldere doelen en prestatie indicatoren (KPI's);
6. Het niet consequent en consciëntieus implementeren of naleven van wet- en regelgeving. De problematiek bij de AVG, het tempo van afhandeling van bezwaren en het ten onrechte niet verlagen van dwangbevelkosten voor burgers zijn voorbeelden van dat de Belastingdienst op onderdelen niet of onvoldoende rechtstatelijk handelt. Goedwillende mensen zijn slachtoffer geworden van tekortkomingen van de Belastingdienst, wat terecht tot maatschappelijke en politieke kritiek heeft geleid.

Daarnaast constateerde het kabinet naar aanleiding van de probleemanalyse Werk aan Uitvoering dat de continuïteit van de juiste dienstverlening aan burgers en bedrijven door de onderzochte uitvoeringsinstanties, UWV, SVB, DUO en Belastingdienst, onder druk staat.[3] Het eerste rapport met de probleemanalyse vormt de basis voor het uitwerken van een tweede rapport over de handelingsperspectieven. Het kabinet heeft op 11 september jongstleden het rapport over de handelingsperspectieven voor het versterken van de dienstverlening en een toekomstbestendige en wendbare uitvoering met uw Kamer gedeeld.

Om de problemen aan te pakken, hebben wij stappen gezet om de juiste randvoorwaarden te creëren bij de Belastingdienst. Een belangrijke stap daarin is de ontvlechting in drie Directoraten-Generaal, waarmee het mogelijk wordt om voor de Belastingdienst, Toeslagen en Douane de benodigde focus aan te brengen. De politieke en ambtelijke top ziet de problemen onder ogen en loopt er niet voor weg. We focussen op zowel korte- als lange termijn verbeteringen.
De leiding van het ministerie is met elkaar in gesprek over de samenwerking en de koers van Financiën om onze maatschappelijke opgave optimaal uit te voeren en de mens daarin centraal te stellen. Dit betekent ook dat wij samenwerken aan één gezamenlijke visie en strategie die gericht is op een financieel gezond Nederland. Hoewel de leiding van Financiën de richting neerzet, vullen de medewerkers dit de komende periode samen met ons in tijdens werksessies. Deze brede participatie is ook écht nodig om structureel te veranderen.

2. Organisatie met oog en oor voor burgers en bedrijven

2.1 Ambitie

De Belastingdienst verbetert de dienstverlening tot nu toe stap voor stap. Tegelijkertijd blijkt het realiseren van een grootschalige verbetering en modernisering lastig. Hoe krijgen we de vele plannen sneller succesvol tot

[3] Kamerstuk 31 490, nr. 271.

uitvoering? Welke dieperliggende wijziging van de aanpak is nodig? Om die vragen te beantwoorden loopt er een extern onderzoek gericht op een fundamentele transformatie van dienstverlening. Dit onderzoek richt zich op alle (onderliggende) processen en geeft een integraal beeld van de dienstverlening van de Belastingdienst. Het wordt uitgevoerd in twee delen: (1) een probleemanalyse en (2) handelingsperspectieven. Het eerste deel van het onderzoek, dat is uitgevoerd door EY, is gereed en bij deze brief gevoegd[4]. Het onderzoek wordt eind 2020 afgerond en biedt concrete plannen voor het verbeteren van de dienstverlening in 2021 en verder.

Tegelijkertijd lopen er acties, waarbij de Belastingdienst met hernieuwde aandacht burgers en bedrijven centraal wil stellen. In het verleden lag de focus op massale processen, met minder focus op de dienstverlening, te weinig ruimte voor vakmanschap en te weinig ruimte voor de menselijke maat. Wij gaan dit nu anders doen, door te behouden wat goed gaat en concrete acties ter verbetering in te zetten. Om het contact met burgers en bedrijven te verbeteren, gaan wij inzetten op het verbeteren van contactmethoden zoals bezoeken, bellen, digitaal contact of contact via een intermediair; en we investeren verder in Stellateams en het verbeteren van de leesbaarheid van brieven. De burger komt ook centraal te staan ten aanzien van effectief toezicht en fraudebestrijding. Vakmanschap lichten wij verder toe in paragraaf 4.4. Hieronder volgen per onderwerp de stand van zaken en vervolgacties.

2.1.1 Bezoeken

De dienst wil zo veel mogelijk aansluiten bij de wijze waarop de burger contact wil hebben. Burgers kunnen een medewerker van de Belastingdienst in persoon spreken als daar behoefte aan is; dit persoonlijk contact is mogelijk via balies, die op afspraak bereikbaar zijn. Burgers kunnen op dit moment worden geholpen bij 21 balielocaties van de Belastingdienst. We werken aan een plan om de dienstverlening aan de balies te verbeteren. Ook is het belangrijk dat iedereen binnen een redelijke afstand terecht kan bij de Belastingdienst. We weten dat er witte vlekken zitten in de bereikbaarheid en onderzoeken op welke wijze de bereikbaarheid verbeterd kan worden, zodat er een acceptabele bereikbaarheid tot een balielocatie wordt gecreëerd.
Voor sommige burgers is het niet mogelijk om zelfstandig naar een balielocatie te gaan. Voor hen willen we onderzoeken of de fiscale hulp naar hen toe kan komen, bijvoorbeeld via locatiebezoeken aan GGZ's en verzorgingstehuizen. Daarbij willen we in het oog houden dat onze dienstverlening aanvullend is op die van maatschappelijke partijen en dat we samen de hele bevolking dienstverlening dichtbij en op maat kunnen bieden. Het verbeteren van de bereikbaarheid kan door opening van een extra balie maar bijvoorbeeld ook door het ondersteunen van maatschappelijk dienstverleners, zoals vak- of ouderenbonden, wijkcentra, belastingwinkels, of vrijwilligers. Zij houden door heel Nederland spreekuren in de plaatselijke bibliotheken (250 locaties) of op hun kantoren of helpen burgers thuis met hun belastingaangifte. De Belastingdienst ondersteunt ruim 600 van hen via diverse informatiebijeenkomsten en door een digitaal te raadplegen kennisnetwerk, waar leermodules te raadplegen zijn en waar binnenkort een forumfunctionaliteit aangeboden wordt om kennis te delen tussen maatschappelijke intermediairs. Tevens intensiveert de Belastingdienst de contacten met gemeenten om ook zo burgers direct vlakbij huis te kunnen helpen met hun fiscale zaken. In het afgelopen jaar heeft de Belastingdienst vanwege de coronacrisis nog geen hulp bij aangifte op locatie uit kunnen voeren. De hulp is wel geboden via

[4] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

1893431 02120

telefonische ondersteuning. Dit is positief gewaardeerd en deze werkwijze zal in 2021 voort worden gezet naast de reguliere hulp bij aangifte. Op deze manieren proberen we stap voor stap burgers en bedrijven steeds beter van dienst te zijn.

2.1.2 Bellen

We moeten de bereikbaarheid van de BelastingTelefoon verder op orde brengen en houden. Tot en met augustus was de bereikbaarheid 86,7% (norm 90%, realisatie 2019 85,1%). Uit klanttevredenheidsonderzoek over het eerste half jaar van 2019 en 2020 bleek dat het aantal personen dat ontevreden was over de BelastingTelefoon bijna een kwart is gedaald (van 8% naar 6,2%). De norm is dat maximaal 10% van de bellers, website en baliebezoekers een 1,5 of lager scoort op een vijfpuntsschaal.

Het aantal contactmomenten tot en met augustus 2020 (circa 6,6 mln.) is 8,6% minder dan het aantal contactmomenten over dezelfde periode in 2019 (circa 7,2 mln.). Het aantal klachten daarover is tot en met augustus 2020 gedaald met 25% ten opzichte van 2019. In het voorjaar heeft het kabinet aanvullende middelen vrijgemaakt om structurele verbeteringen te realiseren bij de dienstverlening, waaronder circa € 37 miljoen structureel voor de BelastingTelefoon. Deze middelen worden ingezet om de bereikbaarheid te verbeteren, de wachttijden te verminderen en meer mensen in één contact met de BelastingTelefoon te kunnen helpen.
We investeren in training van medewerkers van de BelastingTelefoon om met meer empathie gesprekken te voeren. Deze training is inmiddels door alle zittende medewerkers gevolgd en een vast onderdeel geworden in de basisopleiding. Daarnaast investeren we in het verder professionaliseren van de opleiders en wordt er een nieuwe training voor de direct leidinggevenden ontwikkeld, waarin het accent ligt op het sturen op kwaliteit en empathie.
We helpen bellers bij voorkeur in één contact. Dit lukt in 92% (norm 90%) van het aantal telefoontjes. De afgelopen jaren heeft de BelastingTelefoon geïnvesteerd in de kwaliteit van het beantwoorden van vragen. Speciale aandacht is daarbij besteed aan de kwaliteit van de antwoorden op complexe en weinig gestelde vragen. Daarom zijn «specials» ingericht. Voorbeelden hiervan zijn «Eigen woning en box 3» en «Aftrekposten» en «Inkomsten en Heffingskortingen». Hoewel deze inrichting leidt tot het vaker doorverbinden van burgers en bedrijven, blijkt uit onderzoek dat zij dat geen probleem vinden als ze daarmee uiteindelijk in één contact goed geholpen zijn. De externe en interne kwaliteitsmetingen laten een positieve tendens zien.
We zijn op kleine schaal gestart met het terugbellen van burgers en bedrijven als de wachttijden bij de BelastingTelefoon oplopen en er op andere momenten juist ruimte is om terug te bellen.
We willen burgers en bedrijven zo veel mogelijk proactief benaderen, het zo gemakkelijk mogelijk te maken om aan fiscale verplichtingen te voldoen. Dit jaar benaderen we burgers en bedrijven bijvoorbeeld vaker proactief telefonisch om ze te helpen tijdig hun verplichtingen na te komen. We bellen starters die hun eerste aangifte dreigen te verzuimen om te zorgen dat ze alsnog tijdig BTW-aangifte doen. Volgend jaar verwachten we het aantal burgers en ondernemers dat we zelf proactief benaderen substantieel te kunnen vergroten.

2.1.3 Digitaal contact

De Belastingdienst werkt continu aan het verbeteren en actualiseren van de website. Recent is bijvoorbeeld één pagina gecreëerd waar alle informatie over Corona is verzameld. Aan ondernemers is daarbij tevens

de mogelijkheid geboden digitaal uitstel van betaling aan te vragen in verband met Corona.
De Belastingdienst heeft dit jaar een geheel vernieuwd digitaal kennisnetwerk voor maatschappelijk dienstverleners ontwikkeld en geïntroduceerd. Maatschappelijk dienstverleners hebben hier de mogelijkheid om leermodules te doorlopen zodat zij burgers kunnen helpen bij het doen van aangiften en het aanvragen of wijzigen van toeslagen. Er wordt gewerkt aan uitbreiding in de vorm van een nieuwsvoorziening en een forum.
Een aantal ontwikkelingen op het gebied van digitalisering zijn:

- We starten een pilot met een vorderingenoverzicht. Daarop kunnen burgers zelf online zien welk bedrag nog open staat en wanneer dat betaald moet zijn;
- Er loopt een pilot waarin particulieren digitaal BPM aangifte kunnen doen wanneer zij zelf een auto importeren;
- We gaan het dit jaar geïntroduceerde BTW-ID voor Ondernemers tonen op het portaal MijnBelastingdienst Zakelijk. Voordeel is dat de startende ondernemer dan sneller over dit nummer kan beschikken.

We bezien ook andere mogelijkheden van persoonlijk contact. In dat kader loopt vanaf 1 maart jongstleden een pilot op Instagram. Met dit kanaal lijkt de Belastingdienst een kanaal te hebben gevonden om jongeren beter te kunnen bereiken. Daarnaast is een pilot met videobellen en met live chat in voorbereiding. Beide pilots gaan we volgend jaar uitvoeren.

2.1.4 Contact via intermediairs

We zetten in op het verder intensiveren van de relatie met de maatschappelijk intermediairs. De kennis die de maatschappelijk intermediairs hebben over hun klanten gebruiken we om met elkaar te komen tot nog meer specifieke benaderingen per doelgroep, waarbij het hele palet van dienstverleningsinstrumenten- en kanalen ingezet kan worden. Een voorbeeld waarvan een pilot loopt, is het proactief uitnodigen van burgers die veelvuldig verzuimen om aangifte te doen of zelfs al een ambtshalve aanslag hebben ontvangen. Dikwijls schuilt daarachter een schuldenproblematiek of een ander probleem dat de burger ervaart in zijn relatie met de overheid. Door de burger proactief bij de balie uit te nodigen, is het mogelijk om op maat hulp te bieden en waar nodig hem ook door te verwijzen naar andere hulporganisaties, maatschappelijk intermediairs of gemeenten.
Daarnaast heeft de Belastingdienst een periodiek belastingconsulentenoverleg en overleg met Fiscaal dienstverleners en koepelorganisaties.

2.1.5 Extra aandacht: Stellateams

Verder investeert de Belastingdienst via Stellateams in het leveren van maatwerk aan burgers en bedrijven die minder zelfredzaam zijn. We kijken waar we de Stellateams kunnen versterken, bijvoorbeeld door hen meer ruimte te geven om problemen op te lossen. De Stellateams hebben in 2019 ongeveer 2100 urgente en schrijnende casussen behandeld. Onderzocht wordt of er meer casussen zijn van burgers, waarbij er indicaties zijn (hetzij ingegeven door interne signalen, hetzij vanuit gemeenten of maatschappelijk intermediairs) dat een burger meervoudige problematiek ervaart en extra hulp nodig heeft om dat op te lossen, dan wel dat de burger in de schuldenproblematiek zit of kan komen. In die gevallen zou een Stella-aanpak ook kunnen helpen. Hiernaast worden pilots gestart om te bekijken hoe burgers die schulden hebben, dan wel minder doe-vaardig zijn of laaggeletterd zijn, meer direct geholpen kunnen worden. Daarbij is het herkennen van signalen en casuïstiek van belang bij de interne medewerkers, evenals het leggen van hulplijnen

naar teams, zoals het Stellateam en het balieproces. Op die manier kan de Belastingdienst burgers sneller helpen en problemen voorkomen. Tevens kunnen uit dit contact lessen worden getrokken over welke wet- en regelgeving in de praktijk niet uitpakt zoals beoogd.

2.1.6 Structurele verbetering dienstverlening

Om beter te kunnen inspelen op het doenvermogen[5] van burgers en bedrijven, brengen we gestructureerd in kaart wat burgers en bedrijven nodig hebben en welke knelpunten zij ervaren. Daarbij worden burgers actief betrokken. In het najaar start een dergelijk onderzoek met als onderwerp Schulden. Dergelijke onderzoeken zijn recentelijk afgerond voor Nabestaanden en voor het proces van Voorlopige Aangifte. Voor Nabestaanden heeft dit onder meer geleid tot een checklist op de website en een nabestaande desk. Hier werken experts die zijn opgeleid op het gebied van de relevante wet- en regelgeving en op het gebied van interpersoonlijke vaardigheden. Een uitvloeisel bij Voorlopige Aangifte is dat we werken aan een verbeterde versie van de brief bij de eerste voorlopige aanslag, zodat voor de burger duidelijker wordt wat te doen als hij het er niet mee eens is. Ook verbeteren we de brief die een burger krijgt als hij geld terugkrijgt.

2.2 Ambitie ten aanzien van effectief toezicht en fraudebestrijding

Het streven van de Belastingdienst is ervoor te zorgen dat burgers en bedrijven bereid zijn uit zichzelf (fiscale) regels na te leven, zonder dwingende en kostbare acties van de Belastingdienst. Uit de fiscale monitor blijkt dat de belastingmoraal de laatste jaren stabiel is: op een vijfpuntsschaal gemeten varieert de belastingmoraal in de afgelopen tien jaar tussen 3,8 en 4,0. De waarde voor 2020 bedroeg 3,93.[6] Dat doel willen we realiseren door bij onze reguliere uitvoering adequaat te handelen. Dat wil onder andere zeggen tijdig, zorgvuldig, deskundig en op een passende en respectvolle manier. Daarnaast proberen we maximaal te voorkomen dat burgers en bedrijven fouten maken en willen we op maat gesneden dienstverlening. Hierbij hoort ook dat wij hen proactief, tijdig en duidelijk informeren over hun rechten en plichten. Met ons toezicht en onze opsporing willen we gepast corrigerend optreden wanneer dat nodig is. Dat doen we door ons optreden in alle onderdelen van ons werk af te stemmen op de houding en het gedrag van de belastingplichtige burger of bedrijf: in de reguliere uitvoering, door in te zetten op het voorkomen van fouten en in overleg met de burger en het bedrijf verhelpen van fouten, door dienstverlening, in de inning en door toezicht en het aanpakken van fraude. We gaan zoveel mogelijk uit van vertrouwen. De meeste burgers en bedrijven zijn immers te goeder trouw. Burgers of bedrijven die onbewust en onbedoeld fouten maken, moeten we helpen om dit te herstellen en het liefst zien te voorkomen. We moeten optreden tegen burgers en bedrijven die moedwillig en doelbewust misbruik maken van fiscale regelingen. Op die manier dragen we vanuit onze wettelijk taak en maatschappelijke rol bij aan de bestrijding van fraude en de aanpak van ondermijning en witwassen. Bij onze aanpak moeten we handelen conform de juridische kaders, onder andere op het gebied van rechtsstatelijkheid.

---

[5] Doenvermogen wordt in het WRR-rapport uit 2017 «Weten is nog geen doen: een realistisch perspectief op redzaamheid» aangeduid als het in staat zijn om een plan te maken, in actie te komen, vol te houden en (herhaaldelijk) om te gaan met verleidingen en tegenslagen.

[6] Fiscale monitor 2020, https://over-ons.belastingdienst.nl.

1893431 02120

2.2.1 Stappen op het gebied van toezicht

Medewerkers hebben weinig ruimte om vanuit hun vakmanschap mede te bepalen hoe het toezicht wordt vormgegeven. We willen meer ruimte gaan bieden aan het vakmanschap van onze medewerkers. Dit is toegelicht onder paragraaf 4.4.

De strategie voor toezicht en fraudebestrijding is gericht op het verkleinen van het nalevingstekort. In de meest recente metingen ligt het nalevingstekort in het mkb en bij particulieren (respectievelijk 5,7% en 0,7%) onder onze streefwaarde, hetgeen betekent dat we voldoen aan onze doelstelling. We willen ons toezicht steeds verder verbeteren, zodat we nog meer fouten kunnen voorkomen. We leggen de focus op zoveel mogelijk toezicht vooraf of in de actualiteit bij het indienen van een aangifte en waar nodig voeren we toezicht achteraf uit. Daar waar de kwaliteit van de belastingaangifte vooraf is geborgd, kan de Belastingdienst volstaan met minder toezicht achteraf. Bij grote ondernemingen dragen we daaraan bij met het concept van de individuele klantbehandeling en het horizontale toezicht. Dit doen we bijvoorbeeld door ondernemingen qua omvang te categoriseren en ten aanzien van de 100 grootste ondernemingen een individueel toezichtsplan te maken. We actualiseren, via risicomodules, ons toezicht rekening houdend met het veranderende landschap, waaronder nieuwe wetgeving en trends die we waarnemen, zoals toegenomen automatisering, meer zzp'ers en internationalisering.

Daarnaast werkt de Belastingdienst samen met leveranciers van aangiftesoftware om na te gaan hoe ondernemers kunnen worden geholpen met het in één keer goed doen van de boekhouding. In 2021 onderzoeken we of we ook de berekening van belastingen beschikbaar kunnen stellen aan leveranciers van aangiftesoftware en boekhoudpakketten. Dat verkleint de kans op fouten verder. We investeren in het stap-voor-stap inzichtelijker maken van zijn financiële positie, zodat de burger ook zelf tijdig actie kan ondernemen als er vanwege privéomstandigheden betalingsproblemen dreigen. Burgers worden zo in staat gesteld om bij problemen in een vroeg stadium contact op te nemen met de Belastingdienst.
Op basis van de invorderingsstrategie wordt de aard van invorderingsacties steeds afgestemd op de specifieke situatie van burgers en bedrijven. De invorderingsstrategie bestaat uit het maken van onderscheid van «niet kunnen of niet willen» bij invorderingsacties.

Vanzelfsprekend blijft toezicht achteraf, het bestrijden van constructies en aan het licht brengen van verhuld vermogen onderdeel van de opdracht van de Belastingdienst waarbij we gepast moeten optreden. De FIOD is daarbij een belangrijk onderdeel van de Belastingdienst. Op de resultaten van de FIOD bouwen we voort. Daarnaast zullen we verder investeren in data(analyse) voor risicodetectie. Daarbij moeten we vanzelfsprekend voldoen aan de juridische vereisten en waarborgen op het gebied van (onder andere) rechtsstatelijkheid, privacy en non-discriminatie. Wij hebben geconstateerd en herkennen dat we daarin moeten verbeteren, bijvoorbeeld waar het gaat om het naleven van de AVG. We nemen maatregelen om de problematiek met de Fraude Signalering Voorziening en andere systemen of processen aan te pakken.[7]

[7] Kamerstuk 31 066, nr. 632.

1893431 02120

3. Organisatie met focus op fiscale taken

3.1 Ambitie

De Belastingdienst moet ervoor zorgen dat iedereen met vertrouwen belasting kan betalen. Om dit vertrouwen te krijgen is eenvoudige en begrijpelijke wetgeving cruciaal. Momenteel is er veel complexe wet- en regelgeving die moeilijk te begrijpen is voor burgers en bedrijven, en lastig uitvoerbaar is voor de Belastingdienst. Wij blijven daarom investeren in eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving. Niet-fiscale taken worden expliciet afgewogen aan de hand van een kader en neemt de dienst alleen op zich op basis van het principe «nee-tenzij». Er zal een extra intensivering plaatsvinden op het afstoten van niet-fiscale werkzaamheden door de Belastingdienst.

3.2 Eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving

Met vertrouwen belasting betalen betekent dat burgers en bedrijven kunnen begrijpen en doen wat er van hen gevraagd wordt. Eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving draagt hier aan bij. Het doenvermogen van burgers speelt hierbij een belangrijke rol. Zijn burgers in staat om te doen, wat ze moeten doen ook wanneer ze in een lastige periode van hun leven zitten. Bij voorgenomen regelgeving willen we vooraf toetsen of de regeling «doenlijk» is voor burgers en (kleine) bedrijven. Deze toets wordt onderdeel van het proces van de totstandkoming van fiscale wet- en regelgeving startend met het Pakket Belastingplan 2021 (Kamerstuk 35 572 t/m 35 579).

De Belastingdienst heeft ook baat bij eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving. Een goed uitvoerbaar belastingstelsel is een harde randvoorwaarde voor een goed functionerende Belastingdienst. Als de fiscale wetgeving groeit dan legt dit druk op de capaciteit, inclusief de inpasbaarheid in de ICT-systemen. Uitzonderingen in de fiscale wetgeving – in de vorm van vrijstellingen, aftrekposten of verlaagde en eventueel bijbehorend overgangsrecht – bemoeilijken de naleving voor burgers en bedrijven, de inpasbaarheid in de ICT-systemen en de uitvoering. De doelmatigheid en doeltreffendheid van deze maatregelen is niet in alle gevallen vast te stellen. Het niet uitbreiden en bij voorkeur beperken van uitzonderingen zal bijdragen aan een beter uitvoerbaar belastingstelsel. Afhankelijk van toekomstige politieke keuzes zal een belastingstelsel beter of slechter uitvoerbaar zijn.

> In het kader van de *Bouwstenen voor een beter belastingstelsel* is onderzocht in hoeverre fiscale regelingen effectief en doelmatig zijn: oftewel in hoeverre deze regelingen doen wat zij beogen te doen. Hierbij is gekeken naar 104 fiscale regelingen. Uit het onderzoek blijkt dat slechts 8 van de 104 regelingen een overtuigend positieve evaluatie hebben gehad. Voor de overige fiscale regelingen geldt dat zij een negatieve evaluatie hebben gehad, dat uit de evaluatie geen harde conclusies getrokken konden worden of dat er geen recente evaluatie is afgerond. Ook blijkt dat regelingen met een negatieve evaluatie maar zelden worden aangepast of afgeschaft. Voor deze regelingen geldt dat ze leiden tot extra uitvoeringslast voor de Belastingdienst en administratieve lasten voor de burger, terwijl niet bekend is of deze regelingen doen waarvoor ze zijn ingevoerd.

Het rapport *Bouwstenen voor een beter belastingstelsel* biedt een handelingsperspectief om te komen tot een eenvoudiger belastingstelsel (Kamerstuk 32 140, nr. 50). Dit rapport helpt de politiek beter te bedienen op de globale uitvoerbaarheid van beleid en geeft inzicht in de

1893431 02120

knelpunten. Er zijn 10 verschillende onderzoeken uitgevoerd over de volle breedte van het belastingstelsel, vergezeld met een syntheserapport waarin de voornaamste knelpunten staan beschreven en hoe deze aangepakt kunnen worden. Het bouwstenentraject heeft 169 uitgewerkte beleidsopties opgeleverd die kunnen bijdragen aan het aanpakken van de knelpunten. Dit zijn handvatten tijdens de formatie van een nieuw kabinet; afhankelijk van politieke keuzes kan er navolging op de beleidsopties worden gegeven.

> *Nieuwe regeling instandhouding monumenten*
> Een goed voorbeeld van vereenvoudiging is de nieuwe regeling instandhouding monumenten. Sinds 2019 worden er gerichte subsidies aangeboden voor onderhoud van rijksmonumenten. Een subsidieregeling in plaats van een fiscale maatregel draagt ertoe bij dat er vanuit het vakdepartement beter gestuurd kan worden op de beleidsdoelen en dat het belastingstelsel éénvoudiger is. Deze subsidieregeling is nu zo ingericht dat de werkzaamheden via de subsidieregeling van OCW worden getoetst aan de leidraad subsidiabele instandhoudingskosten monumenten. Dat betekent dat voor woonhuismonumenten en andere monumenten zoals kerken en molens nu dezelfde kwaliteitsnormen van toepassing zijn. Hierdoor wordt kwaliteit geborgd.

De ontvlechting van de Douane en Toeslagen uit de Belastingdienst draagt bij aan focus op de kerntaken van de Belastingdienst: het heffen en innen van belastingen, premies werknemers- en volksverzekeringen en inkomensafhankelijke bijdragen ZVW. De ontvlechting heeft nu al positieve effecten: er is complexiteitsreductie en de Belastingdienst kan zich meer richten op de uitvoering van fiscale taken. Om deze focus verder te versterken, hebben wij de aanbevelingen uit het rapport *«Back to basics. Alternatieve Uitvoerders Belastingdienst»* overgenomen. Dit houdt onder andere in dat er bezien wordt welke taken door alternatieve uitvoerders uitgevoerd kunnen worden en dat bij nieuwe niet-fiscale taken het uitgangspunt «nee-tenzij» wordt gehanteerd. Hierdoor worden concrete stappen gezet om strenger toe te zien op het uitvoeren van nieuwe en bestaande taken. Het Integraal Afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) en het afwegingskader niet-fiscale taken bieden hier handvatten voor.

4. Organisatie met vakmanschap, de juiste cultuur en uitstekende ICT-voorzieningen

4.1 Ambitie

De coronaperiode laat zien dat de Belastingdienst creatief is en een hoge verandersnelheid kan hebben. Dit geeft vertrouwen voor de uitdagingen waar de Belastingdienst voor staat. De ambitie is dat deze goede voorbeelden de standaard zijn van al het werk dat de Belastingdienst doet. Daarom moeten we nu de problemen uit het verleden aanpakken rondom de ICT, fouten zoals rondom de Fraude Signalering Voorziening, gebrek aan sturing en het vroegtijdig vertrek van mensen. Een belangrijke stap daarin is de ontvlechting. Ook investeren wij in goed werkgeverschap, een open en veilige cultuur, een goed functionerende ICT-organisatie en volwassen sturing met de juiste managementinformatie.

4.2 Goed werkgeverschap

Medewerkers moeten trots kunnen zijn op de Belastingdienst. De Belastingdienst kan alleen functioneren met goede en tevreden medewerkers. Goed opgeleide medewerkers die met plezier hun werk

doen, kunnen burgers en bedrijven beter helpen. Uit het medewerkersonderzoek blijkt dat medewerkers zich wel door hun leidinggevende, maar niet door de Belastingdienst als geheel gewaardeerd voelen. Dit heeft gevolgen voor de persoonlijke betrokkenheid van medewerkers bij de organisatie. Door te investeren in (sociale) veiligheid, vitaliteit en werkplezier van medewerkers wil de Belastingdienst hier verbetering in aanbrengen. Dit gebeurt onder andere door vitaliteitschecks en online trainingen voor werkdruk.

Met de vertrekregeling zijn circa 5.000 medewerkers met vakmanschap, kennis en kunde verdwenen. Door goed werkgeverschap gaan we investeren in het aantrekken van nieuwe medewerkers en het behouden van onze medewerkers. Om te borgen dat het geluid van de medewerkers van de Belastingdienst een belangrijke plaats krijgt in de toekomst van de Belastingdienst, betrekken we de medezeggenschap bij de uitwerking van onze plannen.

De Belastingdienst heeft een grote wervingsopgave. In 2019 zijn er 3.000 mensen gestart, dit jaar 2.500 en volgend jaar ook 2.500. Deze medewerkers doorlopen een introductieprogramma met aandacht voor de missie, de visie, de cultuur en integriteit. We ondersteunen medewerkers in hun ontwikkeling en vakmanschap met een gepast opleidingsaanbod, interessante functies en doorgroeimogelijkheden. Het opleidingsaanbod en het programma van de Belastingdienstacademie zal daarvoor vernieuwd en gemoderniseerd moeten worden. De eerste vijf fiscale basisopleidingen, waaronder invordering en omzetbelasting, zijn al gedigitaliseerd en dit gaat de komende jaren door.

4.3 Naar een open en inclusieve cultuur

We werken als Belastingdienst toe naar een cultuur waarin medewerkers worden gewaardeerd, waar iedereen zichzelf kan zijn en waarin openheid en samenwerking de standaard is. In de gewenste cultuur zijn dilemma's bespreekbaar, reflecteren we op wat beter kan en is er ruimte voor tegenspraak. Signalen vanaf de werkvloer en vanuit de medezeggenschap komen tijdig naar boven en worden vervolgens serieus opgepakt door de top. De Belastingdienst zet hier nadrukkelijk op in. Het creëren van een goede werkomgeving voor onze medewerkers draagt bij aan een betere dienstverlening voor burgers en bedrijven. We hebben de afgelopen periode als voorbeeld van de gewenste cultuur gezien: de creativiteit en verandersnelheid van de organisatie in de coronaperiode. We willen dat dit goede voorbeeld uiteindelijk de standaard is van al het werk dat we doen als Belastingdienst. Daar zetten we op in met de volgende activiteiten, waar we met het programma actief op sturen:

- Binnen elke directie gaan medewerkers en leidinggevenden aan de hand van de aandachtsgebieden in gesprek over de opgave van de Belastingdienst: het open en veilig werkklimaat krijgt daarin prioriteit. Ook het centraal stellen van burgers en bedrijven heeft een belangrijke plek, zoals aan het lid Snels is toegezegd. We willen een Belastingdienst zijn die zich van de meest menselijke kant laat zien en die de burger beschermt. Samen met een open en veilig werkklimaat krijgt dit prioriteit;
- We delen actief goede voorbeelden van de gewenste cultuur met als doel te inspireren en het gewenste voorbeeldgedrag duidelijk zichtbaar te maken;
- Deze maand volgen de eerste leidinggevenden van de top van de Belastingdienst het ontwikkelassessment om hen te ondersteunen in de ontwikkeling van de gewenste leiderschapskwaliteiten. Het programma is erop gericht dat in 2021 alle circa 1500 leidinggevenden dit ontwikkelinstrument hebben gebruikt en dat feedback en reflectie

vast gebruik zijn in het management van de dienst. De 360 graden feedbacktool die we vanaf oktober gebruiken, draagt daaraan bij;
- Medewerkers hebben niet altijd de mandaten die bij hun verantwoordelijkheden horen. We zullen de mandaten en verantwoordelijkheden zo dicht mogelijk bij elkaar leggen, zodat medewerkers hun verantwoordelijkheden kunnen nemen. Zo kunnen we elkaar daarop beter aanspreken.

De Belastingdienst is een inclusieve organisatie. Bij werving en selectie worden de selectieteams divers samengesteld en worden selecteurs getraind in oordeelloos selecteren. Er is veel ruimte voor medewerkers om deel te nemen aan activiteiten van netwerken van, voor en door medewerkers zoals BProud (LHBTI), BJong (Jong) en Vier de verschillen (mensen met een psychische kwetsbaarheid), die steun krijgen van de top (ambassadeur diversiteit). Daarnaast is er een meerjarig programma arbeidsparticipanten gestart met als doel een jaarlijkse toename van 200 arbeidsparticipanten.

4.4 Weer meer ruimte voor vakmanschap

Een medewerker moet voldoende tijd krijgen om kwaliteit te leveren. Bovendien moet een medewerker voldoende professionele ruimte krijgen om, uiteraard binnen wet- en regelgeving, vanuit vakmanschap maatwerk te kunnen bieden waar dat gepast is en de menselijke maat voor ogen te kunnen houden. De medewerker dient hierbij moeilijke beslissingen niet alleen te nemen, maar in overleg met de vaktechnische lijnen en vakkundig management. Er zal meer aandacht komen voor fiscaal-juridische kennis in alle lagen van de organisatie. Voorkomen moet worden dat werkzame professionals soms voor haast onmogelijke opgaven staan. Niet alleen de Belastingdienst staat daarbij voor een uitdaging. Naar aanleiding van de probleemanalyse Werk aan Uitvoering constateerde het kabinet eerder dat de continuïteit van de juiste dienstverlening aan burgers en bedrijven door de onderzochte uitvoeringsinstanties, UWV, SVB, DUO en Belastingdienst, onder druk staat. Het gezamenlijk overheidsbreed oppakken van de uitdagingen is van belang. Om kennis te delen met andere uitvoeringsorganisaties zit de Belastingdienst in de rijksbrede benchmarkgroep.

4.5 Goed functionerende ICT-organisatie

Aan de basis van een goede en stabiele organisatie ligt een goed functionerende ICT-organisatie die mogelijkheden biedt in plaats van de mogelijkheden bepaalt. Dit vraagt ook een voldoende mate van flexibiliteit om fiscale wet- en regelgeving te implementeren. Hiertoe is de ICT-uitvoeringsorganisatie op dit moment onvoldoende in staat. De ICT-uitvoeringsorganisatie kent een groot en complex landschap (met verschillende administraties). Dit landschap is op een aantal onderdelen verouderd en gefragmenteerd. Daardoor wordt er te veel tijd besteed aan onderhoud, waardoor er weinig ruimte is voor vernieuwing, nieuwe wet- en regelgeving en een betere dienstverlening.
De stabiliteit en continuïteit van het ICT-landschap kan zonder verbeteringen in de toekomst onvoldoende geborgd worden. De verbeteringen zijn gericht op het terugdringen van de complexiteit, fragmentatie en gebruik van oude technieken. De druk op de uitvoering neemt tegelijk toe, zeker wanneer jaarlijks de fiscale wetgeving groeit. Het ICT-landschap vraagt grote onderhoudsinspanningen in verband met de grote hoeveelheid applicaties die complexiteit, diversiteit en een versnipperde omgeving met zich meebrengen. De inzet voor onderhoud en beheer gaat ten koste van de inzet die beschikbaar is voor vernieuwing, waaronder grote hoeveelheden nieuwe wetgeving, interne processen en de verbe-

tering van de dienstverlening aan burgers en bedrijven. Veel inspanning moet worden gestoken in regulier onderhoud. Hierdoor worden vernieuwingsprojecten (gericht op verdere digitalisering van de dienstverlening) vertraagd, zoals vereenvoudiging van processen, introductie van portals voor burgers en bedrijven, kunnen betalen door middel van iDEAL en het digitaliseren van formulieren en brieven.

De afgelopen jaren is de Belastingdienst aan het werk gegaan met oplossingen voor de ontstane problemen. Er lopen verschillende meerjarige programma's met als doel het meer inzicht geven en vergroten van de voorspelbaarheid van de organisatie. Het meerjarige moderniseringsprogramma van het ICT-landschap draagt hieraan bij. Dit programma loopt conform de planning. In de bijlage gaan wij in op dit programma en de beoogde resultaten van de daarin gedefinieerde sporen. Het doel is de ICT-uitvoeringsorganisatie én de sturing op de uitvoering van de projecten binnen de Belastingdienst zodanig te verbeteren dat deze doelmatiger en effectiever kunnen opereren. Hiertoe worden de aanbevelingen uit rapporten van EY[8], KPMG[9], BIT[10], Auditdienst Rijk en Algemene Rekenkamer geïmplementeerd. Het daartoe ingerichte ICT-verbeterprogramma dient eind 2022 te worden afgerond (zie bijlage)[11]. Binnen het ICT-verbeterprogramma wordt aandacht gegeven aan het op orde krijgen van basisadministraties. Vooral op het gebied van het in samenhang brengen van de verschillende administraties moet een inhaalslag worden gemaakt. Dit inzicht bevordert de transparantie in vraag en aanbod van ICT-diensten binnen de Belastingdienst en het vergroten van de voorspelbaarheid, efficiency en effectiviteit van de ICT. Deze programma's worden parallel uitgevoerd.
Sinds een aantal jaren werkt de Belastingdienst zoveel mogelijk «agile», waarbij er nog veel te winnen is in het verder standaardiseren, uniformeren op basis van de «best practices».

We starten dit jaar samen met de uitvoeringsdirecties door ICT-vraag en -aanbod in de volle breedte consistent in te richten: we kennen voor enkele ketens al een integrale inrichting, en we passen de leerervaringen toe op de andere ketens. Voor het vakmanschap richten we competentiemanagement en vakontwikkeling in. De huidige en gewenste positie van de benodigde competenties is uitgewerkt in het meerjarig personeelsplan waaruit de opleidings- en wervingsopgave voortvloeit. Wat nog ontbreekt, is de benodigde administratie om de aanwezige competenties van medewerkers vast te kunnen leggen en daar vervolgens op te kunnen sturen. De eerste kleinschalige pilots hiervoor zijn deze zomer uitgevoerd. In de doorontwikkeling van het vakmanschap werken we ook samen met externe partners, waaronder het hoger beroepsonderwijs, academische instellingen en de rijksbrede benchmark organisatie en beroepsorganisaties.
We zetten meer in op het marktconform en gestandaardiseerd inrichten van onze infrastructuur. Daarmee voorkomen we onnodige dubbele technische voorzieningen en bevorderen we de flexibiliteit. Verbeteringen op dit gebied steunen een hoge beschikbaarheid, bedrijfscontinuïteit (BCM), informatiebeveiliging, schaalbaarheid en kosteneffectiviteit.
Ten slotte kijken we naar de eigen werkomgeving. De vernieuwing van de werkomgeving blijft aandacht vragen. De werkomgeving is op een aantal onderdelen verouderd en wij werken toe naar een omgeving, die aansluit op de partners binnen de rijksoverheid. Dit zal bijdragen aan de productiviteit en ervoor zorgen dat we een goede en aantrekkelijke werkgever

[8] Kamerstuk 31 066, nr. 589.
[9] Kamerstuk 31 066, nr. 589.
[10] Kamerstuk 31 066, nr. 315.
[11] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

1893431 02120

blijven. Dit is nodig en belangrijk om in een gespannen arbeidsmarkt ICT'ers te behouden en jonge, goed opgeleide ICT'ers aan te kunnen trekken. Het programma om de werkplek te ontwikkelen, wordt ontwikkeld en gaat van start aan het begin van 2021. Voor de middellange termijn volgt de Belastingdienst een vijf-jaren-strategie gericht op drie doelstellingen:
(1) het robuust houden van platformen en applicaties;
(2) het wendbaar maken en houden van het applicatielandschap;
(3) het blijven borgen van de veiligheid van onze gegevens en informatiesystemen door maatregelen op het vlak van informatiebeveiliging en privacy.

Nu en in de komende jaren werkt de Belastingdienst aan het beter beheersen van de wijze waarop gegevens worden verwerkt in de hele levenscyclus van ontstaan tot verwijdering. Dat gebeurt aan de hand van het hierna genoemde meerjarenplan voor de keten Gegevens. Er wordt ingezet op verbetering van het beleggen van taken en verantwoordelijkheden (datagovernance) en de sturing op gegevensgebruik (datamanagement). Ook wordt ingezet op het moderniseren van de manier waarop we gegevens modelleren, vastleggen en delen, waardoor we beter zicht en sturing krijgen op welke gegevens voor welk doel worden gebruikt, wat de juridische grondslag is voor het gebruik en wat de kwaliteit is van de gebruikte gegevens. We richten hiervoor nieuwe technische voorzieningen in om, zowel binnen als buiten de organisatie, gecontroleerd toegang tot gegevens te kunnen verlenen en het aantal kopieën van gegevens in de organisatie te reduceren.

Met de realisatie van alle ingezette verbeteracties zal het achterstallig onderhoud tot een beheersbaar niveau worden teruggebracht, waardoor er binnen het portfolio meer ruimte voor vernieuwing en betere dienstverlening ontstaat. Ook zijn dan het beheer en onderhoud stevig verankerd in de reguliere bedrijfsprocessen. Hiermee ontwikkelt de ICT-uitvoeringsorganisatie zich tot een organisatie die in control is, resultaatgericht handelt, in staat is het ICT-landschap beheerst te onderhouden en in de gewenste richting verder kan ontwikkelen. Dit draagt bij aan een voorspelbare ICT-organisatie die mogelijkheden biedt in de kwaliteit van uitvoering en dienstverlening, en wensen vanuit burgers, bedrijven of politiek snel kan oppakken.

4.6 Sturing en beheersing: managementinformatie en risicomanagement

Goede managementinformatie en risicomanagement dragen bij aan een meer transparante en beter stuurbare Belastingdienst voor burgers, bedrijven en politiek. Om managementinformatie en risicomanagement te verbeteren is in 2019 het programma Managementinformatie en Risicomanagement gestart. Het programma heeft sinds de start in 2019 bruikbare producten voor managementinformatie en risicomanagement opgeleverd. Met het op orde brengen van managementinformatie is terrein gewonnen, zoals ook de Algemene Rekenkamer constateert.[12] Het programma zal een aantal producten opleveren die de Belastingdienst vanaf 2021 gaat gebruiken voor de sturing en beheersing. In 2022 zullen de resterende producten worden opgeleverd.

[12] Zie Resultaten verantwoordingsonderzoek 2019 Ministerie van Financiën en Nationale Schuld (IX) (Kamerstuk 35 470 IX, nr. 2).

4.6.1 Verbeteringen managementinformatie

In de Begroting 2021 zijn herijkte prestatie indicatoren (KPI's) van de Belastingdienst opgenomen[13], en een nadere uitwerking van het strategische doel van de Belastingdienst in compliance factoren en tussendoelen. De herijkte indicatoren bieden beter inzicht in de mate waarin de Belastingdienst de naleving bevordert door burgers en bedrijven een adequate behandeling te geven, effectief te informeren, gemak te bieden en op gepaste wijze corrigerend op te treden. Daarnaast worden in het vierde kwartaal van 2020 een aantal managementinformatieproducten, dashboards, opgeleverd. Met deze en andere producten wordt het management ondersteund in het sturen op een betere balans tussen efficiency en kwaliteit. Daarnaast zal ook de voortgang van ontwikkeltrajecten strikter worden gevolgd. Deze producten zullen vanaf het eerste kwartaal in 2021 gebruikt worden voor verbeterde sturing. De sturing op de KPI's van de Belastingdienst wordt verbeterd met het concerndashboard, dat het management inzicht geeft in de ontwikkeling van de (herijkte) KPI's van de Belastingdienst. Het inzicht van de Belastingdienst in de uitgaven is verbeterd door de oplevering van het uitgavenmodel, dat inzicht geeft in de uitgaven en bestede personele capaciteit per proces, doelgroep en per belastingmiddel.[14] Ten slotte wordt ook de compliance map opgeleverd. Dit model geeft, in de vorm van een dashboard, inzicht in de mate van «zekerheid» dat belastingopbrengsten vanuit handhavings- en uitvoeringsperspectief structureel de schatkist binnenkomen. Dit model biedt aanknopingspunten voor verbetering van beleid en uitvoering en deze kunnen zowel binnen als buiten de invloedssfeer van de Belastingdienst liggen.

4.6.2 Zicht op risico's verbetert

Er is vanaf 2019 een impuls gegeven om het risicomanagement binnen de Belastingdienst neer te zetten. Hierbij wordt actief gebruik gemaakt van ervaringen van buitenlandse Belastingdiensten die in OESO-verband op dit gebied regelmatig bij elkaar komen. Er is in 2020 een eerste strategische risicoanalyse (SRA) met de top van de Belastingdienst gehouden om de concernrisico's voor 2021 te bepalen. Deze SRA wordt als input gebruikt voor de risicoparagraaf in het Jaarplan 2021. De top van de Belastingdienst zal periodiek de ontwikkeling van de concernrisico's bespreken en zo nodig beheersmaatregelen treffen. Ook is er sinds 2019 een opleiding voor alle leidinggevenden van de Belastingdienst waarin de grondbeginselen van het risicomanagement worden uitgelegd. Inmiddels heeft nagenoeg de hele top van de Belastingdienst deze training gevolgd. De training wordt nu uitgebreid naar het middenmanagement van de Belastingdienst.

4.6.3 Managementinformatie en risicomanagement voor ketens

Naast de ontwikkeling van producten op concernniveau, worden ook de dertien ketens in de Belastingdienst ondersteund op het gebied van managementinformatie en risicomanagement. In 2020 gebeurt dit bij de ketens Innen en betalen, Bezwaar, Beroep en klachten, Auto, Toeslagen, Overige middelen[15] en Schenk- en erfbelasting. Aan de hand van een impactanalyse is bepaald waar deze ketens behoefte aan hebben op het gebied van managementinformatie en risicomanagement. Vanuit

---

[13] Zie ook de Kamerbrief «Verbeterd inzicht in de begroting van Financiën», Kamerstuk 35 300 IX, nr. 21.

[14] In het uitgavenmodel is ook informatie opgenomen over DG Toeslagen en DG Douane.

[15] De keten Overige middelen omvat tien belastingsoorten. Het programma ondersteunt de keten bij de kansspelbelasting en de overdrachtsbelasting.

1893431 02120

managementinformatie zullen de ketens in 2020 de eerste dashboards ter beschikking krijgen om op ketenniveau te kunnen sturen. De dashboards bevatten sturingsinformatie over onder andere de doorlooptijden van bezwaren of aangiften. Gelijktijdig worden de ketens ondersteund bij de inrichting van een risicomanagementproces.

In 2021 zullen vijf andere ketens worden ondersteund: Inkomensheffing, Loonheffing, Omzetbelasting en Vennootschapsbelasting. Daarnaast zal de FIOD worden ondersteund. Ook wordt in 2021 het standaard keten-dashboard opgeleverd. Op termijn bevat dit dashboard per keten de zogenoemde zeven logistieke meetwaarden.[16] Ten slotte worden een aantal groei-indicatoren, die nog niet in de Begroting 2021 konden worden opgenomen, in 2021 verder uitgewerkt.

De totale aanpak moet eraan bijdragen dat signalen alle lagen van de organisatie sneller bereiken, zodat er tijdig en adequaat kan worden gehandeld en zowel de ambtelijke als politieke leiding sneller en transparanter geïnformeerd kan worden.

4.6.4 In control

Daarnaast werkt de Belastingdienst aan aantoonbaar in control komen door het verbeteren van de interne beheersing. Het gaat daarbij om het in- en overzicht op het op juiste wijze realiseren van de strategische, operationele en financiële (beheers) doelstellingen en het voldoen aan wet- en regelgeving. Er is samenhang met de hierboven beschreven stappen in managementinformatie en risicomanagement, leiderschap en cultuur, de verbetering van ICT en de reeds ingezette instrumenten voor het sturen en beheersen. Dit komt samen in een *internal control framework* dat de onderbouwing geeft voor het afgeven van een *in control statement* door de Belastingdienst over 2022 (in 2023). Zo wordt antwoord gegeven op de vraag in hoeverre het management grip heeft op de processen om de organisatiedoelen te realiseren. Er is tot nu toe al een aantal stappen gezet, zie de afname van het aantal onvolkomenheden in het oordeel van de Algemene Rekenkamer. Aan de verbetering en oplossing van de overige onvolkomenheden wordt onverminderd doorgewerkt. In 2021 wordt verder in kaart gebracht waar verbeterpunten zitten en hoe we die aan willen pakken. Daartoe zijn nu reeds kaders vastgesteld voor AO/IC en verbijzonderde interne controles en is een Intern beheersing assessment tool ontwikkeld. Het doel is om de interne beheersing op een hoger niveau te brengen, het bewustzijn daarover te vergroten en geïdentificeerde risico's bewust al dan niet te accepteren en daar transparant over te rapporteren.

4.7 Extern toezicht

In onze Kamerbrief van 10 juli jongstleden hebben wij uw Kamer geïnformeerd over ons besluit om extern toezicht op de Belastingdienst in te richten.[17] Een belangrijk aspect hierbij is het versterken van het vertrouwen in de dienst. Een organisatie die breed toezicht houdt, kan met een overkoepelende blik risico's aankaarten, maar ook met gezag aangeven wat niet en wat wél goed gaat. Toezicht kan mogelijke problemen signaleren en gezaghebbend agenderen, alsmede bijdragen aan een continue cyclus van leren en verbeteren. Extern toezicht geeft burgers en bedrijven meer zekerheid dat als de Belastingdienst fouten maakt, deze aan het licht komen zodat problemen kunnen worden aangepakt. Over de wijze waarop dat toezicht zou moeten worden

[16] Kwaliteit, input, voorraad, ouderdom, output, doorlooptijd en resultaat.
[17] Kamerstuk 31 066, nr. 688.

1893431 02120

ingericht, winnen wij momenteel advies in bij drie externe deskundigen. In de hiervoor genoemde brief hebben wij uiteengezet hoe extern toezicht een positieve bijdrage kan leveren aan het functioneren van de Belastingdienst.

5. Vervolg

De komende periode gaan we verder met het realiseren van onze ambities. In de rest van het jaar en volgend jaar zal de focus liggen op het op orde brengen van de basis die nodig is om stappen vooruit te zetten, bijvoorbeeld in de ICT, zoals het implementeren van lopende verbeterprojecten. Ook lopen nog enkele onderzoeken die nodig zijn om tot een uitgewerkt plan te komen, bijvoorbeeld op het gebied van de transformatie van onze dienstverlening. Daarmee leggen we de fundering voor het zetten van verdere structurele stappen in de ambities die wij in deze brief hebben neergezet: de beste Belastingdienst voor Nederland, door eenvoudige, effectieve en doelmatige wetgeving, klantgerichte dienstverlening, effectief toezicht en fraudebestrijding en door de organisatie op orde te hebben.

Bij het verbeteren van het functioneren van de Belastingdienst willen wij zoveel mogelijk transparant zijn voor uw Kamer en voor de maatschappij. Over de voortgang van de Belastingdienst informeren wij u in de voortgangsrapportages over het Jaarplan. U ontvangt deze maand de voortgangsrapportage over januari tot en met april 2020. De rapportage over het tweede trimester ontvangt u in november en de derde voortgangsrapportage ontvangt u in mei 2021. In het Jaarplan 2021 zullen wij de uitwerking van de ambities uit deze brief voor 2021 opnemen, waarna we hierover zullen rapporteren in de voortgangsrapportages over dit Jaarplan. In de onderstaande tabel vindt u een overzicht van de brieven en rapportages die u de komende periode van ons zult ontvangen.

1e voortgangsrapportage Jaarplan 2020	september 2020
2e voortgangsrapportage Jaarplan 2020	november 2020
Jaarplan 2021	november 2020
Rapport handelingsperspectieven dienstverlening	december 2020
3e voortgangsrapportage Jaarplan 2020	mei 2021

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De Staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Commissie Financiën

Aan de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst

Plaats en datum:	Den Haag, 25 september 2020
Betreft:	Op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland
Ons kenmerk:	31066-700/2020D37340
Uw kenmerk:	
Uw brief van:	

Geachte heer Vijlbrief,

In de procedurevergadering van de vaste commissie voor Financiën van 24 september 2020 is gesproken over uw brief van 14 september 2020, Op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland.

De commissie heeft besloten u te verzoeken een aanvullende brief aan de Kamer te sturen met een nadere duiding van de problemen waarmee de Belastingdienst te maken heeft en een analyse van de situatie waarin de dienst verkeert.

Bij deze breng ik u het verzoek van de commissie over.

Hoogachtend,

de vaste commissie voor Financiën,

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

T. 070-3182211
E. cie.fin@tweedekamer.nl

Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2020–2021

31 066 Belastingdienst

Nr. 702 **BRIEF VAN DE STAATSECRETARISSEN VAN FINANCIËN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 september 2020

Hierbij stuur ik uw Kamer de eerste voortgangsrapportage op het Jaarplan 2020 van de Belastingdienst[1]. Deze voortgangsrapportage overziet de maanden januari tot en met april 2020.

Het Jaarplan 2020 is het tweede jaar van de nieuwe plannings- en verantwoordingscyclus, die onze ambtsvoorganger in overleg met uw Kamer heeft ingezet. Het doel van de nieuwe manier van plannen en rapporteren is om uw Kamer niet ad hoc, maar meer in brede zin inzicht te geven in het werk van de Belastingdienst. Daarbij heeft uw Kamer ook nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de volgbaarheid van de voortgang van de uitvoering van het Jaarplan. Dat betekent dat als we plannen maken voor een bepaald jaar, we in de voortgangsrapportages daarvan de status weergeven, totdat de plannen zijn afgerond. Om die reden rapporteren we eerst en vooral over de plannen die in het Jaarplan zijn opgenomen. Voor zover er na de vaststelling van het Jaarplan nieuwe thema's opkomen, wordt hierover gerapporteerd op het moment dat dit invloed heeft op de uitvoering van de plannen uit het Jaarplan. Daarbij kan gedacht worden aan de plannen voor ontvlechting, het plan van aanpak naar aanleiding van het onderzoek naar de Fraude Signaleringsvoorziening, de plannen voor een fundamentele transitie van de dienstverlening en de effecten van COVID-19.

Het Jaarplan en de bijbehorende verantwoordingscyclus kent een groeitraject: gaandeweg worden er steeds meer doelgroepen en onderdelen in het Jaarplan opgenomen. Zo rapporteren we bijvoorbeeld dit jaar nog niet specifiek over de activiteiten van Douane. Wel is Brexit als specifiek thema opgenomen. Douane zal onderdeel uitmaken van het Jaarplan 2021, herkenbaar als apart dienstonderdeel, gelet op de ontvlechting vanaf 1 januari 2021.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

kst-31066-702
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2020

1893431 02120

De aanloop naar en uitvoering van de hersteloperaties bij de kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget hadden en hebben voor ons een hoge prioriteit. Dit heeft in de tweede helft van 2019 en doorlopend in de eerste vier maanden van dit jaar wel gevolgen gehad voor de reguliere uitvoering van Toeslagen. Uit de 1e voortgangsrapportage blijkt dan ook dat de prestaties bij Toeslagen achter zijn gebleven bij onze doelstellingen uit het Jaarplan. We hebben hier inmiddels extra aandacht aan besteed en zien ook dat de prestaties in de meest recente maanden weer aan het verbeteren zijn. In de tweede voortgangsrapportage over 2020 informeren wij u hier nader over.

De oorspronkelijke planning van de oplevering van deze eerste voortgangsrapportage 2020 was eind juni. Mede vanwege de noodzakelijke herprioritering van werkzaamheden rondom COVID-19, is de uiteindelijke oplevering van de voortgangsrapportage vertraagd.

Eerder hebben wij aan uw Kamer ook toegezegd een update van het Jaarplan te maken. Inmiddels heeft u ook de brief «Op weg naar de beste Belastingdienst voor Nederland» ontvangen (Kamerstuk 31 066, nr. 700). Deze brief bevat de actuele stand op de verschillende verandertrajecten binnen de Belastingdienst. De activiteiten uit deze brief landen in het Jaarplan 2021 zodat u daar ook volgend jaar de voortgang op kan blijven volgen. Op deze manier wordt de toezegging om de prioriteiten te kunnen blijven volgen middels een update van het jaarplan ingevuld.

Overeenkomstig toezegging aan uw Kamer heeft de Auditdienst Rijk (ADR) ook dit keer onderzoek gedaan naar de onderbouwing van deze voortgangsrapportage. Het rapport van de ADR heb ik bijgevoegd[2]. Uit het ADR-onderzoek blijkt dat de onderwerpen uit het Jaarplan Belastingdienst 2020 zijn beschreven in deze eerste voortgangsrapportage. De ADR heeft verder geconstateerd dat de in de rapportage opgenomen gegevens in overeenstemming zijn met de onderliggende basisdocumentatie.
De ADR adviseert de Belastingdienst om met uw Kamer in gesprek te gaan over de vraag of de voortgangsrapportages qua vorm, frequentie en inhoud beantwoorden aan de wensen van uw Kamer. Deze aanbeveling neem ik uiteraard over, gezien onze ambitie de Kamer zo goed mogelijk te informeren. Ik ga hierover graag met uw Kamer in gesprek.

De 2e voortgangsrapportage over 2020 wordt uiterlijk begin november naar uw Kamer verzonden.

De Staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De Staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

[2] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

31 066 Belastingdienst

Nr. 730 Brief van de staatssecretaris van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 november 2020

Overeenkomstig artikel 10.8, tweede lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 stuur ik u hierbij het conceptbesluit tot invoering van artikel 22a van het Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001[1]. Deze wijziging heb ik eerder aangekondigd in mijn brief van 30 juni 2020.[2] Met het conceptbesluit stuur ik u ook de Uitvoeringstoets van de Belastingdienst en de adviezen van de Autoriteit Persoonsgegevens en het Adviescollege toetsing regeldruk[3].

In beginsel is beoogd de maatregel in werking te laten treden op 1 januari 2021. Zoals ik echter in voornoemde brief heb aangegeven is de haalbaarheid hiervan afhankelijk van de capaciteit en prioritering binnen het portfolio van de Belastingdienst. Daarom zal de maatregel in werking treden bij koninklijk besluit. Indien nodig wordt de invoering van de maatregel uitgesteld tot 1 januari 2022.

Beoogd is verder dat de maatregel onderdeel uitmaakt van het besluit tot wijziging van enige uitvoeringsbesluiten op het gebied van de belastingen en enige andere besluiten. Dit besluit zal in werking treden op 1 januari 2021.

De staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

Ontvangen ter Griffie op 5 november 2020.

De voordracht voor de vast te stellen algemene maatregel van bestuur is aan de Kamer overgelegd tot en met 3 december 2020.

De voordracht voor de vast te stellen algemene maatregel van bestuur kan niet eerder worden gedaan dan op 4 december 2020.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.
[2] Kamerstuk 31 066, nr. 677.
[3] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Daarmee kan toezicht een bijdrage leveren aan het leer- en verbetervermogen bij de uitvoering van belastingen en toeslagen en aan het publiek signaleren van uitvoeringsproblemen. Ook kan een inspectie de noodzaak tot het instellen van toekomstige ad hoc onderzoeks- en adviescommissies beperken. Eén toezichthouder kan temporiseren, synthetiseren en kanaliseren en één geluid laten horen en zo de benodigde rust brengen.

Wij erkennen met de deskundigen dat extern toezicht geen wonderolie is dat alle huidige en toekomstige problemen kan oplossen of voorkomen. Het rapport benadrukt dat daarvoor allereerst nodig is dat de interne checks and balances, cultuur en informatievoorziening binnen de diensten op orde zijn. Ook de informatie-uitwisseling en het relatiebeheer binnen de driehoek behoeven nog veel verbetering om te komen tot een samenwerkingsrelatie gebaseerd op wederzijds vertrouwen. Onze ambitie is gericht op het beter laten functioneren van de diensten en het oplossen van deze knelpunten. In onze recente brieven over de Belastingdienst[2], Toeslagen[3] en Douane hebben wij uiteengezet hoe wij dit willen bereiken.

Inspectie voor de domeinen belastingen, toeslagen en douane
Op basis van het advies besluiten wij, mede namens de minister van Financiën, tot de oprichting van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane. De inspectie zal ressorteren onder het ministerie van Financiën. Met het oog op een volledig onafhankelijke taakuitoefening door de inspectie wordt de relatie tussen inspectie en het ministerie conform de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties ingericht. In de aanwijzingen is onder meer bepaald dat de beleidsverantwoordelijk minister de rijksinspectie geen bijzondere aanwijzing mag geven die, kortgezegd, inbreuk maken op het beginsel van onpartijdigheid en onafhankelijkheid. De toezichthouder is onafhankelijk in het onderzoek, het oordeel en de openbaarheid en legt publieke verantwoording af. Voorop staat dat de inspectie het publieke belang borgt. De uitgaven voor het instellen van de inspectie zullen worden gedekt uit de begroting van het Ministerie van Financiën.

Het oprichten van een inspectie is een grote stap en vergt een zorgvuldig proces, waarbij ook de medezeggenschap en bonden betrokken zullen worden. Daarom hebben wij besloten een kwartiermaker aan te stellen die een inspectie in oprichting gaat opbouwen zodat er al belangrijke stappen kunnen worden gezet in de opbouw naar een goed toegeruste inspectie. Het advies biedt bruikbare aanbevelingen voor de vormgeving, reikwijdte en aandachtsgebieden van extern toezicht waar de kwartiermaker uit kan putten. Daarbij zal de kwartiermaker, conform het advies, zich in het bijzonder richten op zowel het burgerperspectief als de kwaliteit van de dienstverlening in het algemeen. Bij de inrichting van de inspectie zullen lessen en *best practices* van bestaande inspecties worden meegenomen. De kwartiermaker zal op korte termijn starten zodat begin 2021 de opstartfase kan beginnen. Wij streven ernaar dat de inspectie zelf in beginsel eind 2021 van start kan gaan. Wij zullen vervolgens, conform het advies van de deskundigen, binnen een periode van vijf jaar op basis van een evaluatie bezien of de beëindiging, continuering of aanpassing van de taken van de inspectie wenselijk is. Daarbij zullen wij ook meewegen of de gewenste ontwikkeling van de interne checks and balances binnen de dienst en binnen de driehoek in voldoende mate heeft plaatsgevonden, hoe het stelsel van toeslagen dan is

[2] Kamerstukken 31 066 en 32 140, nr. 700.
[3] Kamerstuk 31 066, nr. 704.

vormgegeven en hoe (de inrichting van) de inspectie past binnen de dan geldende kaders voor toezicht.

Onder meer met onze brief van 15 juli jl. hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de ontvlechting van Belastingdienst, Toeslagen en Douane tot drie volwaardige dienstonderdelen.[4] De Belastingdienst, Toeslagen en Douane kennen verschillende visies en missies met fundamenteel andere functies en doelstellingen en op de beleidsterreinen van meerdere ministeries. Het advies van de drie deskundigen bevestigt dat extern toezicht voor de drie verschillende domeinen toegevoegde waarde heeft. De inspectie zal echter moeten differentiëren in de aanpak en werkwijze richting de drie domeinen, waarbij wordt aangesloten bij de specifieke kenmerken van de diensten. De inspectie zal hiermee toezicht houden op een breed terrein, net als bijvoorbeeld de Inspectie Justitie en Veiligheid, die toezicht houdt op een terrein variërend van politie tot jeugd, nationale veiligheid en migratie.

Uitvoering motie Slootweg C.S.
Conform het verzoek in de motie van het lid Slootweg c.s. (Kamerstuk 35 450, nr. 7), zijn wij afgelopen periode in gesprek gegaan met de Nationale ombudsman (No) over de meerwaarde van een speciale ombudsman voor fiscale zaken, zoals er ook bestaat voor veteranen en kinderen. Burgers kunnen zich nu al met alle soorten klachten, dus ook fiscale, met betrekking tot de overheid richten tot de No. Zij weten de No ook te vinden voor klachten met betrekking tot de Belastingdienst, Toeslagen en Douane, zo blijkt uit het meest recente jaarverslag van de No (2019) waarin 3625 klachten over de Belastingdienst worden gemeld. De No is de onafhankelijke en onpartijdige externe klachtvoorziening voor de Belastingdienst. Dit is opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht. Burgers die zich wenden tot de No worden geholpen door het geven van informatie over acties die zij zelf kunnen ondernemen, door een interventie bij de Belastingdienst door de ombudsman om een praktische oplossing te vinden, of door individueel of structureel onderzoek (met aanbevelingen) naar het optreden van de Belastingdienst. Met het structurele onderzoek kaart de ombudsman knelpunten aan, waar meerdere burgers last van hebben. Ten slotte wil de No ook de kennis en vaardigheden van medewerkers van de Belastingdienst vergroten, onder andere door het geven van workshops over professionele klachtbehandeling. Anders dan de Veteranenombudsman en de Kinderombudsman, kan de No geen ongevraagd advies geven over wetgeving. Zowel de No als wijzelf begrijpen de zorgen die achter de motie liggen (zoals het belang van praktische rechtsbescherming voor burgers en bedrijven en het herwinnen van vertrouwen in onze instituties). Met het oprichten van de inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane, het onderzoek door de Adviescommissie praktische rechtsbescherming (zie hierna) en het belangrijke werk dat de No doet en zal blijven doen, zetten wij hierin al belangrijke stappen. De komende periode gebruiken wij graag om – wanneer het rapport van de Adviescommissie praktische rechtsbescherming gereed is – de wisselwerking tussen deze drie pijlers te onderzoeken en te bezien of aanvullend een fiscale ombudsman van waarde kan zijn.
De deskundigen hebben dit onderwerp in hun advies overigens buiten beschouwing gelaten, vanuit het uitgangspunt dat toezicht en ombudsfunctie verschillende en elkaar aanvullende functies hebben. Wel benadrukken zij dat de

[4] Kamerstuk 31 066, nr. 690.

Ombudsman de aangewezen *last resort* is voor individuele klachten en zodoende aanvullende rechtsbescherming biedt jegens de Belastingdienst.

De Adviescommissie praktische rechtsbescherming van burgers en kleine ondernemers in belastingzaken doet momenteel onderzoek naar het functioneren van rechtsbescherming in de praktijk.[5] Aan hen is gevraagd te onderzoeken hoe het met de praktische rechtsbescherming van burgers is gesteld en welke verbetermogelijkheden zij zien. Het rapport van deze commissie wordt naar verwachting in januari 2021 opgeleverd.

Tot slot
Met het oprichten van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane en onze inspanningen om de diensten beter te laten functioneren en de dienstverlening aan burgers en bedrijven te vergroten, zijn wij van mening dat wij belangwekkende stappen kunnen zetten in het herwinnen van het vertrouwen van de samenleving in onze organisaties. Wij zullen uw Kamer in het eerste kwartaal van 2021 informeren over de voortgang van de oprichting.

De staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

[5] Kamerstuk 35 300 IX, nr. 20, blz. 4.

31 066 Belastingdienst

31 934 Douane

Nr. 731 Brief van de staatsecretarissen van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 november 2020

De Belastingdienst, Toeslagen en Douane voeren essentiële publieke taken uit waarbij het handelen een grote impact kan hebben op burgers en bedrijven. Gezien de belangrijke, invloedrijke en omvangrijke publieke taak van deze diensten hebben wij u met onze brief van 10 juli jl. geïnformeerd over ons besluit om extern toezicht op de Belastingdienst, Toeslagen en Douane in te richten (Kamerstuk 31 066, nr. 688). Over de wijze waarop dat toezicht zou moeten worden ingericht hebben wij advies gevraagd aan drie externe deskundigen; [redacted] Op 1 oktober hebben wij het advies van de deskundigen ontvangen. Dit advies treft u aan als bijlage[1] bij deze brief. Wij zijn de deskundigen en hun secretariaat zeer erkentelijk voor hun gedegen en gebalanceerde advies. Op basis van dit advies besluiten wij, mede namens de minister van Financiën, tot de oprichting van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane. Op korte termijn gaat een kwartiermaker aan de slag die een inspectie in oprichting gaat opbouwen. In deze brief zullen wij ons besluit toelichten.

'Toezicht als tegenkracht'
Het advies *'Toezicht als tegenkracht'* benoemt dat in het huidige stelsel van checks and balances het burgerperspectief op kwaliteit van de publieke dienstverlening onderbelicht is. De domeinen belastingen, toeslagen en douane verdienen een externe toezichthouder als tegenkracht die structurele en incidentele problemen in de kwaliteit van de dienstverlening kan signaleren, onderzoeken en agenderen. Een toezichthouder kan de aandacht voor de rechtsstatelijkheid van de dienstverlening versterken en opereert vanuit het perspectief van burgers of bedrijven. Een toezichthouder kan toegevoegde waarde hebben door in aanvulling op de bestaande doelmatigheids- en rechtmatigheidscontroles aandacht te besteden aan rechtsstatelijke waarden en procedurele rechtvaardigheid. De externe toezichthouder kan ook onderzoeken hoe de aansturing van de taakuitvoering verloopt en (publiekelijk) wijzen op onuitvoerbare eisen die aan de uitvoerende diensten worden gesteld. De deskundigen adviseren een zware vorm van extern toezicht in de vorm van een inspectie. Een inspectie die zich niet zal beperken tot de uitvoerende diensten alleen, maar zich zal richten op de uitvoering door de diensten, de taakformulering door opdrachtgevers en de sturing door de eigenaar op de kwaliteit en continuïteit van uitvoering. Daarin maakt de externe toezichthouder gebruik van het werk van de interne checks and balances, zowel binnen de dienst als binnen de driehoek van eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer. Zoals het advies stelt zijn de Belastingdienst, Toeslagen en Douane volop in ontwikkeling. Extern toezicht kan volgens de deskundigen een meerwaarde hebben door, op zijn minst tijdelijk, de veranderprocessen te ondersteunen en te bespoedigen.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Daarmee kan toezicht een bijdrage leveren aan het leer- en verbetervermogen bij de uitvoering van belastingen en toeslagen en aan het publiek signaleren van uitvoeringsproblemen. Ook kan een inspectie de noodzaak tot het instellen van toekomstige ad hoc onderzoeks- en adviescommissies beperken. Eén toezichthouder kan temporiseren, synthetiseren en kanaliseren en één geluid laten horen en zo de benodigde rust brengen.

Wij erkennen met de deskundigen dat extern toezicht geen wonderolie is dat alle huidige en toekomstige problemen kan oplossen of voorkomen. Het rapport benadrukt dat daarvoor allereerst nodig is dat de interne checks and balances, cultuur en informatievoorziening binnen de diensten op orde zijn. Ook de informatie-uitwisseling en het relatiebeheer binnen de driehoek behoeven nog veel verbetering om te komen tot een samenwerkingsrelatie gebaseerd op wederzijds vertrouwen. Onze ambitie is gericht op het beter laten functioneren van de diensten en het oplossen van deze knelpunten. In onze recente brieven over de Belastingdienst[2], Toeslagen[3] en Douane hebben wij uiteengezet hoe wij dit willen bereiken.

Inspectie voor de domeinen belastingen, toeslagen en douane
Op basis van het advies besluiten wij, mede namens de minister van Financiën, tot de oprichting van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane. De inspectie zal ressorteren onder het ministerie van Financiën. Met het oog op een volledig onafhankelijke taakuitoefening door de inspectie wordt de relatie tussen inspectie en het ministerie conform de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties ingericht. In de aanwijzingen is onder meer bepaald dat de beleidsverantwoordelijk minister de rijksinspectie geen bijzondere aanwijzing mag geven die, kortgezegd, inbreuk maken op het beginsel van onpartijdigheid en onafhankelijkheid. De toezichthouder is onafhankelijk in het onderzoek, het oordeel en de openbaarheid en legt publieke verantwoording af. Voorop staat dat de inspectie het publieke belang borgt. De uitgaven voor het instellen van de inspectie zullen worden gedekt uit de begroting van het Ministerie van Financiën.

Het oprichten van een inspectie is een grote stap en vergt een zorgvuldig proces, waarbij ook de medezeggenschap en bonden betrokken zullen worden. Daarom hebben wij besloten een kwartiermaker aan te stellen die een inspectie in oprichting gaat opbouwen zodat er al belangrijke stappen kunnen worden gezet in de opbouw naar een goed toegeruste inspectie. Het advies biedt bruikbare aanbevelingen voor de vormgeving, reikwijdte en aandachtsgebieden van extern toezicht waar de kwartiermaker uit kan putten. Daarbij zal de kwartiermaker, conform het advies, zich in het bijzonder richten op zowel het burgerperspectief als de kwaliteit van de dienstverlening in het algemeen. Bij de inrichting van de inspectie zullen lessen en *best practices* van bestaande inspecties worden meegenomen. De kwartiermaker zal op korte termijn starten zodat begin 2021 de opstartfase kan beginnen. Wij streven ernaar dat de inspectie zelf in beginsel eind 2021 van start kan gaan. Wij zullen vervolgens, conform het advies van de deskundigen, binnen een periode van vijf jaar op basis van een evaluatie bezien of de beëindiging, continuering of aanpassing van de taken van de inspectie wenselijk is. Daarbij zullen wij ook meewegen of de gewenste ontwikkeling van de interne checks and balances binnen de dienst en binnen de driehoek in voldoende mate heeft plaatsgevonden, hoe het stelsel van toeslagen dan is

[2] Kamerstukken 31 066 en 32 140, nr. 700.
[3] Kamerstuk 31 066, nr. 704.

vormgegeven en hoe (de inrichting van) de inspectie past binnen de dan geldende kaders voor toezicht.

Onder meer met onze brief van 15 juli jl. hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de ontvlechting van Belastingdienst, Toeslagen en Douane tot drie volwaardige dienstonderdelen.[4] De Belastingdienst, Toeslagen en Douane kennen verschillende visies en missies met fundamenteel andere functies en doelstellingen en op de beleidsterreinen van meerdere ministeries. Het advies van de drie deskundigen bevestigt dat extern toezicht voor de drie verschillende domeinen toegevoegde waarde heeft. De inspectie zal echter moeten differentiëren in de aanpak en werkwijze richting de drie domeinen, waarbij wordt aangesloten bij de specifieke kenmerken van de diensten. De inspectie zal hiermee toezicht houden op een breed terrein, net als bijvoorbeeld de Inspectie Justitie en Veiligheid, die toezicht houdt op een terrein variërend van politie tot jeugd, nationale veiligheid en migratie.

Uitvoering motie Slootweg C.S.
Conform het verzoek in de motie van het lid Slootweg c.s. (Kamerstuk 35 450, nr. 7), zijn wij afgelopen periode in gesprek gegaan met de Nationale ombudsman (No) over de meerwaarde van een speciale ombudsman voor fiscale zaken, zoals er ook bestaat voor veteranen en kinderen. Burgers kunnen zich nu al met alle soorten klachten, dus ook fiscale, met betrekking tot de overheid richten tot de No. Zij weten de No ook te vinden voor klachten met betrekking tot de Belastingdienst, Toeslagen en Douane, zo blijkt uit het meest recente jaarverslag van de No (2019) waarin 3625 klachten over de Belastingdienst worden gemeld. De No is de onafhankelijke en onpartijdige externe klachtvoorziening voor de Belastingdienst. Dit is opgenomen in de Algemene wet bestuursrecht. Burgers die zich wenden tot de No worden geholpen door het geven van informatie over acties die zij zelf kunnen ondernemen, door een interventie bij de Belastingdienst door de ombudsman om een praktische oplossing te vinden, of door individueel of structureel onderzoek (met aanbevelingen) naar het optreden van de Belastingdienst. Met het structurele onderzoek kaart de ombudsman knelpunten aan, waar meerdere burgers last van hebben. Ten slotte wil de No ook de kennis en vaardigheden van medewerkers van de Belastingdienst vergroten, onder andere door het geven van workshops over professionele klachtbehandeling. Anders dan de Veteranenombudsman en de Kinderombudsman, kan de No geen ongevraagd advies geven over wetgeving. Zowel de No als wijzelf begrijpen de zorgen die achter de motie liggen (zoals het belang van praktische rechtsbescherming voor burgers en bedrijven en het herwinnen van vertrouwen in onze instituties). Met het oprichten van de inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane, het onderzoek door de Adviescommissie praktische rechtsbescherming (zie hierna) en het belangrijke werk dat de No doet en zal blijven doen, zetten wij hierin al belangrijke stappen. De komende periode gebruiken wij graag om – wanneer het rapport van de Adviescommissie praktische rechtsbescherming gereed is – de wisselwerking tussen deze drie pijlers te onderzoeken en te bezien of aanvullend een fiscale ombudsman van waarde kan zijn.
De deskundigen hebben dit onderwerp in hun advies overigens buiten beschouwing gelaten, vanuit het uitgangspunt dat toezicht en ombudsfunctie verschillende en elkaar aanvullende functies hebben. Wel benadrukken zij dat de

[4] Kamerstuk 31 066, nr. 690.

Ombudsman de aangewezen *last resort* is voor individuele klachten en zodoende aanvullende rechtsbescherming biedt jegens de Belastingdienst.

De Adviescommissie praktische rechtsbescherming van burgers en kleine ondernemers in belastingzaken doet momenteel onderzoek naar het functioneren van rechtsbescherming in de praktijk.[5] Aan hen is gevraagd te onderzoeken hoe het met de praktische rechtsbescherming van burgers is gesteld en welke verbetermogelijkheden zij zien. Het rapport van deze commissie wordt naar verwachting in januari 2021 opgeleverd.

Tot slot
Met het oprichten van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane en onze inspanningen om de diensten beter te laten functioneren en de dienstverlening aan burgers en bedrijven te vergroten, zijn wij van mening dat wij belangwekkende stappen kunnen zetten in het herwinnen van het vertrouwen van de samenleving in onze organisaties. Wij zullen uw Kamer in het eerste kwartaal van 2021 informeren over de voortgang van de oprichting.

De staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief

De staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

[5] Kamerstuk 35 300 IX, nr. 20, blz. 4.

31 066 Belastingdienst

31 934 Douane

Nr. 731 Brief van de staatsecretarissen van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 november 2020

De Belastingdienst, Toeslagen en Douane voeren essentiële publieke taken uit waarbij het handelen een grote impact kan hebben op burgers en bedrijven. Gezien de belangrijke, invloedrijke en omvangrijke publieke taak van deze diensten hebben wij u met onze brief van 10 juli jl. geïnformeerd over ons besluit om extern toezicht op de Belastingdienst, Toeslagen en Douane in te richten (Kamerstuk 31 066, nr. 688). Over de wijze waarop dat toezicht zou moeten worden ingericht hebben wij advies gevraagd aan drie externe deskundigen; Op 1 oktober hebben wij het advies van de deskundigen ontvangen. Dit advies treft u aan als bijlage[1] bij deze brief. Wij zijn de deskundigen en hun secretariaat zeer erkentelijk voor hun gedegen en gebalanceerde advies. Op basis van dit advies besluiten wij, mede namens de minister van Financiën, tot de oprichting van een inspectie op de domeinen belastingen, toeslagen en douane. Op korte termijn gaat een kwartiermaker aan de slag die een inspectie in oprichting gaat opbouwen. In deze brief zullen wij ons besluit toelichten.

'Toezicht als tegenkracht'
Het advies *'Toezicht als tegenkracht'* benoemt dat in het huidige stelsel van checks and balances het burgerperspectief op kwaliteit van de publieke dienstverlening onderbelicht is. De domeinen belastingen, toeslagen en douane verdienen een externe toezichthouder als tegenkracht die structurele en incidentele problemen in de kwaliteit van de dienstverlening kan signaleren, onderzoeken en agenderen. Een toezichthouder kan de aandacht voor de rechtsstatelijkheid van de dienstverlening versterken en opereert vanuit het perspectief van burgers of bedrijven. Een toezichthouder kan toegevoegde waarde hebben door in aanvulling op de bestaande doelmatigheids- en rechtmatigheidscontroles aandacht te besteden aan rechtsstatelijke waarden en procedurele rechtvaardigheid. De externe toezichthouder kan ook onderzoeken hoe de aansturing van de taakuitvoering verloopt en (publiekelijk) wijzen op onuitvoerbare eisen die aan de uitvoerende diensten worden gesteld. De deskundigen adviseren een zware vorm van extern toezicht in de vorm van een inspectie. Een inspectie die zich niet zal beperken tot de uitvoerende diensten alleen, maar zich zal richten op de uitvoering door de diensten, de taakformulering door opdrachtgevers en de sturing door de eigenaar op de kwaliteit en continuïteit van uitvoering. Daarin maakt de externe toezichthouder gebruik van het werk van de interne checks and balances, zowel binnen de dienst als binnen de driehoek van eigenaar, opdrachtgever en opdrachtnemer. Zoals het advies stelt zijn de Belastingdienst, Toeslagen en Douane volop in ontwikkeling. Extern toezicht kan volgens de deskundigen een meerwaarde hebben door, op zijn minst tijdelijk, de veranderprocessen te ondersteunen en te bespoedigen.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

31 066 Belastingdienst

Nr. 734 Brief van de staatsecretarissen van Financiën

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2020

Op 4 december 2019 (Handelingen II 2019/20, nr. 32, items 3 en 6) heeft onze ambtsvoorganger aan uw Kamer toegezegd om onafhankelijke personeelsraadspersonen te benoemen om op laagdrempelige wijze signalen van betrokkenen over mogelijke onrechtmatigheden en vermoedens van misstanden op te halen. Met ingang van 1 maart 2020 zijn deze raadspersonen voor de periode van één jaar benoemd. In de bijlage treft u het tussenrapport van de raadspersonen op basis van de eerste signalen[1]. In het voorjaar van 2021 is het eindrapport voorzien.

Een groot deel van de door de raadspersonen ontvangen meldingen heeft betrekking op de problematiek bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslagen. De tussentijdse rapportage is daarom voornamelijk beperkt tot beschouwingen over een aantal, met elkaar samenhangende, signalen naar aanleiding van de toeslagenaffaire.

Deze signalen zijn indringend. Dit rapport bevestigt daarmee het belang van het werk van de personeelsraadspersonen. Daarvoor zijn wij hen, maar ook de medewerkers die bereid zijn geweest om zich bij hen te melden, dan ook erkentelijk. Dit rapport geeft ook aan dat we aan het werk moeten. Wijzelf en de leidinggevenden van de Belastingdienst gaan hiermee dan ook, met elkaar en de medewerkers, aan de slag.

In de rapportage is - zo veel mogelijk ongefilterd - de lezing weergegeven van medewerkers die zich tot de raadspersonen hebben gewend. Hieruit blijkt dat zij een gebrek aan rugdekking ervaren. Bij de gesprekken met de raadspersonen gaven melders te kennen hun signaal ook eerder te hebben afgegeven. Zij voelen zich niet gehoord en ervaren dat kritiek niet wordt gewaardeerd en dat leidinggevenden laten blijken dat 'gedoe' vermeden moet worden.

Bij een cultuur waar ruimte is voor tegenspraak, past dat op bestuurlijk niveau ongefilterd kennis wordt genomen van wat er op de werkvloer leeft. Op basis van deze rapportage gaan leidinggevenden en (vertegenwoordigers van) medewerkers in verschillende gremia met elkaar in gesprek. In alle veiligheid en met respect voor ieders rol en integriteit. Om zo te bouwen aan een cultuur waarin tegenspraak een middel is om elkaar te begrijpen, perspectieven uit te wisselen en in gezamenlijkheid de complexiteit te kunnen duiden.

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

Onder meer in onze brief van 14 september jl. (Kamerstuk 31 066, nr. 700) hebben wij onze ambities uiteen gezet om te komen tot open en inclusieve cultuur, waarin medewerkers worden gewaardeerd, waar iedereen zichzelf kan zijn en waarin openheid en samenwerking de standaard is. In de gewenste cultuur zijn dilemma's bespreekbaar, reflecteren we op wat beter kan en is er ruimte voor tegenspraak. Signalen vanaf de werkvloer en vanuit de medezeggenschap komen tijdig naar boven en worden vervolgens serieus opgepakt door de top. Dit tussenrapport laat zien dat we hier nog niet zijn. We zetten onze inzet op een open en inclusieve cultuur, onder meer met de hiervoor aangekondigde gesprekken, dan ook onverminderd voort.

In de eerdergenoemde brief hebben wij uw Kamer ook geïnformeerd over onze acties om burgers en bedrijven centraal te stellen. Hierbij komt de focus te liggen op dienstverlening, vakmanschap en de menselijke maat. Want de gewenste cultuur gaat niet alleen over hoe we met elkaar omgaan, maar ook over hoe we met belastingplichtigen en toeslaggerechtigden omgaan.

Uit de signalen van de raadspersonen trekken we lering en we zetten acties in gang om te komen tot verbetering. Dit doen we vooral door te luisteren naar wat er echt speelt. In het voorjaar van 2021 is het eindrapport voorzien. Wij zullen uw Kamer de eindrapportage samen met onze reactie toesturen.

De staatssecretaris van Financiën,
A.C. van Huffelen

De staatssecretaris van Financiën,
J.A. Vijlbrief